

A
Sárospataki,
Református
Kollégium
Theológiai
Akadémiájának
Évkönyve
1991-1996

0. 60/662

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM THEOLÓGIAI AKADÉMIÁJÁNAK ÉVKÖNYVEI
ÚJ SZOROZAT, 1. Szám

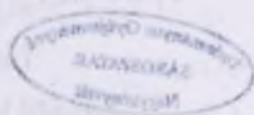
A

Sárospataki Református Kollégium

Theológiai Akadémiájának

Évkönyve

1991-1996

Feljétek az Istent, és néki
adjatok dicsőséget.
(Jel. 14:2)

SÁROSPATAK 1996

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM THEOLÓGIAI AKADÉMIÁJÁNAK ÉVKÖNYVEI
ÚJ SOROZAT, 1.szám

ISSN 1416-6658

Minden jog fenntartva

Lektorálta: Dr. Lénárt Attila

Tördelte: Papp Tibor

Címlap és fotó: Nagy Károly Zsolt

Kiadja: A Sárospataki Református Kollégium Theológiai Akadémiája

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. Nagy Antal Mihály

Szerkesztő: Dienes Dénes

Készült: Éles Györgyné nyomdájában, Sátoraljaújhely,

1996

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ (Dr. Mészáros István)	7
A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS THEOLÓGIAI AKADEMIA TÖRTÉNETE	10
A Sárospataki Református Kollégium, benne a theológiai oktatás és nevelés rövid története a Theológia újraindításáig (Szentimrei Mihály)	10
A Sárospataki Református Theológiai Akadémia újraindulása (Szabó Dániel)	32
Az első öt év rövid krónikája (Győri István)	51
AZ AKADEMIA ÉLETE ÉS MŰKÖDÉSE	56
Oktatómunka	56
Ószövetségi tanszék (Börzsönyi József)	56
Újszövetségi tanszék (Győri István)	60
Rendszeres theológiai tanszék (Dr. Mészáros István)	65
Vallástörténeti és missziói tanszék (Dr. Nagy Antal Mihály)	73
Egyháztörténeti tanszék (Dr. Barcza József)	83
Gyakorlati theológiai tanszék (Dr. Szőnyi György)	86
Szociológiai tanszék (Dr. Frank Sawyer)	96
Egyházi ének és zene (Bereczk Ágnes)	99
Nyelvek (Győri István)	101

Lelki nevelői munka	104
A lelki nevelői munka célja, módja, eredményei és gondjai (Berényi József)	104
Az internátusokban	112
Fiúinternátus (ifj. Karcza Sándor)	112
Lányinternátus (Dr. Nagy Antalné)	114
Diáktanács, presbitérium, teológus gyülekezet (Petró Béla szenior, Lénárt Zsófia esküdt)	117
A felkészítés és felkészülés útja (Győri István)	120
Az Akadémia keretében működő intézmények	125
A Miskolcon folyó katechétaképzés (Dr. Benke György)	125
Kelet-közép-európai Református Missziói Intézet (Dr. Nagy Antal Mihály)	131
Művészetek, irodalom, sport	134
Fotóművészet (Nagy Károly Zsolt)	134
Zeneművészet	135
„Énekeljete az Úrnak új éneket” (Szilágyi Gábor)	135
Hogyan születik meg bennem a zene? (Bereczk Eszter)	136
Cantor (Szaniszló Tibor)	137
Válogatás a Pateoszból	139
Bizonyságtétel (Király Katalin)	139
Húsvét (vers, Kása Gergely)	140
Rendhagyó könyvajánlat (Nemes Mónika)	141
Orbis pictus - A világ lefestve (Nagy Károly Zsolt)	143

Krisztus könyörgés (vers, Kovács Árpád)	146
Örök és nagy szerelem (Kovács Árpád)	147
Ép testben ép lélek... (Hunyadi János)	149
Kapcsolataink határainkon innen és túl	151
Otthon a gyülekezetben (Vinnay Judit)	151
Tűrőmfű és szenyvedelemlevél (Hegyi Zita, Sipos Anita, Vinnay Judit, Orosz Ildikó)	151
Egy kiszállás receptje (Hegyi Zita, Vinnay Judit)	153
Rozvágyi vasárnapok... (Éles Edina, Kardos Erika, Orosz Ildikó, Petró Béla és Tóth Zoltán)	154
Tíznapos gyülekezeti gyakorlaton Zubogyon (Éles Tímea)	156
Gimnazisták között (André Ildikó és Szaszák Malvin)	157
Kicsik és nagyok... (Nagy Katalin és Szaszák Malvin)	158
Ki törődik? „Who cares”? (Moheb-Ashya Hadi, Éles Tímea)	159
Cserediákságunk Patakon (Bantta Erika, Szakács Nagy Ilona)	161
Beszámoló a kampeni tanulmányútról (Dr. Nagy Antal Mihály)	162
MIBŐL ÉLÜNK - Az Akadémia anyagi helyzetéről (Győri István)	165
AZ AKADÉMIA POLGÁRAI	171
Tanszékvezető professzorok	171
Lelki nevelők	183
Tiszteletbeli tanáraink	185
Vendégtanár	189
Adjunktus	190

Óraadó tanárok	190
Titkárság	191
A Theológus Gyülekezet tisztségviselői (szenior, esküdt, presbiterek)	191
Az Akadémia kezdő évfolyamának hallgatói (1991/1992)	192
Az Akadémia hallgatói (1995/96. II. félév)	193
Hallgatók jutalmazása az 1995/96-os év végén	198
Búcsúzol meghalsz egy kicsit (Molnár Sándor)	201
IN MEMORIAM	204
D. Dr. Újszászi Kálmán	204
Dr. Szabó Lajos	206
English Summary	209
Deutsche Zusammenfassung	212
TE DEUM LAUDAMUS	215

Előszó

Öt éve, 1991-ben indult újból a Sárospataki Református Theológiai Akadémia lelkészképző szolgálata a Tizáninneneni Egyházkerület területén, de egész magyar református egyházunk életét gazdagítva. Negyvenöt év után ebben az esztendőben bocsátotta ki újból az első lelkészképesítő vizsgát tett hallgatókat Akadémiánk, miközben Kollégiumunk 465 éves fennállását ünnepli. Mindez azt mutatja, hogy e Kollégium múltjában, eddigi történelmében gazdagság és megpróbáltatás egyaránt szerepeltek népünk nehéz történelmét is kiabrázolvá. A Theológiai Akadémia negyven éves szünetelése az újrakezdés idején sok új gondot és problémát is felvetett. 1951-ben, erőszakos és törvénytelen megszüntetése idején, magas színvonalú képzés folyt Akadémiánkon kiváló képességű és neves professzorai révén, kiknek oktatói munkája sajátos arculatot is biztosított ez intézménynek. Az Akadémia akkori hallgatói olyan egyházi háttérből jöttek, melyben a második világháború megpróbáltatásai után lelki ébredés, megújulás ment végbe. Ennek a megújulásnak jelei már a két világháború közt is mutatkoztak, főképpen a theológiai gondolkodás területén ment végbe lényeges fordulat, mely az igei szempontok szinte teljes elsikkadása után a reformáció princípiumaihoz való visszatérést jelentette, természetesen századunk szellemiségének összefüggésében. A század második felének ismert szorosságait figyelembe véve, Isten különös kegyelmének tekintjük, hogy a megpróbáltatások évtizedeiben a hit szempontjait ismerő gyülekezetek, e szempontokat túlnyomó többségükben hűségesen képviselő lelkipásztorok szolgálata jelentette az Isten országa ügyének folytonosságát a hitnek nehéz harcát harcolva.

Gyülekezeteink szociológiai háttére és arculata is egészen más volt századunk közepén a maihoz képest. Gyülekezeteink többsége egy viszonylag stabil, hagyományos falusi társadalmi keretben élt. Ha nem is idealizáljuk ezt az állapotot - hiszen ismerjük az akkori falusi társadalom íróink által vázolt problémáit - de ez a társadalmi szerkezet megfelelő ihletéssel és vezetéssel még képes volt az újulásra, már csak azért is, mivel e társadalom életkori összetételében még fiatal volt. Egyházunk a harmincas

és negyvenes években hitbeli motívumok által ösztönözve jelentős kezdeményezéseket tett a falusi társadalom szellemi, lelki, sőt gazdasági megújítására.

Ismeretes, hogy később egy egészségtelen szerkezetű, eszmeileg téves és erőszakolt iparosítás következtében falvaink népe útra kelt, mert a mezőgazdaság új fejleményei következtében erre kényszerült. A hit ereje tovább élte népeiségében fogyatkozó falvaink gyülekezeteit, de négy évtized után a városoktól messzebb élő apró falvak gyülekezetei előregedtek, több helyen elszórványosodtak és önálló gyülekezeti életre képtelenné váltak. Az iparosítás következtében egészségtelenül felduzzadt városi társadalmakban felgyorsult az előbb erőszakolt, majd spontán szekularizáció, a falvakból beköltözött rétegek második és harmadik nemzedéke elgyökértelenedett, újabban a munkanélküliség következtében reményvesztetté vált és emberségében jelentősen megsérült. Már nincs kapcsolatuk régi falusi gyülekezeteikkel, de nehezen találják meg az utat városuk templomaihoz, gyülekezeteihez.

Az elmúlt évtizedek súlyos örökségeként az értelmiségi réteg jelentős része kimaradt az egyház életéből, az egyházellenes nevelés ismert kényszerhatásai éppen ezt a réteget érintették elsősorban.

Lelkészképzésünk mindhárom felsőfokú intézményében ismert az a probléma, hogy egyfelől fiataljaink ilyen társadalmi háttérből jönnek sokszor bizonytalanul, a hitet támadó kérdőjelek által megterhelve és elbizonytalanodva. Másfelől arra kell felkészülniük, hogy felkészülésük után olyan gyülekezetekbe kerülnek szolgálatra, ahol az egészséges református keresztyén hitet érhető minden támadásra kell élő hittel, annak ismereteivel bölcsen, szeretettel és határozottan válaszolniuk. Fel kell készítenünk őket arra, hogy a sokszor nehezen érthető gyülekezeti képlet megoldására a kulcsot Isten igéjéből fakadó emberismerettel találják meg. Ennek jelentős részét természetesen szolgálatuk színhelyén, emlékezve a tanultakra, és folyton tanulva kell felfedezniük és bátran alkalmazniuk. Fiataljaink találkozása a konkrét mai gyülekezetekkel jelentős feladat, a következő évek izgalma és helyzeteket meghatározó kérdése. E találkozás alkalmaira

már a képzés idején is gondolnunk kell a legáció és kiszállások hagyományos lehetőségei révén is.

Igei tisztánlátással és hitbeli tapasztalatok alapján arról is vallást tehetünk, hogy nemzedékünk jelentős részében és az ifjúság körében már mutatkoznak az evangélium ügye iránti érdeklődés biztató jelei. E jelek lelkesítenek és bátorítanak arra, hogy egyértelmű hangsúllyal tegyünk bizonyosságot a Jézus Krisztusban megújuló emberi élet Isten által felkínált lehetőségéről. Theológus ifjaink oktatásában és a szolgálatra való felkészítésben az élő reménység és öröm motívumai nem hiányozhatnak.

A lelkészképzés tudományos színvonala és az igeszolgálatra való felkészítés végső célja, nem állhatnak szemben egymással. Theológiai felsőoktatásunkban nem valamiféle „semleges” tudományos képzés folyik, a theológia tudományosságának kritériumai eredetében, azaz Isten kijelentésének tényében rejlenek. Lehetséges, hogy a felkészülés éve alatt több fiatal arra a felismerésre jut, hogy a lelkipásztori szolgálat sajátos területét nem tudja élethivatásként vállalni. Az a reménységünk, hogy az Isten igéje szolgálatának több lehetőségét készíti elő Istenünk, de a theológiai felkészítés ideje minden esetben szolgáltasson erőteljes motívumokat az Isten országa ügyének szolgálatára bármely élethivatás vállalásában is. Azért imádkozunk és abban fáradozunk, hogy Akadémiánk tevékenysége egyházunk megújulásának és jövője formálásának áldott kovásza és megszentelt eszköze legyen.

Dr. Mészáros István

A Sárospataki Református Theológiai Akadémia története

A Sárospataki Református Kollégium, benne a theológiai oktatás és nevelés rövid története a Theológia újraindításáig

Sárospatakon, ahol már a kései középkorban is jó hírű oktatási intézmények működtek, a reformáció lutheri szellemében az 1530-as években jött létre protestáns iskola. A reformációval rokonszenvező, az élete végén azt elfogadó Perényi Péter, Patak földesura, majd fia, a szigorú lutheránus Perényi Gábor oltalmában szerveződött meg, Siklósi Mihály, Kopácsi István, Sztárai Mihály közreműködésével. Ők az első magyar reformátori nemzedékhez tartoztak, s Patakon lelkészek és rektorok voltak egyidejűleg. Az iskolát utánuk önálló rektorok, többek között Thúri Farkas Pál és Szikszai Fabricius Balázs fejlesztették tovább. 1567-től, Perényi Gábor halála után szinte egyik napról a másikra lett Patak a helvét reformáció iskolája, s a várbirtokos Dobó Ferenc, az egri hős fia lelkes támogatását élvezte.

Az iskola kezdetben triviális tanrendben működött, grammatikát, retorikát és dialektikát oktattak benne. Szikszai Fabricius Balázs alatt bővítették a tanrendet a quadriliummal: az aritmetikával, geometriával, asztrológiával és musicával, s lett a hét szabadművészetet is tanító iskolává. De a 16. század második felében már komoly gondot fordítottak a theológia oktatására is. Szikszai Fabricius Balázs „...tette tekintélyessé és nevezetessé az iskolát... gimnáziumát a nehezebb tudományok bőséges oktatásával gazdagította, és ugyanazon tudományokhoz ékesszólásának nagy dicsőségével csatolta a theológiának teljes fényét”.¹ Az iskola a 16. századi oktatási struktúrájában a hat, illetve hét osztályos gimnázium a hét szabad művészetet oktatta, majd a theológia és filozófia alapelemeit tanulták és latin auctorokat olvastak a diákok. A theológiát, filozófiát és természettudományos szakokat magasabb szinten a peregrinus diákok néhány szemeszteren át nyugat-európai akadémiákon és egyetemi fakultásokon tanulták. Miután hazatértek, belőlük lettek a kollégiumokban tanárok,

nagyobb gyülekezetekben lelkészek, magasabb egyházi vagy világi szervezetek munkásai. A pataki iskolában a 16. sz. végén és a 17. elején két ilyen nyugati akadémián tanult „tanár” volt. Egyikük az igazgató, a rector primarius, másikuk a helyettese, tanártársa a conrector, a rector secundarius, illetve lector vagy collega. 1586-tól már kialakulóban volt a diákönkormányzat szervezete, az esküdt deákkar, élén a seniorral. Ennek a testületnek a tagjai collaboratorokként, segédtanárokként oktattak, elsősorban az alsóbb évfolyamokon. A rector primarius és secundarius az iskola, az oktatás irányítása mellett teológiát és filozófiát tanítottak. Az előbbi disciplinái ekkor még nem különültek el olyan élesen mint később.

16. sz. végére felerősödött ellenreformáció veszélyeztette az iskolát, miután a Miksa király protestánsbarát politikáját felváltó új rezsim az ellenreformáció mellé állt. Az iskola szilárd hitvallásos jellegét, amelyet a teológiai oktatás is táplált, az ellenség gyűlölködő nyilatkozatai is bizonyítják. Forgács Ferenc nyitrai püspök szerint "Patak a fészke minden eretnekségnek Felsőmagyarországon... le kell rombolni ezt a sátán zsinagógáját".² Szuhai István, egri püspök pedig Mátyás főherceget próbálta rávenni, hogy a pataki református iskolát jezsuita kollégiummá alakítsák át. A Bocskai István által 1604-ben indított, nemzeti függetlenségünket és lelkiismereti szabadságunkat biztosító győzelmes szabadságharc, az 1606-os bécsi béke a pataki iskoláról is elhárította a megszüntetés veszélyét.

16. század végének jelentős rectora volt Fegyverneki Izsák, aki Szegedi Kiss István mellett a 16. századi európai, református teológiai irodalomban képviselte egyházunkat "Enchiridion locorum communiorum theologicorum..." című, 1586-ban Baselben megjelent bibliai lexikonával, amely tíznél több kiadást ért meg Európában.

A 17. század elejéig a pataki iskola szellemét a protestáns teológiai orthodoxia határozta meg, amelynek képviselői meg voltak győződve, hogy az ellenreformáció és az antitrinitarizmus támadásával szemben az igaz hit helyes megfogalmazása jelent védelmet. A 17. sz. első évtizedeiben a puritanizmus eszméi is elérték országunkat, Patakot is.

A nagy erdélyi fejedelmek Bocskaitól kezdve, akiknek hatalmi körébe Patak is belekerült, belpolitikai és kultúrpolitikai terveikben komoly

szerepet szántak a református iskoláknak, ezért Patakot is támogatták. Még Bethlen Gábor fejedelemsége idején, 1616-ban házasság révén került Sárospatak vára a hozzá tartozó területekkel a fejedelmi Rákóczi-család birtokába. Ezzel az iskola életében egy virágzó korszak kezdődött. I. Rákóczi György sürgetésére korszerűsítették 1621-ben az iskola életét és működését szabályozó törvényeket, s biztosították a jobb anyagi feltételeket. Ekkor fordult a magyarországi peregrináció a németországi akadémiák és egyetemek mellett Hollandia és Anglia felé, ahol a puritanizmus eszméivel is megismerkedtek. Hazánkban a puritanizmus első jelentősebb képviselője a Herbornból 1629-ben a gyulafehérvári Bethlen Kollégiumba tanárnak hívott Bisterfeld János volt. A magyarok közül a Rákócziak udvari prédikátora, Medgyesi Pál, aki 1631-ben, és Bényei Deák János, aki 1637-ben tért haza a peregrinációból. Ez utóbbi Patakon lett rector secundarius. Őt bízta meg I. Rákóczi György a nemesi kollégium szervezésével, amit éppen puritán meggyőződése miatt nem akart vállalni, s az végül nem valósult meg. Bírálta viszont puritán eszmei alapokról az akkori iskolai állapotokat. Ezért az orthodox Miskolczi Csulyak István zempléni esperes és Tolnai István sárospataki első lelkész, az iskola orthodox felfogású lelkészi gondnokai ellene fordultak. Négy év múlva mádi lelkész lett Bényei Deák János.

A puritanizmus legaktívabb képviselője és terjesztője Patakon és Észak-Magyarországon a hosszú külföldi tanulmányútjáról 1638-ban hazatért Tolnai Dali János, akit még ebben az évben rector primariussá választottak. Tolnai Erdélyben Bisterfeld tanítványa volt, akinek tanácsára 1631-ben Franeckerbe ment, itt Amesiuszt hallgatta, aki puritán meggyőződése miatt Angliából már korábban Hollandiába emigrált. Tolnai 1633-ban Londonba ment, s a puritánus Samuel Hartlieb körében forgolódva a puritanizmus meggyőződéses híve lett. Itt kilenc magyar diáktársával szövetséget kötöttek, hogy ligába tömörülve, egymást támogatva igyekeznek puritán szellemben a magyarországi református egyházi és iskolai állapotokat megújítani, megjavítani.³

A puritánok azt vallották, hogy Isten segítségével vissza kell állítani, mert vissza lehet állítani az egyház eredeti, evangéliomi tisztaságát

(puritas), hogy valóban a Szentírás legyen fundamentoma és Jézus Krisztus a szegletköve. Ezért kell imádkozni és munkálkodni. Az egyéni kegyességet a Szentírás erkölcsi parancsainak való engedelmisségben kell és lehet megélni és gyakorolni. Ezt kell támogatnia a szigorú egyházfegyelemnek. Vallották, hogy a földi egyház alkotmánya csak a Bibliának leginkább megfelelő kálvini, presbiteri egyházalkotmány lehet. A hitbeli elmélyüléssel párhuzamosan hangsúlyozták a természettudományokkal való tudományos foglalkozás fontosságát, és ajánlották Bacon, Descartes, Boyle és Newton keresztyén természetfilozófiáját. Mindezeket az iskolai oktatásban és nevelésben is érvényesíteni igyekeztek. A Szentírásban adott isteni kijelentés nemcsak a hit dolgában, az életszemléletben, hanem a mindennapi élet, a hétköznapi magatartásban, a viselkedésben, cselekedetekben is az egyetlen és igaz zsinórmérték.

Az orthodox-puritánus küzdelemnek a Kollégiumban is megvolt a lecsapódása, mind a tanárok, mind a diákok között. Ez az iskola szellemi életét megpezsdítette. Tolnai Dali János, a puritán igazgató tananyagreformot hajtott végre. Megszüntette a skolasztikus Keckerman-féle tankönyveket, s helyükbe előbb Bisterfeld ramista tankönyveit, majd Ramus és Amesius műveit vezette be. Egy idő után egyelőre a puritánok ellenfelei voltak erősebbek. 1642-ben Tolnai Dali Miskolcra, majd Tokajba hátrált lelkipásztornak. Bár esperesnek is megválasztották a presbitériumok létrehozásának szorgalmazása miatt, az 1646-os, I. Rákóczi György fejedelem által is kezdeményezett szatmárnémeti zsinat néhány társával együtt fel függesztette lelkész állásából. A fejedelem halála után 1649-től a puritán eszmékkel rokonszenvező, sokkal egyetértőbb özvegy fejedelemasszony, Lorántffy Zsuzsanna és kisebbik fia, Rákóczi Zsigmond támogatásával újra az iskola igazgatója lett.

Részben Tolnai Dali javaslatára is hívta meg a Rákóczi-ház Patakra, az iskola átszervezésére, színvonalának emelésére Comeniust, aki bár elméleti és gyakorlati pedagógiai tevékenységet folytatott, az emigráns cseh-morva testvérek püspöke volt, és maga vallotta magáról, hogy ő „non ut pedagogus, sed ut theologus”.⁴ Annak ellenére, hogy a szintetizálás egész életművére jellemző, összefoglaló elméleti teológiai rendszert nem alko-

tott. A theológia tudományát, annak egyik diszciplinájában sem vitte előbbre, noha mindegyikben otthonosan mozgott. A 140-nél több kisebb-nagyobb műve azonban mind theológiailag megalapozott. A reformátorok theológiai felismeréseinek és tételeinek nagyobb részét magáévá tette, ugyanígy a puritánusokét is. Inkább kompillátor volt, aki theológiai ismereteit gyakorlati célokra használta. Ha valaki megpróbálná rendszerezni theológiai gondolatait, annak vázához a legtöbb segítséget az 1935-ben a Francke Alapítvány Levéltárában Halleban előkerült „De rerum humanum emendatione consultatio catholica” c. munkájának teljes kézírata nyújtaná.

A világot Isten által teremtet, megváltott, üdvösségre hívott világnak tekinti. A teremtet világ jó volt, mert benne minden Istenre, mint közép-pontra irányult, ez volt a „rendje”. Ádám bűnbeesésével a neki rendelt helyéről és helyzetéből kikerült, a világ egyes elemei is önállósodtak, s beállt a rendtelenség. Krisztus megváltó tetteinek következménye a „rend” visszaállítása, a helyreállítás, ezért nem hiábavaló az érette történő fáradozás. Az ember helye ott van, ahol az „egészben” újra otthon van, tehát az egészért való fáradozásról van szó. Az ember életének célja Isten akaratának betöltése szellemével, kezével, nyelvével: a gondolkodásában, akaratában, cselekvésében, a tudomány, a vallás és a politika területén. Krisztus az igazi „visszavezető”, a „dux”, mint az educere vagy educare alanya, a „Nevelő”. Az üdvtörténet nála az emberiség, az emberi nemzetség nevelésének története.

A theológus Comenius lelkigondozó is. Kifejezetten lelkigondozói gondolatai építő jellegű írásaiban, énekeiben találhatók. Nevelés és lelkigondozás nála ugyanazon dolog két különböző oldala. Mindkettőben mértékadó az Isten rendjéhez való visszatérés.

Comenius theológiája erőteljesen ökumenikus szemléletű, amely egyaránt reménykedik az egyház egységének, az általános világbékének a helyreállításában, a föld népeinek a misszió által történő megtérésében. Egész életműve a theológia irenica szellemét tükrözi. Amit Isten egymásra utaltnak teremtet és rendezett el, annak - a teremtés minden területén - békében és harmóniában azaz Isten rendjében kell egymással élnie, léteznie, illetve ebbe az állapotba kell visszajutnia.

Hromadka szerint hét dolog az, ami Comenius theológiai szemléletét jellemzi: a türelem, a nyitottság, a hit gyakorlati értelmezése, (imitatio Christi), az egyszerűség, Krisztus tekintélyének, hatalmának egyetemessége, az ökumenikus sóvárgás és az eschatológiai dinamika. Comenius azt írta önmagáról: „Ha valaki engem theológiám felől kérdezne, akkor a haldokló Aquinói Tamáshoz hasonlóan, (nekem is hamarosan meg kell halnom), a Biblia után nyúlnék, szívvel és szájjal vallanám: mindazt hiszem, ami ebben a könyvben meg van írva. Ha valaki hitvallásomat akarná megismerni, annak az Apostoli Hitvallásra mutatnék...

Ha valaki fohászkodásom szabályairól kérdezne, annak a Mi Atyánkat, az Úr imáját nevezném meg. Ha valaki életem zsinórmértékére lenne kíváncsi, annak ezt mondanám: a Tízparancsolat...”⁵

Comenius távozása után nem sokkal, II. Rákóczi György és édesanyja Lorántffy Zsuzsanna halálát követőleg nehéz idők jöttek az iskolára. II. György özvegye, Báthory Zsófia és fia I. Rákóczi Ferenc katholizálván kiszolgálták a nemzeti függetlenségünkre és lelkiismereti szabadságunkra törő Habsburg-ház törekvéseit. Előbb megvonták a pataki várbirtok jövedelméből eddig folyósított támogatást az egyházaktól, a pataki Kollégiumtól is. Ez utóbbinak életét a pataki gyülekezetével együtt durva zaklatásokkal is zavarták. A Wesselényiről elnevezett szabadságmozgalmunk felszámolása után, amelyben I. Rákóczi Ferenc is részt vett, 1671-ben erőszakkal elűzték az iskola népét Patakról. Erdélybe, Gyulafehérvárra menekült két akkori professzoruk, Buzinkai Mihály és Pósházi János vezetésével, akik halálukig ott folytatták tanári munkájukat. Buzinkai elsősorban filozófiai tárgyakat adott elő, Pósházi theológiát. Belesodródott a Patakra telepített jezsuitákkal folytatott szóbeli és irodalmi hitvitákba. Tulajdonképpen legnagyobb theológiai műve: „Az igazság istápjá...” is vitáirat, Pázmány „Kalauzával” vitázik. Vitára hajlamos személyiség lehetett, mert Patakról elkerülve coccejánusokkal és chartesianusokkal vitatkozott. Nyugati peregrinációjában, de előtte is, utána is, szorgalmasan foglalkozott a reformátorok, első rendben Kálvin műveivel, valamint az orthodox szerzőkkel. Az orthodoxia egy kései magyar képviselőjének tekinthetjük.

Amikor a Thököly vezette szabadságharcunk győzelmesen haladt előre, s Patakot is elfoglalták a kurucok, Gyulafehérvárról az ifjúság nagy része, Sallay Pál szenior vezetésével 1682-ben visszatért az iskola ősi székhelyére. Átmenetileg Debreceni Ember Pál kezdte szervezni az oktatást, de őt a pataki gyülekezet lelkészévé választotta. Tovább rector nélkül, a szenior vezetésével a diákönkormányzat, az esküdt deákkar tagjai végezték a tanítás és nevelés munkáját. Debreceni Ember Pál a coccejanizmus jelentős képviselője volt hazánkban, értékes egyháztörténeti kutatásokat folytatott és munkát írt.

1685. végén jött haza a peregrinációból Csécsi János, aki coccejánus hatásokra erős és kizárólagos bibliai szemlélet és a szövetség-theológia meggyőződéses híve volt. Iskolánk legnehezebb éveiben kiemelkedő tanáregyéniség és személyiség, aki hitével, bölcsességével, hűségével, kitartásával, határozottságával az iskola bujdosása alatt úgy tudott forgolódni, hogy az az üldöztetések alatt sem szűnt meg létezni. Thököly csillaga hanyatlásával 1687-ben az iskolát újra elűzi, most már a vármegyei hatóság. Göncre, majd onnan 1694-ben Kassára. Itt a még működő belvárosi református iskola épületében szálltak meg, ahonnan 1696-ban a külvárosba voltak kénytelenek települni. Itt érte a Kollégiumot a II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc, amelynek első éveiben költöztek vissza a „diákok régi fészkekre”, miután a fejedelem restitáltatta Patakon a vallásszabadságot. A szabadságharc alatt, 1708-ban meghalt Csécsi János, utódját Simándi Istvánt, aki a természettudományokban jeleskedett, a pestis vitte el 1710-ben.

A II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc bukása után, a 18. században szinte végig veszélyeztette a Kollégium létét, a jezsuiták inspirálására a vértelen elnyomást, a vértelen ellenreformációt gyakorló III. Károly és Mária Terézia uralma. 1710 után egy idősebb tanár, Füleki András került az igazgatói székbe, aki jó érzékkel, bölcs bátorsággal irányította az iskola megmaradásáért vívott küzdelmet. Neki is köszönhető, hogy III. Károly 1714-ben rendelettel biztosította a Kollégium további működését. Fülekit nyugati peregrinációja idején szintén coccejánus teológiai hatások érték. Később megírta a pataki Kollégium történetét is latin nyelven, an-

nak kezdetétől 1714-ig, amely kéziratban maradt, eredeti példányát a leideni Egyetemi Könyvtárban őrizték. Miklós Ödön készített róla másolatot, amelyet fiától a Nagykönyvtár Kézirattára vásárolt meg.

1712-ben hosszabb nyugat-európai tanulmánya után, második tanárrá választották ifjabb Csécsi Jánost. Széles érdeklődési körében szinte „polihistor”-rá képezte magát, akinek teológiai felfogására legjellemzőbb, hogy a coccejánus teológiát ötvözni próbálta a cartesianus filozófiával. Ez már a felvilágosodás erősödő áramlatának a hatása. A két tanár, Füleki és Csécsi végül személyeskedésbe csapó vitatkozásba keveredett. Az előjáróság Fülekit leváltotta, majd második tanárként Nagymihályi Szomoló Gergelyt állította be. Ő és Csécsi között újabb, az ifjúságot is megosztó viszály támadt, amely annyira elmérgeződött, hogy 1734-ben mindkettőjüket eltávolították az iskolából. Korábban az egyenetlenségek fő okául kizárólag ifjabb Csécsi János összeférhetetlen természetét tartották. Az újabb kutatások szerint, emellett és a teológiai és filozófiai nézetkülönbségek mellett, a Kollégium teljes önállóságának védelmében az ifjabb Csécsi az iskola teljes autonómiájára törekedett. Nem csupán tanártársával, hanem a világi és egyházi patrónusokkal is harcba keveredett. Pedig az iskolának éppen megmaradása érdekében szüksége volt ekkor elsősorban a világiak, társadalmi helyzetükből, tekintélyükből adódó védelmére, hiszen az iskola felszámolását célzó kísérletek szinte a Türelmi Rendeltig folytak. Az 1735-ben alakult Tiszáninneri Református Egyházkerület a református világi patrónusok segítségével védte meg a felszámolástól az ősi scholát.

A 18. sz. folyamán az előző században kialakult keretekben fejlődött tovább az iskola. 1742-től három, 1771-től négy, 1796-tól hat, nyugat-európai egyetemeken is tanult tanára volt az osztálytanítók, a publicus praeceptorok mellett. Ők elsősorban teológiai és filozófiai tárgyakat adtak elő, de mind a gimnáziumban, mind az akadémiai tagozaton egyéb tárgyakat is. Ennek a századnak jelentősebb tanáregyéniségei a Szathmári Paksi „dinasztiá”-ból I. Szathmári Paksi Mihály (1734-1744), II. Szathmári Paksi Mihály (1742-1772), Szathmári Paksi Pál (1759-1766), III. Szathmári Paksi Mihály (1772-1773) és Szathmári Paksi Dániel

(1810-1818). Theológiát és filozófiát, ezen kívül természettudományokat, keleti nyelveket, történelmet, görög és latin régiségtant tanítottak. A Paksiak általában a cartesius-coccejánus eszméket vallották és képviselték. Tulajdonképpen olyan racionalista theológusok voltak, akiknél dominált a vallásos tartalom, s megpróbálták a hitet és tudományt összeépíteni.

Ez a fajta theológiai felfogás, amelyet az értelmes vallásosságra törekvés, annak munkálása jellemzett, megtalálható még a későbbi tanároknál is. Sárkány Dávid, a bölcsészet, a történelem és görög nyelv tanára, (1734-1758), Bányai István a történelem, ékesszólás és eszjog tanára (1767-1781), Szilágyi Márton kísérleti fizika, matézis és filozófia tanára (1773-1790), Szombathy János a bibliai és a keleti világtörténet, az ékesszólás, statisztika, egyetemes és magyar irodalomtörténet tanára (1783-1823) gyűjtőmunkájának köszönheti a Nagykönyvtár gazdag RMK-anyagát. Szentgyörgyi István, aki bár nem járt külföldi akadémiákon, tehetsége miatt filozófia tanárnak választották, (1767-1797 között tanított). A theológia naturalis képviselője volt, miként Porkoláb István is (1804-1806).

A 18. sz. végén a pataki Kollégium szellemét is minősíti az a segítség, amelyet az Egyházkerület püspöke, Szalay Sámuel buzdítására nyújtottak az iskola végzett hallgatói a cseh-morva protestáns egyház újjászervezésében. Az 1780-as években 54 végzett pataki theológus vállalta a cseh-morva missziót. Egy részük végleg ott is maradt.

Fontos esemény még a század végén, hogy az 1796-os tantervvel bevezetik a tantárgyak többségében a magyar oktatási nyelvet. Két koncepció küzdött több évtizedig váltakozó sikerrel. Az egyik a latin tanítási nyelv és a humaniorák, a másik a magyar tanítási nyelv és a reáliák többségéhez ragaszkodott. Ez a küzdelem végül is csak az 1830-as években dőlt el. Az 1796-os tantervbe épült be az 1793-ban létesített jogtörténeti tanszék önálló egységként, a jogakadémia későbbi megvalósításának a tervével. A tanszéket pályázat úján Kövi Sándor kapta meg, aki 38 éven át tanított, s megteremtette a jogakadémia alapját.

A 19. sz. elején az iskola életét is a nyelvújítási mozgalmak színezték és élénkítették, amelyekben mind a tanárok, mind a diákok részt vettek.

Az ifjúság öntevékeny csoportokban, önképzőkörszerű egyesületekben készítette magát a reformkor eszméinek befogadására és megvalósítására. Szemere Bertalan visszaemlékezéséből való a következő, a 19. sz. első felében a Kollégiumot is jellemző idézet: „... csendes tanulmányaimban itt kezdtem felfogni minden csodálatosságával a világot, itt tanultam meg imádni az Istent, és szolgálni az emberiséget, itt gyulladtam szerelmére a szabadságnak...”

Az iskola szellemi nivójának emelését támogatta a nyomda újraindítása, amely az 1671-es elűzetéskor megsemmisült. Az 1807-től működő tipográfia ösztönzőleg hatott mind a tanárok, mind a diákok irodalmi munkásságára. A 19. sz. teológiát is tanító tanárait a következőkben soroljuk fel. Rozgonyi József (1798-1823), az első magyar antikantianus, aki a filozófiát a teológia szolgálóleányának tartja, ő teológiát végzett filozófia tanár. Ilyen Sipos Pál is (1805-1810), aki transcendens filozófiát művel és a hit etikai konzekvenciáit hangsúlyozta. Szathmári Paksi Dániel (1810-1818) „Keresztyén hittudomány” című kétkötetes művében racionalista teológusként igyekszik a kijelentés mellé egyenrangú tényezőként a józan okosságot odaállítani. Soimossy János előbb a gimnáziumban tanított, majd 1818-1855 között teológiai tanárként ótestamentumi teológiát, héber nyelvet és dogmatikát adott elő. Fő művei: „A dogmatika teológiának első vonásai”, és a „Keresztyén hittudomány”. Szeremlei Gábor 1841-1851 és 1856-1867 között a keresztyén vallástudomány ágazataiban és a dogmatikában Hegel és Schleiermacher gondolatait vallotta magáénak. Heiszler, (1860-1869) egyik legtermékenyebb teológiai írónk magáról ezt vallotta: „...semmiféle emberi agyban született rendszer előtt abszolúte meg nem hódolok, hanem szívesen fogadom az igazságra törekvő szellem vívmányait bármely irányból...” Újszövetségi egzegetiszt és dogmatikát tanított. Tanszékéről dombrádi lelkészi szolgálatba távozott. Itt született szépirodalmi műveinek kéziratos hagyatéka a II. világháború után került a Nagykönyvtár Kézirattárába. Kolos Dániel (1861-1868) a gyakorlati teológia tanára volt. A keresztyén vallás értelmét és célját abban látta, hogy az „...a földi életet humanizálja, az emberi műveltséget megszenteli”. Mitrovics Gyula (1867-1895) előbb az egyháztörténet,

majd a gyakorlati teológia professzora, racionalista teológus. Szerinte „... az értelmi keresztyénség a lehető legkomolyabb és legsürgősebb élet-elv...” Warga Lajos (1867-1899), az egyháztörténet neves tanára, szintén racionalista teológus volt. Fő műve: A „Keresztyén egyháztörténelem”, amelyet szakberkekben csak „Nagy-Warga”-ként emlegetnek. Peremartoni Nagy Gusztáv (1870-1909) újszövetségi szöveg- és irodalomtörténetet, továbbá bibliai hittant adott elő. Következetes racionalista teológus volt, a hagyomány szerint tagadta a test feltámadását, az igazság örök életét vallotta. Radácsi György (1877-1917) Kollégiumunknak az első olyan tanára, aki négy évtizeden át folyamatosan tanított bibliai tudományokat. Tüdös István (1895-1905) dogmatikát és etikát adott elő, majd püspökké választották. A lelkészképzés célkitűzésének egyebek mellett azt tartotta, „... hogy a hit és a tudás összeölelkezzenek azokban, akik a gyülekezetek élén fognak állni.” Novák Lajos (1896-1917) a gyakorlati teológia tanára. Ő is vallotta, hogy a hitet és az értelmet össze lehet békíteni és egyeztetni. Egyházfogalmát így definiálta: „... az egyházat úgy fogom fel, mint vallásos erkölcsi célok szolgálatában munkálkodó szabad egyesületet...” Zoványi Jenő (1901-1910; 1912-1914) az egyháztörténeti tanszék erősen kritikus személyiségű tanára, radikális racionalista, a korlátlanul szabad vizsgálódás híve. Kutatásaiban alapos, adatai pontosak, egyik legtermékenyebb egyháztörténészünk. 1920-ban a konventi bíróság megfosztotta palástjától, 1922-ben debreceni egyetemi tanárnaként nyugdíjazták. Rohoska József (1900-1920) előbb az egyháztörténet, majd a bibliai vallástan, az újszövetségi szöveg, irodalom- és vallástörténet előadója. A liberális teológia híve, annak világnézeti és politikai konzekvenciáival. A proletárdiktatúra alatti magatartása miatt megfosztották katedrájától.

Egy-két kivételtől eltekintve a 19. sz. racionalista teológiai tanárai, egészen az I. világháborúig, inkább naiv racionalistáknak nevezhetők, akik konfesszionális felfogásuktól nem szakadtak el. A korszak vége felé akadt néhány radikálisabban liberális, akik szigorú bibliakritikájukkal távolabb kerültek hitvallásunktól. Az I. világháború pusztításai kijózanítólag hatottak a racionalistáknak a tudományt illető túlzott optimizmusára. A

háborút közvetlenül megelőző és követő belmissziós mozgalmak is készítették Európa-szerte egy biblikusabb, krisztocentrikus teológia számára az utat.

Az átmeneti, előkészítő korszak három teológiai tanár egyéniségét említhetjük. Nagy Béla (1905-1928) a dogmatika, etika és dogmatörténet tanára, a személyes kegyesség fontosságának szószólója, aki elsőnek javasolta a nőknek teológiai akadémiára való felvételét. Marton János (1910-1950) az egyháztörténeti tanszék professzora - második, aki négy évtizeden át tanított - Utrechtben töltött három évet, s az ottani teológiai hatások nála végig az erős bibliai tájékozódást jelentették. Ezért tudott mind a belmissziós mozgalmak munkásaival, mind a barthianusokkal, mind az ébredés képviselőivel a II. világháború után összhangban maradni. Legértékesebb publikációja az 1931-ben megjelent „A Sárospataki Református Főiskola Története. I. Rész. I. Korszak 1621-ig”. Ide sorolhatjuk Makkai Sándort, aki az 1917/18-as tanévben gyakorlati teológiát tanított, majd a kolozsvári teológiai fakultáson folytatta pályáját. A II. világháború után, konventi missziói előadóként irányította, míg lehetett, a Theológiai Akadémia keretében folyó laikus gyülekezeti munkák képzést. Jelentős szépirodalmi munkát is végzett. Irodalmi hagyatékát a Nagykönyvtár Kézirattárra őrzi.

A trianoni békekötés után az egész országra szakadt letargiából viszonylag hamar felocsúdott az iskola. Újragondolta identitását, jobban odafigyelt az egyházban kibontakozó, erősödő belmissziói áramlatokra. A 20-as évek elején elkezdődött a Kollégium szervezésében a cserkészmozgalom, amely még több jó vállalkozást inspirált. 1923-ban megszűnt a jogakadémia, ezt is pótlendő, hat év múlva az államtól átvette az iskola a Tanítóképző Intézetet. Hitvallásos jellegéből adódóan belső hitbeli erősödére törekedett, kapcsolatot épített a gyülekezetekkel, bekapcsolódott tevőlegesen a belmissziói szolgálatokba. Mindig intenzívebben foglalkozott népünk sorskérdéseivel, elsősorban a parasztság helyzetével.

A 30-as évek elejétől a külső épülésnek egy, a közfigyelmet is Patakra irányító virágzó szakasza kezdődött el. Az iskola meglévő épületeit próbálta volna korszerűsíteni, újakat is szeretett volna építeni. Ez a törek-

vése találkozott a kultuszminiszter, Klebersberg Kunónak, az angolszász kultúra felé orientálódásával, aki Patakot szemelte ki koncepciója egyik bázisául. Létrejött az intenzív angol nyelvoktatás, felépült az un. Angol Internátus, teológus internátus létesült a főépület északi felújított szárnyában, a gimnáziumi traktusra második emeletet húztak, amelybe új tantermek és szakelőadótermek kerültek. 1938-ban épült fel a felszárnýú Humán-Internátus, 1942-ben az ONCSA-Internátus (Országos Nemzet és Családvédelmi Alap) a szegény sorsú, tehetséges gyerekek részére. A gimnázium épülete új, kétemeletes szárnnal bővült 1944-ben.

A 30-as évek első felében már érezhető volt a 20. század ideológiai és politikai erőinek közelgő összecsapása. Az iskola igyekezett óvni a szélsőségektől: „...a változások világában nem jobbra vagy balra nézünk, mi felfelé tekintünk”. Alázatosan vallotta, hogy az emberi szellemiséget szolgáló tanítói és nevelő munka mellett „...csak az élő Istent reveláló evangélium teremthet köztünk új életet.”⁶ Az iskola vezetése, erre is támaszkodva, oktatási és nevelési programjában igyekezett érvényesíteni a magyar társadalom bajainak megismerését, megismertetését, a kibontakozás módjának a keresését. Így jött létre a Theológiai Akadémia keretében a szociológiai szeminárium, később magát Faluszemináriumnak nevező teológiai hallgatók munkaközössége 1931-ben. Ide soroljuk a teológusok munkatábor mozgalmát 1935-1942 között, és a Kollégium népfőiskolájának elindítását és működtetését 1936-1948 között.

A II. világháború előszele a 30-as évek végén Patakon is érződött. Ez is erősítette a Kollégiumnak azt a törekvését, hogy tovább mélyítse a kerület gyülekezeteivel, és amíg erre lehetőség van, a külföldi testvéregyházakkal kapcsolatát. 1936. októberében látta vendégül tiszteletbeli tanárát, Barth Károlyt, aki ekkor tartotta tanári székfoglalóját „Népegyház, szabadegyház, hitvalló egyház” címen.

1931-től a Kollégium nagy egészén belül, elsősorban a nevelést segítették, mint önálló „diákköztársaságok”, a különböző internátusok: a Theológiai Internátus, az Angol Internátus, a Humán Internátus, a Kis Internátus, a Gortvay Internátus, az ONCSA-Internátus és a Tanítóképző Internátusa. Bennük az önálló igazgató, néhány beosztott nevelőtanár és

theológus felügyelő, illetve a Theológiai Internátusban a szenior és a sorfelügyelők olyan fegyelmezett, mégis meleg, családias légkört teremtettek, amely nemcsak a tanulást, hanem a növendékek személyiségének fejlődését, lelki és hitbeli gyarapodását is segítette.

A Theológiai Akadémia megszüntetése előtti utolsó tanári karának a magva a 20-as évek végén, a 30-as évek elején alakult ki Mátyás Ernő körül, aki Erdélyből jött 1925-ben, s haláláig, 1950-ig az újszövetségi tanszék professzora volt; az első világháború utolsó évétől tíz éven át, hirtelen haláláig, 1928-ig Harsányi István adta elő az ószövetségi tárgyakat. Értékes kutatásainak és publikációinak nagyobb része mégis a magyar irodalom -, könyv - és könyvtártörténet területére esik. A Nagykönyvtárnak is igazgatója volt. Szabó Zoltán, a gyakorlati tanszéken 1926-tól, Zsáros József 1928-tól az ószövetségi tanszéken adott elő, s 1947-ben az Egyesült Államokba ment cseretánárként Grand Rapids-be (cseretársa Osterhaven professzor, a „vasfűggöny miatt” nem jöhetett Patakra; Újszászy Kálmán a filozófiai-pedagógiai tanszéken 1931-től, Nagy Barna 1937-től a szisztematika-theológiai tanszéken tanítottak 1951-ig. Az egyháztörténeti tanszéken a még 1910-ben ideválasztott Marton János tanított nyugdíjba meneteléig, 1950-ig, aki a kollégiumi és egyházkerületi Levéltár vezetését is ellátta.

Ez a tanári kar, amely a II. világháború után 1947-től Koncz Sándorral, majd 1950-től, Marton János nyugdíjba menetelétől Makkai Lászlóval, Szabó Lajossal és Farkas Lászlóval gyarapodott, kisebb-nagyobb mértékben a barthiánus theológia hatása alatt állott.

Az utolsó világháborús tanévet, az 1944/45-öst már csak a Theológiai Akadémia kezdte el szeptember 13-án, de október 11-én a front közeledése miatt a theológusok „szüreti vakációra” hazamentek. A front átvonulása után a Kollégium 1945. január 3-án harminc gimnáziumi tanulóval és három theológiai hallgatóval megnyílt, illetve folytatta a tanévet, mindig több növendékkel. Pár nap múlva a Tanítóképző is megnyitotta kapuit.

A II. világháború után az iskola működésének anyagi fedezetét addig biztosító alapítványi ingatlanok jövedelme, a pénzben és értékpapírban

fekvő alapítványok kamatai, a földreform és az infláció következtében megszűntek. A szükséges fedezetet ezután a gyülekezetek és gyülekezeti tagok adományai, részben a legáción és mendikáción keresztül, a szülők által fizetett tandíj, egy darabig a Grand Rapids-i Hope College anyagi segítsége és egy szerény állami támogatás biztosították. Az 1949/50-es tanévet a Kollégium deficitmentesen zárta. Ezután elkezdte az iskola az 1891-es Budapesti Zsinat által megszüntetett szupplikáció gyakorlását is. Először csak a Patakot körülvevő három tájegység, majd az egész egyházkerület gyülekezeteiben. Ez a szolgálat, amelyben a Kollégium minden intézeti ágának tanárai és diákjai részt vettek, a kapcsolat ápolásán túl a közös hitben épülést, a magyar szépirodalmi és zenei kultúra megismertetését és terjesztését is szolgálta, nem utolsósorban a gyülekezeteknek a Kollégium anyagi támogatásához szükséges áldozatkészségét ébresztette és növelte. A takarékoság az iskola gazdasági mechanizmusának racionalizálása, amely elsősorban Koncz Sándor teológiai tanár, akkori gazdasági választmányi elnök koncepciója szerint történt, és anyagi oldalról viszonylagos autonómiát biztosított az iskolának. Ez a mechanizmus pl. a Theológiai Akadémián az ösztöndíj-rendszert úgy alkalmazta, hogy „...kedvezményt csak azon az alapon adtunk, hogy a Kollégiumon belül végezhető szellemi és fizikai munkák ellenértéke íratott az iskolai tartozások javára”.⁷

A 40-es évek végén még tagozatait is szaporította a Kollégium. Általános iskolát szervezett a kebelében, vidéken létrehozta a Gimnázium és a Tanítóképző Intézet partikuláit, az előbbi Cigándon és Tokajban, az utóbbit Ricsén. 1947. szeptemberében megnyitotta Patakon Kertészeti és Szőlészeti Középiskoláját és készen állt a Nyomdászati Középiskola megnyitására is, amelynek Móricz Miklós lett volna az igazgatója. Közben végezte a Tiszáninneni Református Egyházkerület részére a lelkészto-vábbképzést és a laikus gyülekezeti munkások képzését. Itt folyt a Sárospataki Református Lapok, a Sárospataki Ifjúsági Közlöny, és a Sárospataki Igehirdető szerkesztése és kiadása is.

A II. világháború után rövid ideig még a külföldi kapcsolatai is éltek a Kollégiumnak. Ennek egyik figyelemre méltó eredménye volt, hogy a

Theológiai Akadémia öt hallgatója szánta el magát indonéziai külmisziói szolgálatra. Felkészítésüket Soedarma indonéz, és Hoekendijk holland lelkipásztorok kezdték el. A diktatúra miatt a vállalkozás befejezésére nem került sor. Ugyancsak nem jöhetett cseretanárként Patakra Osterhaven professzor Grand Rapidsból, bár cseretársa, Zsíros József az utolsó percben még kiment.

Hatással volt a Kollégium lelki habitusára a háború utáni „ébredésnek” Patakot is elérő hulláma, amely hatékony belső reformációt eredményezett. Az iskola oktatási és nevelési hivatását az egyik korabeli jelentés így foglalta össze: „...törekszünk mindenestől az Ige iskolája, a Szentlélek nevelőműhelye lenni, egyházi iskola lenni, hitvalló aktív gyülekezeti tagságra nevelni és nevelődni.” Ezzel kapcsolatban vallotta a Theológiai Akadémia is, hogy „... a nyugati akadémikus tanítási módszer nem tartható fenn tovább, s helyébe gyülekezetszerű szolgálatra nevelésnek kell lépnie, s ennek keretébe kell beilleszteni a theológiai tudomány szükséges ágait.”⁸

Az állam- illetve párthatalom részéről már a 40-es évek vége felé történtek jelzések, amelyek előrevetítették a pataki Kollégium felszámolását. A tanulmányi színvonalában, hitvallásos karakterében egyaránt lendületes fejlődést produkáló iskola szálka lett az ateista ideológiát tüzzelvassal érvényesíteni törekvő pártállam funkcionáriusai szemében. De az általuk erőszakkal kreált legfelső református egyházkormányzati vezetés se nézte jó szemmel létezését. 1951-52 között fokozatosan, intézményenként felszámolták a Sárospataki Református Kollégiumot. A döntő csapást a Református Egyetemes Konvent Elnökségének intézkedése mérte a Theológiai Akadémiára. 1951. július 25-én kelt, Bereczky Albert és Kiss Roland aláírásával, váratlanul egy leiratot kapott egyházkerületünk elnöksége, s ugyanezt másolatban Kollégiumunk vezetősége. Ebben színvonalra, anyagi problémákra, a theológiai oktatás fejlesztésére hivatkozva elrendelték a pataki Theológiai Akadémia tanéve megnyitásának felfüggesztését, elhalasztását. Álszent fogalmazásban többek között ezt írták: „... felhívjuk a Főtiszteletű Elnökséget, hogy a Sárospataki Kollégium régi és jó evangéliumi hagyományainak megőrzése érdekében is, szíveskedjék

megtenni a szükséges intézkedéseket, hogy a Theológiai Akadémia megnyitását... elhalasszák... szíveskedjék az iránt is intézkedni, hogy a további határozatokig a Theológiai Akadémia hallgatói a debreceni és a budapesti Theológián kérjék felvételüket.”⁹ Ezt a rendelkezést a Theológiai Akadémia küldötteinek és a Kerület Elnökségének a Konvent illetékeseivel folytatott többszöri tárgyalásán felhozott ellenérvei sem tudták megváltoztatni. A hallgatók Pestre és Debrecenbe iratkoztak át. 1951. augusztus 31-én ebben az ügyben a Kollégium Igazgatótanácsa tartott ülést. Darányi Lajos megnyitó áhítatában, az I. Thessz. 4:13-18 alapján egyebek mellett a következőket mondotta: „A mi nagy pataki bánatunkban is az Ige a vigasztalás. Istennek tetszett, hogy a magyar földön levő tudatlanság eloszlatására Patakon iskolát fundáljon. Hisszük, megtartja és visszaadja. És akkor, amikor most másról szeretnék beszélni, az Ige rámutat az egyetlen reménység alapjára, Jézus Krisztus halálára és feltámadására... Megmutatja a bizonyos, a győzelmes véget, és ezzel bizonyossá teszi a bizonytalan holnapot is.”¹⁰

Ezen az ülésen Nagy Barna theológia és közigazgató az események részletes ismertetése után még ezt mondotta: „Az Úr előtt... kezünket a szánkra tapasztjuk, porba hullunk, megalázkodunk és imádjuk az Ő felfoghatatlan bölcsességét, az Ő igazságos és kegyelmes ítéletét. Nem szolgáltuk az Ő dicsőségét, Igéje és egyháza ügyét, nem voltunk oly hívek a reánk bízottakban, hogy ennek ne kellett volna következnie... ezért távol kell tartanunk magunktól és gyülekezeteinktől a nem Isten szerint való megszomorodás keserűségét és kétségbeesését. Magunkon, mulasztásainkon, hűtlenségeinken, bűneinken sírunk inkább. Hogy nem féltjük Őt úgy, és nem adtunk Néki úgy dicsőséget, ahogyan Kollégiumunk jelmondatával hirdettük. (Jel. 14:7). Ezt tegyük még akkor is, ha egyszer s mind mozdíthatatlanul bízó hittel belekapaszkodunk másik jeligénk, a 126. zsoltár erős ígéreteibe és vigasztalásaiba: "Mikor visszahozta az Úr Sionnak foglyait, olyanok voltunk mint az álmodók... hozd vissza Uram a mi foglyainkat, mint patakokat a déli földön. Akik könnyhullatással vetnek, vigadozással aratnak majd. Aki vetőmagját sírva emelve megy tova, vigadozással jó elő, kévéit emelve" és

tehetünk-e mást, minthogy az Úr Jézus Krisztus keresztye alatt állva, és ingyen kegyelméből bűneink teljes bocsánatát véve, teljes hittel erre az ígéretre és erre a biztos eljövendő vigadozásra nézzünk, mint ennek várományosa.”¹¹

Ezek után sokan izgalmas várakozással tekintettek az egész országban a Tiszáninneri Református Egyházkerület Közgyűlésének a Konventi Elnökség rendelkezésével kapcsolatos állásfoglalása elé. 1951. október 15-én ült össze a Közgyűlés. Határozatában részletesen reflektál a konventi leirat minden mondatára, felsorakoztatta ellenérveit, majd az alábbi határozatot hozta: „...a Közgyűlés az Egyetemes Konvent Elnöksége által felhozott érveket nem találja olyan súlyosaknak és meggyőzőeknek, hogy azok alapján vállalni tudja a felelősséget az Egyházkerület gyülekezetei előtt Akadémiájának megszüntetéséért... sajnálattal állapítja meg, hogy mindazokat az intézkedéseket, amelyek ebben az ügyben eddig történtek, sem egyházi törvényeinkkel, sem egyházalkotmányunk szellemével nem találja összeegyeztethetőnek. Ezért arra kéri az Egyetemes Konventet és az Országos Zsinatot, hogy a Theológiai Akadémia megszüntetése kérdésében eddig kiadott rendelkezéseket és intézkedéseket törvényeinknek és alkotmányunknak szellemében vizsgálja felül... kinyilvánítja, hogy továbbra is ragaszkodik a Sárospataki Theológiai Akadémiájának fenntartásához, nem járulhat hozzá annak megszüntetéséhez...”¹²

A Debrecenben és Budapesten tanuló pataki diákok tudomást szereztek a Közgyűlés határozatáról és 1951. október 22-én a debreceniek visszajöttek Patakra. Innen írásban fordultak az Egyházkerület Elnökségéhez, hogy az rendelje el az Akadémia Patakon tartózkodó tanárainak a tanév megnyitását. Az október 23-i konventi ülésre, Budapestre ment elnökségnek küldöttség vitte a kérelmet. Mire Pestre értek, az elnökség már túl volt a konventi ülésen, tudtukra adta, hogy mind az állami- és pártvezetés, mind az egyházi vezetés megtiltják az évnyitást, ellenkező esetben állam- és egyházellenes tetteknek minősítik, és súlyos megtorlást helyeztek kilátásba. A másnap nyíló zsinati ülésre Patakról jött tanárokkal is konzultálva, a diákküldöttség visszament Patakra, s az ott csendesnapot tartó ifjúság még aznap elutazott Debrecenbe. Itt írásos vallomást kényszerítet-

tek ki belőlük, a szervezőket többször is megvallatták. Négyüket eltávolították, hetüket félévvesztésre ítélték, s még egy Pesten tanuló pataki theológust is kizártak.

A diktatúra egyházkormányzatunkkal megtoroltatta a Tiszáninneri Egyházkerület Közgyűlésének említett határozatát is. A VI. Budapesti Zsinat 1952. október 29-30-án Debrecenben tartott ülészakán a Kerület önállóságát is megszüntették. Három egyházmegyéjét a Tiszántúli, egyet a Dunamelléki Egyházkerülethez csatolták.

A történetek feletti szomorúság mellett sok magyar református ember szívében élt az a reménység, határainkon belül és túl, amelyet Nagy Barna az említett igazgatótanácsi ülésen a 126. zsoltár erős ígéretére alapozni tanácsolt, hogy t.i. az erőszakkal lerontott Sáros-pataki Református Theológiai Akadémia Isten irgalmából egyszer újra megépül. Annak idején az államosító hatóság nem tartott igényt az iskola Tudományos Gyűjteményeire: a Nagykönyvtárra, a Levéltárra, a Múzeumra és az Adattárra. Azok továbbra is egyházi tulajdonban és kezelésben maradtak. A Kollégium „maradéka”-ként egyházi intézetként élhettek továbbra is. A Tiszáninneri Egyházkerület megszüntetése és a Tiszántúlihoz csatolása után Tiszavidéki, majd az előbbi visszaállításától, 1957-től a Tiszáninneri Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei néven működtek. A Tudományos Gyűjtemények iskola nélkül, félszárnnyal repülve, de megpróbált valamit pótolni a megszüntetett Kollégium szolgálatából. Próbált kisugározni valamit abból az evangéliumi hitben gyökerező humanizmusból, amit a Kollégium is képviselt. Persze ezt sem nézték mindig jó szemmel az „illetékesek”, s előfordult, hogy figyelmeztetésül a Gyűjtemények egyik munkatársát, fényes egyházkormányzati segédlettel eltávolították Patakról.¹³

Ennek ellenére a Gyűjtemények mégis mementóként élt és működött a felszámolt Kollégium központi épületének déli felében. Pusztá létével is emlékeztetett megszüntetett anyaintézetének, a Sárospataki Református Kollégiumnak több évszázados valóságára. A Gyűjtemények munkatársai kihasználva az ott évente megforduló több száz kutatóval folytatott beszélgetés lehetőségét, valamint a fejlődő idegenforgalmat, melynek kere-

téberr ismertették a Kollégium és Tudományos Gyűjteményei egyes részeinek történetét, a nemzet- és történettudatot, hitet igyekeztek ébreszteni és erősíteni, közben azt is hirdették, hogy egyházunk, népünk, a magyar oktatás- és nevelésügy ellen vétkeztek azok, akik a többi történeti kollégiumunkkal együtt Patakot is megszüntették. Hirdették ezeknek az iskoláknak szükséges újraéledését, s azt a reménységet, hogy még újraéledhetnek.

Ugyanezzel a meggyőződéssel és reménységgel, a közvéleményt is ebbe az irányba formáló szándékkal alakultak meg és működtek, először a fővárosban, majd Debrecenben, Miskolcon, Nyíregyházán és Sárospatakon a pataki öregdiákok baráti körői. Miután a közelmúlt hazánkban is végbement változásai a pataki Kollégium újraindulásának a lehetőségét közel hozták, a 80-as évek vége felé a baráti körök már konkrét lépések megtételének a módosztatát keresték és találták meg. Igyekeztek meggyőzni a Tiszáninneri Egyházkerület vezetését, hogy a maguk részéről is, elsősorban az állammal való tárgyalások területén, - hiszen ekkor a pártállam funkcionáriusai csak velük voltak hajlandók tárgyalni - tegyék meg a szükséges lépéseket. A Tudományos Gyűjtemények és a baráti körök elkezdtek szervezni a Sárospataki Református Kollégium Alapítványt, az újrainduló Kollégium támogatására. Az Alapítvány 1989 januárjában került bejegyzésre. Ennek tőkéje először tiszáninneri református gyülekezetek adományai mellett, volt pataki diákok, s az ügyet támogatásra érdemesnek tartó, zömmel református állampolgárok és külföldi barátaink adakozásából tevődik össze.

A visszavétel és az újraindulás előkészítésének további lépéseként a Tiszáninneri Református Egyházkerület Közgyűlése 1989. december 11-én megválasztotta a Kollégium Ideiglenes Igazgatótanácsának tagjait. Az Ideiglenes Igazgatótanács a maga köréből delegált tagokat a Városi Tanács tagjai mellé azonos számban abba a vegyes bizottságba, amely az állam és az Egyházkerület közötti megállapodást, az átadás és az átvétel gyakorlati és technikai kérdéseit szabályozó megállapodást kidolgozta. A megállapodást 1990. március 21-én írták alá Sárospatak Város Tanácsa és a Tiszáninneri Református Egyházkerület elnökségei. 1990. július 1-jén

egyházunk visszakapta a Kollégium épületeinek egy részét, s ez év szeptemberétől újraindult a Református Kollégium Gimnáziuma. A közben létrehívott Kollégiumi Igazgatótanács kebeléből Theológiai Választmányt hozott létre, amely elkezdte a Theológiai Akadémia újjászervezését. Előadókat, diákokat toborzott, figyelembe véve a kárpátaljai és felvidéki igényeket is, ideiglenes előadótermeket és szálláshelyeket biztosított. 1991. október elején 49 elsőéves hallgatóval, negyven évi kényszerszünet után folytatta életét és munkáját a Sárospataki Református Kollégium Theológiai Akadémiája. A Választmány által felkért és megbízott előadók egy évig anyagi ellenszolgáltatás nélkül vállalták a tanítást, az előadások tartását, a fiatalok lelkigondozását és a vizsgáztatást. A Magyar Kormány 1059/1991. (XII. 6.) Korm. számú határozatával elismerte és a hittudományi főiskolák közé sorolta Akadémiánkat, s folyósítja számára a normatív állami támogatást.

Amikor ezek a sorok a Theológiai Akadémia Évkönyve számára íródnak, már hat éve működik Kollégiumunk Gimnáziuma, öt éve Akadémiánk, s az első abszolvált évfolyam növendékeit kibocsátották segédlelkészi szolgálatra.

Szentimrei Mihály

J E G Y Z E T E K

1. Oratio de vita et obitu... Basilii Fabricii Szikszoviani. Wittenberg, 1577. Idézi és fordításban közli Zoványi Jenő: A sárospataki iskola a 16. században c. tanulmányában = Protestáns Tanügyi szemle, 1930. 174. p.

2. Takács Sándor: Régi magyar kapitányok és generálisok. Bp. é.n. 415-421. p.

3. Kollégiumi Levéltár. K.cs.II.1./141.

4. Comenius: Opera Didactica Omnia. IV. 27. p.

5. Vorländer, Herwart: Johannes Amos Comenius der Theolog. = Zeitschrift für Kirchengeschichte. 1968. Band 79. Heft 2. (é. 276.)

6. A Sárospataki Református Főiskola Értesítője. (A továbbiakban Értesítő) 1932/33. 7. 11. p.

7. Igazgatótanácsi Jegyzőkönyv 1950. VI. 24. Kollégiumi Levéltár

8. Értesítő. 1948/49. 10. p.

9. Püspöki irattár 1951. P. 63-64. Kollégiumi Levéltár

10. Igazgatótanácsi Jegyzőkönyv 1951. augusztus 31. Kollégiumi Levéltár

11. U.o.

12. A Tiszáninneni Református Egyházkerület 1951. október 15-i Közgyűlésének Jegyzőkönyve. Kollégiumi Levéltár

13. Török Istvánnak 1971-ben kellett távoznia

A Sárospataki Református Theológiai Akadémia újraindulása

Nehéz elhinni, hogy az Akadémia újraindulásának első napjai, hónapjai ilyen gyorsan távolodnak és a hálás emlékezés mellett már őrző lejegyzésre várnak. Ha érthetően személyes hangú is lesz és bármilyen kevés is fér bele ebbe a néhány lapnyi visszatekintésbe, azt mindenképpen tükröznie kell, hogy akár közelebb, akár távolabb álltunk az akkori eseményektől közösségileg és egyénileg, Isten nagyságos tettét és ajándékát csudáljuk az újraindulásban, és mindenben néki kívánunk hálát és dicsőséget adni.

Az előző fejezetek megmutatták iskolatörténetünknek azt a virágzó fáját, melynek oly kegyetlenül növekedésére és életére törtek, és úgy akarták elpusztítani, hogy még gyökerei, hűséges kertészei se maradhasanak életben. Az Akadémia halála, fölötte való mély gyászunk, s a zsarnokság szülte temetői csend valóságos tapasztalata volt az idősebb nemzedéknek, ahogyan valóságos reménységet hordozott a feltámadásról is. Bizonyos, hogy a Tudományos Gyűjtemények, annak hűséges őrzői, gyarapítói, létükkel, szolgálatukkal ennek a reménységnek a soha el nem fogyó olaját jelentették sokaknak, s Nagy Barna professzor úr versének hívő várakozása ki tudja, hány lélekben, s az egész kerületben hogyan élt tovább.

Hadd várjak ott,
ott hadd várjak feltámadást:
egy földit még - az iskoláét,
s a másikat, az örököt -
a minden testekét.

Nagy Barna: Végrendelet (részlet)

Mégis, amikor Isten felnyitotta világunk vaszárait, a fény elkápráztott s hunyorogva, olykor félve gondoltunk az erőnket meghaladó feladatra. A lehetőségeknek, kötelességeknek, történelmi elvárásoknak olyan

tömege hullott rá az akkor felelősséget hordozókra, amit korábban alig lehetett elképzelni. Valamilyen formában ez a túlterhelés mindenkire jellemző volt, hiszen egész egyházunk szolgáló közössége egyik napról a másikra került szembe a vallásoktatás, ifjúsági órák, visszaigénylések, renoválások nagy kihívásával. A munka naponta sokszorozódott és a munkások a változásokkal nem lettek többen, sőt a legérzékenyebbeket még a belmissziói szerveződések, a tisztulás folyamatai, harcai, vagy éppen a politikai, társadalmi felelősségvállalás is erősen elvonta, lekötötte. Nem is szólva arról, hogy a realitás komolyan vétele is a késleltetést erősítette. Elgondolható, hogy egyetlen egyházi kasszában, egyetlen fillér sem volt félretéve a Theológia újraindításához. Nagy visszatartó ereje volt annak is, hogy a már korábban visszakapott gimnázium és a többi iskolánkért folytatott küzdelem, azok személyi, vezetői, anyagi ellátottsága önmagában is erőn felüli terhelést jelentett, és az érvek között ismételten elhangzott, hogy a Theológia indulását nem ronthatjuk el, mert annak következményeit évtizedek alatt sem tudjuk korrigálni. Ugyanakkor a halogatott reménység is kezdte beteggé tenni a szíveket.

A kialakult helyzetet jól érzékeltetik a Sárospataki Református Lakokban Börzsönyi József professzor úr tollából származó sorok:

A sárospataki theológiai oktatás beindítására gondolva és készülve, joggal történik hivatkozás a Lukács 14,28 kérdésére: Ki az közületek, aki tornyot akar építeni és nem ül le előbb és nem számítja ki előbb a költségét, hogy telik-e mindenre a befejezésig?

Szükség is van a számvetésre az előkészületnél, mégpedig körültekintő számvetésre. Másrészt igazuk van azoknak is, akik erre a területre is érvényesnek tartják az igei igazságot: „hitben járunk és nem látásban” (2 Kor 5,7). Talán alig van olyan gyülekezet, amelyik ne fogott volna már nagyobb munkába ilyen hittel, nem látva biztosítva a befejezést és sokszor tapasztalta meg a hit csodáját. Csak látszólag ellentmondó ez a két megközelítés. Valójában mind a két esetben Isten segít-

ségétől függ az eredmény, mind a két esetben az Istenben való bizalom a kezdés alapja.” (S.R.L. 1991. aug.)

Érthető, ha az indulni-várni kérdése körül egyre határozottabb vélemények formálódtak. Mint látható, a kölcsönösen felelős álláspontok részben az előkészületlen indulás veszélyeire, következményeire mutattak rá, részben a történelmi pillanat, az esetleg gyorsan záródó lehetőség szorongatta a szíveket. Az eltérő látások már korábban, különösen az 1991-es július 27-én tartott egyházkerületi közgyűlésen feszültek egymásnak, ahol nagyon jelentős érvelések hangzottak el az 1992-es, vagyis a következő évre halasztott nyitás mellett és csak kevésen múlt, hogy a közgyűlés nem ezt az álláspontot fogadta el. Ekkor még nem láthattuk, hogy mennyire Isten vezette az indulás irányába gondolatainkat, hiszen még ebben az évben a kormány moratóriumot rendelt el minden újabb főiskola, akadémia nyitására nézve és a Theológia elismerésére vonatkozó kérésünket szinte a 24. órában, decemberben szavazta meg a parlament, - miután az Akadémia már októbertől, reménység alatt megkezdte működését.

Különösen komolyan kellett venni dr. Hörcsik Richárd, és dr. Koncz Gábor testvéreink álláspontját, akik a kerületi közgyűlésen eddig is hordozott felelősségük tudatában, a Kollégiumért továbbra is munkálkodni kész szívvel és kapcsolatépítő szándékkal kérték, hogy az ünnepi nyitást csak a következő 1992-es évre tervezzük, amikor a Comenius emlékezések és történelmi visszatekintések összekapcsolódhatnak az újraindulás örömeivel.

A feszültségek oldására született meg az „előkészítő évfolyam” megnevezés is, miközben reméltük, hogy tanulási kedv és tanítói szándék Isten kegyelméből egy igazi évfolyamot formál az év végi vizsgákra, minősítésre, - ahogyan ez be is következett.

Püspök úr, aki maga jelentette be megnyitó beszédében a Theológia újraindításának szándékát, bár nagyon felelősen végig gondoltatott a közgyűléssel minden konzekvenciát, a döntés előkészítésében az aggályoskodókkal szemben védte a toborozható fiatalok minőségét. Nyilván ő is ismerte a debreceni túljelentkezést és a kiszoruló igen jó diákanyagot, s

azért ifj. Bereczk Béla kérdésére: A Theológia folytatás lesz vagy indítás, a jegyzőkönyv tanúsága szerint a következőket válaszolta:

„A kontinuitás hangsúlyozásával újraindítjuk azt. Ehhez az indításhoz (a mostani) egyházkerületi közgyűlés határozata a döntő. A debreceni teológiai felvételeken sokan nem kerültek be, akik a felvettekhez hasonlóan jól vizsgáztak. Nem arról van szó, hogy egy „lefölözött” diákseregéből indítunk tanfolyamot vagy előkészítő évet. A fel nem vettekből legalább 15-20 diákot lehet kiválasztani. Igen, olyan tanárokat is kineveztünk a Theológiára, akiknek még nincs doktori fokozatuk, de kérjük, hogy szerezzék meg, mert számunkra döntő dolog, hogy kik tanítanak és kik fognak tanítani egyházi intézményeinkben, az azután indulókban is!”

Döntés született tehát, mely szerint az

„Egyházkerületi Közgyűlés örömmel és Istennek adva a dicsőséget, ünnepélyesen kimondja, hogy újra indítja a Sárospataki Református Theológia Akadémián a lelkészképzést biblikus alapon és református hitvallásaink szellemében, a gyülekezeti és missziói munkára figyelve. Egyházkerületünk nem is mondott le a Theológiáról, csupán a kényszernek engedve szüneteltette annak működését. 30 éves exilium után most újra a 126. zsoltár szavaival örvendezve megbízza az Egyházkerület Elnökségét, hogy tegye meg a hivatalos lépéseket a Sárospataki Theológia megnyitása érdekében, és kéri a gyülekezetek vezetőit és tagjait, hogy lelki és anyagi háttérrel biztosítsanak az ott induló oktatás és nevelés felvirágoztatására.”

(Határozata javaslat 2. pontja. Egyházkerületi jegyzőkönyv.)

A Határozati javaslat 3. pontjában pedig megbízza a főgondnokot, hogy „választott munkatársaival együtt a lelki és dologi feltételeket munkálja ki az előkészítő évfolyam elindításához.” Ez a munkacsoport képezte a Theológiai Választmányt, mely elkötelezte magát a megbízatás betöltésére.

Az egész közgyűlés számára megerősítő bejelentés volt, ifj. Újszászy Kálmánnak a Sárospataki Református Kollégiumi Alapítvány nevében tett előterjesztése: „A Sárospataki Kollégiumi Alapítvány kész arra, hogy Theológiai internátus és tanári lakás céljából a Kollégium rendelkezésére bocsássa a Sárospatak Kazinczy u. 40 sz. ingatlant térítésmentesen, meghatározatlan időre..... Az Alapítvány kész ahhoz is hozzájárulni, hogy 8 nő hallgató részére Sárospatakon albérlési lehetőséget biztosítson.”

A kerületi döntést Benke György főjegyző terjesztette fel a Református Egyház Zsinata Elnökségének, illetve a kormányzati szerveken keresztül a Parlamenthez. Ennek a felterjesztésnek kapcsán került sor Dr. Kálmán Attila, dunántúli egyházkerületi főgondnok, államtitkár telefonhívására.

- „Mire gondoltok Sárospatak besorolását illetően? Az az igazság, hogy a Katolikus Egyházzal való paritásra is figyelve nehéz helyzetben vagyunk, mert nekik összesen egy egyetemi rangú Theológiai Intézetük van, míg nekünk már kettő. Nehezen lehetne még egy harmadikat is megszavaztatni a mi részünkre”.

Mivel erről a kérdésről mi már beszélgettünk, s akkor még nem vált egészen ismertté számunkra a felsőoktatási törvény merevebb, kategorikus állásfoglalása, mely az akadémiai kategóriát nem kívánta fenntartani, noha a történelmi névhasználatot engedélyezte, mind sárospataki testvéreinknek, mind a kerület vezetésében az az álláspont erősödik meg, hogy figyelembe véve a teljesen előlről, szinte feltételek nélkül induló állapotunkat, törekedjünk a „Theológiai Akadémia” történelmileg veretes címet, nevet Isten segítségével tartalommal ismét megtölteni.

Ezek átgondolásában a beszélgetésben nem erőltettük az „egyetemi besorolást”, hanem inkább kértük ügyünk további parlamenti támogatását. Amikor később láttuk, hogy kik között fogadta el a Parlament a

Sárospataki Theológiai Akadémiát, akkor azért mi is éreztük, hogy ezek között az intézetek között nekünk egészen más történelmi helyünk van, még elpusztított, lepusztított állapotunkban is. Már akkor hittük, hogy ezt a besorolási kérdést Zsinatunk az egyház keretein belül ki fogja egyenlíteni és még egyébként is nagyon sok jelenlegi álláspont módosulhat.

Bár a jegyzőkönyvek még sok-sok részletet tartalmaznak, de azt csak az emlékezés tudja visszaadni, milyen lázas munka kezdődött, melyben nagy lelki egységben munkálkodtak a Tudományos Gyűjtemények igazgatójának, Szentimrei Mihálynak vezetésével a könyvtár munkatársai, különösen is Szentimrei Mihályné, illetve Kiss Endre és felesége. Hozzájuk csatlakozott a már Patakon lakó Victor család.

Óriási ajándék volt, hogy Dr. Újszászy Kálmán professzor úr még naponta bejárt hivatalába és így minden fontos kérdésben tanácsot adhatott. Sőt, autóval gyakran haza szállítva - milyen kiváltságos, megtisztelő feladat volt, - melyet egyébként naponta Pocsainé Eperjesi Eszter végzett, otthonában is a Theológia nyitásáról folyt a szó, melynek minden újabb kicsi részlete messzemenően érdekelte. Akit Isten arra hívott el, hogy a későbbiekben kibontakozó munkák legkülönbözőbb terhére hordozza, az építkezéstől a tanításig, az intézet szervezésétől a szállásgondokig, Győri István erdőbényei lekipásztor ekkor még a Választmány titkára volt és mindig békességet munkáló és később óriási terhelést vállaló feleségével és családjával együtt Erdőbényén szolgáltak. Bár a gyülekezet terhére is hordozták, az ott működő öregotthon és az öt gyermek gondjával együtt, a parókia egyre inkább az előkészítő munkák főhadiszállása lett, ahol sokszor késő este kezdődött és hajnalba nyúlóan folyt a tervezés, mérlegelés, számvetés és imádkozás is azért, hogy a közgyűlés elé is minél elfogadhatóbb indokok kerüljenek, illetve a határozatoknak megfelelően, ez a döntés - Isten kegyelméből - valóban megvalósuljon. Isten őt ajándékozta meg az okos, intellektuális átgondolás, a lelki látás és a gyakorlati operativitás olyan ötvözetével, mely a duzzadó vitorlát mindig ólomnehézzel óvta a felborulástól és a szárnyaló sárkányra madzagot kötött, hogy kóvályogva le ne essen. De soha nem mondta, hogy ne hajózzunk és ne repüljünk!

Az állomáshelyek között naponta több száz kilométert is utazva élhettem, élhattuk át, hogy Patakon most valóban álomból és látomásból születik valami szép és nagy dolog, melyben az álmodozást már elköltöztött és még velük lévő vénjeink kapták, a megvalósításra néző, elkötelező látást pedig az ifjabb nemzedék, amely ugyan maga sem volt már minden tagjában fiatal.

A kerület püspöke, esperesei folyamatos tájékoztatást nyertek a napi fejleményekről és ki-ki lehetősége szerint vett részt tanácsaival, óvásaival, támogatásával az előkészületekben. Egy szent szellemi-lelki-fizikai együttműködés kezdődött, melyben az utazások és tárgyalások a tervezési és megoldási gondok a munkatársak családi közösségét is teljesen igénybe vette és bevonta. Utólag is hálásan kell gondolnunk az Úrtól kapott közös látásra, lelkületre, kölcsönös szeretetre, harmóniára és odaszánásra, melyben férjek és feleségek, sőt gyermekek is együttműködtek. Ez az egység, s benne egymás megbecsülése és különbnek tartása lehetővé tette, hogy Isten áldása megnyugodjék rajtunk. Nos, nézzünk ismét a munka után!

Adva volt tehát a Theológiai Választmány, melynek kerületi felhatalmazással három területen kellett a feltételeket kimunkálnia, melyek nélkül nincs Theológia, de semmilyen más intézmény sem:

- a, diákokat kellett toborozni
- b, tanárokat kellett megbízni
- c, termet, lakást, épületeket kérni vagy venni
- d, a fentiek anyagi feltételein munkálkodni

a, A naptári idő már nagyon előrehaladott volt, de ahogyan korábban említettem, tudtuk, hogy Debrecenben hatvan diák jelentkezett a Theológiára, de elhelyezési gondjaik miatt talán csak 30 fiataalt tudtak felvenni. A kerületeink közötti jó együttműködés jegyében - hiszen fiataljaink többnyire Debrecenben tanultak - ott lehettünk már az ő felvételi vizsgájukon is, majd az összesítő kiértékelésen és így találkozhattunk a később Patakra kerülő diákseregünk jelentős részével, kik közül nagyon

sokan szívesen látott hallgatók lettek volna Debrecenben is, ha a keretek erre lehetőséget adnak.

Egy külön utat szántunk arra Horváth Barna esperes úrral, hogy leutazva, elkérjük a fel nem vett diákok névsorát, címét. Bizony, az adminisztrációban már nem is olyan könnyű volt ezt megtalálni, annál könnyebben találtunk megértő, segítő testvéri fogadtatásra, melyben Dr. Lenkeyné Dr. Semsey Klára dékán nő vezetésével, - aki maga is Patakról indult - az egész tanári kar együtt érző, biztató, tanácsoló lelkülettel vett körül, s minden találkozásunkban ezt kaptuk Dr. Kocsis Elemér püspök úrtól és munkatársaitól is. Ennek a debreceni útnak a légkörét jelzi, hogy a címek átvétele után a vizsgateremben együtt imádkoztunk a tanári kar tagjaival az induló Pataki Theológiáért és azokért is, akik a korábbi évtizedekben életünknek meghatározó szereplői lettek a debreceni Kollégium falai között.

Címeink alapján a diákok napokon belül levelet kaptak, melyben újabb felvételi vizsgára hívtuk őket, most már Sárospatakra, illetve Miskolcra, azzal a testvéri tájékoztatással együtt, hogy semmi nincs adva, csak a várható küzdelem, az Úr ígéretei és a szolgálatra készülés öröme. Az indulás híre gyorsan terjedt. Ebben az időben tartottuk 70 év után az első Kárpát-medencei Esperesi Konferenciát Sárospatakon, s az utódállamokból ide érkezett szülők szinte megrohamoztak minket gyermekeik érdekében. S végül négy kárpátaljai, hat erdélyi (Háromszék), egy felvidéki diákot tudtunk felvenni úgy, hogy otthoni püspöki hozzájárulást kértünk, illetve nyilatkozatot hazatérésükre nézve. Segíteni akartunk és nem kilopni a fiatalokat. Mind a négy kerületből érkeztek jelentkezők, s bár tudtuk, hogy később többen vissza is mennek, egyetemes egyházunkra nézve ezt is örömmel vállaltuk. Külön ajándék volt, hogy sok olyan fiatal érkezett, akiket tisztiiskolában és számtalan más helyen, egészen frissen szólított meg az evangélium az akkor induló nyári konferenciákon.

Először féltünk, hogy nem lesz diákunk, később már a népes csoportok miatt szorongtunk és a tanácsulésen volt, aki arra gondolt, hogy 12-15-ös létszámnál meg kell állni. Ekkor hangzott el az a mindenkit meggyőző érvelés, hogy van ebben a kerületben egy olyan lelkeszcsalád,

amely maga 17 gyermeket nevelt fel (Victor), lehetetlenség, hogy közel 300 gyülekezet ne tudna ötven fiatal elindítani. Végül is összesen 49 fő, 27 férfi és 22 nőhallgató nyert felvételt.

A felvételi vizsgák, személyes meghallgatások az egyházkerület miskolci székházában történtek, ahol nagyon őszintén tájékoztattuk a jelölteket a rájuk váró megpróbáltatásokról, elvárásokról, követelményekről.

Az indulás előtti hét utolsó 3-4 napján csendesnapokat tartottunk. A diákok bent laktak a székházban, a lányok a vendégszobákban, a fiúk matracokon a tanácsteremben. Ezek voltak az első közösségi napok, melyeken már a későbbi tanárok végeztek szolgálatokat vagy tartottak előadásokat. Nagyon sokan kételkedtek még az indulás, a nyitás egészét illetően a kerületen belül is. Valaki egyenesen így köszöntötte a diákokat: „Nehogy azt higgyétek, hogy teológusok lesztek, legfeljebb egy sárospataki bibliakör...”

Itt kell megemlékeznünk két kiváló teológárról, akik egy évet Debrecenben már elvégeztek, de kérték, hogy itt ismét elsőévesek legyenek és segítsenek az újraindulásban, a még egyetlen évfolyam pásztorolásában. Rácsok Gabriella és Demeter Anita vállalták ezt a szolgálatot, noha Gabriella mögött már bölcsészkar tanulmányok is álltak.

b, A diáksereg tehát Isten kegyelméből kialakult. Nagy kérdés volt a tanári testület felállása. A Sárospataki Református Lapok 1991 decemberi cikke idézi a választmányi jegyzőkönyv egyik fejezetét:

„Az idő rövidsége, a lakások hiánya, valamint a szűkös anyagi lehetőségek figyelembevételével úgy döntöttünk, hogy nem írunk ki pályázatot az 1991/92. évi előkészítő évfolyam idejére a tanári feladatok ellátására, hanem olyan lelkészeket bízunk meg az oktatással, akik eddigi munkájuk alapján arra alkalmasak, a tanítást fizetés nélkül vállalják és ennek a megbízatásnak gyülekezeti, vagy egyéb egyházi munkájuk mellett is eleget tudnak tenni.” Ennek megfelelően, a vá-

lasztmány az előkészítő évfolyam idejére az 1991/92. tanévre a következő megbízásokat adja:

*Berényi József - spirituális, lelkipásztor és internátusi felügyelő /akadályoztatása esetén helyettese Török István vallástanár/
Szentimrei Mihály - tanulmányi és összinternátusi felügyelő, szervezési feladatokkal is megbízva
Győri István - a Választmány titkára*

A tárgyakra nézve:

*héber nyelv - Börzsönyi József
görög nyelv - Győri István
Ószöv., bibliaismeret - Zergi Gábor
Újszöv., bibliaismeret - Victor István
theol. enciklopédia dr. - Mészáros István
filozófia enciklopédia - Török István
hitvallásismeret - Victor István
bevezetés a könyvtár használatába - Szentimrei Mihály
egyházunk mai élete, egyházi zene - Horváth Barna
angol nyelv - Pándy Szekeres Dávid
angol társalgás - Jim Doepp
német nyelv - Győri István
latin nyelv - Bertha Zoltán*

Külön is figyelmet érdemel Berényi József személye, aki korábban Debrecen Mester utcai lelkipásztor volt, majd istentiszteleteik rendkívüli egyetemista, egyetemi tanári látogatottsága miatt Debrecenből elüldözték és hosszú évekre rendőri felügyelet alá helyezték, s a román határ melletti Bojt községet jelölték ki számára, ahová hét km-t gyalogolva lehetett eljutni. E sorok írója mint segédlelkész mellette szólalt fel és vesztette el diplomáját, míg most ő hívta meg ennek az állásnak betöltésére. Az emlé-

tett Rácsok Gabriella is az ő unokája (ma már tanársegéd a teológián), de még különösebb, hogy Zergi Gábor és Dr. Mészáros István, kitűnően végzős diákok az ő segédlelkészei is voltak Debrecenben.

Dr. Mészáros István püspök úr, de az egész Kerület és Választmány rendkívül fontosnak ítélte, hogy egy ennyire keretek nélküli indulásban a fiatalok rendszeres lelkigondozást kapjanak, mely a sokféle lakásban is őrzi, óvja és segíti életüket. Hisszük, hogy az Úr adta őt Pataknak, s nem gondoljuk, hogy bárki alkalmasabb férfiút tudott volna találni, aki szenvedései, helytállása, felkészültsége és lelkülete szerint többet jelenthetett volna ebben az időben, s mind a mai napig. Ő, aki püspököt és esperest is nevelt a maga idejében és elrettentő példává tétetett az ifjak előtt, most régi segédlelkészei társaságában lett egy újjászülető intézet ifjainak és sokszor tanárainak is lelkigondozója.

Elgondolható, hogy később ezeket a sorokat olyan érdeklődő olvasa majd, aki nem ismerte közelebről világunkat és szeretne tudni valamit azokról, kik itt tanárokként, előadókként ebben a felsorolásban szerepelnek. Nem iskolás és különösen nem akadémiai pontossággal mutatom be őket, csak a nevek mögé néhány jellemző vonást felvillantva az olvasónak, - ahogyan egy szállodai, éttermi állófogadáson tettük, s ez talán segít jobban megérteni a légkört, mely itt kialakult.

Győri István, korábban német ösztöndíjas, kinek doktorálását erőszakosan akadályozták meg, megvonva tőle a Németországba való vizsgautazási lehetőséget, az üldözött, östehetségű és gyönyörűen verselő Győri Józsefnek a fia, aki viszont Szabó Dániel hejőcsabai, később szolgálatától megfosztott lekipásztornak volt segédlelkésze és nagyon szeretett ifjú testvére.

Szentimrei Mihály országosan ismert, kiemelkedő tudású, bölcsész-lelkész könyvtárigazgató, kinek hűsége és évtizedeken át tanúsított helytállása nemzedékeket tanít.

Börzsönyi József már ekkor jelentős kutató és szerző, korábban hollandiai ösztöndíjas diák, nagy közösségi megbecsüléssel, később esperesi megbízással.

Horváth Barna esperes, korábban svájci ösztöndíjas, irodalmár, író, a Theológiai Szemle Szerk. Biz. Elnöke, irodalmi körök neves előadója, a miskolci magánegyetem előadó tanára.

Török István: mérnöki és lelkészi diplomával rendelkező vallástanár, akit korábban Patakról mint Tudományos Gyűjteményekben alkalmazott segédlelkészt fegyelmivel elhelyezték, mivel a diákokkal lelki dolgokról is beszélgetést kezdett, s a gimnázium akkori tanárai közül feljelentették.... Nagy theológiai és filozófiai műveltséggel rendelkező tanár.

Zergi Gábor, korábban finn ösztöndíjas, több német theológiai mű és igehirdetői kötet, tanulmány fordítója és magyar tanulmányok szerzője, az egyházkormányzattal éles harcokat folytató és évtizedeken át háttérbe szorított lelkipásztor, kiemelkedő theológiai és egyetemes klasszikus műveltséggel. A változások után esperessé választhatják.

Victor István, a neves budapesti professzor fia, egyházkormányzati nyomásra Budapestről először a Dunántúl, majd Tiszáninnen egyik legkisebb és legtávolabbi falucskájába lett elhelyezve, közismerten jó, klasszikusan képzett újszövetséges és a hitvallások avatott magyarázója, a legnehezebb években egy országos Underground Theológia tanára. Hejcéen, parókiájukon a legprimitívebb lehetőségek és nyomás ellenére nyelvi, lelkigondozói és ifjúsági táborokat szervezett, később a Sárospataki Gimnázium vallástanára.

Dr. Pándy-Szekeres Dávid, magyar, angol, francia „anyanyelvű”. Kanadában nevelkedett, üldözött, börtönviselt lelkész-jogász szülők gyermeke, később Franciaországban kémiából doktorál és éveken át tanít, majd Magyarországon előbb a debreceni bölcsészkaron folytat tanulmányokat, majd a budapesti Theológián végez. Nemzetközileg ismert, díjnyertes fotóművész, az Illyés Alapítvány támogatásával Erdély-kutató, jelenleg a Kárpátaljai Missziói Iskola igazgatója.

Jim Doepp Braziliában munkálkodó amerikai misszionárius szülők gyermeke, 15 évesen kerül vissza Amerikába, angol irodalom-filozófia szakot végez, majd Sárospatakra jön tanárnak. Közben itt Közgazdasági Egyetemet végez, jelenleg a Miskolci Egyetem Közgazdasági tanszékének

tanársegéde, angolul, portugálul, spanyolul, magyarul beszél. Az 1996-os New York-i Gazdasági Világkonferencián ő képviselte az egyetemet.

Berta Zoltán még régi Sárospataki Református Gimnáziumi latin-angol tanár, országosan ismert festőművész a régi nagy csapat még élő tagja. Képei rendszeresen jelennek meg kiállításokon. Sokirányúan művelt, szigorú polihisztor tanár.

Dr. Mészáros István, a hermeneutika és szisztematika területén elismert szaktekintély. Évtizedeken át egy kicsi hegyi falu lelkipásztora (Kisgyőr). Petróleumlámpa mellett készül doktorátusára, melyet sokáig késleltetnek. Ösztöndíja éveken át eltűnik, másnak adják oda, s csak már érett tudós férfiként kerülhet ki egy évre Amerikába. Itthon és külföldön keresett előadó, tanulmányíró, doktori vizsgák opponense.

Bár ebben a felsorolásban még nem szerepel Dr. Újszászy Kálmán és Dr. Szabó Lajos professzorok neve, sem Dr. Szőnyi György és Dr. Nagy Antal Mihály, Dr. Frank Sawyer, Dr. Robert Rodgers professzoroké, később őket is a Theológiai Választmány javasolta a Karnak és a Kerületnek meghívásra és megválasztásra vagy megbízásra.

Különösen a két idős, rendkívüli személyiség esetében vágytunk arra, hogy a negyven évi bezárás fölött átvélő isteni kegyelem és hatalom bennük legyen az új diáksereg számára is láthatóan kiábrázolva.

Az első megbízott tanítói testület rövid bemutatását azért is tartottuk fontosnak, mert szinte minden tagjukban hordoznak olyan vonásokat, melyeket az oktatás és nevelés szempontjából rendkívül jelentősnek ítéltünk. Természetesen tudjuk, hogy még sokan mások is hordoztak hasonló karaktert, de akkor ennyi szolgálattevőre volt szükség és lehetőség. Ilyen vonások voltak:

- Korábbi időkben megszólaló kritikai hang, hátrátétel, üldözés vállalása is, kipróbáltság.

- Külföldi tanulmányút, több idegen nyelv ismerete és nyugat-európai, amerikai theológiai intézményekkel való élő kapcsolat. Látóköri perspektíva.

- Anyagiaktól való szabadság, áldozatvállalásra való készség. Egész évi díjtalan oktatás örömteli elvállalása. A napi 16 órás, vagy több munkaóra, utazás fizikai, szellemi elviselése. Példaadás!

Talán látható, hogy nem szempontok nélkül és nem méltatlanul kaptak megszólítást a fentiek és nem akármilyen szellemi-lelki bölcsőt formáltak a születő, induló évfolyam számára. A közös gyökereket, az Urban kapott nemzedéki kapcsolatokat és közösen elszenvedett hátratételt és jogfosztást, vagy a nehéz évtizedekben való közös álmódózást, elkért látást és reménységet bizonyára nem lehet olcsó összefonódásnak tekinteni. Sőt, Isten ajándékai voltak ezek, melyek az erőn felett való feladat betöltésében segítettek.

c, Volt tehát diákok, voltak már megbízott tanárok, előadók, de még mindig kérdés maradt, hol lesz megtartva az óra és hol fekszenek le a diákok.

Mivel az elmúlt évtizedekben a Gimnázium teljes egészében elfoglalta a korábbi Theológiai épületrészt, a helyzet rendkívül kilátástalan volt. Ebben az indulási évben még egyébként is annyira „idegenek” voltunk Patakon, hogy ha a Gyűjtemények már zárva volt és Dr. Újszászy professzor úr nem voltak otthon, a legnevesebb vendégekkel is csak az utcán és folyosón bolyonghattunk, vagy szálloda után kellett néznünk. Bizonyára sokan lettek volna, akik már ekkor is nagy szeretettel fogadnak, akiket viszont még mi nem ismertünk.

Hihetetlen, de alig öt évvel ezelőtt, ha Győri Istvánnal megálltunk a Kollégium előtt, el sem tudtuk képzelni hol adatik egy „talpalatnyi hely” és „hová futunk, ha esik az eső?!” Hiszen ebben az időben még ő maga is bejárt Patakra Erdőbényéről és még csak egyedül Berényi Józsefet vártuk, hogy átköltözik Patakra.

Ismét a Gyűjtemények jött segítségül. Újszászy professzor úr, ez a 90. évebe hajló megvénhedett tudós a saját kutató szobáját ajánlotta fel a dékáni, tanári szoba és oktatás céljaira. Hogy mit jelentett az ő négyzetcentiméterre ismert, rendezett gyűjteményét dobozokba rakni, becsoma-

golni, elköltöztetni azt csak a szakma emberei érthetik igazán. Ő adta az első talpalatnyi helyet. Emléke legyen ebben is áldott! Nagy buzgalommal segített Szentimrei igazgató úr is. A repositorium termét, a volt borkimérő termet, a könyvtár olvasóját, szóval amit csak lehetett, mindent ideadott ő is. A történelmileg legbeszédesebb hely mégis az imaterembe beépített színpad lett, ahol a vörös drapériák alatt és a vörös szőnyegeken, a volt Lenin szobor helyén, s ki tudja hány pártrendezvény színhelyén, - igaz, hogy a hideg miatt plédembe takarózó diákok előtt, - megszólalt Isten igéje újból héberül és görögül is.

Az alapítvány felajánlását már említettük, ide kerültek a fiúk (27 fő), akár három emeletes ágyon a Kazinczy u. 40. sz. alá, a leányok viszont az ekkor megvásárolt Kazinczy u. 32. sz. házban és a Dezső u. 19. sz. alatti albérletben lettek elhelyezve (22 fő) a már ismert Rácsok Gabriella és Demeter Anita felügyeletével. Török István vallástanár részére a Kazinczy u. 40. sz. alatt, a mai Bertalan házban alakítottunk ki egy összkomfortos lakást, amit az első tanévben megosztott Berényi József spirituálissal. A fiúk helye még így is kevés volt, ezért az erdélyi diákoknak szinte napok alatt hozattuk rendbe a Kolos féle ház (ma már inkább Victor-amerikai háznak hívják) alagsorának egy részét. Ebbe egy nagy hatágyas szoba, konyha, fürdőszoba, WC lett beépítve. Alagsor volt, de jó meleg, s mindennel felszerelve, amit csak egy erdélyi diák elgondolhat. Ezek a fiúk közvetlenül Victor István felügyelete és felesége gondoskodó szeretete alatt álltak. Erdélyi fiaink szinte mind háromszékiek voltak, egy nagyon erős katolikus világban meghúzódó székely reformátusságot képviselve, mely maga is kiszáradt és rideg lett sok nehéz küzdelme folyamán. Mi úgy tekintettük, hogy az Úr gondolata volt ezeket a fiúkat Patakra hozni, hogy rajtuk keresztül majd lelki elevenedés támadjon otthon is, és élő kapcsolat épüljön az egymástól elszakított világok között. Valóban már egy-két éven belül egy egész sereg diák járta végig Patakról új barátaik kalauzolásiában a háromszéki gyülekezeteket.

Kárpátaljáról is csak fiúkat kaptunk még ebben az időben, kiknek valóban előkészítő évet is szerveztünk, hogy hátrányos helyzetükből előre lépjenek. Elégedetlen, követelő diákot nem ismertünk közöttük, de többen

is voltak, akik valóban hősi küzdelemben dolgozták le hátrányukat és kivívták diáktársaik megbecsülését is. Istenem, azóta néhányan Angliát, Amerikát is megjárták egykori kedves, félszeg kárpátaljai diákjaink közül és reménységünk van, hogy nyilakként kerülnek haza.

Milyen is volt a „leánykollégium”? A Kazinczy u. 32 sz. alatt (ma Győri dékán úr lakása) legalább 15 leány lakott. Az épületnek egy fürdőszobája volt, benne egy kád, egy WC és mindenütt cserépkályha. A fát - úgy, ahogy - még felvágták a fiúk, de a fűtést, takarítást, hamuzást, mindent, maguk a leányok végeztek. Reggel már 4 és 5 között felkeltek, hogy mindenkinek jusson néhány perc a fürdőben, s a begyújtással is készen legyenek reggelig. A szoba közepére kaptak egy-egy nagy új szőnyeget és függönyöket, de minden mást maguk hoztak, falvédőket és képeket, párnákat. És ugyanez volt jellemző a másik leányközösségre is.

Hogy ezek a leányok, a már említett feleségek segítségével milyen meleg fészekké varázsolták lakásaikat néhány nap alatt, azt alig akartuk elhinni. Mégis, az igazi otthoni légkört az a testvéri szeretet és harmónia jelentette, mely a naponkénti közös imádságból, csendességből, közös küzdelemből és az Istentől kapott, különleges történelmi alkalom felismeréséből formálódott. Ma is látom ezeket a szép, tiszta arcokat, tekinteteket, ahogyan hálásak a melegért, a vízért, az újonnan érkezett fáért, a tanulás lehetőségéért, egymásért, a közösségért, Józsi bácsiért, - akit nagyapjuknak hívtak - és tanáraikért. Kedves, élő illusztráció voltak az ígéről: „Nagy nyereség az istenfélelem, meglelégedéssel!”

Senkit ne tévesszen meg a jellemzés, mindez nem a múlt században, vagy a háború alatt történt. Nem a Veres Péter vagy Illyés Gyula summás, szegény sorsú leányai ők, hanem a XX. század végének szolgálatra készülő theológiai, akik lélekben gazdagok és emelkedettek voltak, s napjaik és álmaik képernyőjére nem romlandó és rontó, nyomorult 100 milliók rajzolódtak fel, hanem egy-egy erőtlen magyar gyülekezet és falu, s a gyógyítás nagy ajándéka. 1991-et írtak, s alig néhány héttel voltunk az október 4-i kezdés után.

Isten történelmet formáló karja ölelte át az induló nemzedéket és hatalmának kedves jelei napjaik részévé váltak. Győri István közvetítésé-

vel a honvédség teherautónyi bútorral ajándékozta meg a diákokat, melyeket még a régi „Néphadsereg” katonái, tisztjei használtak személyes felszerelésük számára. Most theológus ruhák, Bibliák, tankönyvek kerültek polcaikra. Kölcsön kaptuk a volt munkásörtség laktanyájának ágyait is, noha ezek eredetileg éppen nem arra készültek, hogy bennük szülessék meg az újrainduló Theológia. Most kárpátaljai, öldökölt, gyilkolt népünk gyermekei, unokái alszanak és ülnek ezeken az ágyakon, és olvassák Isten Igéjét, talán éppen az Ézsaiás 41. részéből: „Ki tette és vitte végbe ezt? Aki elhívja eleitől fogva a nemzetségeket: én az Úr, az első és utolsókkal is az vagyok én.”

Ha mindenki lázasan munkálkodott is, azért széles körben kevés hírt adott magáról a születő Intézet. Valóban, a világi híradásban előbb olvashattak Patakról, mint saját lapjainkban, míg végül a Reformátusok Lapja adott rövid beszámolót. Nem mulasztás, késlekedés állt e mögött, hanem az általános leterheltség és annak a vágya, hogy minél megnyugtatóbb, teljesebb képet tudjunk majd nyújtani az idő előhaladtával.

A tanárok stúdiumok, könyvek, szótárok beszerzésével voltak elfoglalva óráik és gyülekezeti szolgálataik között. Jegyzeteket írtak, térképek után futottak, és egy-egy diáknak még sötét ruhát is kellett keríteni. Tábla, kréta, füzet volt az első idők felszerelése. Ki sejtette még akkor a későbbi nyelvi laboratóriumot, videó kivetítőt, komputer szobát és ezrével érkező könyveket, vagy a történelmi épületbe való visszakerülést. Szanballatok, Tóbiások és Gesemek is körülállták az építkezést, ahogyan az mindig is történi szokott. S hallhattuk a régi megjegyzéseket: „Bármit építsenek, ha egy róka lép fel reá, összezúzza köveiknek falát.” (Neh 4.)

d, Annál bátorítóbb volt, hogy esperes és lelkipásztor testvéreink a gyülekezetekkel együtt, imádkozó szívvel álltak a munkák mögé és az első kérésre megindult a bútorok, székek, szekrények gyűjtése, szállítása a Theológiára. De megmozdult az amerikai Friends of Sárospatak is. Az ő érettünk történő fáradozásuk külön története Sárospataknak. Jelentkeztek a kanadai presbiteriánusok, a svájci, német testvérek, skót barátaink és a holland ETI, kiknek iskolabútort szállító kamionjai többször is megfordultak Patakon, Tüski István segítsége folytán. Nagy dolog, hogy koreai test-

véreink baráti kört is hoztak létre támogatásunkra, melyért dr. Hörcsik Richárdnak tartozunk köszönettel. És mennyi özvegyi megszentelt két fillér és mennyi munkáskéz, dolgozóink, vezetőink odaszánása. Egyik legjelentősebb helyi támogatás a Lelkész Egyesülettől érkezett ebben az időben. Százezer forintos volt ez, melyben lelkipásztoraink egy csoportjának felelős, vigyázó szeretete nyilatkozott meg.

Nem kevesebb segítséget jelentett az a szellemi útmutatás, amit a bontakozó Intézet a Kerület lelkipásztoraitól kapott. Voltak akik úgy gondolták, hogy itt egy zárt munkaközösség kezdett el tevékenykedni, mely a másik véleményét nem kívánja figyelembe venni. Ha felütjük a Sárospataki Református Lapok 1991-es augusztus számát, akkor visszatekintve is láthatjuk, hogy milyen széleskörű megbeszélés és publikus vélemény-nyilvánítás bontakozott ki a kérdés körül: „Milyen legyen a Pataki Theológia?” Más-más szemléletű, érdeklődésű, felkészültségű, de egyformán felelős szolgálattevők nyilatkoztak meg. Dr. Szőnyi György későbbi professzor a rátermett hallgatókról, a tanítás és tanulás gyönyörűségéről és a gyülekezet építéséről értekezett. Börzsönyi József professzor így ír: „... legyen őszinte odaszánás és szilárd elhatározás arra, hogy a Theológia Sárospatakon a teljes Szentírás igaz megismerésének és az abból folyó, Isten előtt kedves élet formálódásának helye lesz.” Sándor Endre lelkipásztortól olvassuk: „Olyan Theológiát szeretnék Sárospatakon, ahonnan a kikerülő lelkipásztorok szeretik Krisztust és szeretik az embereket annyira, hogy nem szeretnék, hogy közülük egy is elvesszen.” Bojtor István így fejezi be fejtegetését: „Milyen Theológiát szeretnék? Olyat, ahol mint Ezékiel próféta, látják ugyan az elszórt csontokat, a beteg egyházat és világot, de hallják az Úr szavát és merészelnek hitből élni.” (Ez 37:1-8.)

Ezt az itthoni történelmi környezetet, lelki gyökérrendszert és hátteret erősítette Isten egyetemes egyházunk különböző fórumaival: a két theológiától tanácsokkal, óvásokkal, a Zsinat Elnökségi Tanácsában és ülésein is folyó eszmecserékkel.

Végül meg kell emlékeznünk arról, hogy az anyagilag támogató testvéri világ is egyben szellemileg, lelkileg is hordozni kezdett. Ha újból elolvassuk Osterhaven professzor úr leveleit, láthatjuk hogy két szempont

tér vissza ismételten mint tanács és elvárás: az akadémiai, tudományos szint és Isten országa, amiért és ami által minden más adatik. Hogy ez mennyire gyülekezetre lebontott elvárás volt, azt az ő esetében nem kell magyaráznunk.

Az amerikai keresztyén protestáns vagy akár református világhoz nem mindig könnyű kapcsolódni. Érthetően, más kultúrába van ágyazva. Isten kegyelme Sárospataknak egy Európában született, sajátosan európai, holland háttérű református kapcsolatot adott Amerikából. Történelmi, családi, személyes kapcsolatain keresztül, hitvallásos örökségünkben, „hazajárásuk” folytán ők értenek minket a legjobban a távolból. Ez a nagyon szigorú, kálvini örökséget komolyan vevő, egyetemeket építő közösség ugyanakkor minket messze meghaladó missziói lelkületet hordoz. A mi történelmi nagyságrendünket egyharmadáig ha elérő egyháztest, mint egy háromszáz külmissziói munkást küld ki, a kínai egyetemektől Sárospatakig, Erdélyig és Kárpátaljáig. De ők küldték nekünk a sok ezernyi theológiai könyvet is. Ők erősítik bennünk a látást is, hogy a Sárospataki Kollégium és annak most újraindult Theológiai Akadémiájának úgy kell betöltenie elfogyott, megöregedett, szétszóródott kicsi vagy nagyobb gyülekezetek gondozását, pásztorolását, hogy a legeldugottabb faluban munkálkodó lelkipásztor is tudja, Isten világtervében, kollégiumi örökségével együtt rendkívüli hivatást és feladatot kapott. Mindezt egyházunk, nemzetünk megmaradására a népeket gyógyító reformációs igeértés terjedésére és az Ő országának munkálására nézve.

Sok-sok elkötelezett életet és közösséget kellene még számba venni, akik ezekben az első hetekben, hónapokban plántáltak és öntöztek, de most már csak Ő reá mutassunk fel, aki kegyelemből a növekedést adhatja és adja. Legyen áldott az Ő neve!

Szabó Dániel

Az első öt év rövid krónikája

Az 1991/92. tanév

Az 1991/92. tanévet 48 hallgató kezdte meg.

A tanárok közül csak Berényi József spirituális lakott helyben. A többi tanár gyülekezeti vagy egyéb szolgálata mellett fizetés vagy tiszteletdíj nélkül végezte a munkáját.

Az Akadémia újraindítását az erre a feladatra az Igazgatótanácson belül létrehozott Theológiai Választmány irányította. Ennek elnöke Szabó Dániel egyházkerületi főgondnok volt, titkára Győri István erdőbényei lelkész.

A Választmány Szentimrei Mihály lelkészt, a Tudományos Gyűjtemények igazgatóját bízta meg a theológiai igazgatói tisztséggel.

Az oktatás a díszteremmé átalakított régebbi Imaterem színpadán folyt, nagyon rossz körülmények között. A helyiségben sem a fűtés, sem a világítás nem volt megfelelő. Osztotti nyelvórákra igénybe vettük a Nagy-könyvtár olvasóját is.

Az adminisztrációs feladatokat a Tudományos Gyűjtemények munkatársai látták el.

A férfi hallgatók a Kazinczy ut. 40. sz. alatti Bertalan-házban laktak, valamint a Kazinczy ut. 35. sz. ház alagsori helyiségében, a lányok a Kazinczy ut. 32. sz. házban, valamint a Dezső Lajos út 19 alatt bérelt lakásban.

Az internátus szervezésében részt vettek Rácsok Gabriella és Demeter Anita, Debrecenben minősítő vizsgát tett hallgatók.

A Kormány 1991. dec. 6-án az Akadémiát 1059/1991. sz. határozatával hittudományi főiskolaként elismerte.

Az 1992/93. tanév

A tanév kezdetéig lezárult a tanári állások pályázata. A tanszékek vezetésére a következők kaptak megbízást:

Ószövetségi tanszék - Börzsönyi József

Újszövetségi tanszék - Győri István

Rendszeres teológiai tanszék - Dr.Mészáros István

Gyakorlati teológiai tanszék - Dr.Szőnyi György

Egyháztörténeti tanszék - Dr.Szabó Lajos

Missziói és vallástörténeti tanszék - Dr.Nagy Antal Mihály

Szociológiai tanszék - Dr.Frank Sawyer

Az Egyházkerület Győri Istvánt bízta meg a dékáni tisztség ellátásával, aki a tanév kezdetétől főállásban kezdte meg munkáját az Akadémián.

A dékáni hivatal munkatársa lett Szalánczy Tímea, Debrecenben végzett segédlelkész, aki ezt a munkát 1996 szeptemberéig végezte.

Beiratkozott 93 hallgató.

Ettől az évtől a Tudományos Gyűjtemények két újabb helyiséget adott át a teológiai oktatás céljára. Dr.Újszászy Kálmán professzor a korábbi faluszeminárium helyiségét (fsz. 13.) tanári szoba és dékáni hivatal céljára, valamint tanteremnek a földszinti Gutenberg-termet. A második félevtől a Repozitórium földszinti nagyterme is rendelkezésünkre állt, mivel ezt a részt rákötötték a Kollégium főépületének központi fűtésére.

A lányinternátus a Kazinczy u. 9/a sz. alatti volt víztársulati épületben, a Bethlen Internátusban nyert elhelyezést.

1992 nyarán a Comenius Tanítóképző Főiskola átadta a József Attila u. 17. sz. alatti internátus épületet. Korábban ez az épület az ONCSA nevet viselte, mivel a két háború között az Országos Nemzeti Családvédelmi Alap támogatásával épült rászoruló diákok elhelyezésére. Az épület átadása megkésett, így a teológusoknak festés nélkül kellett a nagyon leromlott állagú épületbe beköltözni. A felújítás az őszi és a téli folyamán szakaszosan történt meg, úgy hogy a lakók átköltöztek a már felújított részbe.

1992 őszén látogatást tett Akadémiánkon a Budapesti Református Theológiai Akadémia küldöttsége.

1992 decemberében köszöntöttük Dr.Újszászy Kálmánt 90. születésnapja alkalmából. Ebből az alkalomból díszdoktori címet kapott a Kolozsvári Protestáns Theológiai Intézettől. A kolozsvári küldöttség látogatást tett az Akadémián is, és megállapodás született a két akadémia közötti féléves diákcseréről.

1993 nyarán Akadémiánk tanárai első alkalommal kapnak meghívást a Coetus Theologorum, a református theológiai tanárok munkaközössége balatonfüredi ülésére.

1993/94. tanév

1993 tavaszán a Kollégium Igazgatótanácsa határozatot hozott arra nézve, hogy a Theológiai Akadémia kapja vissza a Kollégium főépületében régi helyiségeit, amit az államosítás előtt használt. Ehhez azonban az itt elhelyezett gimnáziumi lányinternátust máshol el kellett helyezni. Így ez a csere két részletben 1993 és 1995 nyarán történt meg.

1993 júliusában az első emeleti folyosón az államosítás után felhúzott válaszfal lebontásra került. Az első emelet visszakerült a Theológia használatába. A főporta feletti egykori Tanácsteremben egy hetven főt befogadó előadót rendeztünk be. A szemben lévő szobákban kapott helyet a dékáni hivatal és a tanári szoba. Az északi szárny földszinti szobáiban megkezdtük a szemináriumi könyvtárak kialakítását, egyelőre úgy, hogy két-két tanszék könyvtári anyagát helyeztük el egy-egy helyiségben.

Az első emeleti folyosó északi részében a vizesblokk felújítása után a theológiai lányinternátus kapott helyet. Lányinternátus működik még a Rákóczi ut 8. sz. alatti lakásban is.

A fiúk a Bethlen internátusban és a Rákóczi internátusban kaptak helyet.

Dr.Nagy Antal Mihály makói lelkész a tanév kezdetétől főállású tanárként folytatta munkáját. A Kazinczy ut 9. sz. lakásba költözött. Felesége a lányinternátus felügyeletére kapott megbízást.

Karcza Sándor lelkész, amerikai ösztöndíjas útról visszatérve szolgálatba állt a Theológián. Feladata a fiúinternátus felügyelete, valamint azoknak a feladatoknak a végzése, amit majd később a szenior fog végezni, elsősorban a legációk szervezése.

Hallgatói létszám: 114

Ettől az évtől rendszeressé válik a diákcsera a kolozsvári után a budapesti és a debreceni theológiákkal is, majd később a budapesti evangélikus theológiával.

1994 július utolsó hetében Akadémiánk a házigazdája a Coetus Theologiorumnak, a református theológiai tanárok munkaközösségének. A kolozsvári, a budapesti, a debreceni és első alkalommal a komáromi akadémiák képviselőiben összesen a 34 theológiai tanár és kb. ugyanennyi családtag vesz részt az egyhetes találkozón. A találkozó főtémája: "Egyház és társadalom". Emellett tanszékenkénti szakmai megbeszélés, az együttműködés kérdései szerepelnek a napirenden. A találkozó kirándulással fejeződik be. Tokajba a Bodrogon hajóval utaznak a résztvevők, majd onnan busszal Vizsolyba.

1994/95. tanév

Hallgatói létszám: 126

Dr.Szabó Lajos helyett Dr.Barcza József veszi át az egyháztörténeti tanszék vezetését. Dienes Dénes alsóvadászi lelkész megbízást kap a Kollégium levéltárának vezetésére. Sárospatakra költözik, levéltárosi munkája mellett előadó az egyháztörténeti tanszéken.

Felszabadul az északi folyosó földszinti része, amely korábban Dr.Egey Antal tanár lakása volt. Itt az első évfolyam tanterme, egy könyvtárszoba és a nyelvi laboratórium nyer elhelyezést.

A lányinternátus egy része átköltözik a korábbi kollégiumi kórház, későbbi városi bölcsőde visszakapott és felújított épületébe. (Kazinczy ut 25.) A főépületben így felszabaduló helyiségekben egy számítógépterem és újabb szemináriumi helyiségek kapnak helyet.

Elkészül az Akadémia Szabályzata, ami már figyelembe veszi az 1993. évi LXXX. tv. rendelkezéseit.

1995/96. tanév

Hallgatói létszám: 143

1995 nyarán a Theológiai Akadémia használatba veszi a főépület második emeletét is. A nyár folyamán megtörténik a Theológia mindhárom szintjének belső felújítása. A 2. emeleten kap helyt a lányinternátus. Az első emeleten az északi oldalra kerül a Tanácsterem az egykori kis áhítatterembe, mellette tanári szoba, dékáni hivatal kerül kialakításra. Minden tanszék külön szemináriumi helyiséget kap, két-két szemináriumhoz tartozik egy közös olvasó. A földszinten kap helyet a nyomda, a zeneterem és a spirituális szobája. A várható fejlesztésekre tekintettel az első emelet minden helyiségébe kettős kábel-csatornarendszer kerül. Később ebbe építhető majd be a telefon és a számítógép-hálózat.

A Kazinczy úti internátust cserébe a gimnázium kapja meg. A theológiai lányinternátus egy része átmenetileg az un. Pavletics-házba költözik (Comenius út 17), amit az Önkormányzat adott csereként a Kisinternátus helyett.

Az Akadémia zenetanára ettől az évtől Bereczk Ágnes, aki korábban óraadóként látta el ezt a feladatot.

Az országos Zsinat úgy határoz, hogy a Sárospataki Theológia végzett hallgatói az egyházi alkalmazás és az egyházi tisztségek betöltése tekintetében a többi akadémiák végzett hallgatóival egyenlő elbírálás alá esnek.

A tanév végével Dr. Szőnyi György nyugdíjazását kéri. A megüresedett gyakorlati theológiai tanszékre a Kar javaslatára az Egyházkerület Dr. Benke György egyházkerületi főjegyzőt hívja meg.

1996 szeptemberében első alkalommal kerül sor Akadémiánkon lelkészképesítő vizsgára. 23 végzős hallgató teszi le az első lelkészképesítő vizsgát.

Szeptember 28-29-én Sárospatakon tartja a X. Budapesti Zsinat záróülését. A Zsinat megnyitó istentisztelete egyben akadémiai évnyitó is. Az első újra itt végzett segédlelkészeknek Dr.Mészáros István püspök adja át a segédlelkészi oklevelet, majd Dr.Hegedűs Lóránt, a Zsinat lelkészi elnöke bocsátja ki őket a segédlelkészi szolgálatra.

Györi István

Az Akadémia élete és működése

Oktatómunka

Ószövetségi tanszék

Tanszékvezető: Börzsönyi József

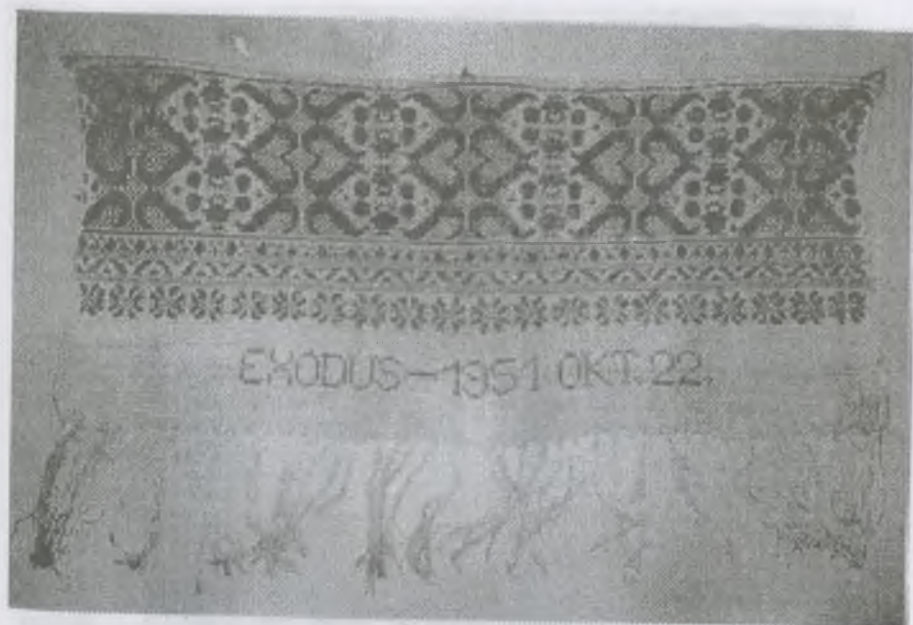
Az ószövetségi tanszék feladata bevezetni az Ószövetséggel kapcsolatos tudományok területére, valamint ezeknek a tudományoknak a segítségével az Ószövetség egészének és részleteinek megértését elősegíteni és munkálni. Ennek a feladatnak megfelelően több tantárgy és szakterület kapcsolódhat össze, amelyek mind hozzájárulnak a Szentírás e nagy egységének a megértéséhez. Kortörténet, archeológia, Izráel vallása, biblika teológia. A mi munkamegosztásunkban ezek a tárgyak nem ennek a tanszéknek a keretén belül kerülnek előadásra, hanem a vallástörténeti és missziói tanszékhez tartoznak. Ez a munkamegosztás nem egyedülálló hazai teológiáinkon. Hasonló megosztás máshol is található. A tanszék így három területen végzi munkáját: az ószövetségi héber nyelv oktatása, az írásmagyarázat és az ószövetségi bevezetés. Ezek együttesen nyilván nem adhatnak teljes képet az Ószövetség ismeretének a tekintetében. Mivel diákjaink jelentős része az Ószövetség és Újszövetség tartalmi ismeretét is a teológiai tanulmányok során szerzi meg, ennek irányítása is feladatként jelentkezik. Mindezt valóban csak megosztva lehet végezni. Így ha többen munkálkodunk is, és bizonyos mértékben eltérő módszerekkel tesszük is azt, egy nagy cél érdekében történik fáradozásunk, igyekeze-

Képek

1. 45 évvel ezelőtt zárták be a Pataki Theológiát. A theológusoknak a Debreceni Theológiára kellett beiratkozni, ahonnan éjszaka megszököve visszajöttek Patakra, így próbálták kikényszeríteni, hogy az 1951/52. tanévet mégis itt kezdhessék meg. 1951 október 22-én újra elküldték őket Patakról. Ezt nevezték maguk között „Exodus”-nak. Egyikük, Szabó Gabriella – ma Timár Pálné, átányi lelkész – az Exodus napján kezdte el hímezni ezt a terítőt, amit az évforduló emlékére elküldött a mai pataki theológusoknak. (5Móz 8:2) Szöveg: Exodus 1951. október 22.
2. Az államosítás után az imatermet színházteremmé alakították át. Az első úrvacsora a visszaalakított imateremben: 1996.
3. A Nagykönyvtárat a Kollégium többi részétől elválasztó, az államosítás után épített fal lebontása, 1993 nyarán.
(A fotó Szentimrei Mihály tulajdona.)
- 4-5. Külső – belső átalakítások. 1995/96. Fotó: Dr. Katona Ferenc.
6. Emléktábla avatása 1996 őszén. Az emléktábla szövege:
1531 óta áll ezen a helyen a Sárospataki Református Kollégium. Évszázadokon át szolgálta Isten országát, református egyházat és a magyar nemzetet, 1991 óta újra egyházi intézményként. Soli Deo Gloria – Egyedül Istené a dicsőség. 1996.

1. After the Sárospatak Seminary was closed 45 years ago, the Sárospatak theological students had to enroll in the Debrecen Seminary. In the hopes that they could begin their 1951/52 school year in Sárospatak (rather than Debrecen) they fled to Sárospatak during the night. The students were sent away from Sárospatak on October 22, 1951. Among themselves they called this event the "Exodus". On the day of the "Exodus", one of the students, Gabriella Szabó, now Mrs. Timár, the minister of Atany, began to embroider this tablecloth. On an anniversary of the "Exodus" she sent this tablecloth to the Sárospatak Seminary students as a remembrance. (Deuteronomy 8:2) Text: Exodus, 22nd October, 1951
2. After the State takeover, the chapel was made into a small theatre. The first communion which took place in the restored chapel was in 1996.
3. After the state takeover, a wall was put up to separate the Great Library from the rest of the College. This wall was torn down in 1993. (The photo belongs to Rev. Mihály Szentimrey)
- 4.-5. Interior and exterior renovation, 1995/96. Photo by Dr. Ferenc Katona
6. The dedication of the memorial tablet occurred in the fall of 1996. The text on the tablet:

The Sárospatak Reformed College has stood in this place since 1531. It has served God's kingdom, the reformed church and the reformed nation for centuries and was restablished as a church institution in 1991. Soli Deo Gloria – to God alone be the glory.

1. kép

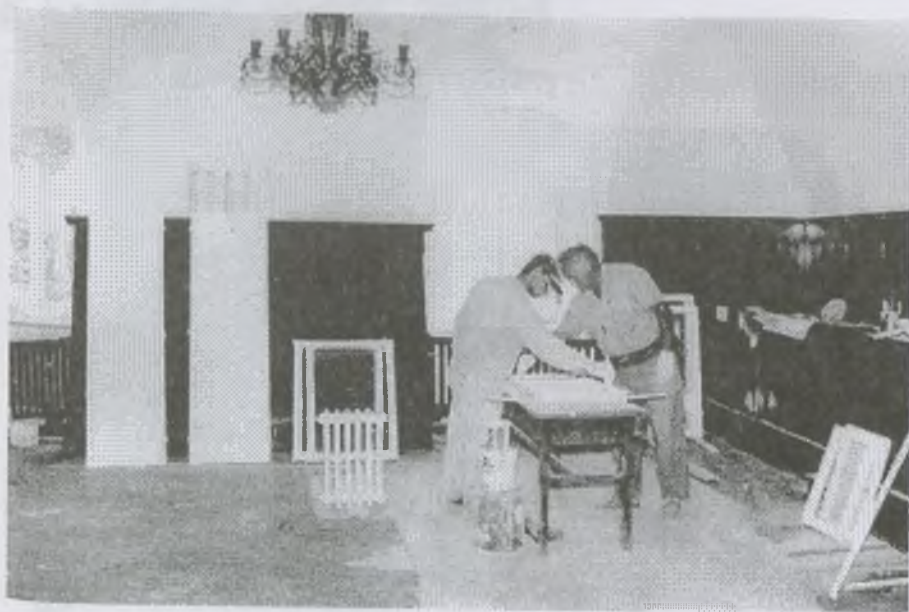

2. kép

4. kép

5. kép

6. kép

tünk. Azért, hogy elvezessen az Ószövetség megértéséhez és magyarázni tudásához.

Az alábbiakban szeretném bemutatni azt a területet, amely megosztásunk szerint az ószövetségi tanszékhez tartozik; körvonalazni azokat az elveket, amelyek szerint dolgozunk; és utalni a módszerekre, amelyeket használunk.

I. Ószövetségi héber nyelv oktatása

Két szemeszterben történik a tanpálya kezdetén. Ez alatt az idő alatt megtanuljuk a bibliai szövegeket olvasni, részletesen foglalkozunk az alaktannal mind a névszók, mind az igék vonatkozásában. Szóba kerül a mondatban néhány alapismerete. Valójában ezzel nem fejeződik be a grammatikai ismeretek rögzítése, még ha a további évfolyamokon külön tantárgyként nem is jelentkezik a héber nyelvtan. A harmadik szemesztertől kezdve az írásmagyarázat részeként foglalkozunk nyelvtannal. Részben a korábbi ismeretek megtanulásával, részben azok bővítésével, különös tekintettel a mondatra. Kíváncsún tartjuk a kezdeti ismeretek gyors elsajátítását, és a szövegelemzés mielőbbi megkezdését, hogy érezhető és látható legyen az a cél, amiért a teológián a héber nyelvet tanuljuk. A mondatnyi ismeretek jelentős része azonban már csak a szövegek elemzése közben válik érthetővé, ezért erre a magyarázat során térünk rá. Így a megértésben való haszna is világossá válik. Nincsen tehát a harmadik szemesztertől kezdve külön nyelvyakorló tantárgy, de az írásmagyarázathoz kapcsolódóan ez nem marad el.

Az oktatás módszere a kezdeti időben a grammatikai szabályok megismerése mellett elemző és fordítási gyakorlatokkal párosul. Azt a célt kell elérnünk, hogy a második szemeszter végére minden hallgató szótárak segítségével egy rövidebb részt önállóan tudjon grammatikailag elemezni. A hallgatók erről az év végén rövid írásbeli munkában is számot adnak, és szóban igazolják, hogy a szöveg elemzésében jártasságot szereztek.

Szükségesnek tartanánk még valamelyest nyelvtörténeti és nyelvelméleti kérdésekkel is foglalkozni, valamint az arám részek grammatikájával.

Erre azonban a legtöbb esetben nem jut elegendő idő. Az előképzettség hiányosságai miatt két szemeszter alatt túlságosan megterhelő is volna.

II. Ószövetségi írásmagyarázat

Az írásmagyarázat feltétele a bibliai héber nyelv grammatikai ismerete. Ezért ezen tantárgy oktatása a harmadik szemeszterrel kezdődik.

Nem lehet az a célunk, hogy végig magyarázzuk az Ószövetséget. Erre a nyolc félév is nagyon-nagyon kevés. Nem is az időhiány azonban a legfőbb ok. Ezen tárgy oktatásának célja, hogy elvezessen az önálló írásértelmezéshez és magyarázáshoz. Ehhez szükséges megismerni a nyelvi ismereteken túl a magyarázatokat, azok használatát. A nyolc félév alatt a magyarázandó részleteket úgy törekszünk kiválasztani, hogy minden hallgató találkozzon történeti szövegekkel, ezekkel főként a korábbi években, foglalkozzon próféta részletekkel és költői részekkel is.

Az előadások két csoportban és két külön témakörben folynak. A II-III. évfolyam a Genesis 37-el kezd foglalkozni. A foglalkozást Zergi Gábor tiszteletbeli tanár és Enghy Sándor megbízott előadó végzik. A IV-V. évfolyamon az első félévben Joél próféta könyvének magyarázata van soron, amit a tanszékvezető végez. Ebben a csoportban a második félévben a Prédikátor könyvének első fele lesz az anyag.

A különböző részek váltakozása alkalmat nyit arra, hogy a különböző irodalmi műfajokkal is megismerkedjenek a hallgatók, és azok értelmezésének kérdéseivel. A bevezetésben megismert szövegtörténeti jelek felismerése és használata, azok értékelése része a megértésnek. A megértett szöveg gyakorlati magyarázata irányába példákat mutatunk be, de ehhez a hallgatók önálló hozzájárulása is szükséges.

A magyarázat természetesen felhasználja az érintett rész megértésében az oda vonatkozó kortörténeti, geográfiai, archeológiai adatokat is, amelyek átfogó ismertetése más tárgy körében kerül előadásra.

III. Őszövetségi bevezetés

Minden második tanévben kerül sor előadásra, váltakozva az újszövetségi bevezetéssel. Az 1996/97-es tanévben nem ez a tárgy szerepel a tanrendben, hanem az újszövetségi bevezetés.

IV. Szemináriumi foglalkozás

A szemináriumi foglalkozást szabadon választják a hallgatók a különböző tanszékek témaköreiből.

Az őszövetségi szemináriumon a résztvevők önállóan dolgoznak a kapott vagy választott témakörben. Munkájukat a hallgatók közössége elé terjesztik megbeszélésre, megvitatásra. Nagyobb témákat több féléven át részletekben is ki lehet dolgozni, a kisebb témák egy félév alatt kerülnek kidolgozásra.

A jelenleg kidolgozás alatt levő témák a következők:

Az áldás fogalma az Őszövetségben.

A Baál kultusz.

Edom története.

A qumráni szekta szabályzat ismertetése és értékelése.

Moáb népe és Rút könyve.

Zakariás Messiás-váradalma.

A megbeszélte előadás további részletesebb kidolgozására is van a továbbiakban lehetőség.

Újszövetségi tanszék

Tanszékvezető: Győri István

A bibliai tárgyak oktatása a teológiai tanulmányok törzsanyagát képezi. Hitünk alapja Istennek a Szentírásban adott kijelentése. A teológus, az igehirdető nem képzelhető el a Szentírás alapos ismerete nélkül. Ehhez persze nemcsak a Szentírás tartalmi ismerete tartozik, hanem még nagyon sok minden.

Az újszövetségi tanszékhez a következő tárgyak oktatása tartozik:

1.) Bibliai görög nyelv

A bibliai görög nyelv megismerésére azért van szükség, hogy a hallgatók az írásmagyarázat során eredeti nyelven tudják tanulmányozni az újszövetségi szentírást. A reformáció óta az akadémiai szintű lelkészképzésnek elengedhetetlen része a Biblia eredeti nyelven való ismerete. A középkori egyház szinte kizárólagosan a Biblia latin nyelvű fordítását, a Vulgátát használta, ezt tekintették elfogadott szent szövegnek. A reformációt megelőző, és sok mindenben előkészítő humanizmus keltette fel az érdeklődést a görög és a héber nyelv iránt. Az Újszövetség első görög nyelvű, nyomtatott kiadása is a nagy humanistának, Rotterdami Erasmusnak köszönhető.

A reformáció egyik fő újítása a bibliafordítás volt, ami feltételezte az eredeti nyelvek ismeretét.

Kálvin szerint a teológia nem egyéb, mint „grammatica”. Ezen persze ő többet értett, mint csupán a nyelvtan ismeretét. Számára a grammatica a Biblia szövegével való alapos és mélyreható foglalkozást jelentette.

A magyarországi teológiai képzés az általánosan elfogadott nemzetközi gyakorlathoz igazodva a bibliai nyelvek megismerését a teológiai oktatás bevezető szakaszának, esetünkben az első tanulmányi évnek a törzsanyagához sorolja.

Ennek megfelelően Sárospatakon az első évfolyam heti 5 órában tanulja a bibliai görög nyelvet.

A kurzus célja olyan nyelvi ismeret és jártasság elérése, hogy a hallgatók képesek legyenek szótár segítségével az Újszövetség bármely részét megérteni, lefordítani és nyelvileg elemezni, egyszerűbb, közismertebb szakaszokat, elsősorban az evangéliumokból szótár nélkül is.

Az így megfogalmazott cél nem kevés, elérése nem könnyű, intenzív munkát kíván tanártól, diáktól egyaránt. Sajnos, a hallgatóink nagy része hiányos előképzettséggel érkezik. Ritkaságszámba megy az a hallgató, aki a gimnáziumban latint tanult, olyan, aki görög nyelvet tanult volna korábban eddig csak egy volt. Ő sem gimnáziumban, hanem bölcsészszakos egyetemi tanulmányai során szerzett némi jártasságot a görög nyelvben. Sajnos a gimnáziumi nyelvoktatás módszerei itt nem adaptálhatók, hiszen más a nyelvtanítás célja és módszere is. Esetünkben nem a beszédképesség, nem a hallott szöveg megértése a fő cél, hanem egy-egy leírt szöveg alapos elemzése, a nyelvtani kategóriák pontos értelmezése, a jelentésárnyalatok megkülönböztetése, a teológiai tartalom kifejtése.

Sok hallgatónk nem ismeri a nyelvtani alapfogalmak latin nevét, jelentéstartalmát, önállóan nem tud egy szótárt használni. Mindezeket az első órákban pótolni kell.

Az oktatás Dr. Varga Zsigmond debreceni teológiai professzor Bibliai görög nyelvkönyve alapján folyik. A heti öt nyelvóra és a hallgatók leterheltsége nem engedi meg, hogy a nyelvkönyv minden leckéjét egyforma alapossággal átvegyük az első évben. Az órákon a legfontosabb nyelvtani anyag ismertetésére, a gyakorlatok közös lefordítására, elemzésére van mód. A ritkábban előforduló nyelvtani jelenségek tárgyalására a későbbi exegézis órákon kerül sor. A második évfolyam első félévében még további egy óra áll erre elkülönítve rendelkezésre.

Azoknak a hallgatóknak, akik érdeklődnek a bibliai görög nyelv, esetleg a klasszikus görög irodalom, valamint a görög nyelvű őskeresztyén és óegyházi irodalom iránt, természetesen van lehetőségük, hogy tovább képezzék magukat. (Ajánlott irodalom: Blass - Debrunner: Grammatik des neutestamentlichen Griechisch, Adorjáni Zoltán: Görög nyelvtan stb.)

Megfelelő létszám esetén indul a tanszék a keretében ilyen irányú speciálkollégium illetve szeminárium csoport. Az 1994/95. tanévben Josephus Flavius: Zsidó háború című műve volt a speciálkollégium témája. Josephus ezt a művet eredetileg görögül írta, bár hamarosan készült egy latin fordítás, amely azonban több helyen, sokszor tendenciózusan eltér a görög eredetitől. A korábbi európai modern fordítások a latin változat alapján készültek, csak újabban kezdik az eredetit felfedezni. A fordítástechnikai gyakorlat elmélyítésén kívül ez volt az egyik kérdés: mik állhattak a fordítás ferdtő tendenciái mögött. Ezen a példán keresztül a résztvevők bepillantást kaptak az akkori kor több szellemtörténeti kérdéseibe is.

Az 1995/96. tanév témája az őskeresztyén görög irodalom volt. Ennek során a lefordítottunk és elemeztünk néhány ránk maradt éneket, részleteket a mártíraktákból, valamint a résztvevők közös munkával lefordították a Didache teljes szövegét. Ennek során azt vizsgáltuk, hogy ez a II. sz.-ból származó, egyértelműen keresztény szellemiségű irat miért nem kerülhetett bele a kánonba, hol figyelhetők meg a „korai katolicizmus” kialakulásának első jelei a megfogalmazásokban vagy a theologiai-elvi kérdésekben.

2.) Újszövetségi bevezetés

Az újszövetségi bevezetés célja, hogy a hallgatók megszerezzék mindazokat az ismereteket, amelyek az eredeti nyelv ismeretén kívül az Újszövetség iratainak jobb megértéséhez szükségesek.

A bevezetéstudománynak két nagy klasszikus területe van, amit szoktak bibliai irodalomtörténetnek is nevezni. Az egyik az általános bevezetés, a másik a speciális bevezetés.

Az általános bevezetés foglalkozik általában az Újszövetség keletkezésével, az Újszövetség nyelvével, a keletkezés körülményeivel, a feltételezett szóbeli hagyomány és az írásbeli rögzítés problémáival, a szöveg hagyományozás, a szöveggkritika kérdéseivel, a kánon kialakulásával, a fordításokkal.

A speciális bevezetés az egyes könyvek bevezetéstani kérdéseivel foglalkozik, úgymint: szerzőség, szerzettetési idő, tartalmi és teológiai kérdések.

Ugyanakkor szükségessé vált, hogy ezt a tananyagot két irányban bővítsük, tekintettel a hallgatók hiányos előképzettségére.

Az egyik terület a kortörténet. Bár a hallgatók a gimnáziumban alapos történelemoktatásban részesülnek, mégis keveset tudnak az Újszövetség koráról, a Földközi-tenger keleti medencéjének politikai, vallási helyzetéről. Ebben segítségünkre van, hogy - a vallástörténeti és missziói tanszéken oktatott - Bibliai régiségtan tárgy keretében sok ide tartozó kérdésre választ kapnak.

A másik területet így lehetne megfogalmazni: „bevezetés az Újszövetség tanulmányozásához”. Ide tartozik néhány elvi, alapvető kérdésen kívül a segédeszközök (szótárak, konkordancia, kommentárok) használatának megismerése.

Az újszövetségi bevezetést a második és a harmadik évfolyam kötelező tárgyként hallgatja, az előadások minden második tanévben heti két órában szerepelnek a tantervben. A félévi kollokviumokon kívül a 4. év megkezdéséhez minden hallgató szigorlati vizsgát tesz ebből a tárgyból.

Kötelező irodalom: Budai - Herczeg: Az Újszövetség története, Bibliai Atlasz. Ajánlott irodalom: Varga Zsigmond: Újszövetségi bevezetés. B. und K. Aland: Der Text des Neuen Testaments.

3.) *Újszövetségi exegézis*

Az exegézis a bibliai szöveg teológiai magyarázatát jelenti. Ez nemcsak az igehirdetésre való felkészülés, hanem minden teológiai munka alapját képezi.

Az egyik fontos kérdés rögtön az: milyen exegetikai, írásmagyarázati irányzat vagy irányzatok érvényesülnek Akadémiánkon. A kérdés jogosságát az jelzi, hogy ma nagyon sokféle, sokszor egymással is rivalizáló exegetikai módszer létezik. Ezek részben a keresztyén írásmagyarázat kétezer éves hagyományára építenek és ennek a kontinuitásnak a jegyében

keresnek új utakat. Vannak olyan exegetikai módszerek, amelyek azonban egészen új szempontokat vetnek fel, és ezeket maguk az egyházak sem fogadják be fenntartások nélkül (strukturalista exegézis, feminista vagy marxista módszerek). Hallgatóinknak éppen azért kell ezekkel is megismerkedni, hogy felismerjék, hol van az a határ, ameddig református ige-hirdetőként elmehetnek. Tudományos igényű nyitottság minden irány felé, hitvallásos elkötelezettség a szolgálatban, talán ez lehet az iránymutató a módszerek sokféleségében.

Hallgatóink két csoportban foglalkoznak az exegézissel. A 2-3. évfolyam könnyebb igeszakaszokkal foglalkozik, illetve párhuzamosan kap bevezetést az exegézis módszertani kérdéseibe. Egy félév alatt általában a 4-8 fejezet fordítása, magyarázata a feladat. Az órák részben tematikus előadások, részben közös fordítási és exegetikai gyakorlatok. Az elmúlt években pl. a következő részeket dolgoztuk fel: Jézus példázatai a Máté evangéliuma, illetve a szinoptikusok alapján. - A passiótörténet. - A hegyi beszéd, stb.

A 3. év folyamán minden hallgató házi írásbeli exegetikai dolgozatot készít, személyre szólóan kijelölt, kb. 40-50 versnyi igeszakasz alapján. A dolgozat részeként a hallgató saját fordítást köteles készíteni, majd a megjelölt szakasz exegézisét készíti el. A dolgozat terjedelme 40-60 oldal. Alapvető elvárás az önálló munka, a segédeszközök, kommentárok produktív használata, önálló vélemény kialakítása a szöveg magyarázatának kérdéseiről.

A 4-5. évfolyam szintén heti 2 órában foglalkozik az írásmagyarázattal. Itt már kívánatos a több önálló munka, irodalom használata, véleményalkotás. A félévente tárgyalt rész azonos, mint a 3-4. évfolyamon. Ugyanakkor itt már nehezebb szakaszok is sorra kerülnek. Az elmúlt évben tárgyalt szakaszok: 1Kor., Jakab levele, Péter első levele, Jelenések könyve.

A tanszéken folyó oktatói munkát szervesen egészítik ki a szemináriumi foglalkozások. A szemináriumokon szabad választás alapján félévente átlagosan 8-15 hallgató vesz részt. A csoporttal egyeztetve olyan témát keresünk, ami jól kiegészíti a kötelező órák anyagát és lehetőséget ad, hogy mindenki érdeklődési körének megfelelően mélyítse el tudását egy-

egy témakörben. A kiválasztott téma alapján minden résztvevő félévente készít egy min. 10 oldalas dolgozatot, ami a szemináriumi foglalkozáson felolvasásra kerül, ahol a szaktanár vezetésével a csoport megbeszéli a tapasztalatokat.

A tanszék évente ír ki pályatételt theologiai hallgatók részére tudományos dolgozat készítésére előre megadott téma alapján. Ez legtöbbször egy-egy újszövetségi kérdés, vagy egy-egy újszövetségi tudós életművének feldolgozása.

A tanszék szemináriumi könyvtára folyamatosan bővül, teljes anyaga sajnos még nincs feldolgozva, remélhetőleg a most meginduló számítógépes feldolgozás során erre is hamarosan sor kerül.

A hallgatók segédeszközökkel való ellátottsága jó. Minden hallgató részére tudjuk biztosítani a Német Bibliatársulat támogatásával a Nestle-Aland: NT Graece legújabb kiadását. Eddig minden hallgatónk hozzájutott a Schmoller-féle újszövetségi konkordanciához a G2W svájci intézet támogatásával.

Rendszeres theologiai tanszék

Tanszékvezető: Dr. Mészáros István

1. Theológiai enciklopédia

E tárgy tanítására az első évfolyamon kerül sor két félévben. Az előadások hangvételénél figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a hallgatóknak ebben az évben van első találkozásuk a theológia tudományrendszerével. A fiatalok a hit különböző érintettségével jelentkeztek a theológiára. Némelyekben legalábbis átmeneti csalódást okozhat a theológia tudományágaival való találkozás, az ebből származó vizsgafeladatok. Az előadások és számonkérések színvonalának megőrzése mellett arra kell törekedni, hogy a theológia művelése lelkesítse a hallgatókat, ez pedig csak úgy lehetséges, ha a tanulnivalók értelmét szüntelenül annak a szolgálatnak egyedülálló jelentőségével hozzuk összefüggésbe, melyre tanulmányi éveik alatt felkészülnek.

Az elsőéves hallgatók különböző szellemi háttérből jelentkeztek a teológiára. Szekularizált légkörben növekedve lehetséges, hogy már érintette őket a teológia tudományosságát kétségbevonó ismert szemlélet, mely az elmúlt évtizedekben kirekesztette a teológiát a tudományok köréből. A teológiai enciklopédia tanításakor már az első órákon sor került a tudományosság elvi kérdéseinek tisztázására, ezen belül a teológia tudományosságának sajátos kritériumait, azaz autonóm jellegéből származó szempontjait ismertettem.

Szüntelenül arra igyekeztem, hogy a hallgatók figyelme élénk legyen, hogy az elvont kérdések tárgyalásakor az élettel való kapcsolat is tisztázott legyen. Ennek érdekében óráinkon kérdések felvetésére is lehetőséget adtam.

A teológiai tudományok körét, egymásra épülő rendszerét úgy ismertettem, hogy a hallgatók előtt nyilvánvaló legyen a diszciplínák szoros kapcsolata, egymásra utalt volta. A második félévben vázlatos teológiatörténeti alapismeretek tanítására került sor, annak érdekében is, hogy a hallgatók előtt már az induláskor is ismertek legyenek e tudomány történelmi alakulásának kérdései, a különböző korok sajátos szellemtörténeti hátterében.

Mindvégig következetesen igyekeztem érvényesíteni a reformáció ismert princípiumait, melyek szerint a teológia feladata az Isten igéjének szolgálat.

2. Dogmatika

A dogmatika feladata az, hogy rendszerbe foglalja azokat a tanításokat, amelyeket a bibliai tudományok Isten kijelentéséből merítenek. A dogmatikának ez folytonos feladata, hiszen Isten kijelentéséből, a Szentírásból, annak hűséges tanulmányozása révén a keresztyén hit igazságainak újabb szempontjai világosodnak meg. Ez legtöbbször egyidejűleg történik a változó korok szellemisége által felvetett kérdések megválaszolásának kényszerével, úgy, hogy a válasz a megismert bibliai igazság szabadságában fogalmazódik meg. Ismeretes, hogy ez nem mindig így tör-

tént, hiszen igen gyakran észrevétlenül a kor kérdései válasszá minősültek és minősülnek. Ez a modernizmus jól ismert esete.

A református theológia művelésének alapelvei szerint a dogmatikának el kell fogadnia a bibliai tudományok által ajánlott és kellően megin-
dokolt korrekciót. E tudományágon belül is így érvényesülhet a folytonos
reformáció szempontja. Ha nem ezt cselekszi, akkor a dogmatizmus hang-
súlyai erősödnek meg érveléseiben. Viszont az újkor theológiatörténete
arra is nyújtott példát, hogy a historizmus hálójában vergődő és tájékozó-
dásukat elvesztett bibliai tudományok megállapításait a reformáció nemes
hagyományaihoz visszatérő dogmatika korrigálta. Ez volt századunk Ige-
theológiájának felbecsülhetetlen szolgálata. A dogmatikának ez örökdő
feladatára ma is szükség van, különösen a Kijelentés és történelem kapcso-
latának elvi kérdéseit illetően.

A dogmatika tanításában az alapelvek tisztázásakor megállapítottuk,
hogy bár különbséget kell tennünk a kanonikus jelleget hordozó bibliai
iratok és a dogmák története között, de a legfontosabb egyházi tanítások
gyökerei olykor expressis verbis a Szentírásban megtalálhatók. Ez különö-
sen vonatkozik a Szentháromságról szóló tanításra, melyben a Kijelentés
theológiájának alapvonalai rajzolódnak ki. Ez akkor is igaz, ha később az
ókori egyház kemény dogmatikai vitáinak idején igénybe vették a korabeli
filozófiák kijelentésrendszerét is.

Az írásba foglalt dogmatikák témarendszere és felosztása a megkö-
zelítésekből kiindulva különböző. A dogmatika tanításában azonban min-
denkor az Isten megismerésének kérdéséből kell kiindulnunk. Ez a leg-
ősibb és legmaibb kérdés. A Biblia egyértelmű válasza, hogy Istent csak az
önmagáról alkotott kijelentéséből ismerhetjük meg. E megállapítás képezi
az éles választóvonalat a bibliai hit és a vallások világa között. Hallgatóink
személyisége és gondolkodása egy olyan világban bontakozik ki, melyben
az eszmei pluralizmus szempontjai dominálnak. Sokan emberi kultúránk
gazdagságát szemlélik ebben a sokféleségben, de végül kiütköznek a sze-
génység jelei, mert az igazság igénye és élménye hiányzik e szemléletből.
Már a keresztyénségen belül is jelentkezik az egy igazságról való lemon-
dás gondolata. Hallgatóink előtt e téma összefüggésében arról szóltam,

hogy az evangéliumi bizonyágtétel szerint az igazság első renden nem elmélet, hanem maga az élet, az igazság bibliai megfogalmazásában maga Krisztus. Kizárólag őbenne van az Isten által teremtet és kijelentett teljesség és meggazdagító sokféleség. Ez igazság nélküli pluralizmus feltételezése vagy élménye igen gyakran elvtelenséghez és nihilizmushoz vezet.

Az Isten önmagáról adott kijelentésének biblikus gondolatmenete a Szentháromság theológiájában nyer klasszikus kifejezést. A Szentháromság theológiája az árnyalt fogalmi tisztázások ellenére is egy olyan titokra utal, mely racionálisan sohasem érthető meg, hanem Isten kijelentésének megismétlődő tényeiben ragadható meg. A theológia alázata abban fejeződik ki, hogy elismeri tevékenységének határait, a legigényesebb szellemi tevékenységével is csak utal arra, amit Isten elvégzett és folyton munkál, mely folyamat végül is az Isten által ajándékozott hitben válik életet formáló igazsággá. Ilyen értelemben a dogmatika és hitvallás egymásba olvadó kategóriák, az Isten kegyelmének csodáját megragadó hit szükségképpen keresi megvallásának igényes értelmi kifejezését. Itt idézzük klasszikus rövidséggel Anzelmusz két egymást kiegészítő tételét: *credo ut intelligam - fides quaerens intellectum*.

Mindebből következően a Szentháromság titkának megközelítése krisztológiai úton lehetséges. Az ókori egyház krisztológiai vitáit is ez a felismerés jellemzi. A dogmatikai előadások során így kapcsolódtak szorosan egybe a teremtés-gondviselés és megváltás theológiájának kérdései.

A teremtés theológiai hitvallását a dogmatikának egy olyan világban kell megfogalmazni, melyben összeomlott az a hit, hogy a természettudományok a kozmosz létrejöttének alapkérdéseire feleletet tudnak adni. A szekularizált gondolkodás a megtapasztalható világ örökkévalóságáról beszél, melynek következetes végiggondolása és indoklása logikai lehetetlenség. A teremtő Isten tulajdonságát átruházta a teremtet világra. Ez lényegében az élő Istenbe vetett hit nélkül működő emberi gondolkodás ősi alternatívája. /Róm 1,19-22/ A tér- és idő kategóriájában a megismerés és következetes érvelés szűk határai a relativizmus elméletét inspirálták, így már az immanens szférában is az emberi gondolkodás agnosztikus hálóban vergődik.

Ezzel szemben a gondolkodást újító és lelket felüdítő a teremtésről szóló bibliai hitvallás. A világ létrejöttét a teremtő Isten akarata indokolja, akinek terve van ezzel a világgal. A világ teremtettségéből következően nem örökkévaló, de eredete és végső célja Isten teremtő gondolatában ragadható meg, e gondolatot kezdettől fogva kijelentette és legtökéletesebb teremtményét, az embert e gondolat szolgálatába állította. Az ember létének egyébként megfeythetetlen titka a teremtés bibliai hitvallásában nyert boldogító értelmet. Az Újszövetségben a teremtés theológiája krisztológiai, tehát szotériológiai értelmezésbe torkollik, így a világ és az ember teremtésének célja az újrateemtés ígéretében jut kifejezésre. Az új teremtés jelenideje az élő Krisztus jelenlétében már megragadható /2Kor 5, 17/.

Az utóbbi évtizedekben a gondviselés theológiája a korszak problémáinak értelmében sajátos hangsúlyt nyert. A gondviselés theológiájának klasszikus kérdése és témája a világot és az embert teremtő Isten megörző és fenntartó munkája a gonoszság és a káosz erőivel szemben. Isten igazságot szolgáltató uralmának témája is e kérdéskörbe tartozik. Századunk mérhetetlen szenvedései, történelmünk diabolikus mélységei súlyos feladatot jelentenek a gondviselés theológiájának mai megfogalmazása tekintetében. Az is sokatmondó, hogy Jób könyvének magyarázata, mai értelmezése jelentős helyet foglal el a theológiai irodalomban. Tapasztalatunk, hogy ismerőseink körében, az elmúlt évtizedekben, aki nem a Krisztusban adott kijelentésen keresztül értelmezte Isten gondviselő, megtartó munkáját, az súlyos botrányozást szenvedett. Mivel e kérdés továbbra is napirenden van, a szekularizmus hatása ezt ki is élezi, a lekipásztor-képzésben jelentős teret kell szentelnünk e kérdés alapos theológiai vizsgálatához, következetesen érvényesítve a krisztológiai megközelítés szempontjait. A szenvedés kérdése, evangéliumi értelme, Isten üdvözítő hatalmát a Krisztus szenvedésének tükörében szemlélve jutunk el olyan látásra, mely a hit győzelméhez vezet. Isten gondviselő munkáját megváltó hatalmának eschatológiai távlatában értjük meg.

A dogmatika óráin a kérdéstről nagyon részletesen, őszintén, a kényes kérdéseket el nem kerülve beszélgettünk. Az igehirdető szolgálathoz és a

lelkigondozói feladat végzéséhez e kérdéskörben tiszta biblikus látásra van szükség.

Óráinkon jelentős teret szenteltünk a megváltástan /szotériológia/ kérdéseinek tárgyalására. Itt csak érinthetjük, hogy a megigazulás, megszentelődés és újjászületés kérdéseit a teológiatörténet e témakörre vonatkozó hangsúlyváltozásaiban szemléltettük, mindenkor biblikus egyensúlyra törekedve. Nagy érdeklődést keltett az eschatológia kérdéskörének elemzése, főképpen azokra a kihívásokra tekintettel, amelyekkel a történelmi egyházaknak szembe kell nézniök. Az eschaton hitben megragadható, de Isten népének testvéri közösségében szemmel is látható jelenideje, az eljövendőnek záloga és biztosítóka.

Az egyházzól szóló tanítás /ekkléziológia/ nagy érdeklődést váltott ki a hallgatókban, a látható és láthatatlan egyház biblikus egyensúlyában tárgyalva a kérdést. A kérdést felvetettük; lehetséges-e a megújulás, az evangélium erejét sugárzó élet a történelmi egyházak keretein belül? Az újprotestáns közösségek és szekták ezt egyértelműen tagadják. A válaszuk az volt: az egyháznak nem büne az, hogy van történelme, hiszen Krisztus visszajöveteléig az egyház történelmi kategória is. Az új közösségeknek is lesz történetük, ha túlélik a nemzedékváltás kérdéseit. De a történelmi egyházaknak szüntelenül újulniuk kell az evangélium mértéke szerint. Ez a reformáció nélkülözhetetlen princípiuma, melynek folyamatos megvalósulása /semper reformari/ a történelmi egyházak jövőjének Isten által ajándékozott biztosítóka.

Ebben az értelemben tárgyaltuk a népegyház-misszió egyház kérdéskörét is. A radikális szekularizmus több évtizede után úgy tűnik, hogy népegyházzól beszélni illúzió, anachronizmus. De különös tapasztalat, hogy szép számmal vannak, akik szüleik, vagy nagyszüleik felekezeti hovatartozását ismerve, ma kéri az egyház valamilyen szolgálatát, esetleg éppen a felnőtt keresztséget. Őket mindenképpen fogadnunk kell, sőt ha módunkban áll, utánuk kell mennünk. Jelentkezésük alkalmi missziói alkalmak, ennek már sok jó gyümölcse is mutatkozik. Az úgynevezett népegyház a missziói egyház ígéretes keretét biztosítja, ahol legálisan szólíthatjuk meg a nagy távolságban már a visszatérés gondolatával fog-

lalkozó, ígéletben testvéreinket. Istenünk atyai szeretetében osztozva őket mindenképpen fogadnunk kell.

3. Keresztyén etika

A rendszeres teológia másik klasszikus diszciplínája a keresztyén etika. E tárgy motívumai a dogmatikából származnak, egyszerűen szólva, arra a kérdésre keres választ, hogy milyenek a keresztyén hitnek megfelelő cselekedetek, az Isten kijelentésén alapuló hitünk milyen emberi magatartást inspirál. A hit és a hitből fakadó cselekedetek szorosan együvé tartoznak, de e kapcsolatot naponként megújuló feladatként kell vállalnunk és munkálnunk. A jelenvaló világ összefüggéseiben a hit elnyerésének és az abban való megújulásnak folyamatos következménye az ömber megőklésének tudatosan vállalt küzdelme, melyhez erőt és bölcsességet Isten ígéből meritünk. A keresztyén etika szükségszerű prolegoménája a teológiai antropológia. Az általános etika is az emberlét kérdéseire adott válaszokból indul ki. Bár az általános antropológia szakterületei a legújabb korban jelentősen megnövekedtek, de az emberlét alapvető kérdései tisztázatlanok maradtak: pl. kicsoda az ember, tisztázott-e eredete és létének célja? E tisztázatlanság jellemzi az ember egyéni és közösségi magatartását. Ismeretelméleti szempontból az a nehézség jelentkezik, hogy az ember önmaga megismerésének objektív kritériumai a megismerés egyéb tárgyaihoz képest hiányoznak és így az a különös helyzet áll elő, hogy környező világának megismerésében jelentősen előrehaladva önismeretében súlyos hiányokat szenved, így cselekvésének legfontosabb szempontjai tisztázatlanok, melyek mind embertársi kapcsolatában, mind a környező világot érintő és befolyásoló magatartásában súlyos kárt okoznak. A bibliai, vagy teológiai antropológia így a dogmatika és etika határterülete. Az ebben rejlő kérdések körének ismertetésére első óráinkon jelentős időt fordítottunk.

A dogmatika és etika kapcsolatának alapkérdései a bibliai kijelentés történetének egész területén egyértelműen jelentkeznek. Az etika az Isten üdvözítő cselekedeteire szükségszerűen várt emberi válasz kérdéseit

tárgyalja. Az Istennel való kapcsolat alapvető rendezése a kiindulópont és feltétel az embertársi kapcsolat minden sebet gyógyító rendezéséhez. E struktúra a Tízparancsolat két kőtáblájának egységében tükröződik a legvilágosabban. Az Isten és emberek iránti szeretet így válik a keresztyén etika minden kérdésében érvényesülő princípiummá.

A keresztyén etika irodalma nem kerülheti ki tehát a Tízparancsolat magyarázatát, óráinkon is ezt az elvet követtük. A parancsolatok bibliai, kortörténeti háttere, és a mai szorongató emberi kérdésekre keresett válasz egységét igyekeztünk szolgálni a magyarázatban. A hallgatók érdeklődését felkeltően egyértelműen kiderült, hogy a Tízparancsolatban sűrűsödő bibliai üzenet a legmodernebb kérdésekben is megszólít és útbaigazít. Így kerültek sorra a családi élet, a nemzedékek kapcsolatának izgalmas kérdései, ilyen értelemben tárgyaltuk az emberi élet ajándékjellegének, védelmének és az ebből fakadó felelősségnek időszerű problémáit, az írott és kimondott emberi beszéd etikai gondolatait, a környezetvédelem és gazdasági élet keresztyén etikai szempontjait.

Két véglet, azaz veszély között kell a keresztyén etikának állandóan a helyes utat keresnie, az egyik az etikai normák relativizálódása vagy elsikadása. Ez akkor következik be, ha más mérték híján az ember minden dolog mértékévé válik. Ez a jelenség a szekularizáció ismert következménye napjainkban is. A másik véglet a normák életellenes megmerevedése, mely a Bibliában a farizeusi törvényértelmezés ismert sajátossága, mellyel szemben Jézus igen gyakran ütközött tanításaiban és cselekedeteiben. Mindkét véglet az Isten gondolataitól eltávolodott emberi gondolkodás következménye. A szeretet dinamikus princípiuma segít adott esetekben a helyes norma felismerésére. Az un. szituáció etika ismert kihívásaira is így találunk az Isten ígében gyökerező választ. A keresztyén etika életközelségének a feltétele az élő ige szempontjaira való figyelés.

Teret szentelünk a keresztyén etika szoteriológia szempontjainak vizsgálatára is, mely főképpen a megigazulás, megszentelődés és újjászületés kérdéseit érintette. Ennek kapcsán érintettük az új teremtés jelen idejű ígétét és valóságát is. Élénk érdeklődés kísérte a szabadság etikai kérdéseivel foglalkozó előadásokat, ismerősek ugyanis a nihilizmusba torkolló

szabadságértelmezés és gyakorlat jelenkori problémái. Ehhez kapcsolódott a keresztyén szabadság bibliai, hagyományos és a jelenkor kérdéseit érintő tárgyalása is.

Az eddigiekkel kapcsolatban került sor - legalábbis érintőleg - a szociáletika és gazdaságetika mai szorongató kérdéseire. A keresztyén etika sajátos területei ezek, ahol újszerű kérdéseket kell Isten kijelentésének és az ebből fakadó igazságnak a fényében megvizsgálni.

Az európai gondolkodás hagyományának értelmében, de új kultúrtörténeti összefüggésben is elemeztük a szépnek és a jónak, azaz az esztétikának és etikának kapcsolatát. Igen hasznos lehet e kérdés feldolgozása az irodalom és a művészetek területét külön is érintve.

Az a reménységem, hogy az etika tárgykörében napirendre került kérdések, az ezekkel kapcsolatos előadások, olykor beszélgetések a szolgálatra készülő ifjakat arra segítették, hogy mind ma, mind a jövőben meggyőző választ nyerjenek és tudjanak adni a keresztyén hit életet formáló igazságairól azon körökben, ahol szűkölködnek ez igazságok élményében.

Vallástörténeti és missziói tanszék

Tanszékvezető: Dr. Nagy Antal Mihály

A tanszék feladata a vallástörténet és a bibliai segédtudományok, a bibliai theológia, valamint a missziológia oktatása. Résztint a bibliai segédtudományokhoz, résztint a bibliai theológiához kapcsolódik kiegészítésként a judaisztika. Részletezve, a tanszéken a következő tárgyak oktatása történik: ószövetségi és újszövetségi bibliaismeret, vallástörténet, Izráel története - ókori kortörténettel, hermeneutika, bibliai régiségtan, bibliai földrajz és természetrajz, bibliai theológia, judaisztika, missziológia. A tárgyak zömével szemináriumokon is foglalkozunk. Különös hangsúlyt helyezünk a bibliaismeretre, ami a lelkészi szolgálat és a helyes theológiai látás alapja. Súlyos probléma, hogy a felvételizők nagyon csekély bibliaismerettel rendelkeznek. A hiány pótlására, az alapos bibliaismeret elsajátítására kevés a két szemeszter, noha a bibliaismeret oktatása heti hat órában történik.

Ezért nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy a Biblia tanulmányozása minden évfolyamon kötelező. A bibliaismeret számonkérése minden kollokvium fontos eleme.

A felsorolt tárgyak oktatása évfolyamonként és szemeszterenként a következő rendben történik:

1. évfolyam, 1 - 2. szemeszter

Ószövetségi bibliaismeret, két szemeszteren át, heti három órában. Az 1. szemeszter feladata az Ószövetség könyveinek alapvető megismerése Mózes első könyvétől az Énekek Énekével bezáróan. Az első órákon a Bibliával kapcsolatos alapvető tudnivalókkal ismerkedünk meg / mi a Biblia? , a Biblia megértése, a Biblia kettős természete, a Biblia keletkezése, a Biblia neve, nyelve, szerkezete és egysége, a Biblia célja, a Biblia tekintélye, felbonthatatlansága/. Az alapvető tudnivalók tárgyalása után az egyes könyvek keletkezésével, felépítésével és tartalmával foglalkozunk. A tartalmi ismertetés során kiemeljük azokat a bibliai helyeket - történeteket és verseket -, amiknek valamilyen összefüggésben fontos teológiai jelentőségük van. Ezek a bibliai versek megtanulandók, vagy megtanulásra ajánlottak.

A 2. szemeszter anyaga az Ószövetség második fele: Ézsaiás könyvétől a Malakiás könyvével bezáróan. Az anyag feldolgozása ugyanúgy történik, mint az első szemeszterben. Szemeszterenként 2-2 felmérő dolgozat megírására kerül sor. A dolgozatok kiértékelése kiterjed a fogalmazásra és a helyesíráásra is. A kollokvium szemeszterenként írásban és szóban történik. Mindkettő kötelező mindenkinek.

Tankönyv a Biblia. A bibliaismeretet magából a Bibliából kell megszerezni. Magát a Bibliát kell alaposan ismerni. Minden más csak segédeszközként szolgálhat. A „Jegyzet” anyaga zömmel készen van, remélhetőleg kiadása is belátható időn belül sorra kerül. Ajánlott irodalom: Dr. Rózsai Tivadar: Bibliaismertetés. Debrecen, 1974. Vladár Gábor: Ószövetségi bibliaismeret. Debrecen, 1973. E. Aebi: Rövid bevezetés a Bibliába / Kurze Einführung in die Bibel, Zürich, 1949 /. Gerald Hughes - Stephen

Travis: A Biblia világa. Szerkesztette és a bevezetést írta Rapcsányi László. Budapest, 1972. Otto Weber: Bibeldkunde des Alten Testaments. Berlin, 1963.

Újszövetségi bibliaismeret, 2 szemeszteren át, heti három órában. Előadja Csorba László, ny. ref. lelkipásztor, a Tiszáninneni Református Egyházkerület missziói előadója. Az 1. szemeszter anyaga az Újszövetség első fele, Máté evangéliumától a Rómaiakhoz írt levéllel bezáróan. A 2. szemeszter anyaga az Újszövetség második fele, a Korinthusiakhoz írt első levéltől a Jelenések könyvével bezáróan. A szempontok és a módszerek lényegében ugyanazok, mint az ószövetségi bibliaismeret esetében. A cél: megszerettetni a Szentírást, megértetni és elsajátítani a bibliai gondolkodást, benne élni a Biblia világában. A számonkérés dolgozatok írása és kollokvium által történik.

Tankönyv az újszövetségi bibliaismeret esetében is a Biblia. Ajánlott irodalom: A Jubileumi Kommentár bevezetése. Dr. C. Waal: Kutassátok az írásokat. Stoll: Bibliaismeret. Dr. Szathmáry Sándor: Bibliaismeret. MacDonald: Amit a Biblia tanít.

II - III. évfolyam, 3 - 6. szemeszter

Vallástörténet, 2 szemeszteren át, heti 1 órában.

A vallástörténet tanításának alapvető feladata a Bibliában és a bibliai korban előforduló vallások, a magyarok ősvallása, valamint a világvallások és a jelentősebb vallások megismertetése. A Bibliában előforduló vallások ismerete nélkülözhetetlen a Biblia jó megértéséhez és magyarázásához. A világvallások és a jelentősebb vallások ismerete hozzátartozik az általános műveltséghez, és egyre nélkülözhetetlenebb a gyülekezeti szolgálatban. A világvallások egyre nagyobb missziói tevékenységet fejtenek ki, s fenyeget a szinkretizmus veszélye is. A vallástörténet tanításának tehát nem csak az a célja, hogy a hallgatók megismerjék a különböző vallásokat, hanem - sőt mondhatjuk: döntően - az is, hogy erősen átgyökörjenek annak a pártján igazságnak és kegyelemnek az ismeretében, amit Isten Jézus Krisztusban ajándékozott az

egész embervilágnak. Csak így tudják majd a rájuk bízott gyülekezetek tagjait megőrizni hitük elhagyásától s mindenféle szinkretizmustól.

Mivel az utóbbi időben több olyan mű jelent meg, amelyek tankönyvként is jól használhatók, ezért az órákon olyan dolgokkal foglalkozunk, amik ezekből a könyvekből hiányoznak. Áttekintjük a tudományág történetét, elágazásait /vallástörténet, vallástudomány, vallásfenomenológia, valláslélektan, vallásszociológia, stb./, továbbá vizsgáljuk a nagy kérdésekre adott válaszokat /megváltás, szenvedés, imádság, igazság és jog, halál, halál utáni élet, feltámadás /. Ezek az órai előadások szolgálják azt a célt is, hogy biblikusan szemléljük a vallások és a vallásokkal foglalkozó tudomány jelenségvilágát.

A vizsga szemeszterenként írásban vagy szóban történik.

Tankönyvek: Az ősi magyar hitvilág. Szerkesztette: Diószegi Vilmos. Gondolat, 1971. Gerhard J. Bellinger: Nagy Valláskalauz. /Németből fordította: Viola József/. Budapest, 1993. Huston Smith: A világ nagy vallásai. /Angolból fordította: Karafiáth Jenő és Nádasdy Nóra/. Budapest, 1995.

Ajánlott irodalom: Hans Küng: Világvallások etikája. Budapest, 1994. Vámbéry Ármin: A magyarság keletkezése és gyarapodása. Budapest, 1895. Lengyel Dénes: Régi magyar mondák. Budapest, 1972. Helmuth von Glasenapp: Az öt világvallás. /Németből fordította Pálvölgyi Endre/. Budapest, 1975. Korán /Fordította Simon Róbert/. Simon Róbert: A Korán világa. Mahábhárata - Rámájána. Magyar Helikon, 1964. Robert Graves: Görög mítoszok. I-II. /Angolból fordította Sziíjgyártó László/. Budapest, 1981.

Izráel története, 2 szemeszteren át, heti 1 órában.

A feladat és a cél Izráel történetének és kortörténetének a megismerése. Izráel történetét nem tekinthetjük lezártnak a második szentély elpusztulásával, hanem áttekintjük egészen napjainkig. A hallgatónak meg kell ismerni az Izráel történetével kapcsolatos elméleteket, de azt is, hogy ezek csak elméletek és nem bizonyított tények. Ezért a hangsúly nem az

elméleteken, hanem Izráel történetének pozitív, biblikus szemléletén van. Ennek érdekében különös figyelmet fordítunk azokra a véleményekre és tudományos eredményekre, amelyek a bibliai tradíciót nem kétségbe vonják, hanem megerősítik. A hit és tudomány Izráel története vonatkozásában sem állhat szemben egymással. Ily módon szolgálja e tantárgy tanítása és tanulása a bibliaismeret felfrissítését, kibővítését és elmélyítését is. A vizsga szemeszterenként szóban történik.

Tankönyvek: John Bright: Izráel története. Angolból fordította: Domján János. Budapest, 1977. Jacob Allerhand: A zsidóság története. Fordította: Lichtmann Tamás. Budapest, 1993.

Ajánlott irodalom: C. H. Gordon: Geschichtliche Grundlagen des Alten Testaments. Zürich Köln. 1961. Chaim Potok: Vándorlások. A zsidó nép története. Angolból fordította Béresi Csilla és Steiger Kornél. 1994. Horst Klengel: Az ókori Szíria története és kultúrája. Németből fordította Tarnói Judit. Gondolat, 1977.

Hermeneutika, 2 szemeszteren át, heti 1 órában.

A hermeneutika, azaz az írásmagyarázás elmélete, rendkívül elhanyagolt terület volt teológiai oktatásunkban. Jelentőségét világszerte már több évtizede felismerték. Az utóbbi években Hazánkban és Egyházunkban is feltámadt és növekszik az érdeklődés a hermeneutikai kérdések iránt. Akadémiánk újraindulásától kezdve felvette a tanítandó tárgyak sorába. A vizsga szemeszterenként szóban történik.

Tankönyv: Dr. Nagy Antal Mihály: Bibliai hermeneutika. Sárospatak, 1996.

Ajánlott irodalom: Dr. Boross Géza: Hogyan prédikáljunk ma? Budapest, 1981. Paradigmaváltások a Biblia értelmezésében. Hermeneutikai Füzetek 1. Budapest, 1994. Értelmezés mint egyháztörténet. Hermeneutikai Füzetek 2. Budapest, 1994. Fabiny Tibor: Szóra bírni az Írást. Hermeneutikai Füzetek 3. Budapest, 1994. Rudolf Hermann: Bibel und Hermeneutik. Berlin, 1971. Willy Brems: Der Weg der protestantischen Menschen. Zürich /1953/.

Bibliai régiségtan, 1 szemeszteren át, heti 1 órában.

A „bibliai régiségtan” hagyományos értelemben értendő. A régiségtan feladata az, hogy az adott történeti, kulturális és vallásos emlékek alapján a lehető legpontosabban és legtárgyilagosabban tárja fel előttünk az illető nép, esetünkben Izráel összes életkörülményeit, annak magán, állami és vallási vonatkozásában egyaránt. Lényegében tehát azoknak az adatoknak a rendszerezéséről és értékeléséről van szó, amiket a Biblia az izraeliek magán, állami és vallásos életével, szokásaival kapcsolatosan tartalmaz. A bibliaismeretnek e tárgy esetében is fontos szerepe van, de Izráel történetéhez, a judaisztikához és a bibliai teológiához is nyújt hasznos ismereteket.

Tankönyv: Dr. Nagy Antal Mihály: Bibliai régiségtan. Sárospatak, 1995.

Ajánlott irodalom: Dr. Tóth Kálmán: A régészet és a Biblia. Budapest, 1978. Izráel. Baedeker Malev Útikönyvek. Németből fordította: Vajda Márta. Rapcsányi László: Jeruzsálem. Budapest, 1984. D.Dr. Martin Noth: Die Welt des Alten Testaments. Berlin, 1962. Kathleen M. Kenyon: Archaeologie im Heiligen Land. A mű eredeti címe: Archaeology in the Holy Land. Német fordítás: 1967

Bibliai földrajz és természetrajz, 1 szemeszteren át, heti 1 órában.

A tárgy oktatásának célja az, hogy a hallgatók megismerjék Palesztina földrajzát, állat- ásvány- és növényvilágát. Mindez segítséget nyújt a Biblia jobb megértéséhez és magyarázásához. Az előadásokat vetítések színezik. A vizsga írásban történik.

Tananyag: Csizmadia Lajos: Bibliai földrajz és természetrajz. Tahitótfalu, 1927. Dr. Tóth Kálmán: Földrajzi áttekintés. /Jubileumi Kommentár./ Dr. Nagy Antal Mihály: A Biblia állat-, ásvány- és növényvilága. /Keresztyén Bibliai Lexikon./

Ajánlott irodalom: Huber Lipót: Biblikus olvasmányok /Palesztina földrajza/. Kalocsa, 1943. Izráel. Baedeker Maley Útikönyvek. /Vonatköző részek./ D.Dr. Martin Noth: Die Welt des Alten Testaments. /1-95./

IV.- V. évfolyam, 7 - 10. szemeszter

Bibliai theológia, 4 szemeszteren át, heti 1 órában.

A biblia-theológia a legátfogóbb bibliai tudomány, melynek művelése során a részismeretek egésze, az egyes téglák és építési elemek szépen rendezett egy épületté állnak össze. A biblia-theológia feladata meggyőződésünk szerint az, hogy feltárja Isten tervét, nagy gondolatait, amelyek az egész Szentíráson átvonulnak. A Biblia Isten útjáról vagy útjairól beszél /pl. ApCsel 18:24-26/, amiben az időiség és történetiség, valamint a tartalom szép harmóniában együtt és egyszerre van jelen. Az oktatás célja - az ismeretek közlésén túl - az, hogy átfogó, egyetemes biblikus látásra és gondolkodásra tanítsa meg a hallgatókat.

A biblia-theológiát hagyományosan hosszú ideje ószövetségi és újszövetségi biblia-theológiára szokás felosztani. Ez a felosztás két súlyos következménnyel jár. Az egyik súlyos következmény az, hogy egyre nagyobb szakadék lett az Ószövetség és az Újszövetség között. Ez a szakadék végül olyan nagy lett, hogy reménytelennek és lehetetlennek tűnik az áthidalása. A másik súlyos következmény az, hogy mind az ószövetségi, mind az újszövetségi biblia-theológiában a nagy összefüggések helyett a részletekre terelődött a figyelem. Ezért jelentkezik és erősödik a biblia-theológia művelésében az a szemlélet, amely emlékeztet arra, hogy kezdetben „theológia biblica” volt, s valójában csak biblia-theológia van. Ez lényegében a hermeneutikában hangsúlyossá váló „holisztikus szemlélet” /nem a részletekre, hanem a nagy egészre figyel/ jelentkezését és érvényesülését jelenti a biblia-theológia művelésében. Valójában ez ahhoz a bibliai és reformátori igazsághoz való visszatérés, ami a „teljes Írás” egységét és ihletettségét hangsúlyozza. Meggyőződésem, hogy ez a helyes, biblikus

módja a biblia-theológia művelésének. Ezt elsajátítva tudnak majd a hallgatók kenyeret adni hallgatóiknak.

A vizsga szemeszterenként szóban történik.

Tananyag: Dr. Nagy Antal Mihály: Biblia - theológia. /A tanulmány első fele a hallgatóknak - fénymásolva- már elérhető. D.v. az egész tanulmány belátható időn belül elkészül és kiadásra kerül./ Claus Westermann: Az Ószövetség theológiájának vázlata. Fordította Fórisné Kalós Éva. Budapest, 1993. Leonhard Goppelt: Az Újszövetség theológiája, I-II. Fordította Dr. Szathmáry Sándor és Ablonczy László. Budapest, 1992.

Ájánlott irodalom: Hans-Joachim Kraus: Die Biblische Theologie. Ihre Geschichte und Problematik. Berlin, 1973. Henning Graf Reventlow: Hauptprobleme der alttestamentlichen Theologie im 20. Jahrhundert.. Darmstadt, 1982. Th.C. Vriezen: Theologie des Alten Testament in Grundzügen. Geerhardus Vos: Biblical Theology - Old and New Testaments. First published 1948. Reprinted 1985. 1992 Der eine Gott der beiden Testamente. Jahrbuch für Biblische Theologie. Band 2 /1987/. E. Stauffer: Az Újszövetség theológiája. Fordította Kocsis Elemér. R.G. Lypin: Great Ideas of the Bible. New York, 1954.

Judaisztika, 4 szemeszteren át, heti 1 órában.

A tantárgy keretében a 2. szentély pusztulása utáni zsidóságot érintő kérdésekkel foglalkozunk /antiszemitizmus, antijudaizmus, asszimiláció, emancipáció, cionizmus, anticionizmus, holocaust/, valamint a zsidóság és a keresztyénség kapcsolatának kérdéskörével. A cél az, hogy a hallgatók kellően tájékozottak legyenek ezekben a kérdésekben, és biblikus látásra jussanak.

A vizsga a tanév 2. szemeszterében szóban történik.

Tankönyv: Dr. Nagy Antal Mihály: Örök szövetség. Sárospatak, 1996.

Ájánlott irodalom: Hayim Halevy Donin: Zsidónak lenni... Fordította Naftali Kraus és Mikes Katalin. David Flusser: Jézus. Fordította Szénási Sándor. Zalman I. Posner: A zsidó gondolkodásmód. Fordította Simon

Sároni. A Babilóniai Talmud. Válogatta és fordította Domán István. Origó-Könyvek, 1994. Naftali Kraus: Az ősi forrás. Heti Szidrák és az Atyák bölcs tanításai. 1990. Jüdische Theologie im 20. Jahrhundert. Hrsg. von Schalom Ben-Chorin und Verena Lenzen München, 1988. A Talmud könyvei. Az eredeti Talmud-szöveg alapján Dr. Molnár Ernő. Budapest, 1921-1923.

Misszió, 4 szemeszteren át, heti 2 órában.

A missziológia egyházunkban - némi kivételtől eltekintve - elhanyagolt, a mögöttünk lévő évtizedekben pedig erőteljesen visszaszorított tudományág volt. A missziológia fontosságát világszerte felismerték. Az egyház élete a misszió, és a misszió által él és növekszik. Ennek a felismerése egyházunk számára is élet-halál kérdés. Ezen a téren egyházunkban restauráció folyik, a tanító egyház s valamiféle kulturprotestantizmus bővületében. Ha ezen a téren lényeges változás nem lesz, akkor egyházunk végzetesen halad tovább az összezsugorodás útján. Ezért rendkívül szükséges a misszió biblikus szemlélete és oktatása. A szükséges ismeretek elsajátítása mellett a missziói szemlélet és a missziói lelkület kialakítása a főcélunk. Az intenzívebb és személyesebb oktatás-nevelés érdekében külön tartunk órákat a IV. évfolyam és az V. évfolyam hallgatóinak. A tanmenet a következő: A misszió bibliai alapjai. A misszió története. A misszió történetén belül kiemelten fontosnak tartjuk a hazai bel- és külmisszió megismerését. /7-8. szemeszter, IV. évfolyam./ A 9-10. szemeszterben, az V. évfolyam hallgatóival, a misszió területeivel és módszereivel, valamint a misszió theologiai kérdéseivel foglalkozunk.

Vizsgázni a 8. és 10. szemeszterben kell, szóban.

Tananyag, IV. évfolyam: Dr. Nagy Antal Mihály: A misszió bibliai alapjai. Forgács Gyula: A belmisszió és a cura pastoralis kézikönyve /részletek/. Dr. Bütösi János: A missziológia mint theologiai tudomány /1-116/.

V. évfolyam: Dr. Bütösi János: A missziológia, mint theologiai tudomány /117-215/. Dr. Makkai Sándor: Az egyház missziói munkája. Dr.

Nagy Antal Mihály: A misszió teológiai kérdései, területei és módszerei /előadások, az órákon készített jegyzetek/.

Ajánlott irodalom: Szabó Aladár: Külmissziói kalauz. The Theology of the Christian Mission. Edited and with an Introduction by Gerald H. Anderson. Detmar Scheunemann: Und führte mich hinaus ins Weite. Wuppertal, 1980. John V. Taylor: Der Heilige Geist und sein Wirken in der Welt. Düsseldorf, 1977. Michael Green: Evangelism in the Early Church. H.R. Boer: Pentecost and Missions.

Vallástörténeti és missziói szeminárium, 3-10. szemeszterben, heti 2 órában.

A szemináriumot 2 szemeszterre kell felvenni, mivel igényes dolgozatot 1 szemeszterben nem lehet készíteni. A hallgatók a tanszékhez tartozó tárgyak bármelyikének a területéről választhatnak témát, amiről dolgozatot írnak /évfolyamuknak megfelelően/. A választott témát konzultációs foglalkozásokon beszéljük meg. A szemináriumi órákon valamilyen megbeszélt témával foglalkozunk, pl. szimbolika, Gerhard von Rad: Theologie des Alten Testaments c. művének az elemzése, a délvidéki ébredés története, stb. Az elkészült dolgozatok felolvasására és megbeszélésére is biztosítunk lehetőséget.

Jegyet a szemináriumi dolgozatra kapnak a hallgatók.

Egyháztörténeti tanszék

Tanszékvezető: Dr. Barcza József

Adjunktus: Dienes Dénes

Isten a történelemben jelentette ki önmagát és az Ő akarata volt, hogy az egyház ebben a történelemben megszülessen és éljen - immáron kétezer esztendőtt. Ebben a korszakos időben hirdette és megélte az evangéliumot. Történelmének tanulmányozása közben nem csupán azt vizsgáljuk, hogy milyen események során találkozott a világgal, milyen adatok tárják elénk létét, hanem legfőképpen azt, hogy miként volt engedelmes Urának vagy miért, és hogyan lett hűtlen hozzá.

Minderről az egyháztörténet kimeríthetetlen példatárat szolgáltat minden teológiai diszciplínának és ugyanakkor inti, óvja az egyházat a tévutaktól, valamint utat mutat a jövő felé. Ilyen értelemben az egyháztörténelem enciklopédikus tudomány.

Az egyháztörténet mint teológiatudomány, az egyház tudománya. Ez a tény azonban nem szigetelheti el a világi történettől, hanem ellenkezőleg: az egyháztörténet összefüggéseinek megértése feltételezi a világi történet általános ismeretét.

A református teológiai hallgatónak, ha hivatásának betöltésére készül, meg kell ismernie az egyház történetét. Átfogó ismeret szükséges ahhoz, hogy felelős szolgálatot tölthessen majd be az egyház életében. Az átfogó, elmélyült ismeret nem feltétlenül adathalmazok tudása, hanem sokkal inkább olyan azonosságtudat kimunkálása, amely által azt az egyházat, melyben szolgáló életre készül, magáénak vallja dicsőséges múltjával, küzdő jelenével, hitvalló életével, szégyenletes bukásaival, nevezetes és kevésbé híres templomaival, falusi és városi gyülekezeteivel, teológiai tanításával, liturgiájával, szép és terhes hagyományaival, iskoláival és tehetőivel együtt. A helyesen értelmezett református egyháztörténet teológiai józanságra nevel: óv attól, hogy az egyházat a tökéletes szentek közösségének tartsuk és arra buzdít, hogy a tökéletesedés érdekében hűséggel szolgáljunk. Az egyház történelmének helyes ismerete segít abban,

hogy az egyház életében ott rejtőző különös és titokzatos kettősség lehetősége: tagadás és engedelmesség, bukás és hitvalló élet, elöregedés és megújulás, elvilágiasodás és misszió ne eltántorítson, hanem a hamis mellől az igaz mellé állásra készítessen.

Az I. évfolyamon a hallgatók a Sárospataki Kollégium történetével ismerkednek meg. Nagy elődök élete bátorít, a nehéz idő kitartásra buzdít, a bukás figyelmeztet. A kollegiumtörténet tanulása egyaránt munkálja a hallgató érdeklődését a tantárgy és az őt nevelő intézmény iránt.

A II. évfolyamon a hallgatók megismerik az egyetemes egyház történelmét a reformáció kezdetéig. Másfél ezer év áttekintése nagy erőpróba, az összefüggések megértése azonban eligazít. Felvirágzás és hanyatlás követi gyakorta egymást ebben a korszakban. A "sötét középkorban" az egyház sokkmindenben a világosságot hordozta, máskor a sötét erővel látszott szövetségben lenni. Ezt az ellentmondásos korszakot úgy kell megismernünk, hogy alapot nyerjünk további tanulmányainkhoz.

A III. évfolyamon a reformáció történetével foglalkozunk. A római egyházzal, a humanizmussal és a rajongókkal vívott három frontos küzdelem nagy alakjainak, tanításuknak, azaz a reformátorok példaadó életének megismerését követi a protestantizmus belső fejlődésének áttekintése. Egyetemes és magyar protestáns egyháztörténet halad egymással karöltve ettől kezdve.

A IV. évfolyam a felvilágosodás korszakának tanulmányozása közben azt a küzdelmet tekinti át, amely az újkori kultúra Istentől elidegenedő, magát tudományosnak valló iránya és az egyház tanítása között zajlott. Kiegyenlítésre való törekvés és teljes elfordulás, szintézis és diasztázis együttesen teremtet elsekélyesedést és hitvalló, tiszta tudományt, magatartást.

Az V. évfolyam a XIX-XX. század egyházának történetét tanulmányozza. A korszak vége felé már napjaink eseményeivel is találkozunk, s magunk is alakítói leszünk e vizsgált történelemnek.

A szemináriumi munka alapvető feladatának tekintjük az évek során megismert egyháztörténeti események és összefüggések egyes területeinek kiemelését és azon belül az ismeretek elmélyítését. Ugyanakkor ösztönöz-

zük a diákot önálló kutató, illetve feldolgozó munkára. Ebben a szellemben került sor a predestinációról szóló tanítás történelmi jelentőségének tanulmányozására. Ez a témakör lépett tovább amikor a predestináció kérdését a nagy erdélyi református fejedelmek életművén keresztül vizsgáltuk. Igen nagy érdeklődés fogadta a dr. Györi János által vezetett szemináriumi munkát, amely a magyarországi reformáció hatását kutatta a magyar irodalomban.

Az egyháztörténet magas színvonalú művelése Sárospatakon több kiváló tudós személyéhez kötődik. Warga Lajos / 1835 - 1900/ három évtizeden keresztül tanított itt s háromkötetes főműve, A keresztyén egyház történelme, mindmáig egyedülálló teljesítmény az egyetemes egyháztörténet körében.

Zoványi Jenő /1865 - 1958/ 1901-1910 között volt pataki tanár. A református egyháztörténet-írást ő emelte kora tudományos színvonalára Magyarországon. Rendkívül termékeny író volt.

Marton János / 1879-1955/ négy évtizeden át volt az egyháztörténelem tanára, 1910-1950 között. Nagy tudás jellemezte, diákjai ragaszkodását számos róla szóló anekdota is jelzi.

Hallgatóink Révész Imre, Segesváry Lajos, Makkai László, Csohány János, Warga Lajos műveit tanulmányozva készültek vizsgáikra.

Tanszékünk, a hallgatói munka eredményesebbé tételét két alapvető mű kiadásával segítette. A Magyarországi Református Egyház történelmének tanulmányozásához reprint kiadásban megjelent: Bíró Sándor - Bucsay Mihály - Tóth Endre - Varga Zoltán: A Magyar Református Egyház Története Bp., 1949. Az egyetemes egyháztörténelem megismerését jelentősen segíti: Jos Colijn EGYHÁZTÖRTÉNELEM című munkája. Mindkét kiadványunk 1996-ban látott napvilágot.

Hallgatóink számára Révész Kálmán és Marton János munkássága feltárását ösztönző pályázatot írtunk ki. Igen szépen és eredményesen dolgozott, és első, második valamint harmadik díjat nyert: Éles Tímea IV., Tóth Klára V., és Bódi Noémi IV. éves hallgató.

Gyakorlati theológiai tanszék

Tanszékvezető: Dr. Szőnyi György

Jézus Krisztus missziói parancsa és ígérete alapján folytatjuk a Tiszáninneri Református Egyházkerület Sárospataki Theológiai Akadémiáján a theológiai tanítás munkáját. Jézus Krisztus megbízásában első helyen áll az igehirdetés, azután a sákramentumok szolgálata és a tanítás munkája. Ezt tartalmazza a Heidelbergi Káté 54-55. kérdése és felelete. A theológia és a theológiai tanítás természete, hogy gyülekezetet gyűjt, egyházat épít, annak közösségét erősíti - Barth Károly jellemzése szerint is. A Sárospataki Gyakorlati Theológiai Tanszék tanárai közül itt is rámutatunk Zsarnay Lajos, Mitrovics Gyula, Novák Lajos, Rácz Lajos, Darányi Lajos és Szabó Zoltán nemzedékekre ható munkásságára. Nomina omnia felicissima!

A gyakorlati theológiai tantárgyak a második évfolyamtól az ötödik évfolyamig 4 éven keresztül kerülnek előadásra. Így 1992-93. tanévben indult az oktatói tevékenység és az 1995-96. tanévben az abszolutóriumig elérkező hallgatók tanulmányi képzését tekintjük át vázlatos megfogalmazásban.

A gyakorlati theológia tantárgyai a theológiai oktatás tanterve szerint a következő felosztásban kerülnek előadásra: 1. homiletika, 2. liturgika, 3. katechetika, 4. lélektan és lelkigondozás, 5. ekkléziasztika.

1. Homiletika

A gyülekezeti igehirdetés az egyház legelső feladata. A lelkészképzés bevezetést nyújt, szilárd alapismereteket közöl és a kommunikáció gyakorlásában sokoldalúan felkészíti a hallgatót. Ennek megfelelően a tantárgy felosztása:

I. Elvi homiletika. A homiletika tudomány-rendszertani helye, feladata. A prédikáció és a kijelentés. Az igehirdetés és írásmagyarázat. A

Szentlélek és a prédikáció. A prédikáció és a gyülekezet. A prédikátor személye. Prédikáció és istentisztelet. A prédikáció és a sákramentumok. A prédikáció gyülekezetszerűsége. A prédikáció és retorika.

II. Tartalmi homiletika /materiális homiletika/. Az Ószövetség és az Újszövetség homiletikuma.

III. Tárgyi homiletika. Az egyházi év. A karácsonyi ünnepkör. Húsvéti ünnepkör. Pünkösdi ünnepkör. A sákramentumok homiletikuma. A szimbolikus istentisztelet homiletikuma. Igehirdetés jeles alkalmai.

IV. A praktikus homiletika. Az exegézis. Az üzenet megkeresése. A prédikáció kidolgozása. A textustól a szószékig.

V. Történelmi homiletika.

Felkészülés az igehirdetésre - ez a lelkipásztor életre szóló feladata. A Sárospataki Református Theológiai Akadémia 462. évében ismét kitarhatta kapuját, így a homiletikai tanítás ismét folytatódik. Mivel nem állt rendelkezésre a hallgatók részére jegyzet, így szükség volt egy bevezetés elkészítésére. A kollokviumos idő kezdetére, 1992. december 18-ra a kezükbe kapták ezt a kurzust. Valóban „kurzus”, tehát figyelő futás a szak tárgy útvonalán.

Figyelembe vettük a hallgatók középiskolai képzettségét, és segítetük felzárkózni őket az akadémiai tanulmányokhoz. A kurzus tartalmazza a homiletika törzsanyagát. Az elmélyülő stúdium folytatásához utalásokat közlünk a magyar és külföldi szakirodalomból.

Az igehirdetés mindig gyülekezeti istentisztelet középpontjában szólal meg, ezért figyelmet fordítottunk a prédikáció és a többi liturgiai elem együttes rendeltetésére, különösen is az úrvacsorai istentiszteletre. A homiletikai gyakorlat ugyancsak heti két órában folytatódott Berényi József gazdag lelkipásztori tapasztalatával és vezetésével, egy textusnak két hallgató által készített kidolgozásával és megbeszélésével. A hallgatók az előadásokról jegyzeteket készítettek, így az elhangzó előadásoknak a tankönyvön túl közölt többletét rögzítették. Igehirdetési naplót is vezettek a hallgatók, amelyben minden héten feljegyeztek egy igehirdetést a hazai vagy sárospataki gyülekezetből, vagy az Akadémián elhangzó vendég-igehirdetésből, az egyházi sajtóból. Ezt a két „naplót” a kollokviumok

alkalmával bemutatták és így az 5 éven át jelentős textuáriumot, homiletikai gyűjteményt állítanak össze. Mindez segíti a prédikáció tartalmi és formai elkészítésének munkáját és gyakorlatát. A félév közepén a hallgatók egy dolgozatot írnak. Ezt önmaguk ellenőrzésére is írják. Ezt nevezte Bullinger „Cenzúrának”. Ez helyesebb elnevezés mint a „zárthelyi”.

A legáció intézménye egyszerre erősítette az igehirdetés gyakorlását az egyházi év ünnepi alkalmain és a gyülekezetek, templomok megismerését az egyházkerületek területén. A legátus-prédikációkat külön füzetben kiadta az Akadémia és a prédikáció és az ünnepi istentisztelet kívánalmait a „futás”, ellenőrző felmondás és előadás alkalmával figyelemmel kísérte.

Az egyhetes gyülekezeti gyakorlat október 3. hetében a homiletikai, liturgikai és ekkléziasztikai felkészítést segítette, ezt a gyakorlatot előkészítéssel és beszámoló benyújtásával ellenőrizzük. Ezen a helyen is köszönet illeti a lelkipásztorokat és a nagytiszteletű asszonyokat a fiatalok szíves fogadásáért és tapasztalatátadó tanácsadásukért.

2. Liturgia

A „Felkészülés az istentiszteletre” teljes figyelmet és odaadást kíván a lelkipásztortól. Az egyház életében az istentiszteletre való egybegyülekezés, az Úrral és egymással tartott közösség megerősítése /1Korinthus 1:9/, és a küldetésre szóló ösztönzés és engedelmesség elvállalása - ez a felkészülés az istentiszteletre.

„Féljétek Istent és neki adjatok dicsőséget” - a Sárospataki Református Theológiai Akadémia jelmondata különleges felhívás az ifjúsághoz. A liturgus Istennek ezt a tiszteletét kell, hogy magán hordozza, tanulmányai során és gyülekezeti forgolódásában. A lelkipásztori hivatás a lelkipásztor egész személyét lefoglalja, figyelmét és gondolatait az Úrra irányítja, odaszánását fokozza. Kálvin írja: „Ha Istent helyesen akarjuk tisztelni, tanuljuk meg, hogy Ő sokkal inkább akarja, hogy szeressük Őt, semmint hogy féljünk és rettegjünk tőle.” - A lelkipásztort Jézus vonja magához, hogy ezzel a vonzással az Ő dicsőítésében részes legyen. Ma is ezzel a

belső vágyakozással jönnek az istentiszteletre, amit Jézus kortársai ki-
mondtak : Látni akarjuk Jézust! Az istentisztelet rendeltetése, hogy mind-
ezt a vágyakozást, Jézushoz való elérkezést előkészítse, megfogalmazza,
kifejezze és Jézus dicsőítése által az Atya szeretetét befogadja / Ján 12:
20-36./ Ezzel megjelöltük az istentisztelet tartalmát és jellemzését.

Egyházunk mai életében is a legfontosabb a meleg, testvéri fogadtatás
az istentiszteleten. Az Ige hallgatóinak személyes megismerkedése elhide-
gült és elárvult korunk magányosság-betegségéből való gyógyulása végett
ugyancsak elsőrendűen fontos. A lelkigondozói és lelkipásztori akcentus
nem csupán az igehirdetés tartalmi és átadó vonása, hanem az egész gyü-
lekezetnek egymáshoz való odafordulása, egymás terhének kölcsönös
hordozása.

Amikor Pál a megfeszített Krisztusról prédikált, a hallgatók érezték
az ő vércseppjeinek szívükre hullását - írja Kálvin Galatha 3-hoz fűzött
kommentárjában. A Szentlélek munkája az igehirdetés „belső ragyogása”
/splendor/. A Szentlélek belső bizonyágtétele az egész istentiszteletet kell,
hogy beragyogja.

Az istentiszteletek típusainak tárgyalása során ismételten figyelmet
fordítottunk az úrvacsora megbecsülésére és évszázados kiszolgáltatási
rendjére. A magyar református egyház istentisztelet gazdagságának ki-
emelkedő példája a Sárospataki Úrvacsorai Rendtartás / Liturgia Sacrae
Coenae/. Ezt a Sárospataki Zsinat állapította meg, 1656-ban. Ez nem csu-
pán a Tiszáninnen, hanem a Balaton-felvidék, az egész Felvidék és
Kárpátalja, Máramaros, Szabolcs gyülekezeteiben éppen úgy fenntartatott,
mint az Egyesült Államokban lévő gyülekezetekben, ahova a kivándorolt
egyháztagok magukkal vitték.

Liturgikai tankönyv megírása is szükséges volt. Ennek beosztása a
következő:

I. Elvi rész. Az istentisztelet teológiája. Az istentisztelet indítékai és
tartalmi fővonásai. Az istentisztelet az ember oldaláról nézve. Az istentisz-
telet folytatásának princípiumai:

Az írásszerűség princípiuma

Az ekkleziológiai princípium

Az ekkleziasztikai princípium

Az istentisztelet ékességének és rendjének princípiuma.

II. Elemi rész. A liturgia dologi és szellemi alkotóelemei. A liturgia elemi részei:

Az istentisztelet rendeltetése

Az istentisztelet ideje és helye

Az istentisztelet szerkezete és szellemi alkotóelemei:

A lectio, a prédikáció

A sákramentumok

Verba solemnia

A gyülekezeti imádság

A gyülekezeti ének

A hitvallás

Az adakozás

III. Gyakorlati rész. A struktúra történeti átalakulása.

IV. A struktúra gyakorlati alkalmazása. Az istentiszteletek sorrendjei, típusai szerint.

Gyakorlati segítséget nyújt A MI SEGÍTSÉGÜNK c. liturgikai füzet kiadása. A sorrendeken kívül tartalmazza ez a kiadvány az Úrvacsorai jegeket megszentelő imádságokat, egy keresztelési, esketési, temetési igehirdetést is. A közepes méretű Bibliába való elhelyezése a folyamatos használatra alkalmassá teszi.

Az istentisztelet állandó alkotóeleme az ének. Zsoltárok és dicsérek kijelölésével és számonkérésével - a vallásoktatási tantervet is figyelembe véve - félévekre szétosztva 50 zsoltár és 150 dicséret énektanításra is alkalmas ismeretere törekedtünk. Minden gyakorlati tantárgyi kollokviumhoz hozzátartozott egy éneknek elmondása vagy eléneklése, ide tartozóan az alapvizsga és lelkészképesítő vizsgák gyakorlati tárgyai is. Az úrvacso-

rai énekek, különösen a 438:6 és a magyar dallamok határozott használata.

3. Katechetika

A katechetika tanítása felkészíti a lelkészjelölteket egyházunk szolgálatának erre a kiinduló és alapvető folytatására. A katechetika teológiájának, történetének és anyagi részének kifejtése mellett az előadások kétharmad része a vallásoktatás módszertani kérdésével foglalkozott. A mellékelt tételsor, nemcsak az előadások tartalmi vázlata, hanem a II. lelkészképesítő vizsga anyagának jegyzéke is. A módszertani témák során a megszólítottak életkori sajátosságainak figyelembevételével az óvodás kortól a felnőtt katekézisig haladtunk. Már az óvodában eldől a későbbi hittan beíratás szükségessége vagy közönye. A fiatal szülők katekézise mindig legyen párhuzamos a gyermek katekézisével.

Kollokviumi dolgozatot készített minden hallgató egy-egy témakörből, egy meghatározott hittankönyv alapján tanmenet, két óravázlat kidolgozásával. Jó eredménnyel végezték ezt a hallgatók.

Közvetlen használatra részesültek a hallgatók gyermek imádságok, mondókák, versek, összefoglaló verses emlékeztetők gyakorlásában /harangozás, templom, ünnepeink, a Biblia részei stb./. Az imádság-katekézis mellett jelentős helyet foglalt el az ének-katekézis. Az óvodás és alsó tagozatos korosztályban igen sok a német-angol dallamra fabrikált ének a közforgalomban. Külön gondot fordítottunk az óvodában még meglévő „magyar zenei anyanyelv” /Kodály/ szerves egyházi bővítésére és továbbvitelére. A közös anyaggyűjtésből Demeter Anita tartott bemutatót és tanított énekmintákat. Ezeknek hangszalagon kiadása megtörtént, 460 példányban: „Engedjétek hozzám” címmel, oktató kazetta óvodások, kisiskolások, családok részére. (34 magyar dallamú ének.)

„Katechetikai központ” alakításával a képzés és továbbképzés feladata, szakirodalom és szemléltető anyagok gyűjtése, használata, alkalmi kiadványok elkészítése, mindez sok hiányt pótol és sok ösztönzést nyújt. - A

szemináriumi könyvtár katechetikai művekkel jelentősen bővült e sorok írójának ajándékozása révén.

Katechetikai tételsor: 1. A katekézis feladata, teológiai meghatározása. 2. A katekézis története. 3. A család és a gyermek mint a katekézis címzettjei. 4. Életkori és vallási sajátosságok az óvodáskorban, a serdülőkorban, az ifjúság lelki arca, felnőtt katekézis. 5. A katekézis anyaga: A Szentírás - Hitvallásaink - Az egyháztörténet - Az istentisztelet. 6. A katekézis módszertana. A tanítási óra felépítése: a tanítási egység kifejtése, elmélyítése, alkalmazása. A szemléltetés. 7. A tanterv. A tanmenet. Az óravázlat. Haladási napló. 8. Bibliai történetek tanítása az óvodában, az ált. iskolában és a középiskolában. 9. Református hitünk és életünk - korosztályok szerint. 10. Az egyháztörténet fokozatos részletezéssel korosztályok szerint. Egyetemes és magyar egyháztörténet, belmisszió, ökumené. 11. Egyházunk élete. Istentisztelet. Nevelői, diakóniai, missziói szolgálatunk. 12. A gyermek-istentisztelet. 13. A konfirmáció. 14. Hit-tankönyveink. Általános iskola, gimnázium, presbiternevelés, jegyesoktatás, felnőtt katekézis. 15. A református sajtó, mint a katekézis eszköze, gyermeklapok, ifj. lapok, szerkesztői feladatok: sajtó, rádió, televízió, plakátraaj. 16. Gyermek és ifjúsági napok, konferenciák, táborozás tartalmi terve /olvasmányok, játékok, kirándulás, színdarabok./ 17. A katekézis gyülekezeti alkalmai: bibliaóra, bibliaiskola, szeretetvendégség, lelkigondozói, diakóniai hét. 18. Az imádság-katekézis. Ének-katekézis. 19. A katechéta felkészülése és továbbképzése.

A hallgatóknak nyújtott részletes bibliográfiából kiemeljük: Dr. Boross Géza : Katechetika Bp. 1994, -Hitből hitbe I-II., E. Stauffer: Jézus története és személye, Szőnyi György fordításában.

4. Poimenika /Lélektan és lelkigondozás/

Az egyház igehirdetésével, a pásztori látogatással és beszélgetéssel, az imádságos könyvek kiadásával folyamatosan végzi a lelkigondozást. A lelkipásztori munkán belül külön tudományszakká terebélyesedett a poimenika. A lelkészsképesítő vizsga tételsoraival áttekintést nyújtunk a két

féléven át heti két órában tárgyalt tárgykörökről. A poimenika meghatározása és feladata. A poimenika fő irányai ma. A lelkigondozás az Ó- és Újtestamentumban. Lelkigondozás az ókeresztyén és középkori egyházban. Luther - Zwingli - Bucer - Kálvin mint lelkigondozó. Lelkigondozás a reformáció után. A lelkigondozás teológiai indítékai: patrológiai, krisztológiai és pneumatológiai indítékai. Az antropológia jelentősége a lelkigondozásban. / A tudat alatti világ, a tipológia, a pszichés folyamatok, a hit életének lélektani sajátosságai./ A lelkigondozó személye / a mélylélektantól a magaslélektanig/ Logotherápia. Felkészülés a lelkigondozásra. /Pásztorális pszichológia/. A lelkigondozás életkori feladatai: jegyesoktatás, a gyermek- és ifjúkor lelkigondozása, javakorabeli és idősek lelkigondozása. A hivatás és a családi élet. A betegek lelkigondozása. Az élet vállalása. Katonaság. Börtön. A betegek lelkigondozása /Kórház/ A haldoklók és gyászolók lelkigondozása. A szenvedélybetegek lelkigondozása. A neurotikusok, a hívők lelki gondozása. A lelkigondozói beszélgetés. Levelező - és telefonszolgálat. Családlátogatás. A személyes és csoportos lelkigondozás, gyülekezeti alkalmak. Ige, imádáság, diakónia a lelkigondozásban. Énekeink és imádságos könyveink lelkigondozói jelentősége.

Az előadások foglalkoztak az antropológia jelentőségével, mint az irányzatok sajátosságaival. Barth Károly szerint az ember „permanens existenciális krízisben” van. Különösen figyelmeztet erre az élet értelmének elvesztése kapcsán (egzisztenciális vákuum) Victor E. Frankl. Szerinte minden élethelyzetben, még a lehetetlennek tűnő állapotban is el kell indulni az élet feladatának vállalására. /Paradox intenció/. Református felfogással valljuk: Isten nem csak életet adott, hanem rendeltetést, életfeladatot is, nem szabad önmagunkba zárkóznunk, hanem a másik felé kell odafordulnunk. Ez Jézus szava „Ha valaki meg akarja tartani a maga életét, elveszíti azt, aki pedig elveszti az ő életét énérettem és az evangéliumért, az megtalálja azt.” Márk 8: 35-36.

Tankönyv: Boross Géza: Poimenika Bp. 1994. Hézser Gábor: Pásztorális pszichológia Bp. 1995. , ismertette Gáti Gabriella. Goulouze: Pastoral psychology. Grand Rapids é.n., ismertette: Rácsok Gabriella.

5. Ekkléziasztika

Az egyház életének ismertetése bevezetésként az első évfolyamon hangzik el. Összefoglaló és betetőző disciplina a teológiai tudományszakok egészére nézve az ekkléziasztika. IV-V. évf. Az előadott tárgyköröket a következő tételsor rendszerezi:

Az ekkléziasztika feladata mint bevezető és betetőző teológiai tárgy. Egyetemes és helyi egyház /gyülekezet/. A gyülekezeti élet települési típusok szerint / város, község, szórvány/. A gyülekezet élete: a/. Istentiszteleti közösség. Az igehirdető. Homíliás, sákramentumos, szimbolikus istentiszteletek. b/. Az egyház tanító és nevelő munkája, iskolái, gyűjteményei. c/. Az egyház szervezete, rendje és fegyelmező munkája. d/. A gyülekezeti misszió munkásságai: gyülekezetépítés, evangélizáció, szeretetszolgálat, sajtó. e/. Az egyház vagyoni és pénzügyi háztartása /számadások/. - Az egyház testületi presbitérium, egyházmegye, egyházkerület, zsinat. Az egyház és a felekezetek, szekták, ökumené. Az egyház és az önkormányzati testületek, társadalmi felelősség. Egyház és nemzetiség. Ref. Világszövetség, Zsinat. A gyülekezeti és személyes kegyesség. A gyülekezetépítés terve, akadályai, eredményei. A diakónia a Szentírásban. A diakónia története: apostolok kora, ókor, középkor, reformáció, a pietizmus, diakóniai mozgalmak, kékkereszt, fehérkereszt, vöröskereszt, fogyatékosok szolgálata, látás- hallás- járássérültek szolgálata. A családgondozás: családi életre nevelés, családtervezés, -védelem. Magyar ref. intézményes diakónia kialakulása és mai intézményei. Felkészítés a diakóniai szolgálatra. /betegek, munkanélküliek/. Látogatás.

Tankönyv: Dr. Boross Géza: Gyülekezetépítés Bp. 1994. A magyarországi ref. egyház szeretetszolgálat. Bp. 1986.

Vendégelőadások: Seres Ödön: A kórházlátogatás. Kóris Lajos: A börtönmisszió szolgálata. Szőnyi Tamásné Cseke Tünde: A mentálhigiéné tárgykörei. A családgondozás feladatai. Kádár Zsolt: Magyar gyülekezetek az Egyesült Államokban. Sándor Endre: A prédikáció szemléletessége. Dr. P. Tóth Béla: A vallási megismerés életszakaszai. Th. Sz. 1966.

Szemináriumi dolgozatok, pályázatok

A gyakorlati theológiai szemináriumban ajánlott és szabadon választott témákat dolgoztak fel a hallgatók.

Egyházi újságírás-szemináriumon vettek részt 1993-ban Piliscsabán Lénárt Zsófia, Bódi Noémi, Kardos Erika, File Etelka, Antal Mariann. Sajtótörténeti és szerkesztési ismertetést készített Szaniszló Tibor /Az erő/, Tóbiás Zoltán /Diákvilág/.

Balvinckt: A keresztyén pedagógia alapelvei / Marton János sp. fordítása. Holland-magyar Theol. Könyvtár 46. szám / ismertette Nagy Zsuzsanna és Révész Andrea. Rácz Lajos: JJ. Rousseau. Ismertette: Varkoly Zsuzsanna. Jean Piaget: Hat pszichológiai tanulmány. Ism.: Szaniszló Tibor - Tóbiás Zoltán. Baráth Béla: Hitoktatás az óvodáskorúak között. Kolumbán Gábor: Az óvodáskorúak lelkigondozása. Dr. J. Dobson: Az akaratos gyerek, ism.: Elek Gabriella. Bruno és Yvonne Schwengeler: Nevelés - öröm vagy ürm, ism.: Hajdú Anita. Karácsony Sándor műveinek ismertetése: Béres Henriette, Demes Tibor, Mecséri Károly, Petró Béla, Hunyadi Anita, Vadon Erzsébet.

Fináczy Ernő: Középkori és újkori nevelés története. - Ism.: Szaniszló Tibor és Kozma István.

F. Carlgren - A. Klingborg: R. Steiner pedagógiája. - Ism.: Jancsurák Anita és Vincze Marianna.

Demeter Anita előadása: Családlátogatás. Fiers Elek: Isten pénz-ügyei. Ism.: Peleskei Béla.

Comenius Á. János: Didactica Magna. Ism. Cseresznye Albert és Halász Dezső. Fazakas Enikő és Oláh Orsolya homiletikai dolgozatai.

Kiemelkedő tanulmányt készített Bódi Noémi, melynek címe: A börtönmisszió kezdetei Magyarországon, Ref. Egyház 1995/5.

Pályamunkák: Szaniszló Tibor: Egyhetes ifjúsági tábor tervezete. Pályadíjnyertes: felemelt pályadíj. Hős Csaba: Milyen legyen a ref. ifjúsági lap? I. díj.

7. Szociológia tanszék

Tanszékvezető: Dr. Frank Sawyer

Célkitűzések

A szociológia tanszék legfőbb célkitűzése a hallgatók buzdítása arra, hogy összekapcsolják keresztyén hitüket a társadalommal. Ez egy kétirányú út, mivel egyrészt a theológia beszél a társadalmi helyzetről, másrészt pedig a társadalmi helyzet hatással van theológiai gondolkodásukra, és talán inkább az egyház életére. Olyan kurzusokat választottunk tanrendünkbe, amelyek a társadalom aspektusait hangsúlyozzák.

A kurzusok

Az elmúlt négy év alatt a szociológia tanszék tantervében az alábbi kurzusok szerepeltek. Mindegyiknél feltüntettük a legtipikusabb alpontokat:

ELŐADÁSOK:

Keresztyének a társadalomban

- I. A változó társadalomban
- II. Richard Niebuhr: *Christ and Culture*
- III. Római katolikus, lutheránus, kálvinista megközelítések
- IV. Kálvin János és Ábrahám Kuyper gondolatai a társadalomról
- V. Filozófiai irányvonalak
- VI. Politikai ideológiák
- VII. Keresztyének Közép-Kelet Európában

Bevezetés a pszichológiába

- I. Keresztyén lelkigondozás: alapelvek és gyakorlat
- II. Pszichológiai típusok, igények és védekező mechanizmusok
- III. A keresztyén lelkigondozás céljai és módszerei
- IV. Az élet problémáinak rövid ismertetése
- V. Önbecsülő és önpusztító magatartás
- VI. Magabiztosság és bizonytalanság
- VII. A perfekcionizmus börtöne
- VIII. A problémák megoldása

Felfedezések a keresztyén etikában

- I. Mit értünk etikán?
- II. Mit értünk keresztyén etikán?
- III. Bűn és erény
- IV. Az etika módszertanai
- V. Mennyire lehet abszolútnak tekinteni az etikai alapelveket?
- VI. Etikai kérdések
- VII. Néhány nézőpont rövid értékelése
- VIII. Az etikai döntéshozatal folyamata
- IX. Szexualitika, házasság, abortusz

Evangélizáció egy plurális társadalomban

- I. A hitetlenség különböző fajtái
- II. A szekularizáció dilemmái
- III. A világnézetek funkciói
- IV. Az irodalom hasznos volta a gyülekezeti lelkipásztor munkájában
- V. Feuerbach, Marx, Weber, Durkheim valláskritikája
- VI. Az egyházi vezetés négy modellje
- VII. Az evangélium hirdetése egy szekuláris korban

SZEMINÁRIUMOK:

- I. A keresztyén élet kihívásai
- II. Pszichológiai alapelvek és társadalmi kapcsolatok
- III. A konfliktusok megoldása
- IV. C.S. Lewis: *Keresztyén vagyok!*
- V. Dosztojevszkij: *Bűn és bűnhődés*

Módszerek

Sokféle módszert használunk. Az előadások angol nyelven folytak magyar fordítás segítségével, amit egy-egy hallgató végzett évfolyamonként. A tolmácsolók Rácsok Gabriella, Hunyadi János, Hegyi Zita, Barnóczki Anita voltak. Ezek a hallgatók más, jó angol tudású társaikkal együtt segítettek lefordítani az írott kurzusokat is.

Az előadások alkalmat adtak a közös megbeszélésre, sőt, néha még arra is, hogy a hallgatók különféle szituációkat játsszanak el, különösen az etika és pszichológia előadások alkalmával.

A szeminaristáknak beszámolót kell tartaniuk a rájuk eső anyag-részből, vagy a feldolgozásra kerülő könyv nekik jutó fejezetéből.

A vizsgák szóban, illetve írásbeli esszék formájában történnek.

A hallgatók munkája

1996-ban a szociológia tanszék jutalomban részesítette *Gál Lajost* kiváló dolgozatáért, valamint *Bereczk Esztert*, aki a szemináriumi foglalkozásokon nyújtott kitűnő teljesítményt.

8. Ének és zene

Bereczk Ágnes

" Adjatok hálát az Úrnak citerán játszva, tízhúrú lanttal zengjetez neki! Énekeljetez neki új éneket, szépen zengjenek hangszereite!" - buzdít a Szentírás Isten dicsőítésére a 33. Zsoltár szavaival.

A Bibliában több helyen olvashatunk hasonló tartalmú felszólításokat. Azt is tudjuk, hogy a különböző liturgiákban fontos elemekként vannak jelen az énekes megnyilvánulások.

A teológiai hallgatók zenei képzésének célja, hogy felismerjék, és megértsék ezek jelentőségét, szépségét, képessé váljanak arra, hogy a gyülekezetekben megszervezzék és irányítsák a zenei életet, felügyeljék kántoraik munkáját. Mindehhez szükséges, hogy egy bizonyos szinten elsajátítsanak bizonyos zenei képességeket, ismerjék a liturgia énekeit, képesek legyenek bővíteni a gyülekezet énekismeretét erre alkalmas, értékes énekek kiválasztásával, megtanításával.

Az újrainduló Theológiai Akadémián az első két tanévben Horváth Barna esperes úr, majd egy évig Berkesi Sándor tanár úr végezte az énektanári munkát. Jómagam két éve - az 1995/96 - os tanévtől kezdve főállású zenetanárként folytatom ezt a tevékenységet.

Legfontosabb tárgyunk a mindenki által mind a 10 féléven keresztül hallgatott "egyházi ének" tárgy. Ennek keretében tanulják meg a hallgatók a református liturgiában használt énekeket, az 1948-ban kiadott Református Énekeskönyv anyagát. Ehhez a gyakorlati jellegű anyaghoz kapcsolódik még az évfolyamonként, esetleg szemeszterenként változó elméleti rész: egyházi zenetörténet, hymnológia, zeneelmélet, szolfézs, egyházzene esztétika.

Ezek a tárgyak nagyrészt egymásra épülnek, így logikus sorrendben követik egymást az évek során. Az első évfolyam elméletként megismerkedik a kottaolvasás alapelveivel, szolfézszt, zeneelméletet tanulnak. Sok hallás- és ritmusérzék-fejlesztő gyakorlatot tartalmaznak az órák, és próbáljuk egységessé, hibátlaná tenni a sok helyről magukkal hozott, " különböző változatokban gazdag" énekeket.

Másodévtől megismerkednek a hallgatók az egyházi zene kiemelkedő alakjaival, a fontosabb művekkel: oratóriumokkal, passiókkal, motettákkal. Öröm számunkra, hogy az elmúlt tanévtől kezdve jó minőségű technikai berendezések állnak rendelkezésre az oktatáshoz: CD-lejátszó, magánó, lemezjátszó, videó. Ezek sokat emelnek a zenei oktatás színvonalán. A felsőbb évesek hymnológiát (- egyházi énekek és énekeskönyvek története -) tanulnak. / IV. évf./

Az utolsó két félévben gyakorlati jellegű témák kerülnek elő, melyek felkészítik őket a leendő szolgálatokra, pl. kántor és lelkész kapcsolata, énektanítás- módszertan a gyülekezetben és a hittanórán, hangszergazdálkodás, orgonaismeret.

Az 1995/96 -os tanévben ifj. Dr. Fekete Károly, a debreceni testvérintézmény adjunktusa tartott előadást a IV-V. évfolyamoknak orgonaismeretből. Itt meghallhattuk, hogy milyen óriási anyagi értéket hordoz egy-egy hangszer, mekkora felelősség van egy-egy gyülekezeten és vezetőin, hogyan tartsuk rendben hangszereinket.

Sajnálatos, hogy református gyülekezeteink zenei kultúrája nem megfelelő, kántoraink kevesen vannak, így nehéz feladat hárul a kikerülő fiatal lelkészekre: az igehirdetés szolgálata mellett egy-egy Istentiszteleten a kántori teendőket is nekik kell ellátni. E tényt alapul véve, intézményünkben kötelező jelleggel harmóniumoktatás folyik. Az eddigi gyakorlat szerint két féléven keresztül, heti egy alkalommal vettek a hallgatók hangszerórákat, ez azonban - várhatóan a következő tanévtől - módosul az elérendő tudásszint magasabb lesz, és ez több féléves munkát igényel majd. Ebben a munkában a város más intézményeinek zenetanárai is segítenek óraadóként.

Hangszerellátottságunk jónak mondható, tíznél több harmónium és 2 orgona segíti munkánkat. Különösen az új "Alhborn" típusú, 2 manuálos hangszernek örülhetünk, mely hangversenyorgonának minősül és végleges helyén, a felújított Imateremben elhelyezve, koncertek rendezésére is alkalmas. Az áhítatokon, iskolai alkalmakon, ünnepségeken a kántori szolgálatot az ebben jártas diákok végzik.

Többen folytatnak tanulmányokat a Kollégiumban nyaranta megrendezésre kerülő kántorképző tanfolyamon is.

Iskolánk zenei életében kiemelkedő jelentőségű az énekkar működése, melyet gimnazista diákok is látogatnak. Elsősorban gyülekezeti szolgálatok, iskolai ünnepélyek szerepelnek programunkban, de az 1995/96-os tanév sok más feladatot is tartogatott nekünk: részt vettünk az Árpád Vezér Gimnáziumban megrendezett Sárospataki Kórusok Találkozásán, felléptünk a Protestáns Napok c. rendezvénysorozat keretében Miskolcon és énekeltünk az "Örömhír" c. egyházi televíziós műsorban. Énekeseink számára a legélvezetesebb talán a karácsonyi ünnepségsorozat keretében rendezett önálló - teológusok által szervezett- est volt a Művelődés Házában, melyen iskolánk diákjaiból alakult színjátszó csoport egy régi magyar betlehemes játékot adott elő - énekkari tagok zenei aláfestésével -, majd kórusunk bemutatta Buxtehude: Lauda Sion Salvatorem c. kantátáját, a zeneiskola tanárainak kamarazenekari kíséretével.

A legizgalmasabb és legnagyobb feladatot azonban az a közel négyhetes tengerentúli turné jelentette számunkra, mely során a kórus 16 tagjával eljutottunk az Amerikai Egyesült Államok több nagyvárosába, ezekben, és két kanadai városban sikeres koncertet adhattunk.

Az út az Amerikai Magyar Református Lelkészegyesület meghívására jött létre. A kiutazók között 28 gimnazista, 16 teológus (belőlük állt össze az ún. Kollégiumi Kórus), Dr. Újszászi Kálmán, Szederne Tóth Zsuzsa gimnáziumi énektanár-karvezető, és jómagam vezetőkként lehetünk jelen. Csodálatos élményekkel, sikeres koncertek emlékeivel tértünk haza. A jövőben valószínűleg nem áll előttünk ilyen óriási cél, de igyekszünk a kórus munkájával az akadémia zenei életét színesebbé tenni.

9. Nyelvek oktatása

A Theológián a modern nyelvek oktatásának kettős célja és ennek megfelelően kettős súlypontja van.

Egyrészt a teológusoknak mint minden főiskolai hallgatónak kötelező egy modern nyelv tanulása közismereti tárgyként. Ez alól az kaphat

felmentést, akinek valamely nyelvből felsőfokú nyelvvizsgája van. Sajnos vannak olyan hallgatóink is, akik korábban, középiskolai tanulmányaik alatt nem, vagy csak nagyon keveset tanultak idegen nyelvet. Számukra nagyon nehéz a felzárkóztatás illetve a célként kitűzött szint elérése, ami az állami középfokú nyelvvizsga szintjéhez igazodik.

Másrészt szükséges, hogy az általános nyelvismerettel rendelkező hallgatók megismerkedjenek a teológiai szaknyelvvel, különösen annak szakkifejezéseivel. Csak így lehet elérni, hogy nyelvismeretüket a saját szakterületükön fel tudják használni, különös tekintettel az idegen nyelvű irodalom használatára.

A fenti szempontok figyelembevételével Akadémiánkon angol, német, francia és holland nyelvet lehet tanulni. A hallgatók szabadon választhatnak a nyelvek közül.

Az angol nyelvi oktatást az 1991/92. tanévben Dr. Pándy-Szekeres Dávid és Jim Doepp tanárok végezték.

1992 óta Dr. Frank Sawyer és Aria Sawyer végzik az angol nyelv oktatását.

A német nyelv tanításában Szabó Klára gimnáziumi nyelvtanár, Száz Béla nyugalmazott lelkipásztor, Dr. Györi L. János debreceni nyelvtanár, Györi István teológiai tanár vettek illetve vesznek részt.

A francia nyelvet Kálmán Zsuzsa gimnáziumi nyelvtanár, a hollandot pedig Aria Sawyer tanítja.

Általában a hallgatók 70 %-a tanul angolt, 25 % németet, 5% pedig franciát első idegen nyelvként.

Második idegen nyelvet fakultatív tárgyként kb. 20-25 hallgató tanul.

A nyelvoktatásban nagy segítséget jelent, hogy sikerült kialakítani egy 12 fős nyelvi laboratóriumot, ennek költségeit egy FEFA pályázati támogatás fedezte.

Ugyancsak FEFA-támogatással indult meg egy német és egy angol nyelvű teológiai szöveggyűjtemény és egy hozzá tartozó teológiai szójegyzék kidolgozása. A munkában külső munkatársak is részt vesznek.

Szeretnénk ezt az anyagot tankönyv formájában megjelentetni és ezzel hiánypótló tananyag kerülne hallgatóink kezébe.

A tanterv szerinti nyelvoktatáson kívül még sok lehetőség van a nyelvtanulásra és a gyakorlásra.

Minden nyáron kéthetes angol és német nyelvtanfolyamot szervezünk, amin anyanyelvi tanárok is tanítanak. Az angol tanárokat a skót református egyház valamint az amerikai Christian Reformed World Mission (USA) küldi ezekre a tanfolyamokra. A német tanárok ugyanígy a svájci GZW intézet támogatásával érkeznek.

Rendszeresen hívunk meg külföldi előadókat, de angol nyelvű szemináriumi csoport és bibliakör is működik intézményünkben. A Nagykönyvtár és a szemináriumi könyvtár bőséges idegen nyelvű szakirodalommal rendelkezik.

Hallgatóink közül egyre többen utaznak rövidebb-hosszabb időre külföldre, nemcsak a nyári szünidőben, hanem egy-egy féléves vagy egy-éves időre. Ez legtöbbször azt jelenti, hogy az illető hallgató valamely egyházi intézményben, szeretetotthonban dolgozik, és emellett nyelvtanfolyamon vesz részt. A tapasztalatcsere mellett a nyelvtudás elmélyítése, az idegen nyelvű, társalgási szintű beszédképesség kialakulása a célja és legfontosabb eredménye egy-egy ilyen útnak.

A modern nyelvek mellett fontosnak tartjuk a latin nyelv oktatását is, amit négy szemeszteren át (3-6) Demeter Gyula nyugdíjas tanár lát el heti két órában.

Győri István

Lelki-nevelői munka

A lelki-nevelői munka célja, módja, eredményei és gondjai

A téma kissé elméletinek tűnhet. Félek, kifejtése csalódást okoz. Nem illik mentségre hivatkozni. Nincs is más, csak az, hogy nem magam választottam. Önkényesen, némiképp változtatok is rajta. Nem "lelki-nevelői munkáról", hanem lelkigondozói szolgálatról próbálok valamit mondani, a megadott szempontok szerint.

Mielőtt a szolgálat céljáról szólnék, annyit szükséges leszögezнем, hogy theológiánkon ennek a munkának nincs hagyománya abban a formában, ahogy most Sárospatakon kísérletezünk vele. "Főállású" spirituális - tudomásom szerint - eddig még nem volt az akadémiáknak, illetve a hittudományi karoknak. Öt év tapasztalata alapján bizton állítom, hogy szükség van rá. Ha eddig nem lett volna, napjainkban szinte elengedhetetlen, a jövőben pedig egyre inkább az lesz.

Korszakunk légköre gyors ütemben démonizálódik. A vele együtt járó kísértések, lelki-szellemi zavaró hatások, sebek és megpróbáltatások sűrűsödnek.

Ezzel már érzékeltetem a célt is. Szükségtelen ecsetelnem, milyen világban élünk. Hallgatóink túlnyomó többsége sérült családból érkezik. Alig néhány kivételtől eltekintve, friss keresztyének. Igeismeretük szegényes. Sem otthon, sem gyülekezetükben nem vértéződtek fel arra a harcra, amelybe már itt beleállanak. Azokra a kísértésekre, amelyektől itt sem mentesek. Az a puhaság, lazaság, felszínesség, amely egész ifjúságunkat jellemzi, őket is terheli. Kivételt a határokon túliai, elsősorban a kárpátaljaiak képeznek. Ide tartozik a két nem közötti szabadosság kérdése is. Sőt! Ezen a területen van természetszerűleg a legtöbb és legveszedelmesebb kísértés.

Már sok évvel ezelőtt, amikor még nem gondolhattam a majd itt rám váró feladatra, nagy hatással volt rám Adams könyve. Angolul nem tudván, német fordításban olvashattam: Befreiende Seelsorge. Valóban erre van szükség: megszabadító lelkigondozásra. Ennél nagyobb célt ki-

tűzni nem lehet, kisebbel nem érünk semmit. Persze az ember ebben a szolgálatban is csak hitvány eszköz. Ha nem maga a Szabadító munkálkodik: hiábavaló.

Ha egy szóval akarom megfogalmazni a célt: segítés. Segíteni hitben megerőtlenedett, vagy egyenesen hajótörést szenvedett ifjú testvéreinknek. Segíteni helyzetüket az Ige világosságában felismerni, elakadásaikban az utat megtalálni, bűneikben megtérésre jutni, sebeikben vigasztalást lelteni, feladataik végzéséhez szorgalmat, bátorságot, erőt és kitartást kérni. Szívesen és hálával emlékezem vissza sok konkrét esetre az említettekkel összefüggésben. Időnként akadnak egészen súlyos problémák is. A lelkigondozói szolgálat nemegyszer szó szerinti értelemben is életmentő lehet. Megtörtént, hogy valaki már előkészítette öngyilkosságához a "gyógyszert" és italt. Késő este kért beszélgetést, amelyet tetszett Istennek megáldania. De ez már az eredmények közé tartozik.

Összegezve: A cél a lelkigondozói szolgálatnál sem lehet kevesebb, mint amit Isten Lelke a pásztori szolgálattal összefüggésben fogalmaz meg, mint a maga munkáját: "Én magam legeltetem nyájamat, s én nyugtatom meg őket, azt mondja az Úr Isten. Az elveszettet megkeresem, s az elűzöttet visszahozom, a megtöröttet kötözgetem, s a beteget erősítem, és a kövéret s erőset elvesztem, és legeltetem őket úgy, mint illik." /Ez 34 : 15-16/ . Igen a "szarvak letörése" az elbizakodottak és kevélyek alázatra segítése, fenyítése és feddése is lényeges eleme a szolgálatnak.

At is térek a hogyan kérdésre. A célnál nincs kérdőjel, a hogyannál annál inkább. Meg vagyok győződve, hogy nincsenek bevált receptek. Titokzatos és csalárd az emberi szív. Mindnyájan más és más egyéniségek vagyunk. Nincs pontosan két egyforma eset. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy minden felmerülő problémában a Lélek vezetésére van szükség. Módszer tekintetében csak általánosságban nevezhetünk meg bizonyos követelményeket. Tudatosan nem nézek utána, hogy mit írnak erről mások. Akit a kérdés tudományosan érdekel, keressen szakkönyveket. Saját meggyőződésemet és tapasztalataimat próbálom röviden és egyszerűen megfogalmazni. Így tartom értelmesnek és becsületesnek. Valóban "szürke minden elmélet" az "élet arany fájához" viszonyítva.

Egyvalamit nyomatékosan hangsúlyozni kell. Lelkigondozni csak az egyetlen fundamentumon lehetséges: ha a gondozó és a gondozott Krisztusban van. Nélküle nincs világosság, bölcsesség, tanács, Isten akarata előtti meghajlás és csak Tőle van szabadító erő. Azt gondolhatnók, más nem is tart igényt lelkigondozásra, csak élőhitű ember. Lényegében így van, de a bajban más is keresi a segítséget, zsákutcából a kiutat. Ezek felé is lehet a szolgálatnak helye és értelme. De igazán segíteni valójában azon lehet, akinek "van füle a hallásra", érzéke a jó és rossz közötti megkülönböztetésre. Ez abból a tényből fakad, hogy: "A mi segítségünk az Úrtól van."

Csupán a közös alapon lehetséges lelkigondozás egyik nagy feltétele a bizalom. A kölcsönös bizalom elengedhetetlen. Ezért nem lehet ezt a szolgálatot hivatalból végezni. Reménytelen erőszakoskodni. Jézus nem tör be senki szívébe. Én kísérletezhetem vele, de kudarcra vagyok ítélve. Egyenesen visszataszítóvá válhat a lelki revolverezés. Egyik szolgálattelvőnk szólított fel valakit hallgatóink közül, mondván: "hallani akarom titkos bűneidet!" Nem hallhatta. Nem ronthatok rá senkire, hogy értesültem bizonyos dolgairól, vallja meg előttem azokat. Megtörténik gyakran, hogy valakit szomorúnak látok. Karon fogom és szeretettel éreztetem vele, hogy felfigyeltem bánatára, de nem faggatózom. Öt évvel ezelőtt, amikor az akkori első évfolyam között megkezdhettem munkámat, remegő szívvel, érezve alkalmatlanságomat, azért imádkoztam, hogy úgy lehessenek közöttük, mint "nagyapjuk". Tulajdonomban van a két könyv, amelyet az 1991. évi karácsonyi ünnepélyünk alkalmával kaptam, külön a fiúktól, külön a lányoktól - dedikálva. Mindkettőben benne van a szó: "nagyapánknak". Csodálatosan meleg, családias és vidám együttlét volt.

Kölcsönös bizalomban nyílik meg a szív. Így lehet vigasztalni, inteni és bátorítani. Az Úr előtt vagyunk, Aki tudunkra adta, hogy hazugsággal nem lehet gyógyítani. Gyógyulni sem. A lelkigondozó észreveszi a bizalom hiányát. Ilyen esetben nem segíthet. Viszont, ha visszaél a hozzáforduló bizalmával, csak a legcsekélyebb mértékben is: elveszti azt.

Itt, pár szóval ki kell térnem egy fontos kérdésre, mely az iskola jövőjét is érinti. Annál is inkább megtehetem, mert engem már senki sem

vádolhat azzal, hogy érdekelt vagyok. Ismételten szóba kerül, hogy az Akadémia valamelyik professzorát kellene megbízni a lelkigondozással. Meggyőződésem szerint nem lenne bölcs megoldás. Aki érdemjegyeket ad a hallgatóknak, akarva-akaratlanul is sebeket ejt. Fájdalom, ezt keservesen kellett tapasztalnom azzal, hogy négy éven keresztül homiletikai gyakorlatokat is vezetnem kellett és elkerülhetetlen volt az osztályozás. Hiába igyekeztem messzemenően igazságosságra és méltányosságra. Az érdemjegyek adása egyesekkel megzavarta a bizalmi viszonyt.

Csak az Úr előtti teljes bizalomban lehetséges a hallgatók égető kérdéseiről beszélgetni. Együtt keresni reájuk a választ és kérni a megoldást, ha lehetséges, közös imádkozásban. Az imaközösséget soha nem szabad erőltetni.

Ifjú testvéreink tanulmányi feladataik mellett, sőt, azok felett, létfontosságú, egész életükre kiható belső problémákkal viaskodnak, nem egyszer emésztődnek. Koruk : "a szerelem kora". Felelőtlenség, vakság és balgaság lenne, ha ezt a tényt nem vennénk tudomásul. Képmutatás volna fennakadni rajta. Kegyetlenség lenne azt követelni, hogy a két nem kapcsolatának kérdését, a párválasztás ügyét, erre az öt évre iktassák ki életükből. Isten persze azt is megadhatja, Neki minden lehetséges, de az más kérdés. Jó és kedves dolog, ha valaki itt találhatja meg azt, akit az Úr neki rendelt. Ezen a területen van a lelkigondozó legnehezebb és legsúlyosabb felelőssége. Ezt csak magával az Úrral való kapcsolat kérdése előzi meg. És hadd húzzam alá: meg is kell, hogy előzze, különben nincs hiteles válasz a felmerülő, többször gyötrelmes kérdésre és erő a "tanács" vállalására. Ezen a területen fokozottabban érvényes: "érzéki ember pedig nem foghatja meg az Isten Lelkének dolgait, mert bolondságok néki: meg sem értheti..." /1 Kor 2:14./

Nincsenek módszertani sablonok, nincs kitaposott út, de Isten Lelke megcselekedheti és ismételten meg is teszi, hogy a legkényesebb kérdésekben is Előtte lehetünk és Ő valóban segítségül van "alkalmas időben" az emberi életnek ezen a legcsodálatosabb, de egyúttal legveszedelmesebb területén is.

A hallgatók - nagy többségükben - sok és fájó sebet hoznak magukkal családi háttérükből. Tudatosan nem használom az otthon kifejezést. Kevesen érkeznek meleg fészekből. Egyesek olykor-olykor roskadoznak az "otthoniak" miatt. Nem kevés bizonyosságát vettem ennek, pedig tudatában vagyok, hogy a valóságnak csak a morzsái jutnak el hozzám. / Az egyetlen kötelező beszélgetésen túl csak az keres meg problémáival, aki szükségét érzi./

Ki tudna okos és bölcs tanácsot adni a durva, iszákos apa, a nyíltan "barátot" tartó anya, a gyermekük teológiára jövele miatt felháborodott szülők magatartása következtében szenvedőknek és a helyes viszonyulást keresőknek? A fájdalmasan beteg magyar családi életek ezer kínja-keserve a mi fiainkat és leányainkat sem kíméli. De ők sokan keresik a "keskeny út" lépéseit. Többen megható felelősséggel. A megosztott terhek hordozásában segíteni, itt is gyönyörű feladat.

Nem kevés probléma adódik a kötelező kollégiumi bentlakásból is. Különösen azokat viseli meg, akik eddig nem ismerték ezt az életformát. Esetleg olyan szobatársat vagy társakat fognak ki, akikkel nehéz megtalálni a békességet. El kell hordozni külön, bogaras természetű testvéreket. Azokat például, akik inkább éjszaka tudnak tanulni, másoknak a túlságosan korán fekvőket, vagy hangosan memorizálókat. Nem is kísérel meg felsorolni a gondokat. Ezek sem mindig a kollégiumvezetők feladatai, többször lelkigondozói esetekké válnak. Megemlítem még a különböző kegyességi típusok miatt keletkező nehézségeket. Hála Istennek ezeknek vitái vagy csendes orrolásai eddig még nem váltak élessé köztünk. Néhányszor felbukkant zavartkeltő "teológiai felfogás" is. Nem hagyhatom ki az érdemjegyekkel, vizsgákkal, évisméltelésekkel összefüggő sebeket sem. Említem a hiányzások, áhítatokról való elmaradások, reggeli elalvasok, bejelentés nélküli elutazások, szórakozások, "diákcsínyek" fegyelmi esetek kérdéseit..., nem kevés lelkigondozói feladat adódik. Sokszor kell inteni. Jellemző mai világunkra, hogy még itt a Teológián is, lelki beszélgetés keretében is előfordul, hogy ifjú atyánkfiai "személyiségi jogaikra" hivatkoznak.

Ehhez a ponthoz annyit hadd tegyek még hozzá, hogy a szolgálatban nincs hivatalos óra. Akik élnek vele, tudják, hogy bármikor jöhetnek.

Legnehezebb a szolgálat eredményeiről számot adni. Azért is, mert "hitben járunk és nem látásban", és azért is, mert a szolgálattevő orcapirulással gondol mulasztásaira. Az eredményesnek tűnő munkánál fölöttébb kísért a dicsekedés, pedig ez ellen félreérthetetlenül és többszörösen óv bennünket Isten, saját érdekünkben. Őt dicsőítve, mégsem kerülhetem meg a kérdést. Ismételten bizonyosságát adja ebben a szolgálatban is ígérete valóságos voltának: "...a ti munkátok nem hiábavaló az Úrban!".

Az apostol, akivel megfogalmaztatta Isten Lelke a dicsekvés elleni tiltást, Urát dicsőítve beszámol szolgálata eredményeiről is. Ilyen értelemben kapunk rá mi is felhatalmazást. Szívem mélyén reménykedem abban, miszerint a Sárospataki Theológia ifjúsága közösségében nincsenek egymástól élesen elhatárolódó csoportosulások. Viszont vannak kisebb-nagyobb ige- és imaközösségek. Valami pici szerepe a lelkigondozásnak is lehet ebben. Említettem beszámolóim elején, hogy életmentő jelleget is ölthetett a szolgálat, talán nem is egy esetben. Munkálhatta a megbékélést újra meg újra, mikor "valakinek valaki ellen panasza" volt. Mégpedig nem csupán a hallgatók egymás közötti kapcsolatában. Segíthetett ismételten reményüket vesztetteknek újra talpra állani és munkához fogni. A két nem közötti kapcsolatban többeket józanságra és bölcsességre segíteni. A nem kevés kudarc mellett nagy hálaadással emlékezem sok-sok, nemegyszer órák hosszáig tartó négyszemközti együttlétre az Úr előtt, amelyből áldás fakadt. E szolgálat lényegéhez tartozik, hogy eredményei nem a hirdetőtáblára valók. Volt, mikor mégis megjelent eredménye a közösség előtt is. Mikor például a "csinytevők" valamennyien kiálltak a gyülekezet elé és megvallották vétküket. Mikor lelkigondozói beszélgetés után hallgatók kértek bocsánatot professzoraiktól és egymástól. Mikor egy, az egész ifjúságot foglalkoztató ügy e szolgálat által nyert befejezést. Nem a lelkigondozó mulasztásán múlt, hogy az ügy csak itt zárult le félig-meddig megnyugtató módon. Segíthetett a fegyelmivel elbocsátott, vagy évismétlésre kényszerültek békességre jutásában...Nem tartottam számon, nem is igyekszem csokorba gyűjteni valójában az eredményeket. Azokat említem.

amelyek miközben e sorokat papírra vetem, hálásan felidéződnek emlékezetemben.

Egyről még mindenképpen említést kell tennem, Isten iránti hálaadás-sal és belső ámulattal. A szolgálat megmagyarázhatatlanul kigyűrűzött közösségünkől. A lelki segílyt kérők hívására egyszer-egyszer a lelkigondozó lakásán csörren meg a telefon. Az is megtörténik, hogy késő este. Ismeretlen szenvedők, összetört szívű, bűneikben, vagy próbáikban kétségbeesetten vergődő, fiatal és idős életek kérnek segítséget. Erről csak ennyit, hozzáfűzve, hogy ez is mutatja a mai életben a lelkigondozói szolgálat fontosságát. Isten tudja, hogy nem nagyképűen, de más lelkigondozói, vagy akár pásztori munkában égők bátorítására és vigasztalására is írom a gyermeki felismerést: ha életünkben csak egyetlenegyszer is eszközök lehetünk a lélekmentés szolgálatában, nem éltünk hiába, hiszen a Szentírás bizonyága szerint az egész menny örvendezik egy bűnös ember megtérésén. Kedves igém, mely számtalanszor csodálatra és alázatra segít: "Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, hogy ti elmenjeteK és gyümölcsöt teremjeteK és a ti gyümölcsötök megmaradjon. „/János 15:16/. Alázatos és bátor imádkozásra serkent, hatalmaz fel egyúttal Jézus, hiszen így folytatódik: "...hogy akármit kértek az én nevemben, megadja nékteK."

Végül a gondok kérdése. Bizony, vannak bőségesen. A legtöbb a mi hibánk, hitetlenségünk és mulasztásunk miatt. Ezek közül is néhányat említek csupán, amint éppen "futva" eléM jönnek, ebben az alapos-elmélyülés nélküli, hirtelen papírra vetett számadásban.

Első és sürgető gond: a lelkigondozó személyének állandó munkára való kiválasztása és meghívása. Nem kellene halogatni. Tudom, valójában még mindig kérdéses, hogy szükség van-e a Theológián spirituálisra? Megismétlem tapasztalatból is szerzett meggyőződésemet: igen! Mindenképpen. Minél hamarabb meg kellene keresni az arra alkalmas személyt, munkába állítani, mégpedig világos hatásköri megbízatással. Nem kevés zavar támadt eddig abból, hogy a jelenlegi szolgálattelvőre, a szorosabb értelemben vett lelkigondozói munkán kívül tartozik-e valami? És ha igen: mi? Reá tartoznak-e a lelki alkalmak szervezése és a kiszállások

ügyének kézbentartása? Van e joga például - ha szükségét látja - a tanárok felé is lépni? Valóban el kell dönteni ezt a kérdést, amely a szabályzat megalkotásánál az egyik professzor részéről felmerült, hogy a spirituális csupán a teológusok lelkigondozója-e vagy a Theológiáé?! Lényeges kérdés, mert fontos gyakorlati vonatkozásai vannak. Az eddigi szolgálatot erősen zavarta, bénította, de legalábbis korlátozza ennek a kérdésnek a tisztázatlansága. Mindig nagy tapintattal vigyáznom kellett arra, hogy valakinek hatáskörébe bele ne avatkozzam, de feladatomat se hanyagoljam el. Tisztázni kell tehát a lelkigondozó, a tanárok és az internátusi felügyelők kapcsolatát.

Igen lényeges dolognak tartom a szolgálat jelentőségének tudatosítását. Soha szó sem esik róla. Az ideérkező hallgatók nagy része nyilván azt sem tudja, mi fán terem?! Ugyanakkor furcsa, sőt, visszataszító lenne, ha a spirituális maga igyekeznék reklámozni munkáját. "Hivatalosan" sokszor úgy éreztem magam, mint fölösleges bútordarab. Tulajdonképpen a lelkigondozói szolgálatot csak együtt lehetne igazán hitelesen és eredményesen végezni, a Karral való szoros közösségben. Az ifjúság érzékenyen figyel és érzékeli is az oktatói kar légkörét. Kíváncsi volna gyümölcsöző munkánk érdekében, hogy hallgatóink ne csak egyenként, hanem együtt is felnézhessenek reánk.

Szorosan ide tartozik az a kérdés, hogy ne csak hallgatóink számára szervezzünk csendesnapokat, lelki alkalmakat, hanem mi is vegyünk azokon részt, sőt, legyen ilyen alkalmunk időnként külön nekünk is.

Nem jelentéktelen gond a lelkigondozásra alkalmas hely és időpont megkeresése. Hála Istennek, az elmúlt évben már külön szobája volt a spirituálisnak, mégpedig szép és megfelelő. Úgy tűnt, kiválasztása is ideális. Sajnos főképp az ügyelet és mellette levő lakások miatt többé nem az. A legkevésbé feltűnő helyen kellene lennie. Hátha sikerül ezt is megoldani. Még nagyobb probléma az időpont kérdése. A legkedvezőbb az volna, ha a lelkigondozó bent lakhatna... vagy legalábbis a főiskola közvetlen közelében. Nagyszerű megoldás volt a Rákóczi 8. Ha ez nem lehetséges, úgy annak ellenére, hogy ebben a szolgálatban valóban nem szabad hivatalos órákra korlátozni a beszélgetési lehetőséget, meg kell jelölnünk bizo-

nyos időpontokat, amikor a lelkigondozó a főiskolán tartózkodik. Csak kissé távol eső lakására is nehezebben indulnak el a hallgatók. A bentartózkodás optimális időpontjának megválasztása közös feladat az ifjúsággal.

Befejezem. Öt évre visszatekintve, magamra és a munkámra nézve szégyenkezni kell. Azokra tekintve, amiket Isten mégis kegyelmesen cselekedett velünk, csordultig van szívem hálával. Előre nézve, az a reménység éledezik bennem, hogy Ő ezt - ma még helyét kereső, botladozó szolgálatot - helyére teszi és egyre inkább megáldja.

Berényi József

Internátusi élet

Fiúinternátus

Az 1995/96-os tanévben 76 fiúhallgatót kellett internátusban elhelyeznünk. Ebből a 76 hallgatóból 63-an a Sárospataki Református Theológiai Akadémia internátusaiban voltak elhelyezve: 19 fiú a Rákóczi Internátusban, 7-en a Rákóczi ú. 8. szám alatt. 27-en a Bethlen Internátusban és 10 hallgató a Kis Bethlen Internátusban. 13 fiú a Gimnázium Kossuth Internátusában kapott nevelői feladatot, így ők ott laktak.

Mivel a Theológiai Akadémia még nem kapott vissza minden épületet, az évek során a fiúhallgatóknak is ide-oda kellett költözködniük, de eddig még sikerült minden fiút internátusban elhelyezni. Reménység szelint a jövőben mind a fiú- mind a leányinternátusok a végleges helyükre kerülnek.

Az internátusban elhelyezett fiúhallgatók sokfelől érkeztek, nyilvánvalóan különböző családi háttérből, - gondokkal, problémákkal - sokféle indítatásból. Vannak közöttük olyanok is, akiknek nincs kimondott "internátusi múltja". Ez így együtt mindenki számára egyfajta kihívást jelent: alkalmazkodást a házirendhez, a másokkal való együttélés szabályainak elfogadását. A Pataki Theológia több évtizedes kényszerszünet után indult újra 1991-ben és ez azt is jelenti, hogy az internátusi életnek is alul-

ról kellett építkeznie. Kezdetben nem voltak felsőévesek, akik példamutatóan, tanácsokkal segíthették volna a kisebbek beilleszkedését. Minden évben egy-egy új évfolyam kezdte meg tanulmányait, és most jutottunk oda, hogy már vannak végzős hallgatóink.

Amint már említettem, az internátusi életnek van egy meghatározott rendje és az ehhez való alkalmazkodás nem mindig könnyű, ezt mindenkinek tanulnia kell. Az internátusban eltöltött öt év is része a lekipásztori szolgálatra való készülésnek. Nagyon jó alkalom arra, hogy a hallgatók gyakorolják magukat a másokkal való együttélésben: egymás jobb megismerésében, a felelősségvállalásban, a szolgálatra való közös készülésben. Ehhez természetesen az is hozzátartozik, hogy olykor-olykor el kell tudnunk hordozni azt a "másikat" szeretetben. Az internátusi élet lehetőséget ad arra, hogy barátságok szövődjenek: a közös beszélgetések, élmények, tanulások, vizsgázások egy életre összeköthetik emberek életét. És ezek az életre szóló barátságok megtartó erőt jelenthetnek a leendő szolgálat végzésében.

A Pataki Theológia egyik sajátossága az, hogy határon túli hallgatók - Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből - is tanulnak nálunk és az ő jelenlétük az internátusok életét is "színesítik": az általuk hozott hit- és élettapasztalat mindannyiunk életét gazdagíthatja.

Hogy mennyire tud egy internátus "otthonná" válni, az nem a házi-
renden múlik, hanem a hallgatók hozzáállásán, - hogy nekik mennyire fontos a jó légkör, a krisztusi szeretetnek és elfogadásnak a megélése. Én is vallom azt, hogy az internátus vezetőjének nem a rend fenntartása az elsőrendű feladata. Természetesen az is, de sokkal inkább a szellemiség, a keresztyén életstílus formálása. Fontos, hogy a hallgatóknak legyen bizalmuk megkeresni őt kisebb-nagyobb gondjaikkal, problémájukkal. Éppen ezért ez a fajta szolgálat - Isten Igéjén tájékozódva - nagyfokú rugalmasságot, krisztusi empátiát igényel.

A napi áhítatok rendjében szerdán este van az internátusok bibliaórája, ami a megadott témákon túl, az internátusok életét érintő problémák megbeszélésére is szolgál.

Mindent egybevetve elmondható, hogy a hallgatók internátusi elhelyezése nagyban hozzájárul az Akadémiánkon folyó lelkészképzéshez, a jövő lelkipásztorainak lelki-szellemi neveléséhez, szolgálatra való felkészüléséhez. Tudva azt, hogy a munkának terhe a miénk, de a növekedést mindig Isten adja.

ifj. Karcza Sándor

Lányinternátus

A Sárospataki Református Theológiai Akadémia hallgatói - azok kivételével, akik sárospataki lakosok, vagy házastársak - mindannyian a Theológia internátusaiban laknak. Így, az 1995-96-os tanévben közel 150 hallgatónak kellett helyet biztosítani, ezen belül 64 nőhallgatónak. Négy nőhallgatónk a Gimnázium internátusában kapott feladatot, így ők ott is laktak. A többi 60 lány két internátusban volt elhelyezve: a Kollégium épületében lévő Zrínyi internátusban 48-an, a Theológiának ideiglenesen rendelkezésére bocsátott ún. Pavletics-házban pedig 12-en.

A Theológián az internátus vezetőjének elsősorban már nem a rendteremtés és a rend fenntartása a feladata. Természetesen ez is, ha a szükség úgy kívánja. A hangsúly a lelkiség, a krisztusi életfelfogás és életstílus formálásán van, amiből természetesen kell következtetni, hogy bennünk és körülöttünk is rend legyen. A gyülekezetben nem csak azt nézik, hogy milyen szépen tud a lelkész nő, a tiszteletes asszony prédikálni, hanem azt is, hogy milyen rend van a konyhájában és a lakásban. A Theológia feladata az, hogy az itt eltöltött öt év alatt a hallgatók a lehető legjobban felkészüljenek hivatásukra, Isten országa munkálására, a gyülekezeti szolgálatra. Ennek szerves része az internátusi élet. Az órákon a hallgatók elsajátítják az Ige helyes "hasogatásának" a módját, tudományát. Az internátusban, a napi együttlétek, beszélgetések révén a lelkipásztori magatartás megtanulására van lehetőség. Úgy gondolom, hogy az itt eltöltött öt év nagyon jó alkalom arra, hogy a hallgatók megízleljék az egymáshoz való felelősség, a másikért való szolgálat örömét, de arra is, hogy megtanulják elhordozni a másik "másságát", gyengeségét. Egy családdá

kell válnunk, otthonunkká kell lenni az internátusnak, nem is csupán a második, hanem szinte az elsővé, hiszen az év tizenkét hónapjából tízet töltünk itt, kis megszokásokkal öt éven át. Kérdés, hogy mennyiben sikerült és sikerül otthonná tenni az internátust ?

Bizony, ez nem ment könnyen, és ma is vannak nehézségeink. Az első nehézséget mindjárt az okozta, hogy a Lányinternátus a Theológia újraindulásának első öt évében éppen ötször költözködött. Minden évben új helyre költöztünk. Bizony eljött a karácsony, mire "belaktuk" az épületet, mire a hibákat a mesterek kijavították, mire mindennek helye lett, a könyveknek sikerült kellő számban polcokat szerezni, s az ablakok "természetes szellőzését" felszámoltuk. Ez az állandó "otthonteremtés" kicsit próbára tette alakuló közösségünket. Másfelől el kell mondani, hogy volt ezeknek a költözködéseknek egy nagy hálaóra indító üzenete is: az Úrnak gondja van ránk. Azért költözködtünk, mert az egyre növekvő hallgatói létszám elhelyezéséről gondoskodott az Úr. Egyre újabb épületek, magánlakások kerültek a Theológia tulajdonába. Minden évben annyit adott az Úr, amennyire éppen szükségünk volt. Nem csak a költözködések terhére kellett hordoznunk, hanem évről-évre hálát adhattunk, hogy "mindeddig megsegített minket az Úr". Az 1996-os év őszén, az új tanév kezdetén is költözködés előtt állunk. Most, ha az Úr is úgy akarja, talán már végleges helyre költözhetünk. Reménység szerint lesz helye mindennek, amit az egyik évben kialakítottunk, nem kell majd az új tanévekben újra megcsinálni. A jövő évtől már szeptemberben a jól ismert szobákba költözhetnek a felsőévesek, s a "kicsik" is hamar megszokják a "belakott" házat. De azért azt gondolom, hogy az eddigi öt évfolyam hallgatói örömmel és hálával fognak emlékezni a "hőskorra", amikor évről-évre szinte kézzelfoghatóan éltük át, hogyan gondoskodott az Úr egyre növekvő szükségünkről.

Közös életünk másik nehézsége abból adódik, hogy sokfelől érkeznek hallgatóink. Egy kicsit részletezve ez azt jelenti, hogy azok, akiknek itt meg kell találnia a harmonikus együttélés útját és módját, sokféle családi háttérből, sokféle indítatásból, és sokféle gondokkal, problémákkal jönnek. Vannak nagyon eleven, élő gyülekezetből érkezett hallgatóink,

akik már szolgáltak gyermekek, fiatalok között, akik számára a gyülekezet az otthon jelentette. Mások alig ismerik gyülekezetüket, nem is ott, hanem valamilyen konferencián jutottak hitre, sohasem éltek benne a gyülekezetben. Vannak hívő, rendezett családból érkezők, akik kicsi koruk óta olvassák a Bibliát, s vannak egészen frissen megtértek, akik vallástalan, hitetlen környezetben nőttek fel, s a család élete máig is rendezetlen Isten-nel és a gyülekezettel.

Mint már érintettem, nagyon fontos, hogy az internátusban ne egy-más mellett, hanem egymással közösségben éljünk. Az internátus a keresz-tyén életmód, életstílus gyakorlótere. Akarva - nem akarva ez naponkénti feladat. Itt újabb nehézség, hogy nincsenek, illetve a kezdet kezdetén nem voltak felsőévesek, akik példájukkal utat mutathattak volna az újonnan érkezőknek. Az ötödéveseknek, akik most végeztek, ez végig hiányzott. A mostani évfolyamok is csak rövid múltra tekinthetnek vissza. Ez a Pa-taki Theológia sajátos helyzetéből adódik. A félévszázados kényszerszünet óriási távolságot és űrt jelent a múlt és a jelen theológus élete között. Az első évfolyamoknak maguknak kellett kialakítani a theológus életformát. Ennek természetesen van pozitív oldala is: mindent előről lehetett kez-deni Isten és egymás iránti felelősségben és szeretetben.

Mindez azt jelenti, hogy újra és újra fel kell tennünk a kérdést: mit jelent a Pataki Theológiai Akadémia, a Sárospataki Református Kollégi-um polgáraként élni. Ez állandó nyitottságot és tanulási készséget jelent. Hisszük, hogy ezzel igaz örökösei és hű képviselői vagyunk a sokat em-legetett, de sokszor csak emlegetett pataki szellemnek. Tanulnunk kell, hogy a theológus nem egyszerűen főiskolás. Jóllehet, a theológusnak is eleget kell tennie a főiskolai követelményeknek - s tanulnivaló van bőven, de ő Isten kiválasztott, elhívott szolgálja is. Theológus életünket nem csak a felsőoktatási törvények szabályozzák, hanem mindenekelőtt és minde-nekfölött az Isten Igéje. Szüntelenül hallanunk kell Pál apostol intését: " Légy példa a hívőknek!" Tanuljuk a " minden szabad nékem, de nem minden használ" megélését. Tanuljuk megélni, hogy ki-ki "őrizője legyen az ő testvérenek", s mégis úgy, hogy ne legyünk "más dolgába avatko-zók". Tanuljuk, hogy lehet az életünk a Krisztus jó illata, most itt, a

Theológián, és majd egyszer a gyülekezetben s bárhol, ahova rendel az Úr.

A napi áhítatok sorában szerdán este van az internátusok bibliaórája, ami a külön problémák megbeszélésére is szolgál. Hetente egy-egy szobalakai kijönnek hozzánk, hogy egy kis szeretetvendégség keretében beszéljünk közös problémáinkról. Személyes kérdésekkel pedig mindig lehet jönni hozzám.

A lányok megpróbálnak bekapcsolódni a gimnáziumi lányinternátus életébe is. Mint említettem, néhányan ott is laknak, hogy szükség esetén bármikor tudjanak segíteni. Vannak, akik bibliaköri csoportokat vezetnek. Az elmúlt esztendőben elég sokat segítettek azokban a gyülekezetekben, ahol nincs lelkipásztor. Vasárnaponként végezték a szolgálatokat, konfirmációi előkészítést. Ezekre a szolgálatokra igyekeztünk közösen felkészülni.

Az idén, szeptemberben bocsátjuk ki az első végzősöket, köztük tizennégy nőhallgatót. Nem mindenki megy gyülekezetbe. Van, aki külföldi tanulmányútra indul, mások szeretetotthonokba mennek, van, aki a Theológián marad, s van aki a Könyvtárban kapott szolgálatot. Bárhová is mennek, hisszük, hogy nem mennek üres kézzel és üres szívvel.

Összefoglalásként elmondható, hogy a hallgatók internátusi elhelyezése, a lányok és a fiúk külön lelkigondozása nem luxus, hanem nagyon fontos része az Akadémiánkon folyó lelkészképzésnek.

Dr. Nagy Antalné

Diáktanács, presbitérium, theológus gyülekezet

Az újrainduló, s tulajdonképpen a "semmiből" (több évtizedes hallgatás után) lassanként kinövő Intézmény egészen új, a régiektől sok tekintetben eltérő kérdéseket állít elénk. Talán túl sokat emlegetjük az öt évvel ezelőtti kezdést ... ez azonban teljesen természetes.

Pataknak, s benne a Theológiának is történelme van. Őseink: profeszszorok, tanárok, diákok gazdag lelki-szellemi örökséget hagytak reánk.

Mi mai diákként hallunk a "régiekről", a lelkületről, ami Sárospatakhoz kapcsolódott. Szeretnénk a nyomdokaikba lépni, ott folytatni, ahol abba maradt. Negyven Isten nélküli, jelszóként az ateizmust és materializmust lobogtató év azonban hosszú idő. Éppen elég ahhoz, hogy egy nemzedéket lelkiileg megnyomorítson, kiégetté, kiábrándulttá tegyen, s hogy a következő nemzedékek életére is rányomja bélyegét. Valami megszakadt, s nekünk nehéz egyszerre folytatni és újrakezdeni.

Mi, ötödévesek nosztalgiával gondolunk vissza az első évre. Akkor hallottunk először Újszászy Kálmántól, Victor Istvántól a régi pataki diákokról, theológusokról, diákéletről. Akkor úgy éltünk, mint egy család, s az első lépéseket tettük meg. Kezdeti nehézségekkel küzdöttünk - tante-remhiány, internátushiány stb. Egy ideig a megmaradásunk is kérdéses volt. Megszaporodtunk. Minden új évfolyam egy-egy új szint hozott, így formálta, alakította ki Theológiánk arculatát.

Időközben megalakult a diáktanács - a diákképviselő, amely átmenetileg intézte a diákság ügyeit. Az 1995-96-os tanévet már teljes létszámmal, öt évfolyammal kezdtük. A hagyomány szerint a végzős férfihallgatók közül a diákok szeniort választottak, aki segédlelkészként a theológus-gyülekezetben szolgál egy évig mint a theológus-gyülekezet lelkipásztora.

A Theológia bezárása előtt Patakon nem tartottak esküdtfelügyelő választást. Ez a megbízás néhány évtizeddel ezelőtt még ismeretlen volt nálunk. Az esküdt a végzős női hallgatók közül kerül ki, aki a theológus-gyülekezet gondnoka.

Nagy megtiszteltetés számunkra, hogy ebbe a szolgálatba állhatunk - s külön kiváltság, hogy ilyen hosszú szünet után elsőként indulhatunk.

Nagyon nehéz válaszolni, amikor a jövőről kérdeznak minket. Nekünk is csak elképzeléseink vannak. Nincs előttünk minta, nem láttunk még szeniort és esküdtet "munka" közben. Természetesen a felügyelő lelkészünktől - Berényi Józseftől -, professzorainktól, tanárainktól sok tanácsot, segítséget, útbaigazítást kapunk.

Mindenképpen új a theológus-gyülekezet elnevezés. Diáktanács helyett diákpresbitérium működik. Ez így helyes, hiszen keresztyén közösség

vagyunk, s lelkipásztorok leszünk. Ennek azonban nemcsak az elnevezés-
beli különbségben kell megnyilvánulnia. Minden tervezgetésnél, elképze-
lésnél fontosabb - az első helyen áll - a példaértékű életfolytatás. Tudjuk,
hogyan ebben nekünk kell "élen járni". Theológusként, keresztyén ember-
ként minden szavunk és prédikálásunk hitelvesztetté válik, ha cselekedete-
ink nem Jézus Krisztusról tesznek vallást.

Szenioroként és esküdtként tehát egyik feladatunk a rend, a fegyelem
megtartása - és ezt szeretnénk nagyon komolyan venni.

A szenior a fiúk, az esküdt a lányok internátusában lakik, nemcsak
mint kollégiumi felügyelő, hanem mint lelkigondozó is.

A szenior szervezi és vezeti a legációk választásokat, az esküdtfel-
ügyelő a gyülekezeti gyakorlatot, gyülekezeti kiszállásokat.

Szeretnénk növelni a csendesnapok, csendes-hétfőkéik számát. Az
eddigiekhez hasonlóan olyan lelkipásztorokat hívnánk, akik valamelyik
theológiai tudományban jártasak - külön szakképesítést szereztek. A saját
tapasztalataink sokat segítenek - mi is szívesen hallgatunk gyakorlati
témájú előadásokat. Hallhattunk a kórházi lelkigondozásról, a börtön- és
iszákosmentő misszióról, lepramisszióról stb.

Másfelől hasznos lehet, ha "világi" foglalkozású, élő hitű előadókat is
hívunk: akár színészeket, orvosokat, természettudósokat, egyetemi taná-
rokat, szociológusokat stb. Református lelkészként bizonyos kérdésekre
válaszolnunk kell majd, dönteni, állást foglalni.

Terveink között szerepel kulturális programok szervezése is. Meg-
néznénk egy-egy komoly, keresztyén témájú színdarabot, filmet. Irodalmi
előadókra keresztyén színészeket szeretnénk meghívni.

A Pateosz című theológus-lap eddig a nagy ünnepek előtt jelent meg.
Ennek most már mi vagyunk a szerkesztői. Szeretnénk valamivel gyak-
rabban kiadni. Az arra rátermett, vállalkozó szellemű diákokból összeállí-
tanánk egy szerkesztőbizottságot, akik egy-egy rovatért felelősek. Ők
gyűjtik össze a cikkeket, írásokat. Egy-egy, egyházunkban elhanyagolt,
esetleg kényelmetlen - de égető - kérdésben megszólaltatnánk professzo-
rainkat. Tervezzük a lelki-, a tudományos-kulturális rovat indítását is.
Ezen belül várunk bizonyágtételeket, verseket, novellákat, gondolatokat,

könyvajánlásokat, fordításokat, interjúkat. Az utolsó oldalakon sporteseményekről, szabadidős programokról tudósítanánk, valamint a Theológia hirdetéseit adnánk közre.

Számos feladat adott, ezeken nem változtathatunk. A leírtak csak egy részét teszik ki a terveknek. Mondhatnánk azt is, hogy néhány oldalon keresztül hangosan gondolkodtunk. A megvalósulás nem csak rajtunk múlik: a diákpresbitériummal összhangban, együtt gondolkodva, mindent megbeszélve szeretnénk dolgozni.

Nem tudhatjuk, hogy milyen lehetőségek nyílnak majd meg, s milyen ajtók zárulnak be. A hétköznapiak is sok kérdést, problémát vetnek majd fel, s ezekre az adott helyzetben kell megoldást találnunk.

Egyet azonban tudunk: ebben a szolgálatban mindenekelőtt Istennek szeretnénk megfelelni, s a tanévzáró istentiszteleten tett fogadalmunkhoz hűen munkálkodni.

Petró Béla
szenior

Lénárt Zsófia
esküdt

A felkészítés és a felkészülés útja

A Theológiai Akadémia I. évfolyamára felvehető az, aki a Magyarországi Református Egyház, vagy más református egyház megkeresztelt és konfirmált tagja; egyházi szolgálat végzésére elhivatást érez és a theológiai tanulmányokra, illetve az egyházi szolgálatra gyülekezete lelkipásztora írásban ajánlja; középiskolai érettségi bizonyítványa, vagy azzal egyenértékű iskolai végzettsége van.

Rendkívüli hallgatónak más keresztyén egyházhoz tartozó jelentkező is felvehető.

A felvételi hirdetményt az egyházi sajtóban közzé kell tenni.

A felvétellel kapcsolatos határidőket az Akadémiai Tanács határozza meg.

A felvételi lebonyolítására az Akadémiai Tanács bizottságot hoz létre.

A felvehető hallgatói létszámot a fenntartó egyházkerület határozza meg.

A felvételi vizsga írásbeli és szóbeli vizsgából és a lelkészi szolgálatra való alkalmasságra vonatkozó elbeszélgetésből áll. A tárgyi tudást a következő tantárgyakból kell felmérni: magyar nyelv- és irodalom, történelem, bibliaismeret, református hitvallások ismerete, egyházi ének.

Az egyes évfolyamokon a következő tantárgyakat kell előadni:

Az I. évfolyam heti órái

1.) Bibliai héber nyelv	heti	5	óra
2.) Újszövetségi görög nyelv	"	5	"
3.) Ószövetségi bibliaismeret	"	3	"
4.) Újszövetségi bibliaismeret	"	3	"
5.) Református hitvallásaink	"	2	"
6.) Theológiai enciklopédia	"	1	"
7.) Egyházismeret / Kollégiumtörténet	"	1	"
8.) Egy modern nyelv	"	2	"
9.) Egyházi ének	"	1	"

A II.-III. évfolyam heti órái

1.) Ószövetségi írásmagyarázat	heti	2	óra
2.) Újszövetségi írásmagyarázat	"	2	"
3.) Ószövetségi bevezetés - újszövetségi bevezetés (évenként váltva)	"	2	"
4.) Bibliai segédtudományok (bibliai földrajz és természetrajz, bibliai régiségtan, hermenutika, Izráel története és kortörténete)	"	2	"
5.) Vallástörténet	"	1	"
6.) Dogmatika	"	2	"
7.) Egyháztörténet	"	2	"

8.) Gyakorlati theológia: liturgika, homiletika (évenként váltva)	heti	2	óra
9.) Homiletikai gyakorlat	"	1	"
10.) Szociológia	"	1	"
11.) Filozófia	"	2	"
12.) Latin nyelv	"	2	"
13.) Modern nyelv	"	2	"
14.) Egyházi ének	"	1	"
15.) Szeminárium	"	2	"

A IV.-V. évfolyam heti órái

1.) Ószövetségi írásmagyarázat	heti	2	óra
2.) Újszövetségi írásmagyarázat	"	2	"
3.) Ószövetségi és újszövetségi bibliai theológia (évenként váltva)	"	1	"
4.) Dogmatika - Etika (évenként váltva)	"	2	"
5.) Gyakorlati theológia: katechetika, lélektan, poimenika (évenként váltva)	"	2	"
6.) Homiletikai és katechetikai gyakorlatok	"	2	"
7.) Egyháztörténet	"	2	"
8.) Egyházjog	"	1	"
9.) Missziológia	"	1	"
10.) Judaisztika	"	1	"
11.) Szociológia	"	1	"
12.) Egyházi ének	"	1	"
13.) Modern nyelv	"	2	"
14.) Szeminárium	"	2	"

A modern nyelv tanulása alól felmenthető az, akinek felsőfokú állami nyelvvizsgálója van angol, német, holland vagy francia nyelvből.

Az egyházi ének tanulása alól felmenthető az, akinek kántori oklevele van.

Az első két félév próbaév, amit a minősítő vizsga során a Tanári Kar értékel.

A minősítés feltétele mindkét szemeszter érvényessége.

Nem minősíthető az a hallgató, aki ellen lezáratlan fegyelmi eljárás van folyamatban.

A minősítő vizsga részeként a hallgatók az Akadémiai Tanács előtt szigorlati vizsgát tesznek ószövegségi és újszövegségi bibliaismeretből és hitvallásismeretből. Akinek valamely tárgyból szigorlati vizsgája elégtelen, köteles a minősítő vizsgát megismételni.

A minősítő vizsga részeként az Akadémiai Tanács megvizsgálja az első év tapasztalatai alapján a hallgató alkalmasságát a teológiai tanulmányokra és az egyházi szolgálatra. Ennek során meghallgatja a Diáktanács (Presbitérium) képviselőjét, az internátusi nevelőket és a Teológiai Akadémia lelkigondozó tanárát is.

Aki a minősítő vizsga során a szigorlatokat letette, de az Akadémiai Tanács mégsem minősíti, a második évet nem kezdheti meg, hallgatói jogviszonya megszűnik, azonban két év múlva ismét jelentkezhet a Teológiai Akadémiára.

A 6. félév lezárása után a hallgatók alapvizsgát kötelesek tenni.

Az alapvizsga része írásbeli dolgozat készítése, melynek tárgya egy-egy nagyobb ó- és újszövegségi bibliai szakasz tudományos magyarázata. A tételeket a szaktanárok az 5. félév elején tűzik ki személyre szólóan.

Az írásbeli dolgozatokat a szaktanár bírálja el és osztályozza. Elégtelen írásbeli dolgozat esetén a hallgató szóbeli vizsgára nem bocsátható. Az Akadémiai Tanács engedélyezheti újabb házi írásbeli dolgozat készítését és a szigorlatok letételét a 7. szemeszter végén.

A szóbeli vizsga négy szigorlatból áll: 1.) ószövegségi bevezetés, 2.) újszövegségi bevezetés, 3.) egyháztörténet, 4.) gyakorlati teológia.

A szigorlati tételeket legalább harminc nappal a vizsga előtt közzé kell tenni.

A 10 félév eredményes lezárása után a hallgató részére a Dékáni Hivatal a leckeekönyvbe az abszolutóriumot (végbizonyítványt) bejegyzi.

Azok a hallgatók, akik lelkészi szolgálatot akarnak végezni, kötelesek lelkészképesítő vizsgát tenni.

A lelkészképesítő vizsgát a Zsinat megbízásából létrehozott illetékes Egyházkerületi Lelkészképesítő Bizottság előtt kell letenni.

A hallgató abban az egyházkerületben is jelentkezhet lelkészképesítő vizsgára, ahol szolgálatot szeretne végezni.

A lelkészképesítő vizsga két vizsgából áll (első és második lelkészképesítő vizsga).

Az első lelkészképesítő vizsga feltétele a diplomamunka (szakértekezés) elkészítése. A választható tételeket a szaktanárok jelölik ki, a dékán felterjesztése után a Zsinat lelkészi elnöke hagyja jóvá és teszi közzé egy évvel a vizsga előtt.

A diplomamunkát a kitűzött határidőre a Dékáni Hivatalba kell két példányban benyújtani.

Az első lelkészképesítő vizsga szóbeli vizsgái a következők:

- ószövetségi exegézis
- újszövetségi exegézis
- bibliai teológia
- dogmatika
- egyháztörténet
- igehirdetés készítése és előadása

A szóbeli vizsga tételeit a szaktanár min. 60 nappal a vizsga előtt közzéteszi.

A vizgabizottság elnöke az Egyházkerület püspöke és főgondnoka, jegyzője a dékán, tagjai a vizsgáztató tanárok és az Egyházkerület által választott 4 lelkészi és világi képviselő.

Eredményes vizsga esetén a vizsgázó "Segédlelkészi Oklevelet" kap, amely a teológiai tanulmányok elvégzését és a záróvizsga (első lelkészképesítő vizsga) letételét igazolja. Ez az oklevél további tanulmányokra, illetve az Egyházi Törvénykönyv szerinti segédlelkészi szolgálatra jogosít.

A második lelkészképesítő vizsgára az állhat, aki "Segédlelkészi Oklevelet" kapott, és ezután legalább egy év lelkészi jellegű szolgálatot végzett.

A lelkészi szolgálat teljesítését az illetékes lelkipásztor és esperes igazolja.

A vizsgára két gyakorlati jellegű dolgozatot kell készíteni: igehirdetés és kátémagyarázat tárgykörből.

A szóbeli vizsga tárgyai:

- katechetika
- poimenika
- etika
- egyházjog
- misszió és felekezettudomány

A bizottság összetétele, a tételek kitűzése és a vizsga lefolytatása az első lelkészi vizsgával azonos.

Aki eredményes második lelkészképesítő vizsgát tett, erről "Lelkészi Oklevelet" kap. A lelkészi oklevélhez kapcsolódó jogokról és kötelességekről az Egyházi Törvénykönyv rendelkezik.

Győri István

Az Akadémia keretében működő intézmények

A Sárospataki Református Theológiai Akadémia Miskolcra kihelyezett katechétaképző levelező tagozata

Hat éve folyik Miskolcon katechétaképzés. Kezdetben a Debreceni Theológiai Akadémia szervezeti keretében, amikor pedig újra megkezdte működését a Sárospataki Theológiai Akadémia, ennek Miskolcra kihelyezett tagozataként.

Az így kezdődött és mindmáig folyó katechétaképzésnek is volt előzménye. A '80-as évek végén, még a nagyobb politikai változások előtt igény mutatkozott, és egyre-másra lehetőség nyílt az általános iskolai hitoktatásra, később a középiskolai (szakiskolai) hitoktatásra is. Miskolcon már régen nem folyt hitoktatás iskolákban, így ez a lehetőség készületlenül találta a gyülekezeteket. Az egyházkerület akkori püspöke ezért, az ezt igénylő, sőt kérő, jobbára pedagógusok részére bibliaismereti tanfolyamokat szervezett az egyházkerületi székházban. Egy-egy alkalommal 20-30 résztvevő gyűlt össze, akiknek bibliaismereti, egyháztörténeti és egyházismereti előadásokat tartottak.

1990-ben a Magyarországi Református Egyház Budapesti és Debreceni Theológiai Akadémiája megszüntette a felvételt a lelkészi oklevél elnyerését is lehetővé tevő levelező tagozatra. De a szükségre és a változó körülményekre tekintettel "A MRE két Theológiai Akadémiája három éves, levelező tagozaton megszervezendő kurzust indít az 1990/91. tanévtől olyan magyar református egyháztagok számára, akik a gyülekezeti illetve az iskolai hitoktatásra elhívást éreznek. A levelező tagozat az akadémiák szervezeti keretében működik az érvényes Szervezeti és Működési Szabályzat alkalmazásával."

Hivatalos lapunk, a Református Egyház 1992. januári számában közli a Zsinati Tanács rendelkezéseit a hitoktatással kapcsolatosan. Ezek szerint:

1. Református hittant azok a református hitoktatók és hittantanárok oktathatnak, akik erre megfelelő képzést szereznek.

- a Katechetikai Bizottság szükségesnek tartja a hitoktatást képesítéshez kötni laikusok és lelkészek esetében egyaránt. Az átmeneti időben, 3 év türelmi idő alatt, legalább a legegyszerűbb nyári tanfolyamokat, vagy az egyházmegyék által szervezett katechétaképzőket el kell végezni és arról bizonyítványt szerezni,

- a megszerzett bizonyítványt az illetékes gyülekezet presbitériumának be kell mutatni

- azok, akik 3 év eltelte után / 1994 szeptemberéig/ nem szereztek semmiféle katechéta bizonyítványt, a hitoktatásban nem alkalmazhatók.

Ez a rendelkezés is felhívta a figyelmet a theológiák által meghirdetett katechétaképzésre. 1990-ben hirdette meg a Debreceni Theológiai Akadémia a jelentkezést a levelező katechétaképző szakra. Kerületünkől, Miskolc környékéről is olyan nagy számban jelentkeztek, hogy a Theológia megkeresett minket Miskolcon, felvetve azt a lehetőséget, hogy a miskolciaknak és Miskolc környékieknek itt szervezzük meg az oktatást, sőt a vizsgáztatást is, amit a debreceni Theológia az ott folyó katechétaképzéssel együtt fog nyilvántartani.

A Tiszáninnenről jelentkezettek nagyobb része, 21 hallgató itt Miskolcon folytatta katechéta tanulmányait. A következő tárgyakat tanulták nagyobbrészt miskolci lelkipásztor-tanárok oktatásában:

Ószövetség /ismeretek, bevezetés, teológia / - Kürti László

Újszövetség /ismeretek, bevezetés, teológia / - Benke György

Hitvallásismeret - Dr. Szathmáry Sándor

Katechetika - Dr. Szathmáry Sándor.

Egyháztörténet - Dr. Mészáros István

Egyházi élet ismerete - Horváth Barna

Egyházi ének - Horváth Barna

Az 1990-ben beiratkoztak a Debreceni Theológiai Akadémiáról kapták oklevelüket. Azok akik pedagógiai főiskolát vagy bölcsészegyetemet végeztek, két év alatt, akik ilyen nem végeztek, azok három év alatt. A harmadik évben pedagógiát is kell tanulniuk, és abból vizsgázniuk. / A pedagógia előadója Duró Andrea - később Kovácsné Duró Andrea volt./ A két teológia által összeállított szabályzat szerint volt ez a két éves, illetve három éves kurzus. Itt azonban úgy láttuk, hogy különösen a bibliai tárgyakból nagyon szükséges a harmadik év, a biblia-theológia tanulása is. Ezért aztán egységesen három évre emeltük a képzést, azzal, hogy a pedagógia diplomát szerzetteknek nem kell pedagógiából újra vizsgázniuk.

1993-ban / néhányan 1992-ben/ a következők szereztek diplomát elsőként a Miskolcon folyó katechétaképzés eredményeképpen:

Adorján Enikő	Sárospatak
Benke Györgyné	Miskolc
Bianki Istvánné	Miskolc
Csufor Péterné	Noszvaj
Erdei Erzsébet	Szendrő
Horkay Éva	
Kemenessy Zsuzsa	Miskolc
Magyar Erzsébet	Nyíri
Molnár Gáborné	Miskolc

Nagyné Lukács Anna	Tiszakeszi
Rozinay Éva	Miskolc
Szilágyi Ibolya	Miskolc
Vaszkun Tiborné	Sárospatak
Veres Ágnes	Miskolc
Veres Béláné	Eger
Victor Dánielné	Nyékládháza
Tiszai Ferencné	Miskolc

1991 szeptemberében elkezdte munkáját a Sárospataki Theológiai Akadémia. Ettől kezdve ennek szervezeti keretében folyt a miskolci katechétaképzés.

Az igény és érdeklődés egyre fokozódott a katechétaképző tagozat iránt. Kezdetben az idősebb korosztályból jöttek, azok, akik már hosszabb-rövidebb ideje végezték a gyülekezeti katechéta- vagy ifjúsági munkát. Minden csoportban voltak pedagógusok és óvónők is a jelentkezők és a felvettek között. Újabban fiatalabbak jönnek. Olyanok is, akik érettségi után nem nyertek felvételt felsőfokú oktatási intézetbe. Néhányan ezek közül egy év után eredeti tervük szerint továbbtanulhattak, és elmentek innen. Nem egy valamelyik theológiai akadémiára ment továbbtanulni.

Miután Tiszántúlon is és Dunamelléken is megszervezték a katechétaképzést a Református Tanítóképző Főiskolán / Debrecenben, ill. Nagykőrösön / , ott megszüntették a levelező katechétaképzést. Mi folytattuk, és Tiszántúlról is, Dunamellékről is jelentkeztek ide, akik már nem gondolnak vagy nem gondolhatnak arra, hogy nappali oktatásra jelentkezzenek, de arra igen, hogy munkájuk mellett végezzék a levelezőt.

A jelentkezők között vannak olyanok, akik a mindig meglevő felvételi elbeszélgetésen elmondják, hogy nem azért jelentkeztek és kívánják elvégezni a szakot, hogy hitoktatók legyenek. Tanulni akarnak, többet akarnak tudni a Bibliáról, az egyháztörténetről, hitvallásainkról, egyházunk életéről. Egyfajta középfokú felnőttkatechézis ez, vagy ha úgy tesszük: református értelmiségképzés. A középgenerációban kimaradt ez a képzés. Örülünk, hogy jönnek és taníthatjuk őket.

A miskolci katechétaképzőre a jelentkezés, ill. felvétel a következőképpen alakult:

1990 - ben 21 személy

1991 - ben 20 személy

1992 - ben 29 személy

1993 - ban 31 személy

1994 - ben 33 személy

1995 - ben 39 személy.

Három éves, azaz hat féléves a képzés, és minden félévkor vizsgázni kell a már korábban jelzett tárgyakból / 1.-2. éven át hét tárgyból, a 3. éven négy ill. három tárgyból /. Aki a hatodik félévben is minden tárgyból levizsgázott, záróvizsgára jelentkezhet. A záróvizsgára dolgozatot kell készíteni. A következő tárgyakból kapnak 1 vagy 2 témát kidolgozásra: Öszövétség, Újszövétség, Hitvallás, Katechetika, Egyháztörténet. Ki-ki eldönti, hogy melyik tárgyból kívánja megírni a záródolgozatát /legalább 25-30 oldal/. A sikeres dolgozat megírása után jelentkezhet szóbeli vizsgára a diplomázó. A záróvizsga letétele után oklevelet kap a vizsgázó az egyházkerület püspöke és a teológiai dékán aláírásával. A Sárospataki Theológiai Akadémia nyilvántartásba veszi azokat, akik oklevelet szereztek.

A Sárospataki Theológiai Akadémia szervezeti keretében a következők szereztek oklevelet az általános iskolai hitoktatásra vagy gyülekezeti hitoktatásra és gyermek- és ifjúsági munkára Miskolcon:

1994-ben végzetek:

Bernáth Piroska

Kistokaj

Boros Attila

Csapóné Fancsiki Margaréta

Telkibánya

Csík Anita
 Csikai Sándor
 Kolozsváriné Korom Edit
 Kormány Attiláné
 Papp Enikő
 Pálvölgyi Jánosné
 Petró Krisztina
 Prókai Árpád
 Simon István
 Sólyom Anikó
 Szabó Anikó
 Szabó Márta

Felsőnyárad
 Ózd
 Nyékládháza
 Miskolc
 Miskolc
 Ónod
 Nyíri
 Tiszakeszi
 Miskolc
 Miskolc
 Viss
 Miskolc

1995-ben végzettek:

Asztalosné Ágoston Éva
 Bakonyi Gabriella
 Balogh Irén
 dr. Bay László
 Boros Margit
 Búzasi Józsefné
 Csanálossi Béláné
 Csobi Angéla
 Pálócziné Duhaj Erzsébet
 L. Nagy Lajosné
 Papp Lászlóné
 Szekeres Tamásné
 Szkárosiné Poller Eszter
 Tóth Éva
 Tóthné Kovács Margit
 Szilágyi Zoltánné

Miskolc
 Szerencs
 Kesznyéten
 Miskolc
 Szirmabesenyő
 Edelény
 Miskolc
 Borsodszirák
 Bodroghalom
 Szilvásvár
 Miskolc
 Szikszó
 Miskolc
 Miskolc
 Tiszakeszi

1996-ban végzettek:

Asztalos Attila
Balla Dénesné
Bán Ilona
Bodáné Rozgonyi Katalin
Csurkóné Szilágyi Andrea
Dévai Ferenc
Egeresi Lászlóné
Hidi Ildikó
Hubainé Budai Imola
Kovács Judit
Mészáros Tímea
Mihalikné Bagi Edit
Minyóczki Jánosné
Monostory Györgyné
Pongrácz Ágnes
Szabó Istvánné
Tóth Katalin
Tóth Rita
Ujj Andrea

Kazincbarcika
Tiszakarás
Miskolc
Telkibánya
Encs
Abaújszántó
Tiszakarád
Szemere
Miskolc
Miskolc
Onga
Miskolc
Edelény
Szikszó
Abaújszántó
Tiszacsermely
Bükkzsérc
Encs
Mályi

Dr. Benke György

Kelet-európai Református Missziói Kutatóintézet

Az Akadémiai Tanács folyó év elején hozott határozatot a Kelet-európai Református Missziói Kutatóintézet létrehozásáról. Az egyes szakterületekkel foglalkozó kutatóintézetek működtetése alapvetően hozzátartozik a tudományok műveléséhez, s elengedhetetlenül szükséges az akadémiai (főiskolai) status megtartásához, valamint az egyetemi besorolás elnyeréséhez.

Több szempont is szerepet játszott abban, hogy az Akadémiai Tanács a tervezett kutatóintézetek létrehozásában a Kelet-európai Református Missziói Kutatóintézet megszervezését tette az első helyre. A legfőbb szempont a misszió fontosságának a felismerése és felismertetése, szükségének a tudata. A misszió az egyház szívhangja, kettős értelemben is: jelzi, hogy az egyház valóban él, valamint azt is, hogy a missziói szolgálatot szívből, Isten és az emberek iránti őszinte szeretetből végzi. A Missziói Kutatóintézet létrehozásával be akarunk kapcsolódni abba az eleven mozgásba, ami a misszió terén világszerte tapasztalható. Figyelni kívánunk arra, amit Isten a világban cselekszik, s a felismert, megismert igazságokat és ismereteket kamatoztatni kívánjuk nevelői munkánkban, egész egyházunk, kiváltképpen a Tiszáninneri Református Egyházkerület javára. Mindezt a pataki szellem ápolása jelentős részének tekintjük.

A Missziói Kutatóintézet alapvető célja, hogy figyelmét első renden Kelet-Európára irányítsa. Ennek is több oka van. Sárospatak, s így a Sárospataki Református Theológiai Akadémia hazánk keleti határán fekszik, azt is mondhatjuk, hogy a reformáció terjedésének keleti végvára. Régi adósságot is törleszthetünk azzal, hogy az evangélium, a reformáció igazsága kelet-európai ügyéért felelősséget érzünk, vállalunk és ébresztünk. Egy másik fontos ok, amiért figyelmünk erre a térségre irányul az, hogy az utóbbi időben Isten hatalmas dolgokat cselekszik tőlünk keletre: nagy éhséget és szomjúságot támasztott az evangélium, a kálvini reformáció igazságai és értékei iránt. 1995-ben (okt. 16-20) pl. "Orthodoxia és kálvinizmus" címmel rendeztek konferenciát Szentpéterváron. Ezekről a rendkívül fontos és elgondolkodtató eseményekről szinte semmit sem tudunk. A Missziói Kutatóintézet ezen a helyzeten kíván változtatni. Ezekkel a dolgokkal foglalkozva magunk is részesei lehetünk az evangéliumi misszió élő, sodró áradásának és gyümölcseinek.

Hangsúlyosnak tartjuk azt is, hogy Református Missziói Kutatóintézetet kívánunk létrehozni és működtetni. Meg kell becsülnünk a kálvini reformáció igazságait, értékeit. Munkánkkal első renden református egyházunkat, a kálvini reformáció ügyét kívánjuk szolgálni. Ez természetesen

nem zárja ki azt, hogy az ökumenikus jellegű, valamint az egyes egyházakhoz tartozó missziói intézetekkel is jó kapcsolatokat építsünk ki.

Mindezek alapján a Kelet-európai Missziói Kutatóintézet célkitűzéseit a következőkben foglalhatjuk össze:

1. Kapcsolatok kiépítése a nemzetközi missziói intézetekkel, kiemelten a Kelet-Európában működőkkel.

2. Információk, adatok, dokumentumok szerzése, gyűjtése - a misszió mind teológiai, mind gyakorlati vonatkozásában, különös figyelmet fordítva Kelet-Európára.

3. Az összegyűjtött anyag rendezése, feldolgozása és publikálása (missziói tudósítások, missziói kiadványok megjelentetése).

4. A kelet-európai misszió támogatása, hídfő-szerep vállalása Nyugat és Kelet között. Szükség és lehetőség szerinti részvétel kelet-európai missziói munkások képzésében, különös tekintettel a határaink közelében élő magyar reformátusságra s a határainktól több száz és ezer km-re is található csoportokra.

5. Konferenciák, meghívások, jószolgálati utak szervezése.

6. A misszió iránti felelősség ébresztése, a missziói munka segítése hazai vonatkozásban is (a misszió különböző ágaihoz segítőanyag gyűjtése és kölcsönzése, posztgraduális képzés szervezése).

A Missziói Kutatóintézet a Theológiai Akadémián belül, a missziói tanszékhez kapcsolódóan működik. Igazgatója a vallástörténeti és missziói tanszék professzora. A Missziói Kutatóintézet igazgatóját egy belső és több (induláskor 5 -10) külső munkatárs segíti munkájában.

Költségvetése a Theológiai Akadémia költségvetésének részét képezi, önmaga fejlesztésére alapítványt létesít. A Missziói Kutatóintézet igazgatója évenként beszámol a végzett munkáról az Akadémiai Tanácsnak és az Egyházkerületi Közgyűlésnek.

Az Akadémiai Tanács az őszi tanévkezdő értekezleten állapítja meg a Missziói Kutatóintézet működési szabályzatát, amit aztán jóváhagyás végett az Egyházkerületi Közgyűlés elé terjeszt. A Kelet-európai Református Missziói Kutatóintézet az Egyházkerületi Közgyűlés jóváhagyása után kezdi el - D.v.- működését.

Dr. Nagy Antal Mihály

MŰVÉSZETEK, IRODALOM, SPORT

Fotóművészet

1973-ban születtem Miskolcon. A Debreceni Ref. Koll. Gimnáziumában érettségiztem, majd a miskolci Szemere Bertalan középiskolában szereztem fényképész szakmunkás-bizonyítványt. 1994-ben nyertem felvételt a pataki Theológiára.

Kevéssel több mint tíz éve fényképezek. Képeim szerepeltek csoportos kiállításon Makón, Debrecenben, Miskolcon, Kassán, Pécsen, Szegeden és Budapesten. Nyertem arany és ezüst oklevelet, néhány első és második díjat. Egyéni kiállításaim voltak Sárospatakon, Miskolcon és Debrecenben. Képeim megtalálhatóak a Miskolci Galéria gyűjteményében.

Képeimet mégsem a hivatalos elismerésekért készítem, úgy vélem, egy oklevél csupán "hab a tortán", s egy kép célja egyedül az lehet, hogy üzenetet, hangulatot, érzéseket közvetítsen, gyönyörűséget és örömet szerezzen. Minden képemmel szeretnék tehát elmondani valamit rólunk, emberekről, kapcsolatainkról tárgyainkkal, a másik emberrel és Istennel. Szeretnék elmondani egyet s mást a minket körülvevő megfogható és megfoghatatlan világról, megmutatva annak részleteit és egészét, árnyalatait és kontrasztjait. Megpróbálok szenvedéllyel - hiszen ami nem ragad magával az nem művészet -, hittel, egyszerűséggel szólni.

Mi köze ennek a teológiához?

Sokat lehetne róla beszélni, de egy igével tudom leginkább összefoglalni amit gondolok: "És ez az az üzenet, amelyet tőle hallottunk és hırde-

Képek

7. „ARS ANTIQUA”

8. „Érintés”

9. „Távlat”

Nagy Károly Zsolt fotói.

7. "ARS ANTIQUA"

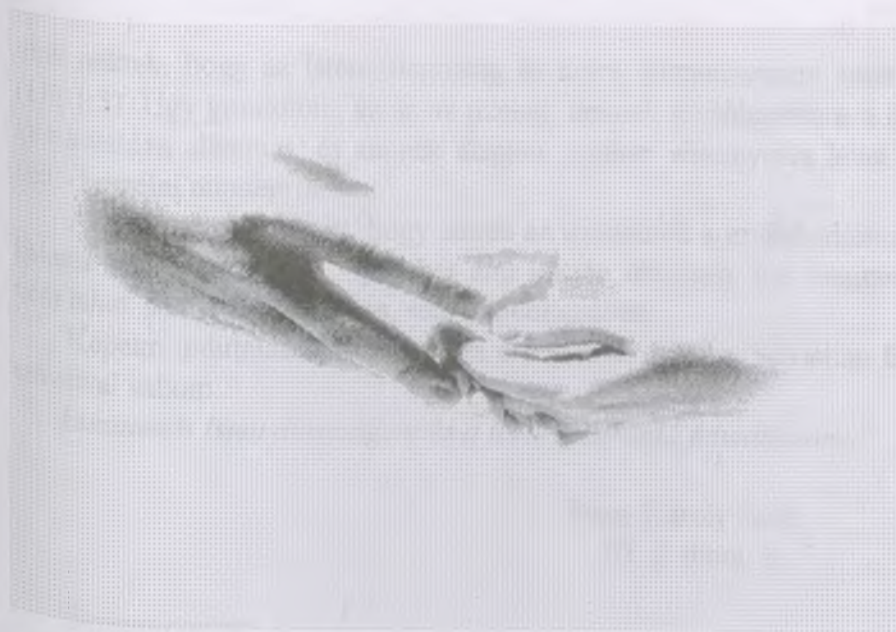
8. "Touch"

9. "Perspective"

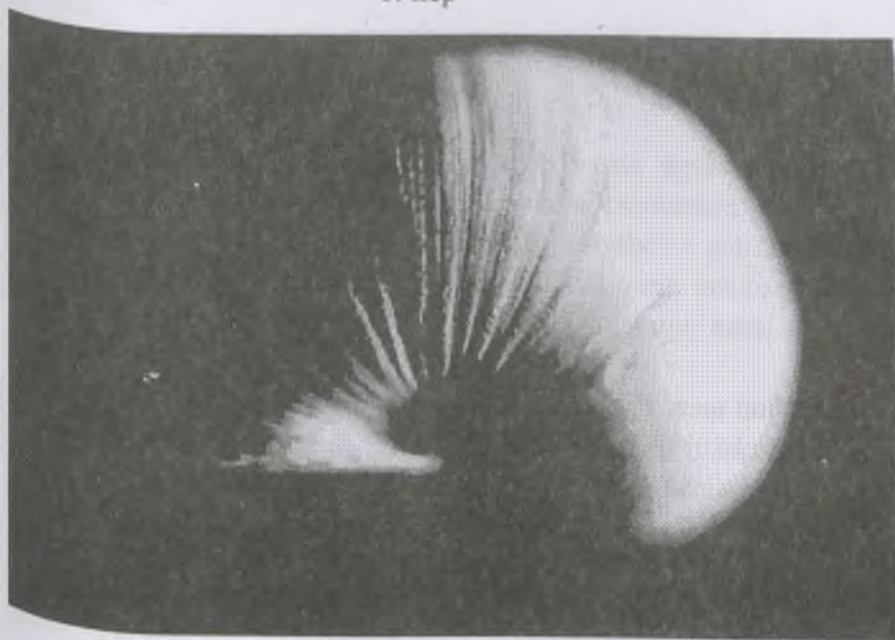
Photos by Károly Zsolt Nagy

7. kép

8. kép

9. kép

tünk néktek, hogy az Isten világosság és nincs őbenne semmi sötétség" (1Jn 1:5). Úgy gondolom, ez az az üzenet, aminek továbbadására a fénykép kiválóan alkalmas, és aminek alapján, amihez viszonyulva lehet - és kell - beszélni mindenről.

Azért tanulok most itt, hogy ennek az üzenetnek a továbbadására alkalmas eszközzé váljak - jóllehet ami igazán lényeges, azt megtanulni nem lehet sem a művészetben, sem a theológiában.

Képeim indíttatásáról, céljáról és értelméről Johann Sebastian Bach szavaival vallom:

"... készítettett Isten dicsőségére és a lélek megfelelő felvidítésára."

Nagy Károly Zsolt
III. é. theol. h.

Zeneművészet

"Énekeljetek az Úrnak új énekeit"

96. Zsolt. 1.

Mi is elmondhatjuk ugyanezt a zsoltárossal együtt, hiszen a zene egyidős az emberrel és ez Isten adománya a mi számunkra.

Az ének, a zene felvidítja a búslakodót, elmélyíti a gondolatokat, kifejezi az érzéseket, vágyakat, reményeket. De a zene nemcsak arra való, hogy az ember önző vágyait kielégítse, hanem, hogy azzal azt dicsérje, akitől származik e jótétemény, adomány.

Hosszú évek során jöttem rá magam is, hogy a zene hullámsávján lehet a Mindenható Istenhez szólni oly módon, mely másképp lehetetlen. Gyermekként ismertem meg a zenét, és szüleim segítségével kezdtem hozzá a véget nem érő zenei tanulmányokhoz. A sok örömet és sikerélményt azonban jónéhányszor a fáradtság, a lustaság, a dac viharfelhői árnyékolták be. Hála legyen szüleimnek, hogy a nehézségeken átsegítve, továbbra is hűséges maradtam a zongoraszékhez.

A nagy változást életemben az orgona és az egyházzene hozta. Ekkor kezdtem belekóstolni a bachi, pachelbeli zenei világba, és a kisdíák fejével sokszor érthetetlen összhangzattani példák és a sok gyakorlást igénylő virtuóz futamok ekkorra álltak össze egy csodálatos képpé. A zenei diszharmóniák keltette feszültség bennem is vibrált, melyet a kitisztuló akkordok és hangzatok oldottak fel. mintegy megvilágosítva Istenben a harmóniát, tökéletességet, megnyugvást. A zene képes arra, hogy az embert olyan magasságokba repítse, melyre más módon nincs lehetőség. Gondoljunk csak arra, hogy egy koncertteremben ülve, vagy egy templom orgonáját hallgatva, szinte kiszakadva a valóságból, milyen harmónia és nyugalom, ugyanakkor lelki gyönyör éri az embert. Egy koncert után az előadó, vagy egy istentisztelet után az orgonista örömmel hajthatja be a kottáját - ma is valami szépet adhatott hallgatóságának. És ha egyúttal az Úrnak is így tud játszani, valóban teljes az öröm. Ebben az örömben részesülve döbbsenem rá magam is, hogy az Istentől kapott ajándékot, a zenei érzéket mások javára fordítsam.

Az egyházzene volt az, ami az Úrhoz közelebb vitt, és indított arra, hogy teológiai tanulmányokat folytassak, hogy minél jobban megismerjem az ő dolgait. Hiszem azt, hogy a zene csodálatos útján az Istent nem ismerő, vagy netalán tagadó embert közelebb lehet vinni ahhoz az Úrhoz, akitől származik ez a csodálatos adomány.

Ezzel a bizodalommal a szívemben mondom én is a zsoltárossal együtt: " Énekelj az Úrnak te egész föld!"

Szilágyi Gábor

II. é. theol. h.

Hogyan születik meg bennem a zene ?

Honnan költöznek hangszerembe a hangok, ritmusok és ezeknek milliónyi változatai, hogy egyszersak jótetszést, izgalmat, vagy boldog megnyugvást ébresszenek bennem?

Egyáltalán mi az, ami ebből a csodálatos forgatagból az enyém, amit én tehetek ehhez a misztériumhoz, és honnan jön az, ami "csak úgy jön", az ihlet mozzanata?

A választ kereső ember előtt egyetlen tiszta kör tárul fel, melynek gyökerei mélyen a Könyvek Könyvében találhatók. Számomra ami zene, az kiemel. Ami kiemel, az elgondolkodtat. Ami elgondolkodtat, az ráébreszt. Ami ráébreszt, az megmutatja, hogy van a zenében valami, ami rajtam kívül létezik és onnan származik: "Minden jó adomány és tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá..." /Jak 1:17/. Ami onnan felülről származik, az valóban tökéletes. Ami tökéletes, az örömet szerez. Ami örömet szerez, az visszhangot teremt, s ez a visszhang bennem a zene. Ez tehát a zene teremtésének körforgása.

Az a csodálatos, emberi testet, szellemet, és lelket mozgató „dynamis”, amelyet az emberen kívüli tökéletes erő, a Szentlélek inspirál. Erre válaszol a lelkem, amikor Isten és emberek előtt állva bizonyoságot teszek életem minden ajándékáról, segítségül hívva ehhez e különleges hangokban és ritmusokban megszülető, felülről való ajándékot, a muzsikát.

Bereczk Eszter

IV.é. theol.h.

Cantor

Sokmindent jelent ez a név. Mindenkinek mást. Számomra ez jelenti az elindulást, s a megérkezést.

Ez az a név, melyet Sárospatak keresztségében kaptam. A név, amelyet többször hallhatok, mint saját nevemet, mert mindenki így szólít. Aki nem ismer, annak furcsának tűnhet, de nekem a közösség szeretetét jelzi.

Zeneileg ez a szó azt a művészi szolgálatot jelenti, amely a templom második szószekén kel életre. Milyen csodálatos az, amikor az ember a zene szavain keresztül is bizonyoságot tehet arról az Istenről, Akitől ezt az ajándékot kapta. Nem tudok úgy orgonát megszólaltatni, hogy ne jutna

eszembe az, hogy kinek is játszom valójában, és Tőle soha nem kellett félnem, mert Benne olyan kritikusra találtam, aki nem alacsonyodik le holmi zenészek közötti személyeskedő vitára. Aki ezt az örömet és beteljesülést megérzi, az soha többé nem akar másért élni és másról játszani.

Hálátlan lennék, ha nem írnám le azt, hogy igazán hithű kántorral maga a Theológia tett. Minden tanár és diák közös oktató és javító segítségével. Az a gyülekezet, amelyben szolgálhatok immár 3. éve.

Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nincsenek nehézségek egy zenész életében, mert vannak. Ezt sem lehet félvállról kezelni. Ez is igehirdetés és ez is küzdelmet jelent. Zenélni sokan szeretnek, ami nagyon jó és örömteli dolog, ami az ember életében sokat is jelenthet. Sokan szeretik a zenét, éppen ezért a zenének élnie kell! Élnie, ahogy az szabad szárnyakon lép be a gondokkal, siralmakkal teli életünkbe és szabadít fel, nyit utat számunkra az élet Ura felé, Aki sokszor ezen keresztül szól hozzánk. Éppen ezért nem lehet, és nem is szabad túlművészkedett, életidegen módon mindent ráerőltetni a gyülekezetekre, mert a zenei hullámérgzés már kezd egy ideje meglátszani az embereken. Ez pedig bűn! - Kemény szavak ezek, de azt hiszem, van bennük igazság.

Arra kértek, írjam le, mit jelent nekem a zene, a művészet. Persze írhatnék még nagyon sok dolgot, de ez nem az én könyvem, én csak helyet kaptam benne.

Egy embert - a sok közül - megemlítek, akire felnézek és példa előttem a munkássága: *Sepsy Károlyt*. Aki esetleg nem ismeri, annak elmondom, hogy ő Debrecenben a Nagytemplom lelkésze és orgonistája. Mind a két szószék prédikátora, aki olyan hatással volt rám, hogy megszerettem az orgonát. Felismertette velem, hogy a zene nem eltávolít Istentől, hanem egyre közelebb visz hozzá. Mert az orgonista imádása sokszor nem szavakból áll, hanem az orgonán szólal meg és száll fel. Így járult hozzá ez is a theológiai elhívásomhoz. Ugyanúgy rajta keresztül szerettem meg az orgona szerkezetét is. Mert az tud igazán jól játszani a hangszerén, aki ismeri is azt. Ennek köszönhetően a szabadidőmben szívesen javítok orgonákat.

Feltétlenül megemlítek még egy nevet, aki ezt a szeretetet bennem nevelte: *Berkesi Sándor*, a Debreceni Kántus karnagya.

Sorolhatnék még nagyon sok nevet határon innen és határokon túl, akik segítettek vagy segítenek mind e mai napig. Így köszönöm meg most mindannyiuknak a fáradozást és a szeretetet, amivel irántam voltak. Isten áldását kívánom nekik!

Szaniszló Tibor

A Theológiai Akadémia időszakos diáklapja a PAtéoSZ. / pataki theológusok szerkesztménye. / A következőkben a PAtéoSZ-ből közlünk néhány írást. A válogatás hallgatóink sokoldalúságát és a theológusélet sokszínűségét is tükrözi.

Bizonyságtétel

Első éves hallgató vagyok a Sárospataki Református Theológián. Mielőtt idekerültem volna, két évig Budapesten tanultam a Tábita Diakónusképzőben. Már az első év után felvételiztem a Theológiára, de eredményeimmel nem értem el a felvétel lehetőségét. Így kérdésessé vált számomra Isten előtti helyem betöltése. Sokáig egyedül szerettem volna dönteni az újabb felvételiről, megfeledkezvén Isten akaratáról. Egészen addig, amíg összetörve megbizonyosodtam arról, hogy Isten útmutatását kell kérnem. Mikor ezt megtettem, és Ő megerősített, útnak indított, beadtam a jelentkezésemet Sárospatakra. Éreztem, hogy ő hív, így igyekeztem a rajtam álló feladatoknak eleget tenni. Ma itt vagyok. S őszintén be kell vallanom, hogy remegő szívvel kezdtem meg az évet. A közösségbe való beilleszkedés, önmagunk és egymás terhének a vállalása, a tanulás nem mindig könnyű feladat. Mégis, emberi gyengeségem mellett megtapasztaltam az ide vezető Erőt.

Tudom, hogy nem véletlenül kerültem a Theológiára, s Isten különös ajándékának tekintem ittlétemet. Szeretnék ebben az öt évben hitben és ismeretben növekedni úgy, hogy Istent dicsőítve, sokaknak épülésére lehessenek.

Király Katalin

Húsvét

Hogy ki látta először, nem tudom.
Harmadnapra a hűvös hajnalon
még titkolt büntudattal aludt
minden,

fű, fa, lomb.

A bárányok is csöndben voltak,
az akolban feszült béke, riadt,
rossz álmokat szövő nyugalom.
Egy kis pásztorgyerek szomorúan
dalolt.

Hogy ki látta először, nem tudom.
Talán e szemközti fán az a pihecsomó,
ébredező madárka, szeme csudálkozó.
Nagy fénnel jött a reggel,
s nem keletről, most az egyszer.

A pásztorgyerek is meglátta,
meg a hajnal tűnő homálya,
és Mária, és Péter, és minden tanítványa,
és láttam én is, s örömmel mondhatom:
Jézus Krisztus valóban föltámadt,
harmadnapon.

Kása Gergely

Rendhagyó könyvajánlat

Bánat

*Futsz a hegyekbe, a föld zavarát
kerülve. Ámde ha a bánat
majd a hegyekbe is elmegy utánad,
hova vonulsz, szegény barát?*

Oshihochi no Mitsune

Csak azt a gyűrött, nagy meséskönyvet néztem, amit az óvónő tartott a kezében. Szinte nem is figyeltem az áhítatos gyermekarcok közt suhanó lágy hangú mesére, annyira megszerettem az ütött-kopott könyv látványát. Otthon aztán én is kerestem egyet, s csak fogtam csendesen... Ugyanigy ejtette rabul tekintetemet - jó néhány évvel később - az antikvárium polcán pihenő vaskos kis kötet. Ott állt megunva, sárgán, ki tudja hány magányos hónapon át. Kezembe vettem - Kosztolányi Dezső: Idegen költők Kosztolányiról (1885 - 1936). Talán nem mindenki tudja, hogy élete végén ugyanúgy gégemetszésen esett át, mint néhány év múlva Babits, s utolsó hónapjaiban némán, beszélgetőfüzetek segítségével érintkezett családtagjaival. A költő a csend rabja lett. Egyszerűen, mégis csodálatosan fogalmazta meg az élete végéhez közeledő ember nagy felismerését: "Bizony ma már, hogy izmaim lazulnak, / úgy érzem én barátom, hogy a porban, / hol lelkek és görongyök közt botoltam, / mégis csak egy nagy ismeretlen Úrnak / vendége voltam." A költő, aki ugyanebben a versében, a "Hajnali részegség"-ben ujjongva kiált föl - "Szájtátva álltam, / s a boldogságtól föl-fölkiabáltam / az égbe bál van, minden este bál van." - már csak lelke belső hangjait hallotta s hallatta... Talán azt is kevesen tudják róla, hogy nevéhez nem csupán az olyan ismertté-híressé vált mélylélektani regények fűződnek, mint a Pacsirta (1924), az Aranysárkány (1925), az Edes Anna (1926) és az Esti Kornél (1933-36), hanem műfordítások is. Műfordításainak első gyűjteménye 1914-ben jelent meg Modern költők címmel. Ezt megelőzően egy-egy költő verseiből

adott ki válogatásokat, mint például Oscar Wilde, Paul Gerald. Külön kötetben láttak napvilágot a kínai és japán versek is. Halála után Illyés Gyula szerkesztette egybe az Idegen költők című kiadást, amely tehát Kosztolányi műfordításainak egyik legteljesebb gyűjteménye. Az Amerikai Egyesült Államoktól kezdve Norvégián át Kínáig, 23 ország hírességeinek költészeti remekait találhatjuk itt meg, köztük azt a rövid, négysoros japán verset, amely mottója e cikknek. "Miért pont ezt?" - kérdezhetne rá bárki választásomra. Japán vers egy teológiai újság oldalain?! Két évvel ezelőtt egyik professzorunk mondta, hogy gyöngyszemekre bárhol rálehetünk. Gyöngyszem hát ez is, hiszen egy olyan életérzést fogalmaz meg természetes egyszerűséggel, amelyben napok óta vergődöm, s amelybe oly sokszor belezuhanok még a legkülönbek is - már ha észreveszik a föld zavarát... Mert legszívesebben futnék, messzire el, távol az indulatoktól, a képmutatástól, a szeretetlenségtől. Ezeket nem kellett máshol keresnem, elég volt felemelni a tekintetem és körülnézni...S ez fáj. Igen, futnék, bújnék, hegyekbe, patakokba kövek alá, a "hajnal szárnyaira kelnék, csak ne látnám és ne hallanám a föld zavarát. Menekülnék, letéve minden terhet és felelősséget, amit akkor kaptam, amikor Isten e világba helyezett. Mert emberré lettem. Majd keresztyén emberré. S ez még jobban nyomja a súlyt a vállamon, még jobban megláttatja velem, hogy mennyire "emberek" vagyunk mi... De milyen igaza van a költőnek, a bánat, a föld zavara akarva-akaratlanul is velem jönne, bárhol keresném a békét. Hiszen bevésszük ez a lelkembe, mert én is egy zavar vagyok néha, s mert mindezeken ellenére az a küldetésem, hogy csend legyek, és csendet mutassak az emberek között, az Isten csöndjét. Néhány nap múlva advent első vasárnapja. Pár hét és itt a karácsony. Ebben az időben valahogy felerősödik a SZERETET. Miért hiányzik az advent a legszürkébb hétköznapiokból? Miért felejtjük el, hogy Krisztusunk született, amikor indulatosan nézünk szembe egymással? Miért csak egy színes-csillogó karácsonyfa meghittsége ébreszt rá a szeretet ünnepére? Miért nem "ünnep" az életünk? A SZERETETÉ. Akkor talán nem futnánk olyan sokan, akkor talán nem kellene Istennek minduntalan visszafordítania ebbe a világba: itt a helyed!

Hát ezért ajánlom ezt a verset, s ezt a könyvet - szeretettel. *Hogy* enyhítsünk együtt a föld zavarán. *Hogy* válaszoljunk együtt a kérdésre "hova vonulsz szegény barát?" *Hogy* megtaláljuk együtt Isten csendjét, a szeretetet.

Nemes Mónika

Orbis pictus - A világ lefestve

(egy XVII. századi tankönyv lapozgatása közben támadt néhány kó-sza gondolat)

Egyszer volt, hol nem volt, egy emberléptékű világban, mikor még az emberek éreztek valamit a mindenségből, mikor az írók gondolatainak testetöltését nem a számítógép "klaviatúrájának" zörgése, hanem a lúdtoll diszkrét percegése kísérte (s a szemüket sem a képernyő vibrálása, hanem a gyertya pislogása rontotta), mikor a zeneszerzők nem kockával vetették a harmóniakat, mikor még a tudomány művészet volt, s a művészet szent tudomány...abban a régi korban, mikor egyetlen alkotó sem mondta kétségbeesetten ha művet rendeltek tőle, hogy " Itt állok, és nincs mit mondanom..." egyszerűen "...mikor még kerek volt a Világ..." semmit sem festettek le csak úgy. Ha valaki valamit lefestett (s itt a "lefestésen" mindennémű megformálást értek), annak értelme volt. Valamit el akart mondani vele. A minden értelmet nélkülöző "művészet" (ha így egyáltalán van értelme a szónak), amelynek már annyi célja sincsen, hogy legalább egy hangulatot, érzést, ha csak nyomaiban is, de felidézzon a befogadóban, a XX. század végének terméke. Vajon miért?

Pedig az emberek akkor is születtek, játszottak, ettek-ittak, házasodtak, gyermekeket nemzettek, vívták a maguk kisebb-nagyobb harcait Istennel és a többi emberrel, közben néha gondolkodtak, egy keveset háborúztak (talán imitt-amott kicsit elegánsabban tudtak ölni mint mi), eltemették őseiket, sokat zenéltek, s végül jobb esetben őket is eltemették gyermekeik...s minden kezdődött - ha kicsit másként is, de lényegében előlről.

Az élet alapvetően tehát nem változott, ha a Folyó nem is ugyanaz, de a Meder - ha néha kizökkenünk is belőle, azért nagyjából azonos.

Mondhatnánk talán, hogy másak voltak az életkörülmények, de úgy vélem, a feltett kérdés szempontjából édes mindegy, hogy lovon járunk, vagy repülőgépen.

Pedig mi általános műveltségünkkel többet tudunk (véltünk tudni) a világról, mint amit egy reneszánsz polihisztor egyáltalán tudhatott. Leonardo csak álmodott a repülésről, mi pedig keresztül-kasul röpdössük a Földet, sőt leszállunk gyomrába, hogy felhozzuk kincseit, lemerészkedünk a vizek mélységébe is, hogy kikutassuk alapjait. Az atommag mélységeitől a csillagok magasságáig bejárjuk a világot, sokszor kielégítettük a gyermekkor hatalmasnak tűnő kérdéseit: Mi van benne? Hogyan működik? A tudósok szerint csupán néhány fehér folt van még, amit nem ismerünk. Tapasztalatainkat használjuk is, az Ember egyre erősebben lép fel a teremteni akarás igényével (ezt a közhelyet is sokszor hallottuk már...). Amerikában megszületett az első olyan "ember", akiből génszabású úton "kiprogramoztak" minden betegségekre való hajlamot, s a tudósok szerint küszöbön áll az a kor, melyben a születendő gyermek tulajdonságait meg lehet rendelni.

Rengeteg ismeretet gyűjtöttünk össze, ezzel együtt temérdek probléma is felvetődött, s nekünk egyre kevesebb a mondanivalónk?

Azt gondolom, nem is az ismeret az, aminek elégséges vagy elégtelen volta meghatározó lehet. Talán Leonardo sem azért nem alkotott milliárdokat pusztítani képes hadigépeket - jóllehet foglalkozott hadigépek szerkesztésével-, mert nem ismerte az atommagban rejlő energiákat, hanem egyszerűen azért, mert nem akart ilyeneket alkotni. (Amíg a tudásunk hatalmával csupán elpusztítani vagyunk képesek magunkat, mi sem ismerünk még eleget a Világból.)

Fentebb azt írtam, hogy akkor még kerek volt a Világ. Úgy gondolom, valahol erre lehet az "eb nyugvóhelye". A Világ persze - ámbár néha torzult -, de most is kerek. A kérdés az, hogyan éljük meg *a mindenkori világmindenség aktuális kerekességét*. Magyarán szólva: van-e, s ha van, akkor milyen a világgépünk? A XVII. század tudósai, polihisztorai

mindig egységében szemlélték a mindenséget. Ha egy katedrális (ami egyébiránt a Fa mellett a korareneszánsz világkép megtestesítője volt) "értelmezéséhez" akarnám hasonlítani, akkor azt mondhatnám, hogy ők a csúcspont a maga helyén, összefüggéseiben akarták megérteni. Ma a katedrálisokat építőköveikre szedjük, s így próbáljuk megérteni a csúcspont szerkezetét. De össze tudjuk-e rakni, fel tudjuk-e építeni újra a körülöttünk szerteszét heverő darabokból a katedrális? Nem a XVII. századét, hanem a mi huszadik századunk világmodelljét, világképét, katedrálisát.

Comenius valami hasonlót tett az Orbis Pictusban. E könyvben a XVII. század világképe áll előttünk, úgy ahogyan azt a művelt és a pór nép egyaránt látta, megélte. (Ráadásul tankönyv formájában, ami szintén elgondolkoztató lehet.)

Mi köze ennek a mondanivalóhoz? Lehet, hogy eretnek nézeteket vallok, feddjetek meg érte, de úgy gondolom, hogy mindennemű alkotás - legyen az akár egy szimfónia vagy egy prédikáció - értelme az az üzenet, amit el akar mondani. Azt is gondolom, hogy az, amit el akarok mondani emberileg - s most erről az oldalról nézem a dolgot - az én (te, ő) önmeghatározásomon (világkerekesség - megelésem) nyugszik. Hogyan határozzak meg egy pontot, ha nem tudok mihez viszonyulni? Azt hiszem, közhelyesen darabjaira esett világunkban a lelkészeknek és a művészeknek van a legnagyobb szükségük arra, hogy szilárd, egységes, teljes világképük legyen, hogy megismerjék, "képesek legyenek felfogni...mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység..."

Lehet, hogy túl kószák ezek a gondolatok, de bízom benne, hogy egyszer képekben majd jobban el tudom mondani, amit szeretnék. Azért - gondolom - így pünkösdi közeledtével talán érdemes elgondolkodnunk azon, hogy miként állhat össze bennünk világunk szétesett kerekége, s hogy van-e nekünk mondanivalónk?

Nagy Károly Zsolt

Krisztus könyörgés

Igen Atyám, mert te így akartad
születtem e gonosz világra,

Igen Atyám, mert te így akartad
voltam magányos és árva.

Igen Atyám, mert te így akartad
gyógyítottam azt, aki beteg,

Igen Atyám, mert te így akartad
nyomta az én vállamat is teher.

Igen Atyám, mert te így akartad
adtam vissza vakoknak világát,

Igen Atyám, mert te így akartad
hordoztam kegyelmed virágát.

Igen Atyám, mert te így akartad
árult el egy szeretett,

Igen Atyám, mert te így akartad,
lettem érted megvetett.

Igen Atyám, mert te így akartad
érettük, kiket mégis szeretek
vállaltam a keresztet,

Igen Atyám, mert te így akartad
ím elvégeztetett.

87. Zsoltár

Táncolunk és cseng az ének,
ajkunkon zeng a dal,
örvend a szív és mondja:
Minden forrásaim
Te benned vannak Uram.

Mi szült, áldó kezéd
lelkembe tüzet fogant.
Új álmokért, holnapokért szólok:
Minden forrásaim
Te benned vannak Uram.

Ha szült, mi temetni tud,
az élet; rólad szólok
tűzben, vízben, vérben:
Minden forrásaim
Te benned vannak Uram.

Ha porba szállok is,
és ködbe vész utam,
ott is csak zeng az ének:
Minden forrásaim
Te benned
vannak Uram.

Örök és nagy szerelem

Vagy és voltál, s leszel is,
s ha majd megvénülünk egyszer,
ülünk csendben, s fogjuk
egymás kezét,

és suttogjuk: Lelkem! Vagy
és voltál, s leszél is talán
egy jobb, őszintébb világban,
hol majd pipacsot érlel a nyár
nem lesz ősz, halál és gyász,
csak te meg én, és akkor is
szorítjuk majd egymás kezét,
mert tudjuk: te vagy a jelen,
a múlt, a jövő, túl sok kilométeren,
túl az életen, túl vágyakon,
az éteren, csaláson is,
túl ezer lágy ölelésen
te vagy az egyetlen igaz és
szent, senkivel fel nem cserélhető
szerelem, és megfogva
bűnös, vétkes kezem súgod:
te vagy és voltál, s leszél
az egyetlen örök és nagy
szerelem.

A minap azt kérte tőlem valaki, hogy valljak színt. Miért is írok én tulajdonképpen verseket? Mit akarok velük elérni, mit akarok velük mondani.

Őszintén mondom, könnyelmű ígéretet tettem. Sok-sok vívódás közepette leírtam holmi gondolatokat. Érzésekről beszéltem. Hangulatokról, látásokról, melyek úgy ragadnak meg, úgy robognak keresztül a lelkemen, mint egy száguldó vonat, ami a sötét éjszakában keresztül hajt egy állomáson. Magával hozza távoli városok hírét, levegőjét, hatalmas csattogással keresztülrohan a pályaudvaron és nem hagy mást maga után, mint kavargó port, ami aztán szép csendesen elül.

Nos, így próbáltam szemléltetni a versíró kedvet, s magát a versírást. Ami hátra marad, a kavargó por, az maga a vers. S amit elérni kívánok

vele az az, hogy olvasóm ugyanazt élje és érezze, amit én magam akkor, amikor tollat fogtam a kezembe.

Kis idő múlva rájöttem, hogy mindez szép és igaz, de kevés. Nem ennyi, és nem csupán azért történik mindaz, ami történik versírás közben. Irományomat egy merész mozdulattal kettészakítottam, és már azon gondolkoztam, hogy miért is írok én tulajdonképpen verseket, ha egyáltalán lehet őket annak nevezni. Nos, sokminden eszembe jutott: szerelem, tisztaság, bűn, bűnbocsánat, áldozat, csend, elmúlás, örök élet, tartalmas hétköznapiak, nemzeti felelősségvállalás stb. Hatalmas szavak, hatalmas érzések. Így, ebben a formában közhelyszerű fogalmak.

Áradozás a művészet tiszteletéről? Felnőni igyekvés azokhoz, akiket mesterként tisztellek? Lázadás a jelen világ ellen? Köszönet az életért? Suta próbálkozás tálentumaim szaporítására? Az önkifejezés kényszere? Ez is mind igaz, de kevés. Hiányzik belőle a tűz, a lélek, az a furcsa érzés és akarat, ami a másik ember elé téteti írásomat, és hiányzik belőle az az öröm, ami akkor ébred, mikor látom, valaki nemcsak érti, de érzi is azt, amit olvas.

Miről is szólnak hát verseim? Az magukból a versekből derül ki.

Miért is írok hát verseket? Egyszerűen megfogalmazva: mert kell. Mert belülről sarkall rá valami. Gyönyörködtet az alkotás folyamata és az, hogy csak egy percre is, egy tűnő pillanatra gyönyörködtethetem azt, aki írásomat olvassa.

Kovács Árpád

Sport

Ép testben ép lélek...

Azt hiszem, mindenki hallotta már ezt a mondást, és talán van is tapasztalatunk ezzel kapcsolatban. Valóban igaz: ha rendszeresen mozgunk, sportolunk, akkor sokkal jobb a közérzetünk, hangulatunk, kevésbé vagyunk fáradékonyak. Nekünk, teológusoknak különösen is fontos lenne, hogy jó kondícióban legyünk, s ez által is frissítsük lelkünket!

Theológiánkon a legfontosabb sporteseménynek a focibajnokság számít. Ekkor mindenki "megmozdul", még azok is, akiknek nem a labdarúgás a kedvenc sportja. A bajnokságot lázas előkészületek előzik meg. A sorosolás, a csapatok részéről a taktikák kidolgozása, a mezek elkészítése stb. Ilyenkor a "hétköznapi" témák mellett az iskolában gyakran esik szó a fociról. Esélylatolgatások, forró viták arról, hogy melyik csapat nyújtja a legszínvonalasabb játékot, ki érdemelné meg a kupát, és még ehhez hasonló fontos dolgok kerülnek terítékre. Minden csapatnak van szurkolótáborra, kinek nagyobb, kinek kisebb. A bajnokság egy igazi csoda! Mindenki igazán gyermekivé válik azokra a percekre, s nem számít semmi, csak a játék. Fantasztikus látni az arcokat: minden csapat küzd, erőlködik, hogy megszerezze a pálmát. Ennél talán még szebb az, hogy a nem focirajongóknak is megcsillan a szeme egy-egy gyönyörű mozdulat, csel láttán. A döntő pedig igazi unikum! A professzori kar is hivatalos oda! Igaz, nincs dísztribün, mégis láthatóan ők is kapcsolódni akarnak egy kicsit. A döntők mindig hatalmas küzdelmet hoznak. A közönséget magával ragadja a fergeteges játék, a hosszabbítás izgalma, a feszülő izmok, verejtékező arcok látványa. Mindenki boldog és talán azt érzi: milyen szép is az élet, az egymással való közösség, a játék, a mosolyok, az önfeledt nevetés! Így van! Hála legyen ezért Istennek!

Hunyadi János

V. é. theol. h.

Kapcsolataink határainkon innen és túl

Otthon a gyülekezetben

Sok teológusnak meglazul a kapcsolata az otthoni gyülekezetével, miután teológiára kerül. Hiszen a távolság, a megritkult hazajárások mindezt megnehezítik. Az én esetemben ez fordítva történt. Mivel Sátoraljaújhelyen lakom, ezért a távolság nem volt akadály abban, hogy aktív tagja legyek a gyülekezetnek. Igaz, hogy a vasárnapi istentiszteletre eljártam, mégsem éreztem magam otthon. Ennek az volt a legfőbb oka, hogy kívülállóként figyeltem a gyülekezet életét. Amikor teológiára kerültem, új lelkészházaspárt kapott a gyülekezet. Ők segítettek abban, hogy meglássam, milyen sok területen szükség van ránk, fiatalokra és teológusokra. Ezáltal lehetőség nyílt arra is, hogy hittanórákat és gyermekistentiszteleteket tartsunk. Ekkor rájöhettünk arra, hogy milyen fontos és egyben milyen nehéz feladat a gyermekmunka. Számomra az egyik legkedvesebb alkalom a péntek esti istentisztelet, amikor az Igét teológusok hirdethetik. A gyülekezet nagyon örül ezeknek a szolgáltatásoknak, mert így a saját teológusain kívül másokat is megismer. Azonban nekünk is jó, ha nem csak az ünnepi legáció alkalmával találkozunk a gyülekezetekkel.

Szerencsésnek mondhatom magam, hogy gyülekezetem mindezekkel a szolgálatokkal otthonommá lett.

Vinnay Judit

Tűrőmfű és szenyvedemlevél...

Ha azt halljuk, hogy van egy öreg néni, aki már sok-sok éve egyedül él, férje, gyerekei, rokonai nincsenek, egész napját a négy fal között tölti, évek óta ki sem mozdult a portájáról, mert már nehezeze esik a járás, akkor valószínűleg mindnyájan egy megkeseredett, de legalábbis, fásult idős emberre gondolunk. Másfél évvel ezelőtt, mikor először meglátogattuk a

mi Erzsike néninket, bennünk is ez az elképzelés élt. Adni akartunk szeretetet, türelmet, egy kis törődést, s nem is vártuk, hogy viszonzásul mi is kapunk valamit. Hamarosan rájöttünk azonban, hogy elsősorban mi vagyunk azok, akiknek erőt és vigasztalást jelentenek ezek a találkozások. Egy életbe már befáradt, zsörtölődő, sorsa miatt zúgolódó idős asszony helyett egy fiatalokat is megszégyenítően vidám, eleven nénit találtunk. Mi lehet a titka ennek az örömtől fénylő, és adni tudó életnek?

Hegedűsné Gyana Erzsébet / Erzsike néni / decemberben töltötte be a 76. évét, s már több mint tíz éve él egyedül kispataki házában. Amikor faggattuk az életéről, kiderült, nem is kellett nagyon faggatni, hiszen mindig akad mesélnivalója. Elég későn, ötvenéves korában ment férjhez, gyermekei nem születtek. Mi ezen nagyon csodálkoztunk, mert már előzőleg beszélt nekünk arról is, hogy lánykorában számos udvarlója akadt. Meg is kérdeztük tőle, mi az oka annak, hogy akkor visszautasította őket? Elmondta, hogy betegágyán fekvő édesanyjának megígérte, édesapjára gondot fog viselni. " Ne tessék félni, én addig férjhez nem fogok menni, míg apám él, s én gondját fogom viselni." Ígéretét be is tartotta és édesapjának haláláig hűségesen gondját viselte. Mégsem maradt egyedül, mert Isten ötvenéves korában - amikor az ember már nem is gondolná - társat rendelt mellé.

Bennünk azért mégis felmerült a kérdés, nem gondolja-e, hogy lemaradt valamiről? Erre határozott nemmel válaszolt, s elmondta, nagyon is elégedett az életével. Érezni lehetett, hogy ezt őszintén mondja, mert egész életéből ez a megelégedettség sugárzik.

Botjára támaszkodva, minden lépést jól megfontolva szokott végig-
araszolgatni szobáján, olykor felszisszenve. Idős korából adódóan neki is van számos betegsége és nyavalyája, de azokat mégis erővel hordozza, mivel vannak neki orvosok által sem ismert orvosságai: tűrőmfű és szenyvedemlevél. Nehogy azt higgye valaki is, hogy ezek valamilyen különleges tea készítéséhez szükséges füvek, egyszerűen csak annyit jelent, hogy Isten erejéből merítve eltűri és elszenvedti fájdalmait. Ezek azonban nem keserű füvek, mert az Erzsike néniben rejlő humor és vidámság meg-
édesíti őket. Bár templomba már nem tud eljárni, így nem szól felé az

adakozásra való felhívás, mégis boldog, ha adhat. A kisharang a temetőben, úrasztali terítők, ünnepi szőnyeg a templomban, mind az ő adományai. Nem hiányoznak az életéből az éjszakai imádságok és éneklések sem, a bibliaolvasásban pedig minket, teológusokat is megszégyenít. Lehet, hogy ezeket a sorokat olvasva az a gondolatunk támad, ilyen mintaszerű élet nem is létezik. Nem is az volt a szándékunk, hogy egy tökéletes képet fessünk a mi Erzsike néninkről - hiszen ez ellen ő maga tiltakozna a legjobban, egyszerűen kaptunk valamit az ő élete által, ami bennünket meggazdagított, s ezt másoknak is tovább szeretnénk adni.

Hegy Zita, Sipos Anita, Vinnay Judit, Orosz Ildikó

Egy kiszállás receptje

Hozzávalók:

- egy meghívó lelkész, egy befogadó gyülekezettel,
- 20 db átlagos méretű, lelkesedésű és kellőképpen fáradt teológus,
- pár esti próba,
- 600 család, 600 meghívó,
- kutyák és sáros utcák,- vendéglátó családok,
- hóvirágos tavaszi napsütés,
- 2 hideg templom, egy szakállas igehirdető.

Az egészet kavarjuk össze, és ízlés szerint fűszerezzük meg egy csi-petnyi jókedvvel, játékkal és egy futballmeccsel (ahol kis híján sikerült megszerezelnünk a győzelmet).

Ez a néhány kép jutott eszünkbe arról a hétvégéről, amit Ramocsaházán és Nyíribronyban töltöttünk, Gál Sándor meghívására. Az evangélizációs hét előkészítése volt a feladatunk, ami annyit jelentett, hogy személyesen felkerestük és hívogattuk a családokat. Egyeseknek a kutyákkal kellett megvívni, mások sártengerrel küszködtek, néhányunkat pedig egyenesen pénzbehajtónak néztek. Látogatásaink és a beszélgetéseink során igen nehéz élethelyzetekkel is szembetaláltuk magunkat, s ezál-

tal sok tapasztalattal gazdagodtunk. Az estéket az ifisekkel töltöttük, s ők talán nem is tudják, hogy mindez milyen üdítően hatott ránk.

Amikor kettesével útnak indultunk egy kis félelemmel a szívünkben, eszünkbe jutott az az Ige is, amikor Jézus párosával kiküldte az ő tanítványait, hogy hirdessék Isten országát. Kevés dologban hasonlíthatjuk magunkat a tanítványokhoz, azonban mi is az Ő követői szeretünk volna lenni, és a beszélgetéseken, az istentiszteleteken keresztül az Ő áldását éreztük, ami a sok "hozzávaló" közül mindnyájunknak a legfontosabb volt.

Hegyi Zita, Vinnay Judit

Rozvágyi vasárnapok...

Theológiánk felsőbb éves diákjai közül többen végeznek rendszeres gyülekezeti szolgálatot. Ha ezt a kifejezést halljuk, többnyire a vasárnapi istentiszteleteken elhangzó prédikációk sora jut eszünkbe. Pedig mennyi mindent magába foglal ez a szó: szolgálat! Erről szeretnénk írni néhány gondolatot, hogy miként tapasztaljuk ezt meg a nagy- és kisorozvágyi gyülekezetek látogatása során.

Ez év januárjában kezdtünk szolgálni a Sárospataktól mintegy 30 km-re levő falvakban. Alkalmatlan voltunkat teljesen átérezve, remegő és bizakodó, reményteli szívvel mondtunk igent Börzsönyi József esperes úr kérésére. Az első találkozás és ismerkedés izgalmai után hetenkénti váltásokkal megkezdtük a gyülekezetek gondozását. Hogyan is telik el egy napunk a gyülekezetekben?

A vasárnap a kisorozvágyi gyülekezet délelőtti istentiszteletével kezdődik. A kis műemlékjellegű templom padjai ugyan nincsenek zsúfolásig telve, de egy kicsiny mag hűségesen jelen van hétről hétre.

Nagyorozvágyon a megkonduló harangok szintén a délelőtti istentiszteletre hívogatnak. A falu és a gyülekezet népességéből adódóan itt már jóval többen várják az éppen sorra kerülő szolgálattevőt. Ezután a rendelkezésünkre álló rövid idő alatt elfogyaszthatjuk a bőséges és finom ebédet, mellyel a gyülekezet tagjai látnak vendégül bennünket. Ezt követően a

legfiatalabbakkal találkozunk a gyermekistentisztelet keretében. A vasárnap szintén Nagyzozvágyon, a délutáni istentisztelettel fejeződik be.

Az egymás után sűrűn következő szolgálatok miatt nem sok idő jut a kapcsolatok mélyítésére, de a kevés lehetőség ellenére is igyekszünk a gyülekezet tagjait, életét minél inkább megismerni. Megpróbáljuk - a tőlünk telhető módon - együtt hordozni a problémákat, nehézségeket és osztozunk az örömeikben. Az eltelt közel egy év alatt nekünk is voltak nehéz időszakaink, de ilyenkor átélhettük az Ige valóságát: "Aki más felüdít, maga is felüdül."

A gyülekezet életében a legnagyobb és legkézzelfoghatóbb öröm az volt az utóbbi hónapokban, hogy rengeteg áldozat és erőfeszítés árán újjáépült a régi parókia. Jelentős esemény volt még a júliusban megrendezett gyermektábor, melyen negyvenketten vettek részt. E rövid négy nap alatt a változatos program, a fordulatokban gazdag vetélkedők, és az Igével való foglalkozás töltötte ki a gyermekek idejét. Ezek által közelebb kerültek egymáshoz és hozzánk, mi pedig bepillantást nyertünk a falu, a gyülekezet életébe, és ők is jobban megismertek bennünket. Az eddig végzett szolgálataink során számos gyakorlati tapasztalatot gyűjtöttünk, melyet a későbbiek folyamán hasznosíthatunk. Minden egyes alkalommal érezzük azt, hogy a szolgálat nem csak a prédikálásban merül ki, és azt is, hogy mi minden beletartozna még...

Tudjuk - mert átéltek azt is -, hogy önmagunktól sem bölcsességünk, sem erőnk, sem kitartásunk nincs az Istentől kapott küldetés betöltésére. Mégis reménységünk van abban, hogy mindezeket Istentől kérhetjük és kaphatjuk, hiszen az Ige is így bátorít bennünket: "A mi alkalmasok voltunk az Istentől van."

Éles Edina, Kardos Erika, Orosz Ildikó
Petró Béla és Tóth Zoltán

Tíznapos gyülekezeti gyakorlatom Zubogyon

Theológiánk immár második éve bocsát ki gyülekezeti gyakorlatra negyedéves teológusokat. Amikor választásra került a sor, egy Borsod megyei kis községet, Zubogyot választottam, ahol tíz napot töltöttem el.

Egy kis szorongással szívemben, az újtól való félelemmel indultam útnak. Tíz napot még soha nem töltöttem el egy lelkészcsaládnál, a legációk soha nem voltak ilyen hosszúak. Ugyanakkor nagy várakozás is volt bennem: megismerni a családot és a gyülekezetet, még jobban belelátni a gyülekezet életébe, hétköznapijaiba. (Legációban az ember a gyülekezet ünnepi arcát látja csak.)

Nagyon sokat tanultam ez alatt a néhány nap alatt. Belekóstolhattam a hittanórák menetébe, megtapasztalhattam, hogy miként kell felkészülnie a lelképásztornak, mivel kötheti le a gyermekek figyelmét. Magam is tartathattam két hittanórát, amivel azelőtt még soha nem próbálkoztam. Kicsit félelemmel kezdtem hozzá az órák megtartásához, de a gyermekek érdeklődése bátorított. Jó volt látni az érdeklődő, kíváncsi arcokat, ahogy énekelünk, tanultunk, játszottunk. Azon a héten amikor ott voltam, a gyülekezetben evangélizációs hét volt, melyen napról-napra növekedett a jelenlevők száma. Az utolsó evangélizációs alkalmat imaközösséggel zártuk. Október 31 volt az utolsó nap, melyet a gyülekezetben tölthettem el.

Nemcsak az igehirdetések, hittanórák, evangélizációs alkalmak voltak rám nagy hatással, hanem a meleg családi légkör is. Jó volt látni az étkezések alkalmával az öt kicsi tányért és poharat - a felnőtteké mellett - a gyermekeknek elkészítve. A közös családi imádságok, az esti áhitatok, beszélgetések sokat jelentettek számomra. A kíváncsi gyermeki tekintetek, arccskák, az általuk feltett kérdések, a nekik adott válaszok mély nyomot hagytak bennem.

Sokszor elgondolkodtam azóta, hogy milyen jó lenne, ha minden családnál ilyen szeretetet, békességet láthatna és élhetne át az ember. Az ebédlő falán ezt az Igét olvashattam: " Én azonban, és az én házam az Úrnak szolgálunk" (Józs 24,15).

Ez a ház a maga erőtlenségei, nehézségei között valóban Istent akarja szolgálni. Hiszem, hogy ebben nem magukra hagyatottak.

Éles Tímea

Gimnazisták között

Lehetőség nyílt arra, hogy beköltözzünk a Lorántffy internátusba. Talán még az elsős gimnazistáknál is nagyobb izgalommal és kíváncsisággal vártuk szeptember elsejét, a tanévkezdést. Elérkezett a várva várt nap. Lassan megtelt az internátus és többé nem maradt időnk álmokra és elképzelésekre, hirtelen egy diákotthon teljes valóságában találtuk magunkat.

Első benyomásaink: zsvajgó "gyereksereg", felszabadult kacagások, élménybeszámolók, találkozások. Közöttük itt-ott gyámoltalan arcok, akikről később megtudtuk, hogy ők az elsősök. Miután többet voltunk velük, a sokaságból kirajzolódtak előttünk is az egyének, a maguk gondjaival, problémáival. Néhány tétlen nap után rájöttünk, ahhoz, hogy kapcsolatok alakuljanak, nekünk is tennünk kell valamit. Az történt velünk, ami annyira jellemző most a világra. Az emberek behúzódnak a maguk kis "vackába" és elindulnak az elidegenedés útján, bár szívük mélyén emberi kapcsolatokra, közösségekre vágnak, de nem mernek elindulni és tenni ezért, kész dolgokra várnak. Mi még időben feleszméltünk, s ennek ma már megvannak a gyümölcsei. Közösségi alkalmakat szerveztünk, karácsony előtti beszélgetés, kirándulás, séták, pattogatott kukorica elkészítése és közös elfogyasztása. Kialakultak személyes kapcsolatok is, nagyrészt elsősökkel és másodikosokkal. Az esti teázgatásokból beszélgetések lettek. A hétköznapi dolgok mellett személyes problémákat és hitbeli kérdéseket is gyakran megbeszéltünk. Kapcsolataink bővülésére jó hatással van a könyvek és kazetták csereberéje. Sok időt és türelmet igényelt, amíg ide

eljutottunk. Ez nem csak a mi érdemünk, hiszen mi is sok örömet, mosolyt, biztatást kaptunk a gimnazistáktól. Reméljük, hogy nem csak hozzánk kötődnek, hanem segítségünkkel - a keresztyén értékrendet is megismerik, egymást is jobban elfogadják.

André Ildikó és Szaszák Malvin

Kicsik és nagyok...

A felvidéki theológusok kicsiny csapata általában jókedvével és lazaságával magára hívja az emberek figyelmét. Kevesen veszik észre, hogy emögött komolyság is van. Mi lehet ennek az oka?

Lázás készülődések, álmatlan éjszakák, idegeskedés és persze rengeteg öröm... E néhány szó jellemzi, hogy felelősségteljesen foglalkoznak a szolgálattal. Sokak számára - nemcsak a gyerekeknek - a nyár meghatározó része a gyermektábor, ami több hónapos készülődés eredménye. Ebben az évben is már télen megtörtént a téma kiválasztása és egy országos munkatársi találkozó megszervezése.

Mivel a "gyerekmunka" (gyermekmisszió) felelősségteljes szolgálat, fontos, hogy az alkalmak alaposan előkészítettek legyenek. A megbeszélésen kb. ötvenen vettünk részt, hiszen előreláthatólag az ország négy pontján kerül sor *Fireszke* táborokra (Fiatal Reformátusok Szövetsége mellett működő "gyerek-részleg").

Vendégelőadónk, Erzsike néni (dr.Nagy Antal Mihályné) Sárospatakról, gyakorlati tapasztalatait osztotta meg velünk, theológusaink tudományosabb szempontból is felvázolták az idei témát, Józsué könyvét. Kiválasztottuk a vezérigét, az aranymondásokat és az énekeket. Ez volt az első közös felkészülés, a további megbeszélések már területenként folytatódtak, amelyek elősegítik az alaposabb készülődést, megbeszélést, hiszen ez még csak a kezdet volt. Várt még a segédeszközök és a munkafüzetek elkészítése stb. Az előkészítésnek ez a része sokszor szürkének tűnt, de ez mindennek az alapja, s mindez a nyári táborozás néhány napja alatt megtérül, s azután is, hiszen év közben is próbálunk kapcsolatban lenni a gye-

rekekkel (személyes levelezések, üdvözlő lapok), s a visszajelzésekből tudjuk, hogy munkánk nem volt hiábavaló.

Ezúton akartunk kicsi ízelítőt adni arról, hogy miképpen folyik Felvidéken a gyermekmisszió.

Nagy Katalin, Szaszák Malvin

"Ki törődik"?

"Who cares"?

1995. december 27, Budapest, egy kihalt metróállomás. Kis idő elteltével azonban kilenc sárospataki teológus jelent meg. Már messziről gyanús volt az öltözetük. Talán éppen haza készülnek az ünnepi legációból?! Nem, szülőföldjük helyett más volt a cél: Hollandia...

Ez a bevezető ízelítő akart lenni ahhoz, hogy elmeséljük nektek egy missziós konferencián töltött öt napunkat. Egy hollandiai városban, Utrechtben háromévenként rendezik meg ezt az alkalmat, ahová múlt év decemberében hétezer fiatal érkezett a világ ötvenkét országából. A nemzeti különbözőség mindig a kultúra magasságában mutatkozik meg, amiből sok konfliktus származhat. Ennek ellenére csodálatos volt megtapasztalni azt, hogy jól éreztük magunkat egymással és tudjuk, hogy mindez azért volt, mert Jézus Krisztus közelebb hozott egymáshoz bennünket. Egymást elfogadva tudtunk hitünkről, egyházunkról beszélgetni. A konferencia témája az volt, hogy "Ki törődik", "Ki visel gondot", ("Who cares") és ezt minden nap más-más szempontból közelítettük meg. A konferencia üzenete az volt, hogy Isten rajtunk keresztül törődik ezzel a világgal.

Dr. Brisco és Steve Chalk sokunk kedvenc előadói olyan dolgokról beszéltek nekünk, amelyek elgondolkodtatóak voltak számunkra. Steve Chalk azt mondta, hogy két fajta keresztyén van: aki küszködik és mégis tovább halad, és aki feladja. Steve nagyon őszintén mondott el előadásában olyan dolgokat, amelyekkel mi is küszködünk, még akkor is, ha ezt

tudatosan palástoljuk, hogy mások észre ne vegyék rajtunk, mert akkor talán már nem is vagyunk jó és igazi keresztyének...Ez az előadó bevallotta, hogy huszonöt éve hívő keresztyén, és még mindig küszködik az imádsággal és a bibliaolvasással. " Néha egyáltalán nincs időm arra, hogy Igét olvassak, vagy pedig szárazon és érthetetlenül peregnek át az agyamon a szavak." Chalk szerint két dolog történik, mikor Isten megérinti a szívedet: először is felismered, hogy valójában semmi vagy Isten előtt. De Isten megbocsájtott neked, Ő szeret téged és fel akar használni. Másodszor Isten arra hív, hogy szolgálj őt, otthon vagy máshol.

Naponta két szemináriumot választhattunk, amelyek égetően fontos és gyakorlati útmutatásokat nyújtottak. Ezenkívül minden nemzet fél órában vendégül látta az érdeklődőket. A mi "magyar napunkra" finn nyelv-rokonainkat hívtuk meg, akik nagy meglepetésünkre egy magyar nyelvű énekkel köszöntöttek bennünket. Közel 150 missziós standon személyesen beszélgettünk a misszionáriusokkal, akik örömmel számoltak be elhívásuktól kezdve a missziói munka legapróbb részletéig. Mivel mi magyarok is különböző felekezetekből és helyekről érkeztünk, szükséges volt, hogy megismerjük egymást. Ehhez adtak jó lehetőséget minden délelőtti előadás után a csoportbeszélgetések, amelyeken a konferencián elhangzó különböző dolgokról elmélkedtünk közösen. Az előadásokat egy spanyol pantomim művész gazdagította, aki megragadó módon adott elő a mindennapi életünkből történeteket, pillanatokat. S mindezek mögött nagyon komoly és mély üzeneteket adott át nekünk.

December 31 különösen vidám nap volt a Mission '96 résztvevőinek életében, s mindezekhez hozzájárult egy norvég keresztyén kórus zenéje is. Érdekes volt ennyi fiatalot látni, akik az ősztendőt búcsúztatták és az újesztendőnek így tudtak örülni.

Mindannyiunknak nagyon fontos volt az, hogy az első év első napjának estéjén együtt vehettünk úrvacsorát. Másnap azonban eljött a búcsúzás és az indulás ideje. Mindannyian nagyon-nagyon gazdagon és megújulva térhettünk vissza, ki-ki a saját helyére, a mi esetünkben a vizsgák sűrűjébe. De megtapasztaltuk azt is, hogy ezt a pár napot pótolta Isten a felkészülésünkben. Legközelebb 1998 decemberében rendezik meg újra

ezt a missziós konferenciát és már most ajánljuk nektek. Hogyha tehetitek, ne hagyjátok ki! Higgyétek el, megéri!

Vinnay Judit, Moheb- Ashya Hadi, Éles Tímea

Cserediákságunk Patakon

Meg kellett írunk egy újságcikket. Ha ti tudnátok, hogy az mennyi vesződéssel jár?! Mondtam többször, én erre képtelen vagyok, újságcikket írni nem tudok. "De tudsz!" - mondták többször, többen is. A végén már a lelkiismeret-furdalás gyötört. És mondtam: Legyen, de amit írtam, nem újságcikknek szántam, inkább naplórészlet egy nem létező naplóból, le nem írt gondolatok, élmények közül.

"Egyszer volt, hol nem volt" két lányka, eljöttünk cserediáknak Sárospatakra. Az egyik volt közülük Ilona, a másik Erika. Szinte árkon-bokron, határon át, hegyen-völgyön, Tiszán - Bodrogon innen, kocsival, gyalog, vonattal megérkeztek egy szép délután. Itt várt a nagy Bagolyvár s benne millió kíváncsi szempár. - "Kik lesznek az új cserebogarak?" Féltünk is, meg nem is, ahogy ez idegenben szokás, de a nagy család úgy éreztük hamar befogadott, így szorongásunk gyorsan elszállt. Kíváncsi vagyok, ti emlékeztek-e még ránk?! Erikát a bemutatkozáson egy Ige kísérte: "Mert nem félelemnek lelkét adott nekünk az Isten, hanem erőnek, szeretetnek és józanságnak a lelkét" /2Tim 1,7/. Minden szónak külön súlya van, de ne féljete, most erről nem prédikálok, ezt emlékül írom. Aztán napok jöttek-mentek, s a nagy család élete csak amúgy zajlott. Néha zúgott mint egy méhkas, máskor meg csendes volt, mint egy üres fészék az eresz alatt.

Voltak új és érdekes órák, nagy és hosszadalmas beszélgetések, közös vacsorák, ebédek, voltak kellemes kirándulások, utazások, bolyongások, voltak komoly építő találkozások és voltak könnyű, szórakoztató délutánok. Közben megismertük a nagy család sok tagját, sok ismeretlen embert, akiktől sokszor sok mindent tanultunk, akiket érdemes volt megismernünk. Voltak nagy rácsodálkozások, ámulások-bámulások, voltak

meglepetések, boldog, örömteli percek. Voltak szolgálatok - áldottak - és voltak percek, napok, órák melyekért Istennek hálát adtunk. És volt egy reggeli áhítat, ahol Erika szolgált. Volt utána sírás-rívás, nagy meghatódás. Hogy miért? Mert a barátságról volt szó. Ti mit szóltok ehhez? "Minden időben szeret az igaz barát és testvérül születik a nyomorúság idejére" / Péld 17,17/.

Ha e napló-részletben a kezdetet egy Ige kísérte, akkor a befejezés is legyen a Bibliából a fenti Ige / Péld 17,17/.

Sok mindent kaptunk, tanultunk töletek és közben barátságok kötődtek, de hadd figyelmeztessen minket minden időben az idézett vers, hogy élni csak szépen, értelmesen, az Ige szerint érdemes. Most már nincs sok hátra. Javában "dúl-fúl" a szesszió, vizsgák izgalma - fáradalma keríti napjainkat hatalmába. De szép, biztató és erősítő, hogy még most is jut egymásra idő. Lassan közeledik a pünkösdi legáció, s a nagy ünnep után vesszük a "sátorfánkat", s hazamegyünk innen. Vár minket Kolozsvár, az otthoni sok barát, a család, rokonok. Mindent megköszönünk, Istennek mindenért hálát adunk, a Bagolyvár nagy családjától a viszontlátás reményében búcsúzunk!

Életetekre, munkátokra Isten áldását kérjük!

Bantta Erika
Szakács Nagy Ilona

Kampeni tanulmányút (1994)

A tanulmányút célja a kampeni /2/ theológiai egyetem, az egyetem működésének a megismerése, valamint a testvéri kapcsolat ápolása volt. Általánosságban elmondható, hogy a tanulmányút mindkét vonatkozásban eredményes, gyümölcsöző volt. A tanulmányúton két professzor / Börzsönyi József, dr. Nagy Antal Mihály / és három hallgató / Gáti Gabriella, Jelényi László, Szénási Tamás / vett részt.

Az utazás - oda és vissza - minden baj nélkül megtörtént, amiért legyen hála és magasztalás Istennek. Az utat külön azért említem meg, mert

hasznos tapasztalatokkal járt. A hosszú úton nagy beszélgetések voltak, amelyek során kiderült, hogy milyen kérdések foglalkoztatják a hallgatókat. Az úton jobban megismertük egymást. Több időt kellene az ilyen kötetlen beszélgetésekre fordítani.

A tapasztalatokat néhány pontban kívánom előadni.

1. Személyes találkozások.

Hasznos és tanulságos volt benne élni a vendéglátó családban. A missziói tanszék tanáránál, C.J. Haaknál voltam elhelyezve. C.J. Haak 13 évig volt missziói szolgálatban Polinéziában. Az ilyen háttér nagyon sokat jelent a misszió tanításában. Sok alkalmunk volt arra, hogy gondolatainkat kicseréljük. Az egész csoportunkat a következő tanárok, illetve professzorok hívták meg beszélgetésre: H.M. Ohmann, C.J. Haak és Douma. Ezek a beszélgetések igen hasznosak voltak.

C.J. Haak megszervezte számomra a találkozást a missziói segítő központ vezetőjével, aki részletesen ismertette a missziói központ működését, valamint a judaisztika egyik kiváló ismerőjével. Ezek a találkozások igen tanulságosak voltak.

2. Intézmények meglátogatása

Első helyen kell említenem a kampeni teológiai egyetemet. Részt vettünk az előadásokon, több ízben találkoztunk és beszélgettünk a hallgatókkal, meghívtak bennünket a kari tanács ülésére /a professzorokat/, ahol tájékoztattuk egymást intézményeink működéséről, problémáiról, kicseréltük gondolatainkat a további együttműködés, a kapcsolatok elmélyítésének lehetőségeiről. A második héten a hétkezdő áhítattal szolgáltam.

Kampenben nagy súlyt helyeznek mind a professzorok, mind a hallgatók tanulmányi munkájára. A professzorok óraszámuk kevés, C.J. Haaknak pl. heti két órája van. A professzorok mellett docensek, tanársegédek dolgoznak, így a professzorok - ha igénylik - tanulmányi szabadságot kapnak, akár egy évet is, stúdium megírására is. A tanmenetben változnak a tanítási és a tanulási idők, így a hallgatóknak több idejük van a

tanulásra és a kutatásra, a professzoroknak pedig az előadások elkészítésére.

Apeldoornban meglátogattuk a kampeni theol. egyetem testvér egyetemét, Zwolleban egy gimnáziumot és egy tanítóképzőt, Barneveldben egy keresztyén újság szerkesztőségét, nyomdáját valamint az utrechti és az amsterdami egyetemet. Külön is kiemelendő a gimnázium meglátogatása, ahol példás szervezettséggel 2400 diák tanul. Az első két év "előkészítő", amikor a tanulók több mesterséggel is megismerkednek, s ezután döntenek el, hogy a gyermek milyen irányban haladjon tovább.

Itt említtem meg, hogy 19-én, Amersfoortban részt vettünk annak a missziói közösségnek a gyűlésén, amely a kelet-európai misszió ügyeivel foglalkozik.

3. Könyvtár

Külön esemény volt a theológiai egyetem könyvtárával való ismerkedés. Ebben Lettinga professzor kalauzolt bennünket, aki több évtizeden át az intézmény igazgatója volt. A tudományos képzéshez, munkához nélkülözhetetlen a jó könyvtár. Ez a bibliotéka igen gazdag, ahol nemcsak sok jó könyv van, hanem kutatni is lehet. Külön megemlítem, hogy 175 folyóirat jár rendszeresen a könyvtárnak.

4. Találkozások gyülekezetekkel

Ezek a találkozások vasárnapi istentiszteletek keretében történtek, pl. Kampenben, Spakenburgban, valamint Zwolleban. Az istentiszteleteken megteltek a templomok, alig volt különbség a délelőtti és a délutáni istentiszteletek látogatottsága között.

A tanulmányút csupán a kezdete volt egy kibontakozó, elmélyülő kapcsolatnak. Jelzések történtek további találkozások lehetőségére, ígéretet kaptunk, hogy szívesen segítenek a szakirodalom megszerzésében.

Dr. Nagy Antal Mihály

Miből élünk? - az Akadémia anyagi helyzetéről

Tudjuk, hogy az anyagiak kérdése mennyi bajt, gondot jelent. Tréfásan azt szoktuk mondani: milyen jó lenne, ha nem lenne pénz! De ha már egyszer van, akkor pedig miért nincs?

Valóban jó lenne, ha nem kellene az anyagi dolgokkal foglalkozni, hanem csak a tanításra és a nevelésre összpontosíthatnánk. Ugyanakkor benne élünk ebben a világban, ahol a dolgokat pénzben mérik, és ez alól mi sem vonhatjuk ki magunkat.

Persze nekünk az anyagi dolgokat csak a hit szemszögéből szabad nézni. A mi mennyei Atyánk tudja, hogy mire van szükségünk, és azt meg is adja nekünk. A szükséges pénz, amire igazán szükség van, már megvan valahol, csak még nincs a mi számlánkon. Ugyanakkor a másik oldalról nézve a keresztyén ember számára a rábizott anyagi javakkal való gazdálkodás is lehet istentisztelet, ha azt Istennek tetsző módon forgatja. Nem véletlen, hogy magyar református egyházunk hitvallási irata, a Második Helvét Hitvallás az egyházi javak felhasználásánál kiemelt célként nevezi meg az iskolák fenntartását.

Hadd legyen a hálaadás szava az első, mikor az anyagiakról beszélünk. Mindeddig megsegített minket az Úr. Mindig megadta azt, amire szükségünk volt. Soha nem kellett kölcsönt felvenni, nem kellett szükséges fejlesztéseket pénzhány miatt leállítani, egyetlen hallgatónknak sem kellett eddig tanulmányait azért félbehagyni, mert anyagilag nehéz helyzetbe került és nem tudtunk volna neki valamilyen módon segíteni. A feltett kérdésre tehát a hálaadó és hitvalló feleletünk így hangzik: Isten gondviselő szeretetéből és kegyelméből élünk.

Amikor a Theológia újraindulásáról döntés született, akkor ennek az újraindulásnak a finanszírozására nem volt elkülönített pénzalapja a Kerkületnek. Többéves pénzügyi terv nem is készült, nem és készülhetett. Egyrészt nem volt előre prognosztizálható a várható költség. Nem tudtuk, hogy milyen épületekkel és mikortól fog rendelkezni az Akadémia, mi lesz ezeknek a fenntartási költsége. Nem volt ismeretes a várható hallgatói létszám sem. Nem tudtuk, hogy hány tanárt kell majd fizetnünk. Hosszabb távon azzal számoltunk, hogy jó lenne évente egy-egy új főállású tanárt

Patakon letelepíteni. Ez persze a szükséges bérkereten kívül azt is jelenti, hogy szükség van évente egy-egy új tanári lakásra.

Másrészről nem volt ismeretes, hogy milyen bevételekkel lehet hosszabb távon számolni. Abban az időben nem volt még törvényileg szabályozva az egyházi felsőoktatás állami normatív támogatása. De még az eszerint járó támogatásra sem számíthattunk addig, amíg nem volt rendezve az Akadémia kormány szintű elismerése. Nem tudtuk, hogy a határon túli hallgatók költségeit ki és milyen mértékben fogja viselni, nem tudtuk, hogy idővel, ha a tiszáninneni gyülekezetek majd újra Patakról kapnak legátusokat, akkor a legációk adományok összege milyen mértékű támogatást jelent majd a hallgatóknak és az Akadémiának. Nem láthattuk előre, hogy milyen mértékben lehet számolni külföldi egyházak segítségére.

Utólag nézve talán meggondolatlanságnak, sőt felelőtlenségnek tűnik, hogy ennek ellenére a Theológia újraindítására létrehozott Választmány mégis úgy döntött, hogy egy ideiglenes költségvetéssel induljon el az első tanév.

A Zsinat adott egy egyszeri támogatást, kisebb-nagyobb összegű adományokat kaptunk gyülekezetektől, a Lelkészegyesülettől, de mindez együttesen sem volt elég arra, hogy komoly pénzügyi alapot jelentsen.

Az 1991/92. tanév végül is egy minimumra korlátozott ideiglenes költségvetéssel indult el. A Tudományos Gyűjtemények bocsátott néhány helyiséget, telefonhasználatot a rendelkezésünkre. A tanárok vállalták, hogy az első tanévben nem kapnak fizetést, munkájukat anyagi ellenszolgáltatás nélkül végzik. A második félévtől a vidékről bejáró tanároknak ki tudtuk fizetni az útiköltségüket. A hallgatók vállalták, hogy az első tanévben ösztöndíjat nem kapnak, tanulmányaik minden költségét önerőből kell fedezniük.

Ezek a körülmények így utólag nagyon rosszak voltak, mégis, mind a tanároknak, mind a diákoknak jelentettek valamit. Mindenki érezte, hogy itt most valami nagy dolog történik, aminek mi mindnyájan részesei vagyunk, részesei lehetünk.

1991. dec. 6-án megszületett a kormánydöntés az Akadémia „hittudományi főiskolaként” való elismeréséről, így jogosulttá váltunk a normatív állami támogatásra.

Az újraindulás híre sokfelé eljutott, és sokfelől kaptunk támogatást különféle formában.

A svájci magyar protestáns gyülekezetek vállalták több határon túli hallgató támogatását. Példájukat több külföldi magyar gyülekezet is követte (London, New York).

A sárospataki Kollégium amerikai baráti köre, a Friends of Sárospatak, Osterhaven professzor vezetésével szintén bekapcsolódott ebbe a támogató munkába. Különböző amerikai református, presbiteriánus egyházak körében kezdtek gyűjtéseket. Ennek eredményeképpen több hallgatónk részére adtak ösztöndíjat, tanári lakásokat vásároltak (Kazinczy út 32. és 9. sz. alatti lakások), jelentős összegeket adtak épületek felújítására, illetve vásárlására. Így sikerült megvenni a volt víztársulati irodaházat (Kazinczy u. 9/a.) teológiai internátus céljára. Az ő adományukból lett a Kollégiumé a Kazinczy út 48. sz. alatti internátusépület, amit a teológusok 1993-tól 1996-ig használtak. Segítséget nyújtottak a Zrínyi internátus mosdóinak felújításához, legutóbb pedig a Kisinternátus (Rákóczi út 6.) teológiai internátus céljára való átépítéséhez. A Kollégium Imatermének helyreállítása is nagyobb részt az ő adományukból történt. Segítséget kapott a Theológia tőlük egy mikrobusz megvásárlásához, számítógépek beszerzéséhez.

Osterhaven professzor szíven viselte a teológiai könyvtár fejlesztését is. Közbenjárására több amerikai egyházi könyvkiadó jelentős, több esetben 90 %-os kedvezményt adott teológiai könyvek vásárlására. A csökkentett vételárat ottani adományozó gyülekezetek kifizették, a könyvek Magyarországra való szállításáról pedig Szabó Csaba gondoskodott, aki akkor a washingtoni konzulátus munkatársa volt, jelenleg a Károli Egyetem tanára.

Több amerikai gyülekezet közvetlen kapcsolatot épített ki Akadémiánkkal. Ezeknek a kapcsolatoknak a részeként is sok segítség érkezett hozzánk.

A Christian Reformed World Mission feladatának tekinti az európai volt szocialista országokban kialakuló keresztyén oktatás támogatását. Több országba (Ukrajna, Románia, Magyarország) küldenek tanárokat. Ennek a misszióknak a munkásaként dolgozik közöttünk Dr. Frank Sawyer, aki a szociológiai tanszéket vezeti és az angol oktatást végzi, il-

letve szervezi. Felesége, Aria Sawyer szintén tanít, angol és holland nyelvet.

A svájci „Glaube in der 2. Welt” intézet is felkarolta újrainduló intézményünket. Mind a mai napig rendszeres támogatást nyújt az itt tanuló határon túli hallgatók részére. Ennek köszönhetően ezeknek a hallgatóknak visszatérítjük a tandíjat és szociális helyzetüktől függően támogatjuk őket. Így a határon túli hallgatók Sárospatakon, sok más magyarországi főiskolától vagy egyetemtől eltérően, nincsenek rosszabb helyzetben, mint magyarországi társaik.

Ez az intézet is jelentős könyvadományokkal segített bennünket, részben a könyvtár, részben pedig a hallgatók részére ajándékozott könyvekkel. Nekik köszönhetjük a Theológia házi nyomdájában immár harmadik éve működő Risograph nyomdagépet. Ezen készülnek a jegyzetek, a kották, a teológusok újságja, a legátus-igehirdetések, meghívók. Tőlük kaptuk az első nagyobb adományt a Kisinternátus felújításához is.

Hollandia református egyházai is segítségünkre siettek tanulmányutak biztosításával, könyvekkel, ösztöndíj-lehetőségekkel. Holland egyházi segítséggel sikerült a Kollégium által üzemeltetett Mudrany konyhát és éttermet a korábbi üzemeltetőtől átvenni és modernizálni. Az ETI és a Hollandiai Magyar Protestáns Lelkigondozói Szolgálat több teherautószállítmány bútorral segítette tantermeink, internátusaink berendezését.

Csak az udvariasság diktálta ezt a sorrendet, hogy a teljesség igénye nélkül felsorolt külföldi adományozók után következnek a magyarországi jótéevők.

Tiszáninneni gyülekezeteink a legáció régi rendje szerint támogatják az Akadémiát. Ez a támogatás az utóbbi évben meghaladta az évi 2 millió forintot. Körülbelül ugyanekkora összeget kaptak hallgatóink a legációk alkalmával a gyülekezetektől. Így együtt ez már jelentős összeg. Van olyan gyülekezet, amely az Akadémia és legátus részére évi három ünnepn több mint százezer forintot adott. De a kisebb gyülekezetek is igyekeztek erejükhöz képest, sőt sokszor erejükön felül adakozni erre a célra.

Nem feledkezhetünk el az egyéni jótéevőkről. Református Kollégiumaink fenntartásában a „jókedvű adakozók” mindig jelentős szerepet játszottak. Kisebb és nagyobb adományok, sokszor magukat megnevezni nem akarók folytatják ma is ezt a nemes hagyományt.

Ezeknek az adományoknak a kezelésére a Kollégium Igazgatótanácsa alapítványt hozott létre 1994-ben Sárospataki Theológiai Alapítvány néven. Az alapítvány induló tőkéjét a theológiai tanárok ajánlották fel. Ez az alapítvány kezeli azokat a kamatozó alapítványokat, aminek csak a kamatait lehet felhasználni az alapítványtevő által megszabott módon, illetve azokat a céladományokat, amelyek a Theológiai Akadémia fejlesztését, a hallgatók támogatását szolgálják. Az alapítványt a következő összetételű kuratórium irányítja: Győri István theológiai tanár, kuratóriumi elnök, Victor István gimnáziumi vallástanár, kuratóriumi titkár, Dr. Nagy Antal Mihály theológiai tanár, Török István gimnáziumi vallástanár, Dr. Pándy Szekeres Dávid, a tivadarfalvai Missziói Iskola tanára, Dr. Rózsa Tibor miskolci ügyvéd, Irlanda Sándor református lelkész.

A Theológiai Alapítvány a következő kamatozó alapítványokat kezeli:

Szibériai Alapítvány. Kovács Zoltán nyugdíjas református lelkész és felesége adománya képezi a törzstőkét, amihez később mások is csatlakoztak. Kovács Zoltán lelképásztor sárospataki diák volt, majd Kárpátaljára került lelkészi szolgálatra. A sztálini diktatúra idején bebörtönözték, kényszermunkára hurcolták. Ezért a rendszerváltás után a magyar államtól kapott kárpótlást mintegy 800 000- Ft névértékben. Ezt ajánlotta fel a Szibériai Alapítvány céljára. A kamatok fele tőkésítendő, másik feléből jó magaviseletű és jó tanulmányi eredményű hallgatók kapnak év végi jutalmat. A kamatozó törzstőke 1996. július 1-jén 800 000- Ft.

Tarnay Alapítvány. Néhai Tarnay Gyula, diósgyőr-vasgyári egyháztag hagyatéka. A törzstőke 377 000- Ft, ennek kamatai használhatók fel hallgatók jutalmazására.

Furier-Szücs Alapítvány. Szücs Gyula volt sárospataki diák, később az amerikai magyar református egyház tisztségviselője emlékére, theológiai hallgatók jutalmazására. A kamatozó törzstőke 2000- USA dollár.

A közpénzek elnyerésének az utóbbi időben egyre inkább terjedő módja a pályázati forma.

A Soros Alapítvány támogatásával tudtunk két tanárunk és két hallgatónk részére izráeli tanulmányutat biztosítani.

Akadémiánk részéről eddig legfőképpen a FEFA (Felzárkózás az Európai Felsőoktatáshoz Alap) pályázatai bizonyultak a legeredményesebbeknek. A FEFA pályázatokat ezen beszámoló írója készítette el, irányította a pályázat megvalósítását, elkészítette a pénzügyi és tartalmi zárójelentést. A pályázati anyagok angol fordításában részt vett Dr. Pándy Szekeres Dávid, a beszerzések lebonyolításában Karcza Sándor könyvtáros.

A FEFA pályázatok a következők voltak

1143. sz. projekt. A Theológiai Akadémia növekvő hallgatói létszámával kapcsolatos általános és szervezeti fejlesztések megvalósítása. Elnyert támogatás 6 000 000- Ft és 6000 - USD

Főbb területek: tanulmányutak, konferenciák tanárok részére külföldi szakértők bevonásával tanterv és szabályzat kidolgozása tantermek, könyvtári olvasók, szemináriumok berendezése, számítógépek, fénymásolók, TV és videóberendezések, irodai eszközök, telefonvonalak stb. beszerzése.

543. sz. projekt. A Theológiai Akadémián folyó általános és theológiai szaknyelvi képzés feltételeinek megteremtése.

Elnyert támogatás 2 000 000- Ft és 10 620- USD.

Főbb területek: nyelvi laboratórium beszerzése, tankönyvek, idegen nyelvű szakkönyvek beszerzése, külföldi szakértők közreműködésével német és angol nyelvű theológiai szöveggyűjtemény készítése.

9017. sz. projekt. Szoftverlegalizációs program.

Elnyert támogatás összege kb. 200 000- Ft.

Az Akadémián használt valamennyi szoftver utólagos licencjogának rendezése valósult meg ezzel a támogatással.

2148. sz. projekt. Integrált számítógépes könyvtári rendszer kialakítása.

Elnyert támogatás: 3 250 000- Ft

A támogatás lehetővé teszi egy nagyteljesítményű központi gép beszerzését és a TINLIB könyvtári rendszer telepítését. Ezzel a Theológia teljes könyvtári anyaga számítógéppel feldolgozható.

Győri István

Képek

10. Mozdulat – az 1995. évi focibajnokság döntőjének egyik pillanata.
- 11-12. Theológus diákokból alakult színjátszó csoport egy XVII. századi magyar betlehemes játékot ad elő. 1993.
13. A visszakapott Kisinternátus helyreállítási munkálatai. 1996.
14. A Theológia vegyeskarának évváró hangversenye. 1994.
15. Az Amerikai Egyesült Államokba készülő, a theológiai és a gimnáziumi énekkarból alakult Kollégiumi Kórus bemutató hangversenye. 1995.
16. Az első lelkészképesítő vizsga egyik pillanata. 1996.
17. Győri István dékán ismerteti a lelkészképesítő vizsga eredményeit. 1996.
18. „Tájkép csata után” – vizsgáztatók és vizsgázók. Az első lelkészképesítő vizsga után készült csoportkép. 1996.
19. Kovács Zoltán lekipásztor, a „Szibériai alapítvány” életrehívója, a Theológia gyémántdiplomása theológusok körében. 1996.
20. Az 1994. évi Coetus résztvevői.

10. Movement - a moment from the 1995 football championship finals
- 11.-12. A drama group made up of theological students perform a 17th century rendition of the "Bethlehem Story"
13. The renovation work of the returned Kisinternátus, 1996.
14. The Seminary's choir singing at the school's closing ceremony, 1994.
15. A concert previewing the works of the choir which would be sung on a North American tour in 1995. The choir was made up of students from the Seminary and the Gimnazium.
16. A moment from the first qualifying exam, 1996.
17. Rev. István Győri, the dean of the Seminary, announces the results of the first qualifying exam.
18. "Scene after the battle" - the examiners and examinees. This group picture was taken after the first qualifying exam, 1996.
19. Rev. Zoltán Kovács, the founder of the "Siberian Foundation" and the holder of the Seminary's "Diamond Diploma" is surrounded by theologians, 1996.
20. The participants of the 1994 Coetus.

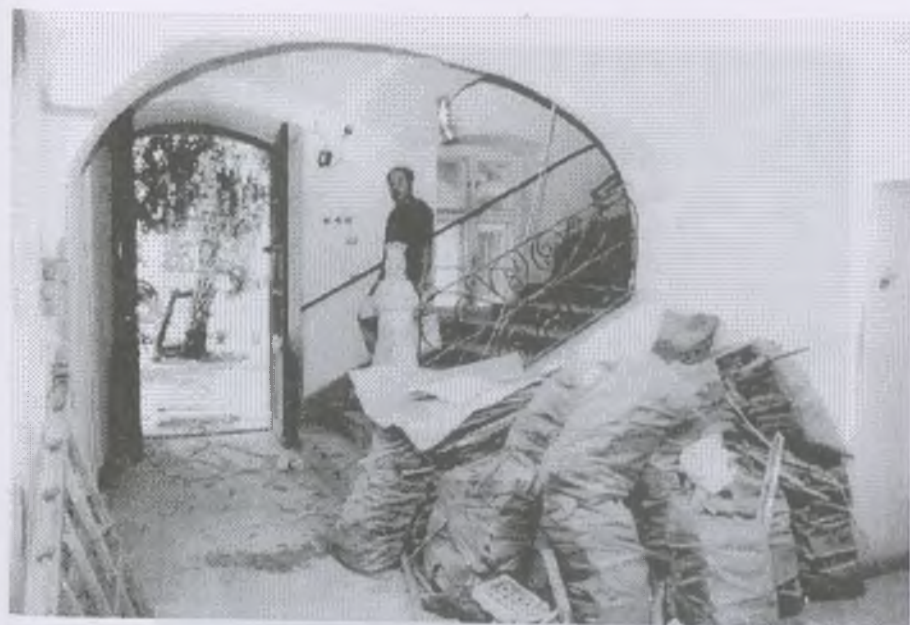
10. kép

11. kép

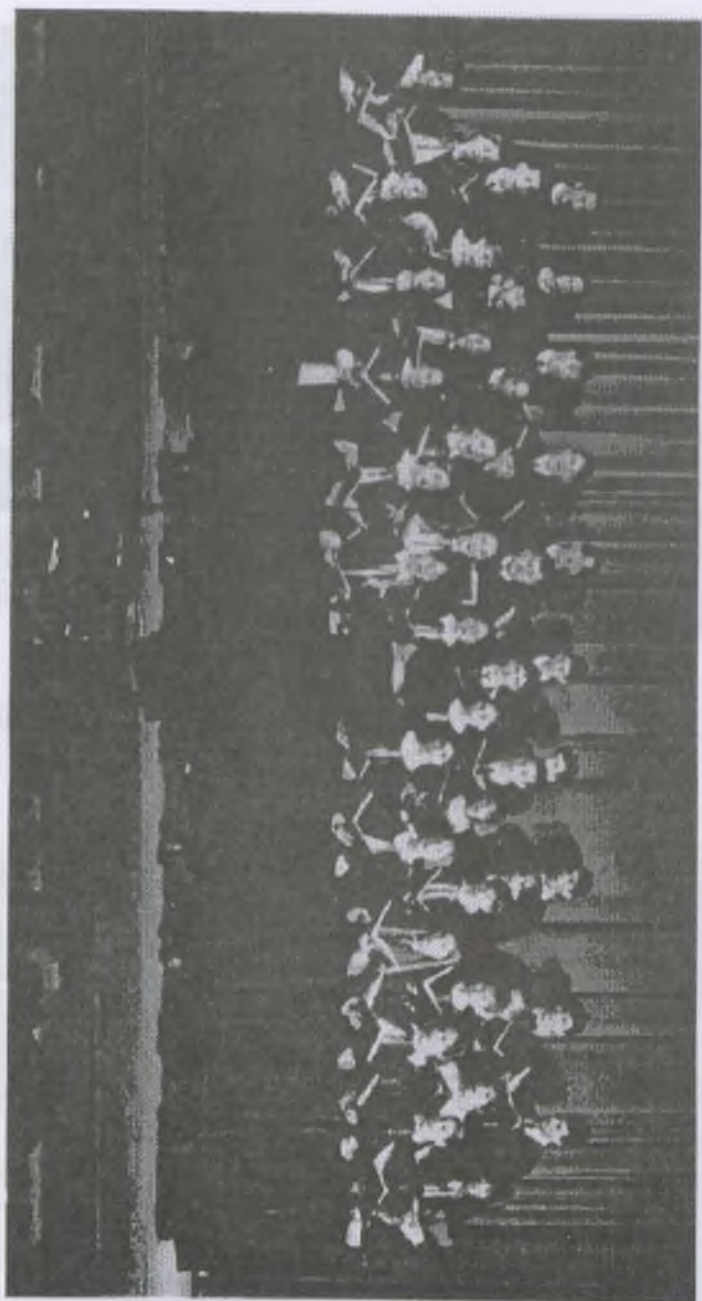
12. kép

13. kép

14. kép

15. kép

16. kép

17. kép

18. kép

19. kép

20. kép

Az Akadémia polgárai

Tanszékvezető professzorok

Dr. Barcza József

Kunszentmártonban született 1932. július 22.-én, ahol édesapja akkor - később Dögén - református lelkipásztor volt. Középiskolába Sárospatakon járt az 1945/46-os tanév kivételével, amit Svájcban töltött. 1951-ben érettségizett, és a helyi Theológiára iratkozott be, de az már nem nyílhatott meg. Tanulmányait ezért Debrecenben végezte. /Dr. Török István tanítványai közé tartozott./ Első lelkészképesítő vizsgáját 1956-ban tette le. Segédlelkészi évében Dögén szolgált, ezt követően a Sárospataki Tudományos Gyűjtemények Nagykönyvtárába került. /Megnősült. Felesége, Szilágyi Katalin, teológiát végzett és ott dolgozott. Négy gyermekük született./

Az edelényi gyülekezet meghívását 1966-ban fogadta el, amelynek 1975-ig volt lelkipásztora. Időközben megalakult a Magyarországi Református Egyház Doktorainak Kollégiuma. Főtitkára, Dr. Makkai László ragaszkodott ahhoz, hogy annak egyháztörténeti jellegű kutatóintézete, tudományos főmunkatársa pedig Barcza József legyen. Ezért családjával 1975-ben Debrecenbe költözött.

Első kiadásban 1980-ban megjelent „Bethlen Gábor, a református fejedelem” c. könyve doktori disszertációja is volt. Doktori címet és kutatóprofesszori megbízatást 1981-ben kapott.

Tanulmányai különböző folyóiratokban /Magyar Könyvszemle, Theológiai Szemle, Confessio, stb./ és gyűjteményes kötetekben /pl. Tanulmányok Rákospalota és Pestújhely történetéből. Bp. 1974., Tanulmányok Erdély történetéből. Debrecen, 1988/ jelentek meg. Tizenkét könyvet szerkesztett, közöttük a Sárospataki és a Debreceni Református Kollégium monográfiáját /1981, 1988/, a Magyar Reformátusok II. Világtalálkozója alkalmából pedig egy kapcsolódó körképet és emlékkönyvet /1991, 1991/.

1994-től a Sárospataki Református Theológiai Akadémián az egyháztörténeti tanszék vezetője.

Dr. Benke György

Hejőpapiban , lelkészcsaládban született, 1931-ben.

A Sárospataki Református Gimnáziumban érettségizett és teológiai tanulmányait is Sárospatakon kezdte 1950-ben, és Debrecenben fejezte be 1955-ben. Glasgowban ösztöndíjasként tanult egy évig 1957 és 58 között. Sárospatakon először gyülekezeti segédlelkészként, majd püspökititkári minőségben Darányi Lajos mellett szolgált. Azután /1964-1972/ Sajóvelezden gyülekezeti lelkipásztor, majd Mezőkövesden /1972 - 1988/. Innen Sárospatakra kerül és a Tudományos Gyűjtemények igazgatójaként dolgozik /1983 - 1986/, majd a Miskolc-Tetemvár gyülekezet lelkipásztora /1986 - 1996/. 1996 szeptemberétől a Sárospataki Theológián a gyakorlati teológia tanára.

Felesége Király Ildikó, 5 gyermekük van.

Könyvei, tanulmányai és cikkei a teológiai tudományok különböző területeiről jelentek meg. 1996 májusában a Withefield Theological Seminary / USA, Flo./ tiszteletbeli teológiai doktori fokozattal tüntette ki. A Tiszáninneri Református Egyházkerület főjegyzője.

Börzsönyi József

Kúnhegyen született 1943. február 25-én lelkipásztori családban. Bojton, Sárándon és Tyukodon nevelkedett. A Debreceni Református Gimnáziumban érettségizett 1961-ben. Theológiai tanulmányokat folytatott Debrecenben, Utrechtben és Baselben. Lelkeszi oklevelet szerzett 1968-ban.

Lelkipásztorként szolgált Kislétán és Tolcsván, 1976-tól pedig a szerencsi gyülekezet lelkipásztora. Három évig volt a Tiszántúli Református Tudományos Gyűjtemények munkatársa, majd több éven át lelkipásztori szolgálat mellett a Tiszáninneri Református Tudományos Gyűjtemények munkatársa. Ennek a munkásságának a gyümölcseként jelent meg a Tiszáninneri Református Egyházkerület Nagykönyvtárának /Sárospatak / kéziratkatalógusa - 1850 előtti kéziratok -, az Országos Széchényi Könyvtár kiadásában, 1986-ban.

Theológiai munkálkodása az utrechti ösztöndíj idején kezdődött, A.R. Hulst professzor javaslatára "Vallás és jog viszonya az Ószövetségben" témával kezdett foglalkozni. Ószövetségi munkacsoportban foglal-

kozott bibliai héber grammatikával. Mintegy kilencven szócikke jelent meg a Keresztyén Bibliai Lexikonban.

Jelenleg a Zempléni Református Egyházmegye megbízott esperese, zsinati tag. A Sárospataki Theológián 1991-től végzi a héber nyelv és ószövetségi tárgyak oktatását. Felesége Szabolcsy Marianna lelkész. Öt gyermekük van.

Győri István

Theológiai tanulmányait a debreceni Református Theológiai Akadémián folytatta. Varga Zsigmond tanítványaként elsősorban az újszövetségi tárgyakkal foglalkozott behatóan. 1977-től a sárospataki Tudományos Gyűjteményekben exmittált hallgatóként könyvtárosi munkát végzett, majd 1978-tól gyülekezeti szolgálatot Tolcsván. 1979-től erdőbényei segédlelkész, majd megválasztott lelkész. 1979-ben kötött házasságot Balázs Ibolya lelkésznel, akivel közösen gondozták az erdőbényei és a simai gyülekezetet, majd éveken keresztül a tolcsvai és a szegilongi gyülekezeteket is, valamint a helybeli szeretetotthon vezetésében is részt vesznek.

1982/83-ban ösztöndíjasként posztgraduális tanulmányokat folytatott a németországi münsteri egyetemen és a hozzá kapcsolódó Újszövetségi Szövegkutató Intézetben.

1983 óta részt vesz a DC újszövetségi szekciójának munkájában.

1991-től gyülekezeti munkája mellett a Sárospataki Theológiai Akadémia megbízott tanára, 1992 óta rendes tanárként az újszövetségi tan-szék vezetője és az Akadémia dékánja.

Publikációi

- Az úrvacsora szereztetési igéje az újabb exegetikai irodalom-ban Theol. Szemle 1979. 4. 211-216. o.
- Gy. I. - Hörcsik Richárd - Szilvási József: Ungarische Barth-Bibliographie, Budapest, 1985. 92.o.
- Krisztus feltámadásának ereje - az egyház erőtlensége (lelkészértekezleti tanulmányi anyag)
Ref. Egyház. 1990. XII. 2.sz. 29-32. o.

- Hogy keressék Uram a Te nevedet. - Igetanulmány Zsolt 83,14. Ref. Egyház 1992. XLIV. 12.sz. 270-271. o.
- "Boldog ember az..." - Igetanulmány. Zsolt 84,13 Ref. Egyház 1992. XLIV. 12.sz. 271-272.o.
- Mit Weisheit auf dem richtigen Weg - Die ungarische reformierte Kirche zwischen Tradition und Erneuerung. Glaube in der zweiten Welt 1994. 22. Jahrgang Nr.9.S. 27-30.
- A szabadság ára - Igetanulmány. Máté 17, 22-27. Ref. Egyház 1994. XLVI. 1. sz. 5-6. o.
- Publicisztikai jellegű írások, összesen kb. 15 a Kálvin Kalendáriumban, a Sárospataki Református Lapokban, a Reformátusok Lapjában

Dr. Mészáros István

Bodroghözben, Pácinban született 1929-ben. Szülei és nagyszülei hitte, a szülőfalu akkori kegyessége nemcsak gyermekora lelkivilágát, hanem későbbi döntéseit is meghatározta. 1939-ben, tehát tíz éves korában került a sárospataki református gimnáziumba, ott érettségizett 1947-ben. E nyolc év történeti eseményei, az életkor szerint korai kemény tapasztalatok megedzették, az emberi élet és a történelem kapcsolatát illetően mélyebb gondolkodásra készítették. 1947-ben iratkozott be a Sárospataki Theológiai Akadémiára, szinte egy időben azokkal a politikai változásokkal, amelyek a következő évtizedeket beárnyékolták és meghatározták. Theológus éve alatt tudatosan felkészült a jövőre kemény kihívásaira, mert az akkori professzorok mind hitben és eszmeileg, mind theológiailag nagyon igényesen készítették fel a hallgatókat.

Ismeretes, hogy 1951-ben az akkori állam diktátuma szerint a Sárospataki Theológia működése megszűnt, így a theológiai tanulmányait Debrecenben fejezte be. Ennek az egy évnek is sok tanulsága és haszna volt. Négy év alatt nyolc helyen volt segédlelkész, ezek az évek a szolgálatra való felkészülésben kimondhatatlan hasznot jelentettek számára. Az élő hagyományok és a háború utáni ébredés következtében ezek a gyülekezetek lelki családként, őt mindenütt szeretettel befogadó testvéri közösségként élnek emlékezetében.

1956. október 14-én iktatták be a kisgyőri gyülekezet lelkipásztori tisztébe, ebben a gyülekezetben 29 évig szolgált. Ezt tekinti élete legszebb korszakának, mivel Kisgyőrben élő gyülekezetet talált. Ezen idő alatt igen intenzív teológiai munkát is végzett. A Szentírás magyarázatának elvi, tehát hermeneutikai kérdései foglalkoztatták. Az ötvenes években Bultmann hermeneutikája eleven kérdés volt a teológia területén, mely sok vitát is eredményezett. Viszont éppen e vitatott témakörben tisztázódtak előtte a bibliai hermeneutika alapkérdései. Egyházi folyóiratokban cikkei is jelentek meg e témával kapcsolatosan. Jóllehet 1964-ben már jelentkezett szabályszerűen a doktori fokozat megszerzésére, de az akkori idők ismert körülményei miatt csak 1977-ben szerzett doktori fokozatot. Disszertációjának címe: „Kijelentés és történelem hermeneutikai kapcsolatának kérdései”. Ebben feldolgozta a hermeneutika akkor legfrissebb kérdéseit is.

Hitvallása, hogy a teológiai fáradozás célja a legigényesebb tudományos szinten is az Isten igéjének a szolgálata, tehát erre a szolgálatra való felkészítés. A teológiának mint tudománynak e cél szolgálatában van a sajátossága és más tudományok mellett, vagy néha azokkal szemben az autonómiája.

Dr. Nagy Antal Mihály

1930-ban született Hajdúnánáson gazdálkodó családban. Középiskolai tanulmányait Hajdúnánáson kezdte, majd Budapesten a Lónyai Református Gimnáziumban fejezte be. A Debreceni Református Theológiai Akadémián szerzett lelkészi oklevelet, kitűnő minősítéssel.

Segédlelkészi szolgálatát Miskolcon, a tetemvári gyülekezetben kezdte, majd tanársegéd volt a Debreceni Református Theológiai Akadémia vallástörténeti tanszékén Dr. Pákozdy László Márton professzor mellett. Lelkipásztorként a beregdaróci, magyarhomorogi, bagaméri és a makó-újvárosi gyülekezetekben szolgált. A Csongrádi Református Egyházmegye diakóniai, missziói és tanulmányi előadója, valamint jegyzője, és tanácsadója majd a Tiszántúli Református Egyházkerület missziói előadója és a Magyar Református Missziói Szövetség elnöke. Több éve a Doktorok Kollégiuma vallástörténeti Szekciójának az elnöke. A Sárospataki Református Kollégium Theológiai Akadémiája kiadványai-

nak, a Sárospataki Füzetek Új Sorozatának és a Sárospataki Református Kollégium Theológiai Akadémiája Évkönyveinek felelős főszerkesztője és kiadója.

1980-ban doktorált az ószövetségi tudományokból. Nős, felesége is lelkész. Két gyermekük van. Az idősebb oboa művész-tanár, a fiatalabb a Sárospataki Theológiai Akadémia hallgatója.

1992 szeptemberétől a vallástörténeti és missziói tanszék tanszékvezető professzora. 1993 őszétől Sárospatakon él családjával együtt.

Publikációk:

Könyvek

Örök szövetség. Válogatott tanulmányok a zsidóság és keresztyénség kapcsolatának témaköréből. Kálvin János Kiadó, 1995.

Bibliai régiségtan. Sárospatak, 1995.

Bibliai hermeneutika. Sárospatak, 1996.

Örök szövetség. A zsidókérdés a Biblia fényében. Sárospatak, 1996.

Az "Örök szövetség. Válogatott tanulmányok a zsidóság és a keresztyénség kapcsolatának témaköréből" című tanulmány a " Keresztyén-Zsidó Társaság Emlékplakett 1995 " kitüntetésben részesült.

Gyűjteményes kötetekben

Sámuel első könyvének magyarázata. Jubileumi Kommentár. 1970. 1995.

Hogyan prédikáljunk az Ószövetség igéi alapján? Izráel története. "Hirdesd az Igét." Igehirdetők kézikönyve. 1980.

Keresztyén Bibliai Lexikon. (328 szócikk.)

A római küldetés. A Makói Keresztény Értelmiségi Szövetség Füzetei. 13. 1993.

Bibliaolvasó Kalauz. (Kijelölt részek.)

Folyóiratokban, újságokban

A börtön a Deuteronomiumban. Theológiai Szemle.

A misszió gondolata az Ószövetségben. Th. Sz.

A misszió bibliai szempontjai. Th. Sz. 1991.

Az Ige és a Szentlélek. Th. Sz.

Reformáció tegnap és ma. Református Szemle. 1995. 4.

Krisztus feltámadásának öröme. Református Egyház.

Igetanulmányok a Református Egyházban és a Reformátusok Lapjában, 50 felett.

Lelkészi gyűléseken, konferenciákon, bibliaiskolákon, ünnepélyeken, a Doktorok Kollégiuma szekcióülésein elhangzott előadások, tanulmányok

Az 1Sám 16:1-18:5 szövegkritikai és exegetikai elemzése.

Jónás könyve. (Exegetikai feldolgozás, díjazott pályamű.) 1963.

Hóseás. (Exegetikai feldolgozás.)

Amit a Bibliáról tudni kell. (Három előadás a Bibliáról, berekfürdői konferencián.)

Az ószövetségi teológiai tudomány mai állása.

Theológiai megújulásunk alapkérdései.

Az ó- és újszövetségi hermeneutika főbb alapelvei.

Az ószövetségi hermeneutikai irodalom az utóbbi évtizedekben.

Az írásmagyarázás mai irányai.

Eduard König és Otto Procksch ószövetségi teológiájának értékelése.

A műfajkutatás eredményeinek hermeneutikai értéke.

Dániel könyve hetedik fejezete bibliai teológiai szempontból.

Kísértéseink. 3 bibliatanulmány a Mt 4:1-11 alapján.

Hóseás 11:1-7. Exegetikai tanulmány.

Mk 12:13-13:1-37. Exegetikai tanulmány.

Zsolt 48:1-15. Exegetikai tanulmány.

A Gen 17. exegézise. Exegetikai tanulmány.

Az Ószövetség és Jézus Krisztus.

Messiási textusok az Ószövetségben.

Kiválasztás az Ószövetségben.

A vének tiszte és funkciója az Ószövetségben.

A próféta-ság kérdése. (Története, lényege, kihunyása, az Újszövetségben.)

A próféták és a történelmi helyzet.

Az Ószövetség bizonyágtétele a halál utáni életről és a feltámadásról.

"Építő irodalom" az intertestamentális korban. (Judit, Tobit, az Eszter könyve kiegészítései.)

A zsidókérdés.

Az "Ígéret földjének" jelentősége Izrael hitében.

Ige és Lélek.

A legszebb még ezután jön. Előadás a keresztyén reménységről.

A testtlétel titka és csodája. Karácsony homiletikuma.

Krisztus feltámadásának öröme, mint a keresztyén élet és szolgálat alapja.

Húsvétra készülni - húsvétban élni.

Krisztus mennybemenetele és pünkösöd homiletikuma.

Bethlen Gábor - a református fejedelem.

Szirbik Miklós (1781-1991). A tudós lelkipásztor.

István király életműve.

Karl Barth élete, munkássága és öröksége.

Az "elmaradt parúzia" kérdése és megoldása a páli levelekben.

Hit és hitetlenség.

Misszió az Ószövetségben.

A Szentlélek és az egyház missziója.

Az evangélizáció és a misszió bibliai alapjai.

Missziói szempontok a megújulási törekvésekben.

Az imádság jelentősége az evangélizációban és a misszióban.

Az evangélizációs igehirdetés dogmatikai kérdései.

Ami előttem van. A Magyar Református Missziói Szövetség célkitűzései.

Ifjúság a bibliaórákon.

A pogányság problémája Pál apostol leveleiben. Az általános és a különös kijelentés.

A biblián kívüli népek megváltás váradalma (öt előadás).

Az asszony magva és a kígyó magva.

Hit és tudomány.

Dr. Frank Sawyer

1946-ban született Victoriában, Kanada nyugati partján. Felesége Aria Bijl, négy gyermekük van. 1967 és 1971 között filozófiát tanult a Calvin College - ban (Grand Rapids, MI). Majd teológiai tanulmányokat folytatott Hollandiában a Theological University-n Kampenben 1971 és 1977 között. Ezután Zoetermeer-ben szolgált lelkipásztorként 1977-től 1980-ig. 1980-ban doktori dolgozata elkészítéséhez megkezdte a kutatást. 1982-ben családjával együtt Costa Rica-ba utazott, hogy spanyolul tanuljon. Később Puerto Rico-ban szolgált. 1986-tól 1990-ig a Seminario Teologico Reformado Abierto (Tegucigalpa, Honduras) igazgatója volt. Doktori tanulmányát 1992-ben fejezte be, majd Sárospatakon kezdett el tanítani.

Publikációi

The Poor Are Many - Political ethics in the Social Encyclicals
Christian Democracy, and Liberation Theology in Latin America (KOK,
Kampen, 1992)

La fe y la politica - Una orientación cristiana hacia un testimonio
politico, (Honduras, 1993)

Rövid cikkek az alábbi újságokban:

Sárospataki Református Lapok (Miskolc)

Missionary Monthly (USA)

Christian Courier (CANADA)

Előkészületben: a Kihívások és Konfliktusok című anyag magyar fordítása

Dr. Szabó Lajos

Losoncon született, a középiskolát Sárospatakon végezte, 1926-ban érettségizett. Teológiai tanulmányait is Sárospatakon folytatta 1928-1930 között. 1930-ban tett első, 1932-ben második lelkészképesítő vizsgát, s szerzett lelkési oklevelet. 1930-1933 között putnoki segédlelkész. 1933-tól 1938-ig bodroghközi missziói lelkész Józsefmajor - Tiszacsermely központtal, ahol szolgálati ideje alatt templom is épült. 1938-1942 között az Országos Református Szeretetszövetség lelkésze. Közben 1939-től Hajdú vármegye szociális előadója. 1940-ben Debrecenben a Tisza István Tu-

dományegyetem Hittudományi Karán egyháztörténetből doktorált. 1941. december 16-án teológiai magántanárrá habilitálta a pataki Theológiai Akadémia. 1942-1945-ig Kassán, 1945-1987 között Taktaszadán volt lelkipásztor. Az 1950/51. tanév mindkét szemeszterén a Sárospataki Református Theológiai Akadémia egyháztörténeti tanszékén a magyar protestáns egyháztörténet előadója volt. Amikor a sárospataki Kollégium Theológiai Akadémiája újraindult, a folytonosságot is dokumentálandó, az Egyházkerületi Közgyűlés megbízta az egyháztörténeti tanszék vezetésével. Innen 1994-ben vonult nyugdíjba. Életének 88. esztendejében ment el a minden élők útján.

Szabó Lajos Istentől kapott táalentomai között egyebek mellett ott találjuk jó tollát, írói vénáját, amelyet élete végéig kamatoztatott. Első írásai teológus korában, az Ifjúsági Közlönyben jelentek meg, majd zömmel egyházi lapokban magyar történeti és egyháztörténeti tárgyú novellái voltak kedvelt olvasmányai a „Keresztyén Család” és a „Református Jövő” olvasóinak. Ez utóbbi két évfolyama folytatásokban közölte „Szép dolog meghalni” című regényét, amelynek főhőse Kabai Márton mártírelkipásztor. Később „Az Út” illetve a „Reformátusok lapja” hozta elbeszéléseit. Missziói lelkész korában a Jehova-tanúi szektáról írt ismertető füzeteket. Egyháztörténeti kisebb-nagyobb művei tudományos folyóiratokban, de önállóan is megjelentek. Tudományos munkásságának másik területe a helytörténet és a magyar szellemi néprajz. Ezeket különösen élete utolsó két évtizedében művelte. Több kéziratát őrzi a Tudományos Gyűjtemények Nagykönyvtárának Kézirattára és őrzik örökösei. Reméljük, valamelyik tanítványa a közeljövőben elkészíti életművének részletes bibliográfiáját.

Dr. Szőnyi György

Szegeden született 1924. július 30-án. A budapesti Toldy Gimnáziumban szerzett jeles érettségi után tanulmányait a Budapesti Központi Egyetem jogi és államtudományi karán, majd a frankfurti Johann Wolfgang Goethe Egyetem jogi és közgazdasági karán folytatta. Katonai szolgálata és hadifogsága után missziói elhívásának engedve gyógyszerész-technikusi képesítést szerzett. Theológiai tanulmányait a Budapesti Református Theológiai Akadémián folytatta, ahol 1955-56. tanévben az

egyháztörténeti és egyházjogi tanszék megbízott helyettes tanára. Gyülekezeti lelkipászor Nagykinizsen, Sajóvelezden, Miskolctapolcán, Szirmán és Diósgyörgyben. Doktori fokozatot szerzett gyakorlati teológiai tárgykörből *summa cum laude* minősítéssel a Debreceni Theológiai Akadémián. Huszonöt éven át a lelkésztovábbképzésben szolgált mint tanulmányi előadó. A magyar református gyülekezeti istentiszteletről és hymnológiáról megjelent kötetein kívül számos publikációja jelent meg, a Zürichi Zwingli-Bibliográfia öt publikációját tartalmazza, mint reformációkutató közleményt. A városmissziói konferenciákon Potsdamban, Párizsban és Tokióban, Princetonban egyházunkat képviselte. Akadémiánkon 1996. augusztus 31-ig a gyakorlati teológia tanszék vezető professzora.

Felesége Gyülvézi Magdolna gimnáziumi tanár. Tamás fia böcsi, felesége, Tünde berzéki lelkipászor. András fia élelmiszeripari mérnök, presbiter, felesége, Anikó óvónő, református tanítónő, unokái : Márta, Bence Szabolcs és András György. Édesapja Szőnyi Sándor a miskolci tankerület főigazgatója, a magyar belmisszióban és református nevelésben országos megbecsüléssel folytatta munkásságát.

Publikációk:

Felkészülés az igehirdetésre I-II.

Felkészülés az istentiszteletre. Sp. 1994. 48 1.

A mi segítségünk. Sp. 1994. 28 1.

Isten vele, professzor úr! Dr. Újszászi Kálmán 1994. május 24.

Könyvek- jóbarátok. / Új szerzemények/ Sp. RL. 1994.

Egyetemes egyháztörténet áttekintő táblázatokban. Táblarajzok. Miskolc, 1992.

Fiatal szülők katekézise. Thsz. 1995.

Egy katonai imádságoskönyv. RE. 1995.

Úrvacsoraosztás Tiszáninnen. SPRL. 1995. /3/

Jézus története és személye. SPRL. 1996. 2.

Szenci Molnár Albert életműve. SPRL. 1996. 2.

E. Stauffer: Jézus története és személye. (fordítás) Miskolc, 1996. 184 l.
A Waldorf pedagógiáról. Keresztyén Nevelés 1995.
Recenziók, közlemények. RE. Thsz., SPRL., Vakok Világa. Déli Hírlap,
Észak-Magyarország.

D. Dr. Újszászy Kálmán

1902. december 13-án született Budapesten. A Markó utcai Állami Királyi Katolikus Gimnáziumban érettségizett 1921-ben. Egy Tahiban rendezett diákkonferencián ismerkedett meg néhány pataki theológussal - Vincze Károly, Szabó Zoltán, Zsíros József - s ez az ismeretség, valamint a szülői házban nyert hatások arra indították, hogy ne a korábban tervezett tanári pályát válassza, hanem a pataki theológiát. Theológusként igen aktív ifjúsági- és cserkész munkát végzett. Az Akadémia szeniora lett, majd ösztöndíjasként tanult tovább Glasgowban és Bázelen. Peregrinációja meghatározó élmények és barátságok születésének ideje is volt: Barth Károly, Brunner Emil, Thurneysen Eduárd theológiája későbbi gondolkodását éppúgy meghatározta, mint a László Dezsővel és Imre Lajossal szövődött baráti-testvéri kapcsolat. A negyedik evangélista személyével kapcsolatos kutatások elősegítésére elnyerte 1928-29-ben az USA tudományos életében akkor jelentős szerepet játszó Oberlin College Athénba szóló ösztöndíját. 1929 őszétől a sárospataki Tanítóképző Intézet vallásstanárává nevezték ki. 1930-ban a pataki Theológiai Akadémia a János evangélistával foglalkozó tanulmánya alapján magántanárrá habilitálta, 1932-ben pedig a debreceni egyetemen filozófiai doktorságot szerzett. 1931-től theológiai tanárként működött Sárospatakon. Ezekben az években kezdte meg a kor társadalmi és gazdasági életét, problémáit kutató, faluszeminárium néven ismert munkát, mely az Akadémia 1951-ben történt erőszakos bezárásáig működött, jelentős adatanyagot hagyva maga után. Ebből szerveződött később az "Adattár". 1939-ben a szegedi egyetemen egyetemi magántanárságot szerzett.

1942-43-ban theológiai igazgatói, majd 1946-ig közigazgatói tisztelet töltött be. Ebben az időben kapta a főkönyvtárosi kinevezést, ami a Nagykönyvtár vezetésének a feladatával járt. A Nagykönyvtárat a Főiskola tudományos táraival egyesítette, így jött létre az egyes iskolai ágaktól független Főiskolai Tudományos Gyűjtemények. Az államosítások során s a

Theológiai Akadémia megszüntetése idején ez a gyűjtemény mint nem oktatásinak, hanem közművelődésének minősített intézmény, nem került államosításra. Ennek az intézménynek a vezetőjeként, majd nyugállományban is munkatársaként, majd az újra megnyílt Theológiai Akadémián a filozófia professzoraként dolgozott élete utolsó pillanataig.

Az egyházi közéletben is aktívan részt vett. Előbb a Zempléni Egyházmegye gondnokává, majd 1965-ben a Tiszáninneni Egyházkerület főgondnokává választották, mely szolgálatban 25 éven keresztül járt. Közel egy évtizedig a magyar református műemléki munkában is tevékenykedett. A Református Gyűjteményi Tanácsnak előbb előadója, majd elnöke lett. Igen jelentős az amerikai magyar reformátusok között végzett szolgálata is.

1994. április 24-én hunyt el.

Lelki nevelők

Berényi József

1918-ban született Dunaszentgyörgyön, szegény parasztszülők negyedik gyermekeként. Középiskolai tanulmányait Budapesten, a Theológiát állami ösztöndíja miatt a Debreceni Tisza István Tudományegyetem Hittudományi Karán végezte. Egy évig kollégiumi szénior. Egy évig nagytemplomi segédlelkész Révész Imre püspök mellett. 1945-től a Debrecen Mester utcai gyülekezetben h. lelkész, majd lelkipásztor. 1958-ban rendőrségi segédlettel eltávolítják Debrecenből Bojtra, mert tevékenyen részt vesz az evangélizációs szolgálatokban. A debreceni gyülekezet ébredési központtá válik.

1988-ban - kérése nélkül - rehabilitálják, de nem foglalja el álláshelyét, mert az ott szolgálót mozdítani kellett volna. Nyugdíjazását kéri. Két évig ismét az evangéliumi szolgálatban járja az országot, évenként 20 - 25 gyülekezetben.

1991-ben elfogadja a pataki hívást, mint lelkigondozó (spirituális). Annál is inkább, mert akkor még egyetlen helyben lakó tanár sem volt Patakon. A következő évtől kezdve homiletikai gyakorlatokat is vezet, összesen három évfolyamon.

1952-ig egyházi lapjainkban cikkei jelennek meg. Egyik tanulmánya az Uniós törekvésekről szól. Az utóbbi években nem publikált.

ifj. Karcza Sándor

Berettyóújfaluban született. Általános iskolai tanulmányait Körszegapátiban végezte. A Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában érettségizett 1985-ben. Ugyanabban az évben felvételt nyert a Debreceni Református Theológiai Akadémiára, amit 1 év (katonai szolgálat) megszakítással 1991-ben fejezett be. Segédlelkészi évét a Debreceni Református Gimnázium Fiúinternátusában mint nevelőtanár-lelkigondozó töltötte el, majd 1992 szeptemberében második lelkészképesítő vizsgát tett.

1992 decemberében Debrecenben szentelték református lelkipásztorrá. 1993 márciusától fél éves amerikai ösztöndíjat kapott, amit a Louisville-i Presbiteriánus szemináriumban és a Missouri államban lévő presbiteriánus gyülekezetekben töltött el. Hazaérkezése után hívta meg Akadémiánk, ahol azóta is dolgozik.

1994 és 1995 őszen pataki teológusok egy csoportja az ő vezetésével vett részt Hollandiában, a kampeni református Theológia által szervezett angol nyelvű I.R.T.T. (Institute for Reformed Theological Training) kurzuson. Akadémiánkon az 1996-os tanév végéig ő látta el lelkigondozó-nevelőtanárként a szeniori és esküdtfelügyelői teendőkkel összefüggő szervezési feladatokat. 1996 szeptemberétől az Akadémia könyvtárosa.

Dr. Nagy Antalné Kulcsár Erzsébet

Miskolcon született polgári családban. Középiskolai tanulmányait Miskolcon végezte, majd a Debreceni Református Theológiai Akadémián szerzett lelkészi oklevelet kitűnő eredménnyel. Segédlelkészként szolgált a beregdaróci, magyarhomorogi és a bagaméri gyülekezetekben. A makóújívárosi gyülekezetben megválasztott második lelkészként szolgált. 1956-ban házasságot kötött Nagy Antal Mihály lelkésszel. Két gyermekük van.

Részt vett a Jubileumi Kommentár készítésében / Sámuel második könyvének magyarázata /. A Csongrádi Református Egyházmegye katechétikai előadója volt. Jelenleg a Sárospataki Református Theológiai Akadémia nőhallgatóinak a lelkigondozója s internátusuk felügyelője.

Tiszteletbeli tanáraink

Csőri István

1916-ban született Megyaszón földműves családból. A másutt végzett iskolái és kezdeti munkálkodása mind arra készítette elő, hogy majd hazatérve szolgálja Isten ígéjével gyülekezetét, és szorgalmas helytörténeti munkálkodásával, adatgyűjtéseivel munkálkodjon szülőfalujáért.

Tanítója javaslatára és ösztönzésére jön elemi iskolája után Sárospatakra a gimnáziumba. Itt érettségizik. A 8 év gimnázium után a Theológia hallgatója.

A Theológia elvégzése után egy évig az Angol Internátusban felügyelő. Ezután Kassán tábori lelkészi tanfolyamot végez, majd Mezőcsátra kerül segédlelkésznek. Onnan Miskolcra helyezik, ahol kórházlelkészi munkát végez. A háború alatt tábori lelkész 1 évig, 2 évet tölt orosz hadifogságban. Hazajőve a Miskolc-Avasi gyülekezetbe kerül. Onnan választja meg szülőfaluja gyülekezeté lelkipásztorának 1948-ban, és nyugdíjba meneteléig ott szolgál, 1992-ig.

Mint megyaszói lelkipásztor helytörténeti kutatásokat végez és egy-más után jelennek meg dolgozatai lelkipásztor elődjeiről, a helyi énekkarról, és falubeli emberekről.

Denke Gergely

Ösi református faluban, Dömösdön született, az ellenreformáció során Baranyából hitük miatt elüldözött családok leszármazottjaként. A vasárnapi iskola, a Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) és a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria szövetsége (SDG) készítette fel a felnőtt keresztyénségre. A református diákmozgalom, különösen is azok konferenciái érlelték meg benne e hitből fakadó nemzeti közéleti elkötelezettségét.

Előbb az Eötvös Lóránt Tudományegyetemen, majd a Budapesti Református Theológiai Akadémián szerzett diplomát. Négy különböző városi gyülekezetben volt segédlelkész, majd pedig 34 év óta a Bükk és Mátra közötti 50 település, református szórványainak gondozását végzi egri lakóhelyéről.

Az egyháztörténettel való foglalkozáshoz vallástanárától kapott indítást. Megírta a Soli Deo Gloria Szövetség történetét. Tagja az Egyház-

kerület egyháztörténeti munkaközösségének, a Doktorok Kollégiuma, egyháztörténeti szekciójának. Újra bekapcsolódott tanácsadóként, vezetőként az újralakult Soli Deo Gloria Diákmozgalom munkájába. A "Lelkészegyesület" című lap szerkesztője.

Galuska Imre

1919-ben született Zemplén legdélibb falujában, Kesznyétenben. A gimnáziumot és a teológiát Sárospatakon végezte. A teológusok templomépítő táborainak állandó résztvevője volt. Kassán tábori lelkész tanfolyamot végzett. A front falujában érte, ahonnan a lelkipásztor elmenekült és ő végezte a lelkészi szolgálatokat, különösen a temetéseket. A háború után, nem sokkal esedékes lelkészválasztáson őt választotta meg a falu, őt, "aki együtt szenvedett velük." Az együttszenvedés a háború után sem szűnt meg. Együtt volt faluja népével a beadásokban, épületek, köztük a parókia kiigényelése elszenvedésében, az iskolai hitoktatás fenntartásáért való egyoldalú harcokban.

Helytörténeti, vallásszociológiai és nyelvészeti munkálkodásához az anyagot falujából merítette. Papi dolgozatának címe: *Kesznyéten vallásrajza*. Sok előadást tartott országos néprajzi találkozókön, sok nyertes pályamunkát írt, sok szakelőadást tartott egyházmegyei gyűléseken, a doktorok kollégiumában és szakkonferenciákon. Az egyháztörténeti szakcsoportból kinövő néprajzi szekció vezetője lett. Több mint húsz dolgozata jelent meg nyomtatásban, köztük két könyv és két különnyomat. Még több dolgozata van kéziratban és néhány mindmáig készül. Adja Isten, hogy befejezhesse őket.

Dr. Kiss Pál

1926-ban Prügyön született, ahol apai vonalon három nemzedék képviselője volt lelkipásztor családjából, ő a negyedik nemzedék tagjaként ugyanoda került lelkipásztornak 1954-ben és onnan ment nyugdíjba 1992-ben.

Elemi iskoláit Prügyön, a gimnáziumot Patakon végezte, majd katonai felsőfokú intézetben Budán, a híres Hűvösvölgyben tanult. Legfelső fokon Halléban és Lipcsében is tanult. A háború után németellenes cso-

portosulás miatt lefokozták, halálraítélték. Egy évig volt a fronton, fél évig szovjet fogságban.

Ezek után került a Pataki Theológiára. Isten legnagyobb ajándékának tekinti, hogy pataki theológus diák lett Nagy Barna, Mátyás Ernő, Újszászy Kálmán, Koncz Sándor, Makkai László, Szabó Lajos, Czegle Imre tanítványa.

Tanárai, különösen Nagy Barna biztatására Barhtal, Kierkegaarddal, valamint az ún. dialektika theológiával foglalkozott. Az idő és örökkévalóság kérdésével, a theológia és filozófia határkérdésével foglalkozott és ebből doktorált, amikor az olyan kritikus személyeknek is lehetett, mint ő, 1989-ben.

Zergi Gábor

Hajmáskéren született 1921-ben. Középiskolai tanulmányait Veszprém-ben és a Mezőtúri Református Főgimnáziumban végezte. Itt érettségizett 1941-ben. A Theológiát az akkori Debreceni Tudományegyetem Hittudományi Karán végezte, Debrecenben tett I. és II. lelkészképesítő vizsgát. 1944-ben exmittált s. lelkészként szolgált Záhonyban és Kisvarsányban. 1945-48 között kollégiumi széniorként, majd esküdtfelügyelőként munkálkodott, 1946-tól a Dóczy Leánygimnáziumban óraadó hitoktatóként, valamint a Mester utcai gyülekezetben segédlelkészként teljesített szolgálatot. 1948-ban több mint fél évet töltött Finnországban tanulmányúton. Rövid ideig helyettes lelkész Hajdúsámsonban, 1953-tól a mádi gyülekezetben ugyancsak helyettes lelkészként szolgált, 1955-ben történt megválasztásáig. Itt fejezi be gyülekezeti szolgálatait 1994-ben. Több mint harminc éven keresztül a Zempléni egyházmegye tanulmányi előadója, közben tanácsbíró az egyházmegyében és az egyházkerületben, jó másfél évtizeden át az egyházmegye lelkési főjegyzője, majd nyugdíjba vonulása előtt három és fél évig az egyházmegye esperese a politikai fordulat után.

A pataki Theológia újraindulása után óraadóként ószövetségi bibliaismeretet oktat, majd a héber tanszéken kisegítő óraadóként ószövetségi exegézist.

Munkatársként dolgozott a Bibliaolvasó kalauz készítésében, a Jubileumi Kommentárban, a Keresztyén Bibliai Lexikonban. Egyházi lapok-

ban fél évszázad alatt több mint száz cikke, igehirdetési vázlata, előadása jelent meg. Négy évtized óta nyolc németből fordított kommentárja gépelt példányokban és sokszorosítva forog közkézen.

Külföldiek

Eugene Osterhaven

Osterhaven professzor a pataki kollégiumnak régi barátja. A háború utáni nehéz években fordult imádkozó és segítő szeretete a pataki kollégium felé, és fordította a maga iskolájának és gyülekezetének figyelmét ott, a michigani Hollandban Sárospatak felé. Része volt ebben a hagyományos holland szeretetnek irántunk, de része volt ebben az ő magyar származású feleségének, Margit asszonynak is.

Osterhaven professzor a Michigan állambeli Hollandban járta iskoláit, a Hope College-ban, majd a Western Theological Seminary-ben. Tanulmányait a Princetoni Theological Seminary-ban fejezte be.

Visszakerült Hollandba. Először kollégiumi lelkész volt a Hope College-ban, és egyben bibliatudományokat tanított. Majd a szisztematika professzora lett a Western Theological Seminary-ben és ott tanított 1952-től 1986-ig. Ezután még vendégprofesszorként dolgozott Ausztráliában, a Presbyterian Theological Főiskolán. Ha nem következik be a politikai változás 1948-ban Magyarországon, Sárospatakon is tanított volna vendégprofesszorként. Gyakran járt itt (lányai is jártak, éltek itt). Amikor jött és jön, soha nem jön üres kézzel és zsebbel.

Nagyszerű könyve, a református teológiát összefoglaló műve *The Faith of church* magyarul is megjelent az elmúlt évben *Az egyház hite* címen. Köszönjük ezt az ajándékát is.

Alan P.F. Sell

Alan Sell professzor jelenleg a Wales-ben, Aberystwyth-ben levő The United Theological College dogmatika és etika professzora, és a posztgraduális tanulmányok igazgatója. Brit és kanadai állampolgár, de teológiai munkálkodása, előadói körútjai, meghívások a másik három földrészhez is kötik. Afrikában, Ázsiában, Ausztráliában is számos

theológiai főiskolán és különböző keresztyén felekezetekhez tartozó keresztyén kollégiumokban vendégelőadóként szolgált.

Manchesterben végezte iskoláit. Ott szerezte a Bachelor of Arts és Bachelor of Divinity; Master of Arts diplomákat. A filozófiai doktorátust Nottinghamban szerezte, a theológiai doktorátust pedig az Ursinus College-ban kapta. A Debreceni Theológia díszdoktora.

Sok rangos tudományos társaságnak a tagja az Egyesült Királyságban, Kanadában és az Egyesült Államokban. Lelkipásztorként is szolgált. A Református Világszövetségnek theológiai titkára volt a 80-as években. Kanadában a Calgary Egyetemen évekig professzorként munkálkodott.

Tizenöt könyve jelent meg a keresztyén dogmatika és etika, valamint a filozófia és történelem területéről ölelve fel a témákat. Több könyve előkészületben van. Több száz cikke, könyvszemléje jelent meg különböző újságokban és folyóiratokban vagy önálló pamfletként.

Vendégtanár

D. Dr. Robert Ellison Lascelles Rodgers

1938-ban született Észak-Írországbán. 1965-61 között a Királyi Légierőnél teljesített szolgálatot. 1967-ben szentelték lelkipásztorrá. Theológiából baccalaureatusi fokozatot 1974-ben, mesteri fokozatot 1977-ben (American Theological Seminary, Florida), bölcsészdoktori címet 1980-ban szerzett Dublinban. Theológiai doktori címet 1984-ben kapott a Faculte Libre De Theologie Reformee-n, az ezt megelőző kutató munkát Hamburgban végezte Dr. H. R. Müller-Schwefe irányításával. 1991-ben neveléstanból szerzett mesteri fokozatot Ulsterben. 1980-1991 között börtönigazgató Észak-Írországbán. Ezzel egyidőben büntetésügyet, kriminológiát oktat, valamint vezetőképzést tart. 1993 óta professzora a Keresztyén tanulmányok Nemzetközi Intézetének. Vendégelőadóként és igehirdetői szolgálattevőként megfordult az Egyesült Államokban, Kanadában, Hollandiában és Németországban.

Az 1995/96-os tanév II. félévétől angol nyelvű szemináriumot tart a Sárospataki Református Theológiai Akadémián.

Főbb publikációi:

Abandoning Basics: The WCC Concept of Mission Foundations,
1986. november

Back to Basics: The Biblical Doctrine of Mission Foundation, 1986.
november

The Life and Work of Robert Watts, Christian Focus Publications,
1989

The Inspiration of Scripture in the Theology of Robert Watts,
Tyndale Theological Seminary, Amsterdam, 1991

Peter Beyerhaus: God's Kingdom and the Utopian Error, Crossway
Books (USA), 1992, társszerkesztő Dr. J. S. Feinberg-gel

The Incarnation of the Antithesis: An Introduction to the Educational
Thought and Practice of Abraham Kuyper of the Netherlands, The
Pentland Press, 1992

Valamint számos írása jelent meg a következő lapokban:

Journal of the Irish Baptist Historical Society

Gospel Magazine

Evangelical Voices

Evangelical Quarterly

Evangelical Times

Adjunktus

Dienes Dénes Egyháztörténeti tanszék

Óraadók

Balajthy József lelkipásztor, héber nyelv.

Bereczk Ágnes, ének-zene, 1996. szept. 1-től ének- és zenetanár
3 évre szóló megbízással.

Berkesi Sándor, ének-zenetanár (1993-1994).

Dr. Bertha Zoltán, ny. tanár, latin, 1991/92.

Csorba László, ny. lelkipásztor, újszövetségi bibliaismeret.

Demeter Gyula, ny. tanár, latin nyelv.
 Doep Jim, angol, 1991/92.
 Enghy Sándor, lelkipásztor, héber.
 Dr. Győri L. János tanár, német.
 Horváth Barna, esperes-lelkipásztor, egyházismeret.
 Kálmán Zsuzsanna, tanár, francia.
 Őrsi Anikó, tanár, mentálhigiéné.
 Dr. Pándy Szekeres Dávid, lelkész-tanár, angol, 1991/92.
 Rácsok Gabriella, segédlelkész, angol.
 Sawyer, Aria, holland, angol.
 Sándor Endre, lelkipásztor, gyak.theológia, 1992 - 1994.
 Szentimrei Mihály, lelkipásztor, a kollégiumi könyvtár igazgatója,
 kollégium-történet.
 Török István, lelkész-vallástanár, filozófia.
 Victor István, lelkész-vallástanár, hitvallások, homiletikai gyakorlat.
 Zergi Gábor, ny. esperes-lelkipásztor, ószövetségi exegézis.

Titkárság

Adorján Enikő, hitoktató, gépíró.
 Baráthné Szalánczi Tímea, h. lelkész, hivatalvezető, 1996. szeptem-
 ber 30-ig.
 Berényi Józsefné, adminisztrátor.
 File Etelka, segédlelkész, mb. hivatalvezető.
 Tóth Klára, segédlelkész, könyvtáros.

Theológus gyülekezet

Petró Béla, segédlelkész, szénior.
 Lénárt Zsófia, segédlelkész, esküdtfelügyelő.

Presbiterek (1995/96)

Téglási Anna	Kása Gergely	Misák Marianna
Nagy Attila	Gilicze Tamás	Schaller Tamás
Nagy Katalin	André Ildikó	Kardos Erika
Péterffy Kund		

A Sárospataki Református Theológiai Akadémia
kezdő évfolyamának hallgatói (1991/92)

Barna Sándor	Álmosd
Benke Eleonóra	Balkány
Bereczky László	Nagybacon
Bíró Éva	Debrecen
Bódi Noémi	Komjáti
Borbély Géza	Fehérgyarmat
Deák Botond	Lécfalva - Erdély
Demeter Anita	Kazincbarcika
Dénes Előd	Sepsibodok - Erdély
Éles Edina	Aggtelek
Fábián Zsuzsanna	Kunmadaras
Fenyvessy Zoltán	Feketepatak - Kárpátalja
File Etelka	Újfehértó
Füsti M. Szilveszter	Miskolc
Gáti Gabriella	Nyíregyháza
Győri János	Debrecen
Hajdú Anita	Sajószöged
Horváth Emőke	Tiszavasvári
Hunyadi Attila	Forgolány - Kárpátalja
Jancsurák Anita	Sajóecseg
Jobbágy Bertalan	Gönc
Kardos Erika	Megyaszó
Király Tibor	Zemplénagárd
Kiss Henriette	Tyukod
Kolumbán Gábor	Kazincbarcika
Kovács Árpád	Békéscsaba
Kövér Zsolt	Gönc
Lénárt Zsófia	Miskolc
Majos Huba	Réty - Erdély
Mecséri Károly	Nagyszöllös - Kárpátalja
Mester Ildikó	Hollóháza
Mészáros László	Martonvásár

Molnár Sándor	Martonvásár
Nagy Szilvia	Sátoraljaújhely
Nemes Mónika	Poroszló
Orémus Zsuzsa	Balogiványi - Felvidék
Orosz Ildikó	Felgyő
Papp Attila	Sepsiszentgyörgy - Erdély
Peleskei Béla	Feketeardó - Kárpátalja
Péterffy Kund	Budapest
Petró Béla	Nyíri
Rácsok Gabriella	Miskolc
Surányi Zsolt	Miskolc
Szabó Pálma	Mándok
Széles Lajos	Debrecen
Takács Szabolcs	Máramarossziget - Királyhágó
Tóth Klára	Legyesbénye
Varga Nándor	Kisgyőr
Vass Csaba	Mezőzombor

Az Akadémia hallgatói (1995/96. II. félév)

I. évfolyam

Benkő Béla	Borzsova - Kárpátalja
Berze János	Kunszentmiklós
Bihari Sándor	Kisgyőr
Darvas Szilárd	Jászboldogháza
Demeter Ottó	Trizs
Fekesházi Márta	Sárospatak
File Gyöngyi	Újfehértó
Gál Szilárd	Parasznya
Gecse Mariann	Karos
Gombos Tímea	Sátoraljaújhely
Hős Csaba	Budapest
Kiss Adrienn	Hernádnémeti
Király Katalin	Miskolc
Kolozsy András	Beregszász - Kárpátalja
Koncz Gáll László	Tornaszentjakab

Kóta Sándor
 Kovács Attila
 Major András Szabolcs
 Moheb Ashia Hadi
 Mudi Róbert
 Nagy Attila
 Nagy Ákos Róbert
 Papp Tibor
 Plaszkó Zoltán
 Sipos Imre
 Sipos Vizaknai Gergely
 Sipos Tamás Norbert
 Soltész Gabriella
 Szekeres Ilona
 Szentimrei Márk
 Szilágyi Gábor
 Szitás Ildikó Barbara
 Tatár Imola
 Tar Zsuzsanna
 Téglási Anna
 Tóth Bozsena

Szikszó
 Miskolc
 Sárközújlak - Királyhágó
 Sárospatak
 Nagykapos - Felvidék
 Balatonfüred
 Ócsa
 Dévaványa
 Abaújszántó
 Fábiánsebestyén
 Halmi - Királyhágó
 Rudabánya
 Kándó
 Csécs - Felvidék
 Sárospatak
 Nyíregyháza
 Dévaványa
 Pécs
 Bodroghalom
 Debrecen
 Csicsér - Felvidék

II. évfolyam

Alföldi Ildikó
 Anda Tibor
 Ács Mihály
 Barnóczki Anita
 Benő Zoltán
 Béres Henriett
 Cseresznye Albert
 Egeresi Gábor
 Farkas Edina
 Fülep Beáta
 Gérus Tibor
 Halász Dezső

Miskolc
 Nyíribrony
 Tiszabercel
 Miskolc
 Sajószentpéter
 Nagykapos - Felvidék
 Salánk - Kárpátalja
 Tiszakarád
 Miskolc
 Nagyszekeres
 Békéscsaba
 Harangláb - Kárpátalja

Harkai Zsuzsanna	Budapest
Kása Gergely	Perbenyik - Felvidék
Major Zsolt	Sárközújlak - Királyhágó
Mészáros Viktória Erzsébet	Alsóvadász
Nagy Katalin	Komárom - Felvidék
Nagy Károly Zsolt	Sárospatak
Nagy Zsuzsanna	Edelény
Petró Emőke	Putnok
Prókai Árpád	Tiszakeszi
Révész Andrea	Iske - Felvidék
Sáfrány Zoltán	Mályi
Szabó Tünde	Olaszliszka
Szaniszló Tibor	Nyírlövő
Szilágyi Sándor András	Nyíregyháza
Szombathy Dénes	Miskolc - Szirma
Varkoly Zsuzsanna	Szalaszend
Vinnay Judit	Sátoraljaújhely
Pünkösdi Emese Csilla	Marosvásárhely (cserediák)

III. évfolyam

André János	Abara - Felvidék
Balázs Szilvia	Sajóbábony
Bartha Attila	Mezővári
Bereczk Eszter	Szerencs
Bihari László Richárd	Mád
Éles György	Sátoraljaújhely
Fazakas Enikő	Kazincbarcika
Füle Tímea	Nagydobsza
Gilicze Tamás	Makó
Hegyi Zita	Nyékládháza
Jelényi László	Sajószentpéter
Kis Boáz	Budapest
Kovács Balázs	Dunaújváros
Kozma István	Miskolc
Misák Marianna	Nagydobrony - Kárpátalja

Molnár Sándor	Deregyő
Nagy Ákos János	Biharkeresztes
Oláh Orsolya	Megyaszó
Petró Klaudia	Szabolcs
Pusztai Zoltán	Királyhelmec - Felvidék
Rácz - Vekerdi János	Kígyós - Kárpátalja
Révész Tibor	Iske - Felvidék
Széles Jaroszláv	Kassa - Felvidék
Tímár Ildikó	Nagyida - Felvidék
Tóbiás Zoltán	Nagybéres - Felvidék
Adorján István cserediák	Marosvásárhely - Erdély
Oláh Ildikó cserediák	Brassó - Erdély

IV. évfolyam

André Ildikó	Tiszafüred
Bíró Éva	Debrecen
Bódi Noémi	Komjáti
Darab Ágnes	Miskolc
Demes Tibor	Hardicsa - Felvidék
Domahidi Nelli	Kölcse
Elek Gabriella	Sárospatak
Éles Tímea	Aggtelek
Feszty Zsolt	Komárom
Gál Lajos	Békéscsaba
Hunyadi János	Kunmadaras
Karászi Attila	Sátoraljaújhely
Kolumbán Gábor	Kazincbarcika
Kovács Árpád	Békéscsaba
Nagy Szilvia	Sátoraljaújhely
Nemes Mónika	Poroszló
Peleskei Béla	Feketeardó - Kárpátalja
Schaller Tamás	Gyömrő
Szaszák Malvin	Kiskövesd
Szénási Tamás	Aba
Szilágyi Erzsébet	Arad - Királyhágó

Taracközi Ferenc
Taracközi Gerzon
Vadon Erzsébet
Victor János
Victor Jánosné
Mester Ildikó
Vincze Marianna

Fertősalmás - Kárpátalja
Fertősalmás - Kárpátalja
Szakoly
Sárospatak
Sárospatak
Pálháza

V. évfolyam

Barna Sándor
Benke Eleonóra
Borbély Géza
Demeter Anita
Éles Edina
File Etelka
Gáti Gabriella
Hajdú Anita
Hunyadi Attila
Jancsurák Anita
Jobbágy Bertalan
Kardos Erika
Kövér Zsolt
Lénárt Zsófia
Mecséri Károly
Mészáros László
Molnár Sándor
Orémus Zsuzsanna
Orosz Ildikó
Petró Béla
Péterffy Kund
Rácsok Gabriella
Surányi Zsolt
Tóth Klára
Varga Nándor

Álmosd
Balkány
Fehérgyarmat
Kazincbarcika
Aggtelek
Újfehértó
Nyíregyháza
Sajószöged
Forgolány - Kárpátalja
Sajóecseg
Gönc
Megyaszó
Gönc
Miskolc
Nagyszöllös - Kárpátalja
Martonvásár
Martonvásár
Balogiványi - Felvidék
Felgyő
Nyíri
Kolozsvár
Miskolc
Miskolc
Legyesbénye
Kisgyőr

Hallgatók jutalmazása az 1995/96-os tanév végén

A tanári kar az évváró értekezleten értékelte a hallgatók ez évi munkáját és elbírálta a kitűzött pályatételekre beérkezett dolgozatokat.

A kitűnő tanulmányi eredményt elért, illetve egy-egy tantárgyból kiváló eredményt elért hallgatók jutalmazására és a pályadíjakra a Sárospataki Theológiai Alapítvány ajánlott fel összesen 172 ezer forintot. Ez, a Kovács Zoltán nyugdíjas református lelkész által tett "Szibériai Alapítvány", a néhai Tarnay Gyula, diósgyőri presbiter által tett "Tarnay -alapítvány" és az Egyesült Államokban elhunyt, egykori pataki jogakadémiai hallgató Szűcs Gyula által tett alapítvány elmúlt évi kamata.

A Sárospataki Református Theológiai Akadémián, az 1995/96-os tanévben kitűnő eredménnyel végzett hallgatók névsora:

I. évfolyam: Szitás Ildikó Barbara
 Tóth Bozsena

V. Évfolyam: Demeter Anita
 Gáti Gabriella
 Kardos Erika
 Orémus Zsuzsa
 Orosz Ildikó

Az 1995/ 96. évi akadémiai pályamunkák értékelése

Rendszeres theológia

Rácsok Gabriella, V. évf.

Az emberi élet védelmének keresztyén etikai szempontjai - I. díj

Egyháztörténet

Éles Tímea, IV. évf.

A Tiszáninneni Református Egyházkerület története Révész Kálmán püspöksége idején - I. díj

Tóth Klára, V. évf.

Dr. Marton János professzor emlékezete - II. díj

Bódi Noémi, IV. évf.

A Tiszáninneni Református Egyházkerület története Révész

Kálmán püspöksége idején - III. díj

Vallástörténet és misszió

Pünkösdi E. Csilla II. évf., kolozsvári cserediák

Makkai Sándor és a misszió - I. díj

Gyakorlati theológia

Szaniszló Tibor, II.évf.

Keresztyén református gyermek- és ifjúsági tábor - I. díj

Hős Csaba, I. évf.

Milyen legyen a református ifjúsági lap? I. díj

Újszövetség

Gáti Gabriella, V. évf.

Mátyás Ernő pedagógiai és tudományos munkássága - II. díj

Az 1995/ 96-os tanévben egy-egy tantárgyból kiváló munkát végzett jutalmazottak névsora:

Elek Gabriella , IV.évf. - kiváló missziói témájú'szeminárium
dolgozatáért.

Misák Marianna, III. évf. - vallástörténet és gyakorlati theológia
tárgyból.

File Etelka, V. évf. - ószövetségi exegézis tanulmányi versenyen
való részvételéért.

Nagy Katalin, II. évf. - ószövetségi exegézis és vallástörténet
tárgyból.

Kása Gergely, II. évf. - ószövetségi bevezetés tárgyból.

Nemes Mónika, IV. évf. - ószövetségi bevezetés tárgyból.

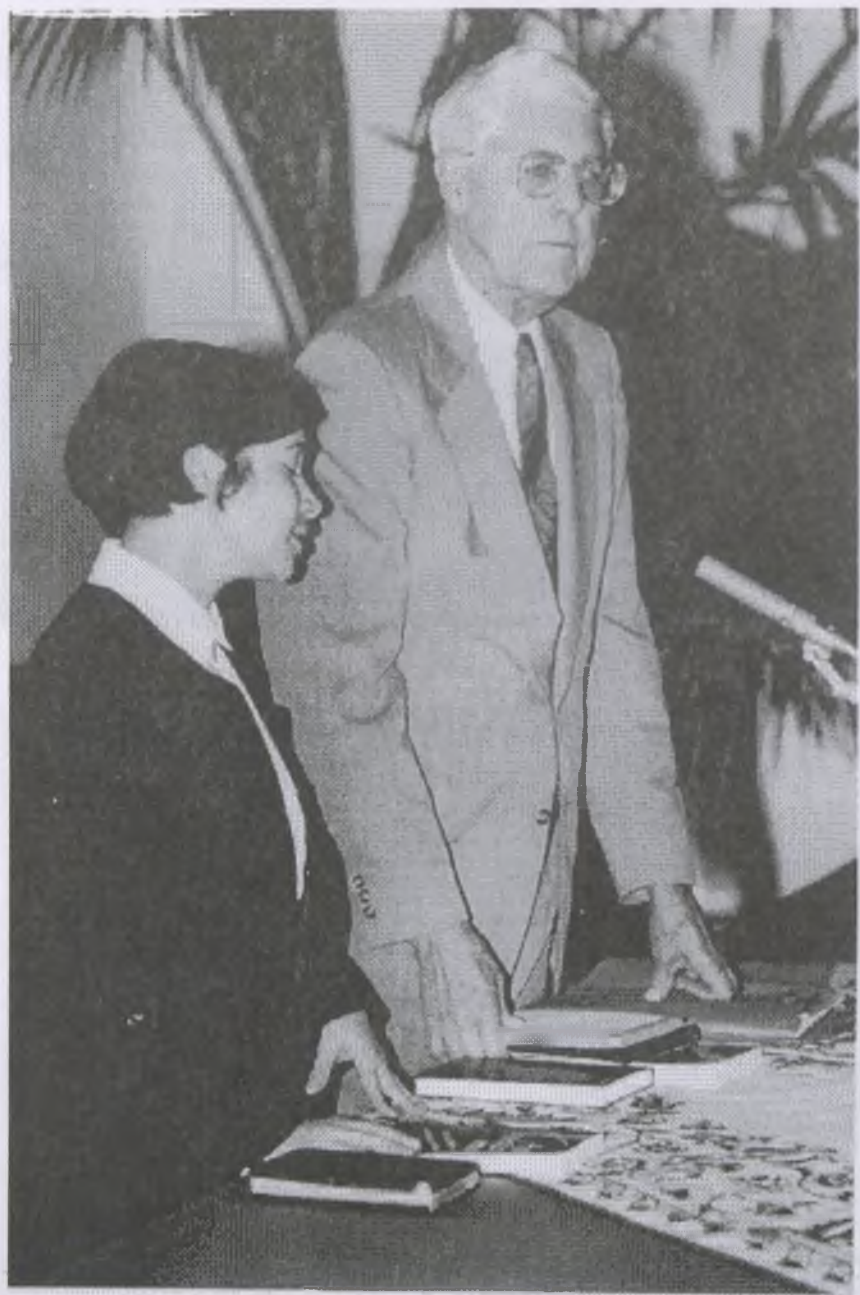
Bihari Sándor, I. évf. - héber nyelvből.

Barnóczki Anita, II. évf. - gyakorlati theológiából.
 Tímár Ildikó, III. évf. - gyakorlati theológiából.
 Vadon Erzsébet, IV. évf. - gyakorlati theológiából.
 Demeter Anita, V. évf. - gyakorlati theológiából, ifjúsági ének-
 gyűjtemény készítéséért.
 Szaniszló Tibor, II. évf. - egyházi zene tárgyból.
 Szilágyi Gábor, I. évf. - egyházi zene tárgyból.
 Gál Lajos, IV. évf. - szociológia tárgyból.
 Bereczk Eszter, III. évf. - szociológia tárgyból.
 Sztás Barbara, I. évf. - újszövetségi bibliaismeret tárgyból.
 Molnár Sándor, V. évf. - homiletika tárgyból és kiváló
 judaisztikai dolgozatáért.
 Bíró Éva, IV. évf. - homiletikai gyakorlat tárgyból.
 Király Katalin, I. évf. - kollégiumtörténet tárgyból.
 Téglási Anna, I. évf. - angol nyelvből.
 Rácsok Gabriella, V. évf. - angol nyelvből.
 Tóth Bozsena, I. évf. - görög nyelvből.
 Vinnay Judit, II. évf. - újszövetségi exegézisből.

Képek

21. Eugen Osterhaven, Theológiánk pártfogója és tiszteletbeli tanára, Rácsok Gabriella tolmácsolásával előadást tart. 1996.
22. Alan P. F. Sell, tiszteletbeli tanárunk.
23. Tiszteletbeli tanáraink.
24. Az újraindulás utáni első ballagás a Theológián.
25. A búcsúzó évfolyam emlékfát ültet az iskolakertben.
26. Dr. Hegedüs Lóránt, Dr. Kocsis Elemér, Dr. Tőkés László, Dr. Márkus Mihály és Dr. Mészáros István püspökök az I. Sárospataki Zsinat megnyitóján. 1996.
27. A segédlelkészek fogadalomtételre vonulnak a templomba. 1996.

21. Dr. Eugene Osterhaven, a great supporter of the Seminary, and one of its honorary professors, gives a lecture with Miss Gabriella Rácsok translating.
22. Dr. Alan P. F. Sell, honorary professor.
23. Our honorary professors.
24. The first graduation ceremony from the Sárospatak Seminary after its reopening.
25. The graduating class plants a tree in the school's park.
26. Dr. Loránt Hegedűs, Dr. Elemér Kocsis, Dr. László Tőkés, Dr. Mihály Márkus and Dr. István Mészáros, bishops present at the opening of the first synod in Sárospatak, 1996.
27. The new assistant ministers proceed to the church to make their solemn promise.

21. kép

22. kép

23. kép

24. kép

25. kép

26. kép

27. kép

Búcsúzol, meghalsz egy kicsit...

Amikor leültem, hogy összefogjam egy csokorba a gondolataimat, Edmond Harcourt, A búcsúzás dala című versének sorai jutottak eszembe:

*Búcsúzol, meghalsz egy kicsit
mindarra nézve, mit szeretted,
minden helyen, minden tűnt percnél
lelked egy részét elviszik.*

(...)

*Elmégy, játék ez, mindegyik
búcsú, míg csak végső perc ér,
mind magvetés, lelket vetettél!
Lelked egy részét elviszik,
búcsúzol, meghalsz egy kicsit.*

Ez a rövidke idézet szolgálhat mottóul akkor, mikor arról vall az ember, hogy mit jelent kikerülőnek lenni. Más a felkelő és más a lemenő nap fényében nézni például egy hegyormot. Ez az itt töltött öt esztendő, a hajnalpírtól egészen az alkonyatig nagyon sokat jelentett számomra. Izgalmas és titokzatos egyszerre a hajnal, mert nem tudod, milyen nap áll előtted és felemelő, vagy lesújtó lehet az alkony, tudván, hogy milyen nap áll mögötted... Valahogy úgy fogom most a tollat, mint aki egy út végén áll, és vegyes érzelmekkel tekint vissza a megtett útra, és mindarra, amit a hosszú út során átélt. S eljött a megállás ideje, ötödik évünk csendes alkonyán, a számvetése, azzal amit szerettem itt, minden emléket hordozó hellyel, minden borzasztó vagy csodálatos letűnt perccel, - s ilyenkor érzem: lelkem egy részét elviszik...

Pataktól búcsúzni csak testileg lehet, lelkileg azonban mindig pataki diáknak fogom érezni magam. Pataktól búcsúzni annyi, mint kiszakadni egy nagy családból - közületek... Azonban igaz a költő szava, hogy minden búcsú egy játék, mert e nagy család oly sok tagja, az iskola falai, a város magvetése lelkembe lelket vetett, ezért, ha el is megyek, bensőm

ezer meg ezer szállal kötődik Patakhhoz. És ezt viszem tovább: azt a lelki magvetést, amit Patak adott, mert elmegyek, de játék ez, minden búcsú, míg csak a végső perc él... Vajon miért? A hajnal és az alkony rajzolódott ki a fentiek elején, mely mintegy ívként fogta össze pataki esztendeimet. A hajnal után természetszerűen jön az alkony, s az alkony után jön a hajnal. Ezért játék a búcsúzás, mert valahányszor a búcsú lezár egy korszakot az élet során, mint az esték a nappalokat, úgy jelent a hajnalhasadás egy új korszakot, új időket az emberi létben. Mindig van egy időszak este, amikor még nincs sötét, de a napot már nem láthatod, és mindig van egy olyan időszak reggel is, amikor már világos van, de a napot még nem látod. Ez jellemzi a mindennapjaimat... még fáj a búcsú, de már izgat a jövő. A bensőmet majd szétveti ez a kettősség: annyira itt lenni még, hogy az elvégzendő dolgaink ne szenvedjenek csorbát, mindazonáltal feszült várakozással tölt el az eljövendő...

Az az eljövendő, amely egyszerre az én személyes jövőm, de amely egyben népünk és egyházunk jövője is. És amikor arról vallok, hogy mi a mottóm a jövőre nézve, akkor Ezékiel próféta szavai jutnak eszembe, illetve az Úr szavai, amiket Ezékielnek mondott: "Kerestem köztük valakit, aki építené a falat, és odaállna a résre színem elé az országért, hogy ne pusztítsam el...(de nem találtam)" (Ezékiel 22,30).

Egy kikerülő új generáció tagjai vagyunk. Tagjai egy olyan társadalomnak, amely szédítő gyorsasággal rohan a pusztulás felé. Egy olyan nép közösségében élünk, amely lassan elveszti egészséges nemzeti identitástudatát, amely nép sok tagjának már minden mindegy. Egy olyan társadalomban élünk, amely önmaga teszi kilátástalanná saját nemzeti jövőjét, ahol a népességi háromszög a feje tetejére állt: a legszélesebb népréteget lassan az idősek fogják kitenni, az a "maroknyi" fiatal a háromszög csúcán foglal helyet ahelyett, hogy a legszélesebb dolgozó rétege lenne a társadalomnak, amely eltartja az idősebb nemzedéket... De nem csak a népességi háromszög fordult a tetejére, hanem az erkölcsi is: magasan az élen járunk a nemzetközi statisztikákon öngyilkosság, válás és alkoholizmus tekintetében.

Egy kikerülő új generáció tagjai vagyunk. Tagjai annak a Református Anyaszentegyháznak, amely ezer sebből vérzik; amelynek testét szekták, különféle külső és belső problémák szaggatják, és amely segítségért kiált. Egyházunk egységének oszlopait számos oldalról döngetik, és lehetne

még sorolni... Mindezek azt tükrözik, hogy súlyosak a repedések a mi országunk és népünk, valamint egyházunk falán is. Az ezékieli Igéből megrendítő kép tárul elém: keres az Isten. Keres hívő embereket, lelkipásztorokat, teológusokat, akik tudnának komolyan imádkozni, tenni, akár egy életet is elégetni az egyházért, a társadalom és az Evangélium ügyéért. Keres olyan embereket, akikért megáldhatná a többi. Minden nemzet életében annyira van jelen az Úr, amennyire a nép komolyan számol az Ő élő jelenlétével. Embereket keres az Úr Isten, akik az ő élő jelenlétét, a krisztusi váltságot a többi elé tudnák élni nagy erővel. Embereket keres az Úr, akik szeretik a népüket, egyházukat és a maguk helyén felállva a falra, a repedésekre, az Úr színe elé, imádságukkal és hűséges bizonyoságos életükkel igyekeznének betömni a réseket. (Vannak előttünk jó példák, lehet tőlük tanulni!)

S ahogy a 126. zsoltár írja, visszahozta az Úr Sionnak foglyait, poraitól élesztette újjá a pataki ősi skólát, - ez jelzi számomra: talán ma még hatványozottabban keres az Isten. És hiszem: talált is olyanokat, akik odaállnak a résekre. Egy a vágyam a jövőre nézve: alázattal és hűséges munkával az Úr előtt megállva, az Ő kegyelméből élve egy lenni közülük...

Most még az egyik szemem sír a csendes belső búcsú miatt, de a másik már a jövőre néz. Hiszem, mihelyt Patakon alkonyodik a számomra, másutt valahol akkor kél a nap, amely új feladatok és új kihívások elé állít majd, amelyekben tudom, csak a kegyelem, az itt szerzett tudás és a szeretet vihet előre addig, míg egykor az ember Isten szeretetének örökkévaló fényében gyönyörködhet...

Isten veletek!

Molnár Sándor

IN MEMORIAM

Az örök hazába elköltözött professzorainkra - D. Dr. Újszászy Kálmánra (1902-1994) és Dr. Szabó Lajosra (1908-1996) - egy-egy írásukkal emlékezünk. Emlékük legyen áldott.

Tarcal. 1561 - 1564

Ünneplő Közönség !

Azért gyűltünk össze, hogy az 1561 - 1564. évi tarcali zsinatokra és az 1562. évi Tarcali Hitvallásra emlékezzünk.

1. Emlékezni mindig annyi, mint a múltat feleleveníteni, tudatossá tenni, aktivizálni önmagunkban.

Ez pedig azért szükséges, mert az emberi énnak az a természete, hogy csak akkor képes magát teljes egészében birtokolni, ha arra is képes, hogy a jelent élve is visszahelyezze magát a múltba, ha múltja nem kíséri, mint egy árnyék, hanem előtte jár, mint hídépítő a jövő felé.

Az a felfogás tehát, hogy a múltba bele lehet veszni, el lehet temetkezni és a múlttal semlegesíteni, még inkább pedig akadályozni lehet a jelent, nyilván tévedés, vagy ha megtörténik, betegség. Az egészséges valóság az, hogy a múltat állítva vagyok a legintenzívebben a jelenben is és a jövőben is. A valóság az, hogy a múlttól nyeri értelmét a jelen. A tegnap az, ami ma táplálja bennünk a holnap reménységét. Csak akiben él a múlt, abban él a jövő. Aki nem tudja úgy kitágítani jelenét, hogy abban helyet kapjon a múlt, annak jövője sem lesz, a jelene is megízetlenül. Dolgozik, de munkájával nem lesz a jövő építőjévé. Mert jövőt építeni a jelenben, csak a múltat is élve, annak tanítását ismerve lehet.

2. Ami az egyes ember életére áll, ugyanaz áll az emberi közösségekre, köztük a családi közösségre, a lakóhely közösségére, az egy hazában élők közösségére, és az egyház közösségére is. Ha igaz az, hogy a múltját nem idéző, a "múlttalan" ember szegény és üres, akkor az is igaz, hogy az ugyanilyen közösség is híjával van annak, aminek segítségével teljes értékűvé formálódhatik, azaz, azzá válhat, aminek, ha feladatát be akarja tölteni, lennie kell.

28. D. Dr. Újszászy Kálmán temetése. 1994.

28. The funeral of D. Dr. Kálmán Újszászy, 1994.

28. kép

Azt jelenti ez, hogy egy népet néppé, azaz organikus egységgé, még inkább pedig nemzetté, azaz szellemi egységgé a múltja, valamint az ezáltal táplált jövője, feladatai tesznek. Nép ezek nélkül lehetetlen.

Azt jelenti ez, hogy az a község vagy város, amely nem ismeri a múltját és nem igyekszik feltárni azt, csak lakó-, vagy munkahely és éppen az hiányzik belőle, ami emberi közösséggé, társadalommá illetve annak egy képződményévé, szervévé teszi.

Azt jelenti ez, hogy amelyik nem ápolja a múltját és nem tanul annak egészéből, a jóból éppúgy mint a rosszból, az a jelenében tétova, a jövőjében kilátástalan csoport csupán; alkalmatlan arra, hogy együttműködjék azokkal a közösségekkel, amelyekben aktív a múlt és semmiképpen nem azonosítható Krisztus élő, fejlődőképes, a teremtés rendjét és a megváltás tervét szolgáló testével.

3. Ünneplő Község ! Mindezt azért mondtam el, hogy érzékeltessem az értelmét az olyan rendezvénynek, amilyen ez a mostani és itteni.

Olyannak kell ezt tehát látnunk, mint a kenyeret, Benne, általa épül a politikai község, és épül az egyházközség. De épül a társadalom is és épül a nemzet, mert épül az, ami csak ezekkel van, de ami nélkül ezek sincsenek, épül az emberben a humánus, az a több, ami biztosan emeli őt az élő világ fölé és teszi annak urává és formálójává.

A szó szoros értelmében vett ünnep az ilyen alkalom, mert ünnep az, amikor teljes énünk, múltunk, jelenünk és jövőnk együtt feszül bennünk és sejteti azt a gazdagságot, amelyet lehetőségében magában hordoz az egyén éppúgy, mint a legkisebb és legnagyobb közösség.

Alkalom, amelyet valóban "áron" is meg kell venni. Esetleg azon az áron, hogy az aktivizált múlt méretei eseményekben és alkotásokban oly érthetetlenül nagyra bizonyulnak, hogy csak szívszorongva lehet a jövő ugyanilyen érthetetlenül lenyűgözően nagy dolgait a jelenben munkálni.

Ilyen gondolatokkal vezetem be a most következő ünnepi megemlékezést, kötelességemnek tartva, hogy megjelent vendégeinket.....és nem utolsó sorban a gyülekezetet és annak presbitériumát, az ünnepséget rendező Tiszáninneri Református Egyházkerület elnöksége nevében is tisztelettel köszöntsem.

Sárospatak, 1964. június 21.

Újszászy Kálmán

Hol vagyon patronus ?

/ Kódex... MDXXXII. /

1. Ül vala apáturunk ítélőszékiben s állatá eléje két szablys vité-zünk a foglyot.

2. Kinek mondá apáturunk felemelt szóval: Oh szemtelen és künnszálló laikus, hogy merészeltél vala te ezen mi szent városunkban eretnek tant hirdetni. Holott itt az igaz római hit hirdettetik vén időktől fogvást.

3. Megnyitván pedig a fogoly száját ezt mondja vala: A Lélek késztetett engemet !

4. Pirba öltözék pedig apáturunk ábrázatja / az indulat mián / és monda néki: Hah szemtelen laikus, tudod is te, hogy mi a lélek. De különben mi a a neved, amiről neveztetel a te születésedtől fogvást.

5. Felelé a fogoly fennszóval: Hatujjú Péter az én nevem, amelyről neveznek engemet.

6. Felserkene pediglen apáturunk ítélőszékéből és megcsapá az asztalt / ugymint ököllel/ és felgerjedve kiálta, mondván: Ismég hazudsz !

7. Azonban felelé a fogoly: Bizony nem hazudék én!

8. Mely szólása miatt, hogy ellenmondani merészle apáturunknak, megcsapá őtet az egyik fegyveres vitéz, ki mellette istrázsál vala, megcsapá, /ügymint ököllel orrba/ s íme a fogoly vére csermelyezni kezde.

9. Mondá pediglen apáturunk: De bizony hazudsz. Mert bárki légy ember, de Hatujjú Péter nem lehetsz te. Avvagy nem ott fekszik-e ő hat esztendeje már, miként tetem, a mohácsi nagy páston ? Láttam vala őt én magam, mikoron hasított koponyával elzuhana, s tapodának rajta a csatalovak. Misék sokságát mondtam vala érte enmagam, mert helyettem halt halált szegény Hatujjú Péter, fejivel fogván fel azon kardcsapást, melyet reám irányza a fene iszpáhi.

10. Mondá a fogoly: Én vagyok az az ember !

11. Akkoron bizonyágképen meghajtá az ő fejét s láttuk, hogy mint nagy árok vonulása, nagy sebnek forradása volna az ő fején.

12. Mondá akkoron immár lágy szóval a mi apáturunk: Oldozzátok meg őt ! S a vitézek azt mívelék.

13. S mondá apáтурunk /úgy mint szelíd hangon / : Te vagy az fiam, Péter?!

14. Felelé a fogoly: Én vagyok és mégsem én vagyok.

15. Ámulva kérdé apáтурunk: Ez pedig len hogy lehet?

16. Így vagyon pedig ! mondá a fogoly. Hatujjú Péter az lovasok hadnagyja ott maradt holtan a mohácsi nagy páskumon. Az aki sebesen, patáktól taposva felkelt helyette, immáron más ember. Nekem Mohács vala az a Damaskusom, ahol Saul elenyészvén Paul támada. S immár nem seregeknek, hanem Krisztus Jézus Urnak vagyok vitéze, amaz igaz hit szerint.

17. Nagy csönd támada akkoron, úgy mint sok minutumig. Apáтурunk markaiba rejtezé orcáját s úgy marada sokáiglan.

18. A fogoly pedig len áll vala előtte, s vére csermelyez.

19. Sok minutum után felállá apáтурunk ítélőszékiből s mondá meleg szóval, mintegy apának szavával: Péter, te egykoron szeretted volt nagyon emez országot, kit nevezünk Magyarországnak. Vajjon szereted-e még ?

20. Szerényen felelé a fogoly: Kivánnék átok is lenni érette !

21. Apáтурunk akkoron mutat Dél felé és szomorú orcával mondá: Az török bestia eltökélte volt, hogy halálszerűt csinál ez mi orszá-gunkból. Mi pedig len avvagy ellene állhatunk-é néki ? Parasztjainkból a harcosfélét megette Temesvár, nemeseinket Mohács emészté meg. E vi-lági fejedelmek, császárok, nagy királok pedig nem törődnek velünk. Tu-dod-e Péter, hogy egyedül kiben bízhatunk, hogy segedelemmel megsegít vala minket ?

22. Felelé a fogoly: Nagyon jól tudom !

23. Mondá apáтурunk: Bizony jól tudhatod. Hisz láttad Moh-ácsnál is. Egyedül ő küldötte csak segedelmét. Egyedül az ő derék csapa-tai vívtak ott velünk együtt a török bestia állattal. Bizonz, a pápa úr öszentsége. Ő adott s ád is vala ennekutána is nekünk segedelmet. Azért Péter, ömellette vagyon minden magyarnak a helye. Kérlek azért tégedet, hogyha szereted eme roncsolt országot, állj oda te is, elhagyván az eret-nek tanítást, mert...

- 24. Mondá pedig nagy szóval a fogoly: Nem jól tudod uram, hogy hol van a magyar segedelem. Nem a pápa úrnál vagyon az oltalom. Nem ő a patrónus és a magyarok őriző pásztora.

25. Ámulva mondá apáтурunk: Hát avvagy vajjon ki lehetne más.

26. Kezét emeli pedig a fogoly s az égre nyújtá mondván: Jézus Krisztus egyedül ! Krisztus Urunk, aki...

27. Megakasztá pedig apáтурunk a szólásban és mondá: Az idő későre hanyatlott immár. Holnap majd újra szólásom lesz véled. Addig gondokozzál, azon, amit mondtam vala.

28. Mondá a fogoly: Gondolkozhatom én időkig és időtlen időig, mindegyre az az ámen: Jézusban vagyom csak a magyar segedelem. Akkoron a vitézek elvezeték a rabot apáтурunk színe eleitől, hogy majd holnap szólana megint véle.

29. De nem szólhata.

30. Reggelre ugyanis üresen találánk a rabnak tömlöcét. Pedig egész éjjel hallók vala, amint éneklő könyörgéssel énekelé az eretnekek dalát:

" Uram Isten siess
Minket megsegíteni
Ily nagy szükségünkben
Krisztus Jézusért,
Mi Urunkért
És Megváltónkért."

Az eretnekeknek szokott éneklő csárogása ez.

31. Üresen találók, mondom a tömlöcöt. Apáтурunk pedig nem üldözteté a lator laikust. Holott pihent lovú lovasvitézink vadnak fölösen. De nem üldözteté.

32. Pedig hóhér is vala éppen városunkban s így nem lett volna semmi gátja annak, hogy ama mocskos lator laikus az országgyűlési törvényvégezesek szerint máglyán megsütsessék.

33. Azonban nem üldözteté vala...

Szabó Lajos

INDEX

FOREWORD (Dr. István Mészáros)

THE HISTORY OF THE SÁROSPATAK REFORMED SEMINARY

The Short History of the Theological Training and Education until the Reopening of the Seminary within the Sárospatak Reformed College (Rev. Mihály Szentimrei)

Reopening of the Sárospatak Reformed Seminary (Rev. Dániel Szabó)

Short Chronicle of the First Five Years (Rev. István Győri)

THE LIFE OF THE SEMINARY

Education

Old Testament Department (Rev. József Börzsönyi)

New Testament Department (Rev. István Győri)

Systematic Theology Department (Dr. István Mészáros)

History of Religion and Missiology Department (Dr. Antal Mihály Nagy)

Church History Department (Dr. József Barcza)

Practical Theology Department (Dr. György Szőnyi)

Sociology Department (Dr. Frank Sawyer)

Hymnology (Ágnes Bereczk)

Modern Languages (Rev. István Győri)

Spiritual Life

The Purposes, Methods, Results and Problems of Spiritual Care (Rev. József Berényi)

In the Dormitories:

Boys' Dormitory (Rev. Sándor Karcza, Jr.)

Girls' Dormitory (Rev. Mrs. Nagy)

Students' Council, Consistory, Students' Assembly (Béla Petró,
Zsófia Lénárt assistant pastors)

The Way of Preparation (Rev. István Győri)

Institutions Functioning within the Seminary

Catechetical Training in Miskolc (Dr. György Benke)

Eastern-Central-European Reformed Mission Institute (Dr. Antal
Mihály Nagy)

Arts, Literature, Sport

Photography (Károly Zsolt Nagy)

Music

"Sing a New Song to the Lord." (Gábor Szilágyi)

How Is Music Born within Me? (Eszter Bereczk)

Cantor (Tibor Szaniszló)

The Best of Patheosz

Testimony (Katalin Király)

Easter (poem, Gergely Kása)

An Unusual Book Review (Mónika Nemes)

Orbis Pictus - The World Painted (Károly Zsolt Nagy)

Christ Supplication (poem, Árpád Kovács)

Eternal and Great Love (Árpád Kovács)

A Sound Mind in a Sound Body... (János Hunyadi)

Our Relationships within and over the Borders

At Home in the Congregation (Judit Vinnay)

Rumex Patientia (Zita Hegyi, Ildikó Orosz, Judit Vinnay)

Recipe for a Church Visit (Zita Hegyi, Judit Vinnay)

Sundays in Rozvány... (Edina Éles, Erika Kardos, Ildikó Orosz,
Béla Petró, Zoltán Tóth)

A Ten-day Practise in Zubogy (Edina Éles)

Among High-school Students (Ildikó André, Malvin Szaszák)

Little Ones and Grown-ups... (Katalin Nagy, Malvin Szaszák)

"Who Cares?" (Hadi Moheb-Ashya, Tímea Éles)

Exchange Students in Sárospatak (Erika Bantta, Ilona Nagy Szakács)

A Report of the Kampen Study-tour (Dr. Antal Mihály Nagy)

Our Means of Support (Rev. István Győri)

MEMBERS OF THE SEMINARY

Professors of the Departments

Spiritual Leaders

Honorary Professors

Guest Lecturers

Assistant Lecturers

Part-time Teachers

Secretaries

Office-bearers of the Students' Assembly (assistant pastors, presbyters)

Students of the Beginning year (1991/92)

Students of the Seminary (1995/96 2nd semester)

Student Awards at the end of the 1995/96 Session

You Die a Little When You Say Good-bye (Sándor Molnár)

IN MEMORIAM

D.Dr. Kálmán Újszászy

Dr. Lajos Szabó

English Summary

Deutsche Zusammenfassung

TE DEUM LAUDAMUS

INHALTSVERZEICHNIS

VORWORT (Dr. István Mészáros)

GESCHICHTE DER REFORMIERTEN THEOLOGISCHEN AKADEMIE ZU SÁROSPATAK

Kurze Geschichte des Reformierten Kollegiums sowie der theologischen Ausbildung bis zur Wiedereröffnung der Theologischen Akademie in 1991 (Mihály Szentimrei)

Die Wiedereröffnung der Reformierten Theologischen Akademie (Dániel Szabó)

Kleine Chronik der ersten fünf Jahre (István Győri)

DAS LEBEN DER AKADEMIE

Das Studienangebot

Lehrstuhl für Altes Testament (József Börzsönyi)

Lehrstuhl für Neues Testament (István Győri)

Lehrstuhl für systematische Theologie (Dr. István Mészáros)

Lehrstuhl für Religionsgeschichte und Mission

(Dr. Antal Mihály Nagy)

Lehrstuhl für Kirchengeschichte (Dr. József Barcza)

Lehrstuhl für praktische Theologie (Dr. György Szőnyi)

Lehrstuhl für Soziologie (Dr. Frank Sawyer)

Lehrgebiet Kirchenmusik (Ágnes Bereczk)

Lehrgebiet Fremdsprachen (István Győri)

Die geistliche erzieherische Arbeit

Zielsetzung, Methoden, Ergebnisse und Probleme der geistlichen Erziehung (József Berényi)

Internat für Theologiestudenten (Sándor Karcza)

Internat für Theologiestudentinnen (Frau E. Nagy)

Studentenausschuss, Presbyterium, Studentengemeinde
(Béla Petró, Zsófia Lénárt)

Das Studienprogramm (István Győri)

Institute der Akademie

Das katechetische Seminar (Dr. György Benke)
Ost-Mitteuropäisches Institut für die reformierte Mission
(Dr. Antal Mihály Nagy)

Kunst, Literatur, Sport

Photo (Károly Zsolt Nagy)
Musik
"Singet dem Herrn ein neues Lied..." (Gábor Szilágyi)
Wie entsteht in mir die Musik? (Eszter Bereczk)
Cantor (Szaniszló Tibor)

Auslese aus der Studentenzeitschrift PATEOSZ

Zeugnis (Katalin Király)
Ostern (Gergely Kása)
Ungewöhnliche Bücherschau (Mónika Nemes)
Orbis Pictus - Die sichtbare Welt in Bildern (Károly Zsolt Nagy)
Anbetung Christi (Árpád Kovács)
Ewige und grosse Liebe (Árpád Kovács)
mens sana in corpore sano...(János Hunyadi)

Kontakte im In- und Ausland

Zuhause in der Gemeinde (Judit Vinnay)
"Kraut für Geduld..." (Zita Hegyi, Anita Sipos, Judit Vinnay, Ildikó Orosz)
Rezept für einen Gemeindebesuch (Zita Hegyi, Judit Vinnay)
Sonntage in der Gemeinde zu Rozvány (Edina Éles, Erika Kardos, Ildikó Orosz, Béla Petró, Zoltán Tóth)
Zehn Tage Gemeindepraktikum in Zubogy (Edina Éles)
Unter Gimnasiastinnen (Ildikó André, Malvin Szaszák)
Kleine und grosse... (Katalin Nagy, Malvin Szaszák)
Wem geht es an? "Who cares?" Moheb-Ashya Hadi, Timea Éles)
Wir waren Gaststudenten in Sárospatak (Bantta Erika, Szakács Nagy Ilona)

Bericht über eine Studienreise nach Kampen (Dr. Antal Mihály Nagy)

WOVON WIR LEBEN - die Haushalt der Akademie (István Győri)

DIE BÜRGER DER AKADEMIE

Die Dozenten

Die Seelsorger

Die Professores honoris causa

Gastprofessoren

Studienleiter

Sekretariat

Amtsträger der Studentengemeinde

Studenten des ersten Jahrganges im akademischen Jahr 1991/92.

Die Studenetenschaft im SS 95/96.

Auszeichnungen und Preise im SS 95/96.

TE DEUM LAUDAMUS

Áldjad, lelkem, az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét!
Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled!
Ő megbocsátja minden bűnödöt, meggyógyítja minden betegségedet,
megváltja életedet a sírtól, szeretettel és irgalommal koronáz meg.
Betölti javaival életedet, megújul ifjúságod mint a sasé.

Minden elnyomottal törvényesen és igazságosan bánik az Úr.
Megismertette útjait Mózesrel, cselekedeteit Izráel fiaival.
Irgalmas és kegyelmes az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy.
Nem perel mindvégig, nem tart haragja örökké.
Nem vétkeink szerint bánik velünk, nem bűneink szerint fizet nekünk.
Mert amilyen magasan van az ég a föld fölött,
olyan nagy a szeretete az istenfélők iránt.
Amilyen messze van napkelet napnyugattól,
olyan messzi veti el vétkeinket.
Amilyen irgalmas az apa fiaihoz, olyan irgalmas az Úr az istenfélőkhöz.
Hiszen tudja, hogyan formált, emlékszik rá, hogy porból lettünk.

Az ember napjai olyanok, mint a fű, úgy virágzik mint a mező virága.
Ha végigsöpör rajta a szél, vége van, még a helyét sem lehet felismerni.
De az Úr szeretete mindörökké az istenfélőkkel van,
és az igazsága még az unokáikkal is;
azokkal, akik megtartják szövetségét,
és törődnek rendelkezéseinek teljesítésével.

Az Úr a mennyben állította fel trónját,
királyi hatalmával mindenben uralkodik.
Áldjátok az Urat, angyalai, ti hatalmas erejűek,
akik teljesítitek parancsát, és hallgattok parancsszavára!
Áldjátok az Urat, ti serege, szolgálói, akaratának végrehajtói!
Áldjátok az Urat, ti teremtményei, mindenütt, ahol uralkodik!
Áldjad, lelkem, az Urat.

103. Zsoltár

